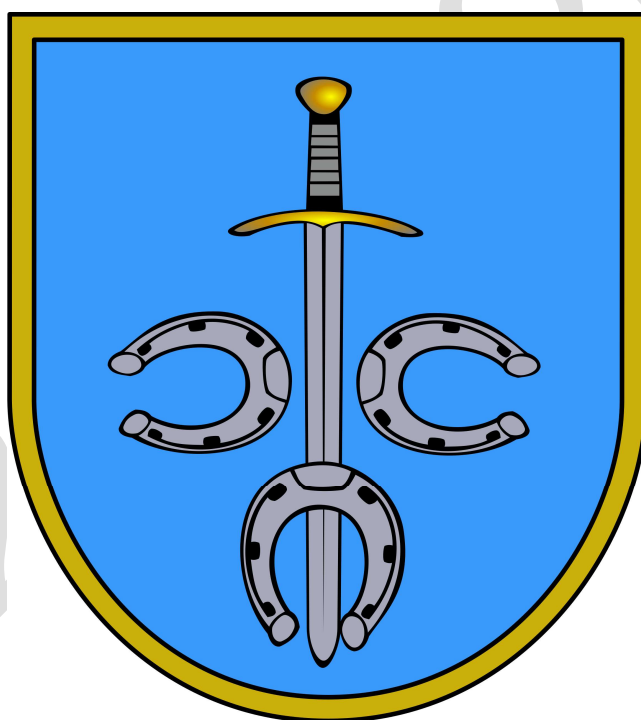

PROJEKT
STRATEGII ROZWOJU
GMINY PRAŻMÓW
NA LATA 2024-2034

v.2.0 projekt

Prażmów, wrzesień 2024

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PRAŻMÓW NA LATA 2024-2034

***

autorstwo rozdziałów 1-8 i 11-14, skład i opracowanie szaty graficznej, redakcja źródeł

dr hab. Andrzej Sztando, prof. UEW

www.sztando.com | andrzej@sztando.com

autorstwo rozdziałów 9-10

mgr inż. arch. Tomasz Głowiński

Urząd Gminy Prażmów

05-505 Prażmów | ul. Piotra Czołchańskiego 1

tel. +48 227270177 | fax. +48 227270177

www.prazmow.pl | kancelaria@prazmow.pl

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	5
1.1. WYKAZ SKRÓTÓW	5
1.2. SŁOWO WSTĘPNE OD WÓJTA	8
1.3. PODSTAWY PRAWNE STRATEGII	9
1.4. PRZEBIEG PRAC NAD STRATEGIĄ.....	10
2. WNIOSKI Z DIAGNOZY.....	14
2.1. ISTOTA I ZNACZENIE WNIOSKÓW Z DIAGNOZY SYTUACJI GMINY	14
2.2. WNIOSKI DOTYCZĄCE SFERY SPOŁECZNEJ.....	16
2.3. WNIOSKI DOTYCZĄCE SFERY GOSPODARCZEJ	26
2.4. WNIOSKI DOTYCZĄCE SFERY PRZESTRZENNEJ.....	35
3. MISJA GMINY	44
4. WIZJA ROZWOJU GMINY.....	45
4.1. WIZJA ROZWOJU SPOŁECZNEJ SFERY GMINY.....	45
4.2. WIZJA ROZWOJU GOSPODARCZEJ SFERY GMINY	47
4.3. WIZJA ROZWOJU PRZESTRZENNEJ SFERY GMINY.....	49
5. CELE STRATEGICZNE ROZWOJU	51
5.1. ISTOTA I ZNACZENIE CELÓW STRATEGICZNYCH	51
5.2. CEL STRATEGICZNY ROZWOJU W WYMIARZE SPOŁECZNYM (S1): WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA POPRZEC ZRÓWNOWAŻONĄ INTEGRACJĘ DOSTĘPNYCH USŁUG INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I TECHNICZNEJ Z WIELOWYMIAROWYM ZAANGAŻOWANIEM ZINTEGROWANEJ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ.	53
5.3. CEL STRATEGICZNY ROZWOJU W WYMIARZE GOSPODARCZYM (S2): ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GOSPODARCZY O WYSOKIEJ NEUTRALNOŚCI ŚRODOWISKOWEJ, WSPIERAJĄCY WYSOKĄ JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, ZAPEWNIAJĄCY NASYCENIE INFRASTRUKTURALNE I AKTYWIZUJĄCY KAPITAŁY LOKALNE PRZEZ ICH ŁĄCZENIE Z PONADLOKALNYMI.	54
5.4. CEL STRATEGICZNY ROZWOJU W WYMIARZE PRZESTRZENNYM (S3): ZRÓWNOWAŻENIE WYKORZYSTANIA PRZESTRZENI ORAZ ZASOBÓW ŚRODOWISKOWYCH GMINY WSPIERAJĄCE WYSOKĄ JAKOŚĆ ŻYCIA I NOWOCZESNĄ KONKURENCYJNOŚĆ GOSPODARKI.	56
5.5. CEL STRATEGICZNY ROZWOJU W WYMIARZE SPOŁECZNYM, GOSPODARCZYM I PRZESTRZENNYM - HORYZONTALNY (S4): WYSOKA SPRAWCZOŚĆ SAMORZĄDU GMINY DZIĘKI TRAFNOŚCI, SKUTECZNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI JEGO WŁADZ, ADMINISTRACJI I GMINNYCH JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH.	57
6. CELE OPERACYJNE ROZWOJU.....	58
6.1. ISTOTA I ZNACZENIE CELÓW OPERACYJNYCH.....	58
6.2. CELE OPERACYJNE ROZWOJU W WYMIARZE SPOŁECZNYM	60
6.3. CELE OPERACYJNE ROZWOJU W WYMIARZE GOSPODARCZYM	72
6.4. CELE OPERACYJNE ROZWOJU W WYMIARZE PRZESTRZENNYM	80
6.5. CELE OPERACYJNE ROZWOJU W WYMIARZE HORYZONTALNYM.....	87
7. KIERUNKI DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH DLA OSIĄGNIĘCIA CELÓW STRATEGICZNYCH	92
7.1. KIERUNKI DZIAŁAŃ W WYMIARZE SPOŁECZNYM	93

7.2.	KIERUNKI DZIAŁAŃ W WYMIARZE GOSPODARCZYM.....	113
7.3.	KIERUNKI DZIAŁAŃ W WYMIARZE PRZESTRZENNYM	124
7.4.	KIERUNKI DZIAŁAŃ W WYMIARZE HORYZONTALNYM	133
8.	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ, W TYM W WYMIARZE PRZESTRZENNYM ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA	139
8.1.	RODZAJE WSKAŹNIKÓW OSIĄGNIĘCIA OCZEKIWANYCH REZULTATÓW PLANOWANYCH DZIAŁAŃ.....	139
8.2.	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ W WYMIARZE SPOŁECZNYM	143
8.3.	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ W WYMIARZE GOSPODARCZYM	157
8.4.	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ W WYMIARZE PRZESTRZENNYM	167
8.5.	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ W WYMIARZE HORYZONTALNYM, WARUNKUJĄCE UZYSKANIE OCZEKIWANYCH REZULTATÓW W WYMIARZE SPOŁECZNYM, GOSPODARCZYM I PRZESTRZENNYM	176
9.	MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY.....	181
10.	USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE 184	
10.1.	ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, W TYM OCHRONY POWIETRZA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU	184
10.2.	ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	185
10.3.	KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE ZAGOSPODAROWANIA TERENÓW, W TYM OKREŚLENIA SZCZEGÓLNYCH POTRZEB W ZAKRESIE NOWEJ ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ	187
10.4.	ZASADY LOKALIZACJI OBIEKTÓW HANDLOWYCH WIELKOPOWIERZCHNIOWYCH W ROZUMIENIU USTAWY Z DNIA 27 MARCA 2003 R. O PLANOWANIU I ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM.....	188
10.5.	ZASADY LOKALIZACJI KLUCZOWYCH INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO.....	188
10.6.	KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI, INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ	189
10.7.	ZASADY LOKALIZACJI URZĄDZEŃ WYTWARZAJĄCYCH ENERGIĘ O MOCY ZAINSTALOWANEJ PRZEKRACZAJĄCEJ 500 kW	190
10.8.	ZASADY LOKALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ MOGĄCYCH ZNACZĄCO ODDZIAŁYWAĆ NA ŚRODOWISKO	190
10.9.	ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ.....	190
10.10.	ZASADY KSZTAŁTOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO OBSZARÓW WYMAGAJĄCYCH PRZEKSZTAŁCENI, REHABILITACJI, REKULTYWACJI LUB REMEDIACJI	191
11.	OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI OKREŚLONE W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WRAZ Z ZAKRESEM PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	192
12.	SYSTEM REALIZACJI STRATEGII	198
12.1.	ORGANIZACJA SYSTEMU REALIZACJI STRATEGII	198
12.2.	WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH	203
13.	RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	206
14.	SPÓJNOŚĆ STRATEGII.....	215
14.1.	SPÓJNOŚĆ ZE STRATEGIĄ ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO 2030+. INNOWACYJNE MAZOWSZE.....	215
14.2.	SPÓJNOŚĆ Z INNYMI DOKUMENTAMI PLANISTYCZNYMI WYŻSZYCH RZĘDÓW	222
	SPIS TABEL.....	226
	SPIS RYSUNKÓW	229

1. Wprowadzenie

1.1. Wykaz skrótów

Tabela 1. Skróty nazw dokumentów wykonawczych zastosowane w Strategii Rozwoju Gminy Prażmów na lata 2024-2034

skrót	pełna nazwa dokumentu
GPZK	Gminny Plan Zarządzania Kryzysowego dla Gminy Prażmów
PBDSRK 2024-2034	Plan Budowy Dróg i Ścieżek Rowerowych Pełniących Głównie Funkcje Komunikacyjne Gminy Prażmów na lata 2025-2034
PBSO 2025-2034	Program Budowy Społeczności Obywatelskiej Gminy Prażmów na lata 2025-2034
PEEM 2025-2034	Program Edukacji Ekologicznej Mieszkańców Gminy Prażmów na l. 2025-2034
PGMZ 2025-2029	Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Prażmów na lata 2025-2029
PGMZ 2030-2034	Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Prażmów na lata 2030-2034
PLPG 2025-2034	Program Lokalnej Polityki Gospodarczej Gminy Prażmów na lata 2025-2034
POBZ 1	programy opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Prażmów (roczne)
POGP	Plan Ogólny Gminy Prażmów
POPSD 2024-2028	Program Osłonowy „Posiłek w Szkole i w Domu” na lata 2024-2028
POPSD 2029-2033	Program Osłonowy „Posiłek w Szkole i w Domu” na lata 2029-2033
POŚ 2023-2026	Program Ochrony Środowiska dla Gminy Prażmów na lata 2023-2026 z perspektywą na lata 2027-2030
POŚ 2027-2030	Program Ochrony Środowiska dla Gminy Prażmów na lata 2027-2030 z perspektywą na lata 2031-2034
POŚ 2031-2034	Program Ochrony Środowiska dla Gminy Prażmów na lata 2031-2034 z perspektywą na lata 2035-2038
POZ 2025-2028	Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Prażmów na lata 2025-2028
POZ 2029-2032	Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Prażmów na lata 2029-2032
POZ 2033-2036	Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Prażmów na lata 2033-2036
PPPR 2023-2027	Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Prażmów na lata 2023-2027
PPPR 2028-2032	Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Prażmów na lata 2028-2032
PPRPA 1	gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii (roczne)
PPZ	programy polityki zdrowotnej Gminy Prażmów
PPZ 2024-2026	Program Polityki Zdrowotnej w Zakresie Rehabilitacji Leczniczej Mieszkańców Gminy Prażmów na lata 2024-2026
PRBZ 2025-2034	Plan Rozwoju Błękitno-Zielonej Infrastruktury Gm. Prażmów na lata 2025-2034

PRKP 2025-2034	Program Rozwoju Komunikacji Publicznej Gminy Prażmów na lata 2025-2034
PRPAFTR 2025-2034	Program Rozwoju i Promocji Aglomeracyjnych Funkcji Turystyczno-Rekreacyjnych Gminy Prażmów na lata 2025-2034
PRWK 2022-2025	Wieloletni Plan Rozwoju i Modernizacji Urzędzeń Wodociągowych i Kanalizacyjnych na lata 2022-2025 na terenie Gminy Prażmów
PRWK 2026-2029	Wieloletni Plan Rozwoju i Modernizacji Urzędzeń Wodociągowych i Kanalizacyjnych na lata 2026-2029 na terenie Gminy Prażmów
PRWK 2029-2032	Wieloletni Plan Rozwoju i Modernizacji Urzędzeń Wodociągowych i Kanalizacyjnych na lata 2029-2032 na terenie Gminy Prażmów
PUWA 2015-2032	Program Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest z Terenu Gminy Prażmów na lata 2015-2032
PWOP 1	programy współpracy Gminy Prażmów z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (roczne)
PWR 2025-2027	Gminny Program Wspierania Rodziny Gminy Prażmów na lata 2025-2027
PWR 2028-2030	Gminny Program Wspierania Rodziny Gminy Prażmów na lata 2028-2030
PWR 2031-2033	Gminny Program Wspierania Rodziny Gminy Prażmów na lata 2031-2033
PWZN 2023-2025	Plan Wykorzystania Gminnego Zasobu Nieruchomości Gminy Prażmów na lata 2023-2025
PWZN 2026-2028	Plan Wykorzystania Gminnego Zasobu Nieruchomości Gminy Prażmów na lata 2023-2025
PWZN 2026-2028	Plan Wykorzystania Gminnego Zasobu Nieruchomości Gminy Prażmów na lata 2023-2025
PWZN 2026-2028	Plan Wykorzystania Gminnego Zasobu Nieruchomości Gminy Prażmów na lata 2023-2025
SRGP 2024-2034	Strategia Rozwoju Gminy Prażmów na lata 2024-2034 (niniejszy dokument)
SRPS 2025-2034	Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Prażmów na lata 2025-2034
SUKZP 2017	Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Prażmów z 2017 r.
WPF	Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Prażmów
ZPZ 2040	Założenia do Planu Zaopatrzenia w Ciepło, Energię Elektryczną i Paliwa Gazowe dla Gminy Prażmów w perspektywie do 2040

Tabela 2. Pozostałe skróty i terminy zastosowane w Strategii Rozwoju Gminy Prażmów na lata 2024-2034

skrót	pełna nazwa dokumentu
CKE	Centralna Komisja Egzaminacyjna
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFS+	Europejski Fundusz Społeczny Plus
FEM 2021-2027	Program Fundusze Europejskie dla Mazowsza na lata 2021-2027

FENG 2021-2027	Program Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021-2027
FENIKS 2021-2027	Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027
FEPŻ 2021-2027	Program Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027
FERC 2021-2027	Program Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027
FERS 2021-2027	Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027
GKRPA	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
KPZK 2030	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030
KSRR 2030	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030
MOFW	Miejski Obszar Funkcjonalny Warszawy
MPZP	miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego
NGEU	Next Generation EU – tymczasowy instrument wsparcia gospodarczej regeneracji po pandemii Covid-19 i budowy bardziej zielonej, cyfrowej i rezydentnej przyszłości
OSI	obszar strategicznej interwencji wskazany w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze
PGO 2024	Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Mazowieckiego 2024
PSR 2020	Powszechny Spis Rolny 2020
PSR 2030	Powszechny Spis Rolny 2030 (prawdopodobny, regulacje ONZ)
PTFE 2021-2027	Program Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich na lata 2021-2027
PZMW 2030+	Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Metropolii Warszawskiej 2030+
PZPMOFW	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Warszawy
PZPWM	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego 2018
PZRPTZWM	Plan Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego dla Województwa Mazowieckiego z 2014 r. wraz z aktualizacją z 2023 r.
SMW	Stowarzyszenie „Metropolia Warszawa”
SRMW 2040	Strategia Rozwoju Metropolii Warszawskiej do 2040 roku – nazwa robocza strategii rozwoju ponadlokalnego znajdującej się obecnie w opracowaniu przez Stowarzyszenie „Metropolia Warszawa”
SRWM 2030+	Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze
Strategia ZIT 2021-2027+	Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla metropolii warszawskiej 2021-2027+ (Strategia ZIT)
UMWM	Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego
UTO	urządzenie transportu osobistego – pojazd napędzany elektrycznie, z wyłączeniem hulajnogi elektrycznej, bez siedzenia i pedałów, konstrukcyjnie przeznaczony do poruszania się wyłącznie przez kierującego znajdującego się na tym pojeździe (art. 2. ust 47c Ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, tekst jednolity Dz. U. z 2023 r. poz. 1047 ze zm.)
ZPI	Zintegrowany Plan Inwestycyjny

1.2. Słowo wstępne od Wójta

Strategia Rozwoju Gminy Prażmów na lata 2024-2034 ma kluczowe znaczenie dla Naszej Gminy. Jest bowiem najważniejszym, długoterminowym, generalnym planem jej dynamicznego, ale zrównoważonego rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego, opartym na nowych rozwiązaniach prawnych i najlepszych praktykach w tym zakresie. Strategia ta opracowana została we współpracy z mieszkańcami, w tym przedsiębiorcami i lokalnymi organizacjami pozarządowymi, a jednocześnie w porozumieniu z podmiotami zewnętrznymi posiadającymi największy wpływ na Gminę Prażmów. Dla nas, jako samorządu, jest ona podstawową wytyczną działań na najbliższe lata, na której opierać będziemy zarówno sporządzane i wdrażane w przyszłości plany i programy, jak i decyzje bieżące.

Strategia Rozwoju Gminy Prażmów na lata 2024-2034 zakłada kreatywne, a jednocześnie bezpieczne połączenie naszych silnych stron, w tym zwłaszcza przedsiębiorczości, dynamizmu, kapitału ludzkiego, społecznego i kulturowego mieszkańców, a także walorów środowiskowych, z ponadlokalnymi czynnikami rozwoju, w tym szczególnie kapitałem finansowym i inwestycyjnym oraz wiedzą i innowacjami. Jesteśmy przekonani, że zastosowanie tej koncepcji strategicznej sprawi, iż Gmina Prażmów sprosta wyzwaniom i szansom, przed którymi stoi stając się zrównoważonym i aglomeracyjnie zintegrowanym obszarem wysokiej jakości życia mieszkańców, zrównoważonego, konkurencyjnego biznesu oraz witalnego, bogatego środowiska i atrakcyjnego krajobrazu. Jesteśmy przekonani, że jest ona wyrazem naszych wspólnych aspiracji i marzeń o Gminie Prażmów, w której dobrze się żyje, pracuje i wypoczywa osiągając cele osobiste, zawodowe i publiczne.

Strategia, to także nasze wspólne, wielkie zadanie. Rozpoczynamy nią okres, w którym zintensyfikujemy prace już prowadzone i podejmiemy szereg ambitnych prac nowych. Nie brak nam jednak motywacji i wiary w odniesienie sukcesu. Dysponujemy bowiem wiedzą, doświadczeniem, środkami i zdolnością ich pozyskiwania, aby zadaniu temu sprostać. Razem z nami przed tym zadaniem stoją nasi, sprawdzeni już wielokrotnie, mieszkańcy i partnerzy. Wierzę więc w powodzenie naszej wspólnej misji i jestem przekonany, że jej realizacja przyniesie nam wiele radości i satysfakcji z rozwoju naszej małej ojczyzny, którą jest dla nas wszystkich Gmina Prażmów.

Wójt Gminy Prażmów

Michał Kmiecik

1.3. Podstawy prawne Strategii

Strategia Rozwoju Gminy Prażmów na lata 2024-2034 (SRGP 2024-2034) opiera się na spójnym zestawie przedstawionych niżej podstaw prawnych.

Podstawami o charakterze źródłowym są przepisy, które zobowiązują jej samorząd do prowadzenia polityki rozwoju, określają ramowo jednocześnie jej treść, a także wskazują na jakiej podstawie jest prowadzona. Zgodnie z art. 2 Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2024 r. poz. 324.) „Przez politykę rozwoju rozumie się zespół wzajemnie powiązanych działań podejmowanych i realizowanych w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju kraju, spójności społeczno-gospodarczej, regionalnej i przestrzennej, podnoszenia konkurencyjności gospodarki oraz tworzenia nowych miejsc pracy w skali krajowej, regionalnej lub lokalnej”. Zgodnie z art. 3 tej ustawy, politykę rozwoju prowadzi między innymi samorząd gminy. Z kolei jej art. 4 ust. 1 stanowi, że „Politykę rozwoju prowadzi się na podstawie strategii rozwoju [...]”, a art. 9, pkt 5) wyjaśnia, że strategią rozwoju jest „strategia rozwoju gminy – dokument, o którym mowa w art. 10e ust. 1 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 i 572)”. Przywołany art. 10e ust. 1, w obecnie obowiązującym brzmieniu stanowi, iż „Gmina może opracować strategię rozwoju gminy”, natomiast z dniem wejścia w życie art. 6, ust. 1 pkt a) Ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2023 poz. 1688), tj. z dniem 1 stycznia 2026 r., stanowił będzie, iż „Gmina opracowuje strategię rozwoju gminy”.

Na podstawie tych przepisów, Strategia Rozwoju Gminy Prażmów na lata 2024-2034 przyjęta została w celu prowadzenia na jej podstawie przez samorząd Gminy Prażmów polityki rozwoju w skali lokalnej, tzn. w skali tej gminy.

Podstawy prawne dla treści Strategii Rozwoju Gminy Prażmów na lata 2024-2034 określiły z kolei art. 3 i 4 ustawy o samorządzie gminnym, przy czym podstawę prawną dla diagnozy przygotowanej na potrzeby SRGP 2024-2034, o wnioskach z której mowa w art. 3, stanowił art. 10a ust. 1 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, wskazujący, że „Podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju [...] przygotowuje diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych”.

Podstawami prawnymi dla procesu prac nad Strategia Rozwoju Gminy Prażmów na lata 2024-2034, obok licznych przepisów ustawy o samorządzie gminnym i ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, były natomiast m. in. przepisy Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 ze zm.), które stosuje się przy opracowywaniu projektu strategii rozwoju gminy.

Podstawą prawną zarówno dla treści Strategia Rozwoju Gminy Prażmów na lata 2024-2034, a także dla procedury prac nad nią była także Uchwała Nr LIV.645.2023 Rady Gminy Prażmów z dnia 29 maja 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Prażmów na lata 2024-2034 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji. Uchwała ta, zgodnie z art. 10e ust. 1 i art. 10f ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym, uszczegółowiła wymogi w przedmiotowych zakresach.

1.4. Przebieg prac nad Strategią

Prace nad Strategią Rozwoju Gminy Prażmów na lata 2024-2034 (SRGP 2024-2034) rozpoczęte zostały 29 maja 2023 r. przyjęciem przez Radę Gminy Prażmów Uchwały Nr LIV.645.2023 w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Prażmów na lata 2024-2034 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji. W uchwale tej, prócz ustaleń zapewniających zgodność prac nad SRGP 2024-2034 z obowiązującymi przepisami, przyjęto następujące zasady ich prowadzenia:

- zasadę dążenia poprzez rozwój gminy do zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców i warunków rozwoju gospodarczego, przy jednoczesnym poszanowaniu zasad rozwoju zrównoważonego;
- zasadę tworzenia Strategii w oparciu o ocenę zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych uwarunkowań rozwoju gminy.
- zasadę partycypacji partnerów społecznych, w tym mieszkańców i ich organizacji oraz partnerów gospodarczych i ich organizacji, w procesie tworzenia Strategii.
- zasadę spójności planowanego rozwoju gminy ze kierunkami rozwoju Województwa Mazowieckiego oraz potrzebami oraz aspiracjami społeczeństwa i gospodarki gminy.

Pierwszym etapem prac nad SRGP 2024-2034 było sporządzenie diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Prażmów (z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych), o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057 oraz z 2022 r. poz. 1079 i 1846). Diagnozę tę sporządzono w sposób kompleksowy w okresie od czerwca do października 2023 r. obejmując ją zarówno obiektywną sytuację Gminy Prażmów w wymiarze lokalnym i ponadlokalnym, jak i opinie oraz oczekiwania mieszkańców gminy, przedsiębiorstw i innych interesariuszy wobec tej sytuacji oraz wobec rozwoju gminy.

Część diagnozy prezentująca obiektywną sytuację Gminy opracowana została w oparciu o następujące źródła: bazy danych Głównego Urzędu Statystycznego z lat 2003-2023; bazy danych Geoportalu Danych Przestrzennych; treści diagnostyczne i programowe planów i programów rozwoju Gminy Prażmów uchwalonych przez Radę Gminy Prażmów, a także sprawozdania z ich realizacji; bazy i rejestry wewnętrzne Urzędu Gminy Prażmów oraz gminnych jednostek organizacyjnych; Ocena Zasobów Pomocy Społecznej Gminy Prażmów za 2022 r.; uchwały budżetowe Gminy Prażmów na lata 2003-2022 oraz sprawozdania z wykonania budżetów; pozostałe, inne niż budżetowe, obowiązujące uchwały Rady Gminy Prażmów i zarządzenia Wójta Gminy Prażmów; oficjalne materiały promocyjne Gminy Prażmów; strony internetowe i biuletyny informacji publicznej Gminy Prażmów oraz gminnych jednostek organizacyjnych; sprawozdania statystyki państwowej (np. SG-01, MPiPS-03, MPiPS-05) składane przez gminę zgodnie z obowiązującymi przepisami; sprawozdania i opracowania informacyjne z działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Piasecznie w częściach dotyczących Gminy Prażmów; plany i programy rozwoju Powiatu Piaseczyńskiego, Województwa Mazowieckiego oraz Polski w częściach dotyczących Gminy Prażmów; studiów i obserwacji terenowych przeprowadzonych na terenie Gminy Prażmów.

Część diagnozy obejmująca opinie oraz oczekiwania interesariuszy wobec obecnej sytuacji i dalszego rozwoju gminy, opracowana została w oparciu o wyniki badań ankietowych oraz spotkań

konsultacyjnych w formule otwartych warsztatów strategicznych. Na warsztaty strategiczne zaproszono wszystkich zainteresowanych mieszkańców gminy, a także liczną grupę liderów lokalnych, tzn. osób, które ze względu na swoje funkcje publiczne, zawodowe i społeczne są reprezentantami społeczności lokalnej. Byli to m. in. sołtysi, kierownictwo największych podmiotów gospodarczych, rolnicy posiadający największe gospodarstwa rolne, a także przedstawiciele organizacji pozarządowych. Ze strony samorządu gminy w spotkaniach konsultacyjnych udział wzięli Radni Rady Gminy Prażmów, Wójt, Sekretarz, Skarbnik, kierownicy referatów Urzędu Gminy Prażmów, osoby zatrudnione na stanowiskach samodzielnych oraz pełnomocnicy w Urzędzie Gminy Prażmów, a także dyrektorzy, prezesi i kierownicy jednostek organizacyjnych gminy. Dodatkowo, na spotkania te zaproszono także decydentów zewnętrznych mających wpływ na gospodarkę, środowisko i przestrzeń gminy. Byli to m. in.: kierujący największymi podmiotami świadczącymi na terenie gminy usługi infrastrukturalne (w zakresie elektroenergetyki, gazownictwa, telekomunikacji, komunikacji autobusowej i kolejowej), kierujący powiatowymi inspekcjami, strażami i innymi jednostkami administracji państwowej oraz samorządowej, a także przedstawiciele sąsiednich samorządów. Spotkania konsultacyjne miały miejsce w dniach 13, 14, 15, 16, 19 i 20 czerwca 2023 r., trwały 8h dziennie, odbywały się w siedzibie OSP Wola Prażmowska, a aktywnie uczestniczyło w nich ok. 70 osób (skład zmienny). W celu odpowiedniego przygotowania uczestników do udziału w nich, dodatkowo, w dniu 12 czerwca 2023 r., przeprowadzone zostało dla nich szkolenie na temat strategii rozwoju gmin i partycypacyjnego ich tworzenia z udziałem mieszkańców, przedsiębiorców i innych interesariuszy.

Jeśli chodzi o badania ankietowe, to podzielone zostały one na cztery części obejmując nimi w ten sposób odrębnie dorosłych mieszkańców gminy, uczniów gminnych szkół podstawowych, przedsiębiorców zarejestrowanych na terenie gminy, a także rolników prowadzących działalność rolniczą na terenie gminy. Łącznie wzięło w nich udział ok. 700 respondentów. Wyrazili oni w nich swoje opinie i oczekiwania wobec obecnej i przyszłej sytuacji Gminy Prażmów odpowiadając na kilkadziesiąt postawionych w ankietach pytań o otwartym i zamkniętym charakterze. Dla zwiększenia zainteresowania ankietyzacją, formularze ankiet przygotowano zarówno w postaci tradycyjnej, papierowej, jak i w postaci elektronicznej. Proces ankietyzacji był promowany na stronach internetowych gminy oraz podczas kontaktów pracowników Urzędu Gminy z obsługiwanymi klientami.

Drugim etapem prac nad SRGP 2024-2034 było opracowanie pierwszej wersji jej projektu. Projekt ten objął wszystkie części strategii wymagane przez przepisy, takie jak: wnioski z przedstawionej wyżej diagnozy; cele strategiczne w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym; kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych; oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia; model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy; ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie; obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań; system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych, a także ramy finansowe i źródła finansowania. Dodatkowo, w celu zapewnienia wysokiej jakości oraz praktycznej użyteczności SRGP 2024-2034 dla samorządu Gminy Prażmów oraz innych podmiotów wykorzystujących ją, w szczególności lokalnych organizacji pozarządowych, wzbogacono ją o części opcjonalne, takie jak: misja i wizja rozwoju Gminy Prażmów; cele operacyjne jej rozwoju, w tym oddzielnie w wymiarze

społecznym, gospodarczym i przestrzennym; spójność SRGP 2024-2034 ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ „Innowacyjne Mazowsze”, a także z innymi dokumentami planistycznymi wyższych rządów. W procesie prac nad pierwszą wersją projektu SRGP 2024-2034 odbywały się poświęcone jej wewnętrzne konsultacje z udziałem Wójta Gminy Prażmów oraz pracowników Urzędu Gminy Prażmów. Ten etap prac zakończony został w sierpniu 2024 r.

Kolejny, trzeci etap prac nad Strategią Rozwoju Gminy Prażmów na lata 2024-2034, na którym prace te obecnie się znajdują, to konsultacje jej projektu (niniejszy dokument) z mieszkańcami Gminy Prażmów, z lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, w szczególności z działającymi na terenie Gminy Prażmów organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorcami, z sąsiednimi gminami i ich związkami, a także z Dyrektorem Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. Ich celem jest zebranie uwag i wniosków do projektu SRGP 2024-2034 służących pogłębieniu jego dostosowania do aspiracji rozwojowych społeczności i gospodarki lokalnej oraz lokalnych i ponadlokalnych uwarunkowań rozwoju gminy. Dla skutecznego i efektywnego przeprowadzenia tych konsultacji, Wójt Gminy Prażmów w dniu 26.09.2024 r. podjął Zarządzenie w sprawie konsultacji SRGP 2024-2034 określające ich tryb i zasady. Konsultacje zostały ogłoszone na stronie internetowej Gminy Prażmów, w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Prażmów oraz na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy Prażmów. W trwającym od 03.10.2024 r. do 08.11.2024 r. (36 dni) okresie konsultacji, projekt SRGP 2024-2034 (niniejszy dokument) udostępniony jest na stronie internetowej Gminy Prażmów, w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Prażmów oraz w Urzędzie Gminy Prażmów. Wskazani wyżej interesariusze mogą przedłożyć uwagi i wnioski do projektu SRGP 2024-2034 na udostępnionym w ww. miejscach imiennym formularzu zawierającym klauzulę informacyjną dotyczącą przetwarzania danych osobowych (RODO). Dodatkowo na dzień 18.10.2024 r. w Urzędzie Gminy Prażmów, przewidziano dla nich spotkanie konsultacyjne poświęcone omówieniu projektu SRGP 2024-2034. Po zakończeniu procesu konsultacji, w terminie 30 dni, Wójt Gminy Prażmów ustosunkuje się do zgłoszonych uwag, przygotuje sprawozdanie z przebiegu i wyników konsultacji zawierające ustosunkowania wraz z uzasadnieniem i zamieści je na stronie internetowej Gminy Prażmów. Uwagi, do których ustosunkował się pozytywnie, posłużą do opracowania skorygowanej, drugiej wersji projektu SRGP 2024-2034.

W następnym, czwartym etapie prac nad Strategią Rozwoju Gminy Prażmów na lata 2024-2034 jej projekt zostanie przedłożony Zarządowi Województwa Mazowieckiego w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze. W etapie tym, dla projektu SRGP 2024-2034, przeprowadzona zostanie także strategiczna ocena oddziaływania na środowisko lub uzgodnione z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Warszawie oraz z Mazowieckim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym zostanie odstąpienie od jej przeprowadzenia na podstawie obowiązujących przepisów. W przypadku przeprowadzania strategicznej oceny, w etapie tym opracowana zostanie prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu SRGP 2024-2034 oraz przeprowadzone zostaną jej konsultacje zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112. ze zm.).

Piąty etap prac obejmował będzie finalizację poprzedniej ewaluacji projektu SRGP 2024-2034, tzn. jej ewaluacji *ex ante*. Ewaluacja ta oparta jest, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2024 r. poz. 324. ze zm.), o kryteria trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji strategii, a z jej wyników sporządzony zostanie odpowiedni raport. Należy jednak zauważyć, że etap ten został częściowo rozpoczęty równoległe z etapem drugim prac nad SRGP 2024-2034, co oznacza iteracyjne, czyli najefektywniejsze podejście do przedmiotowej ewaluacji, w którym jej kolejne wyniki wielokrotnie wykorzystywane są do doskonalenia projektu SRGP 2024-2034.

Ostatni, szósty etap prac nad Strategią Rozwoju Gminy Prażmów na lata 2024-2034 obejmował będzie opiniowanie jej przez komisje Rady Gminy Prażmów, a następnie przyjęcie uchwałą do realizacji przez tę radę.

V.2.0 projekt

2. Wnioski z diagnozy

2.1. Istota i znaczenie wniosków z diagnozy sytuacji gminy

Zgodnie z art. 3. ustawy o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, 572), strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057 oraz z 2022 r. poz. 1079 i 1846), przygotowanej na potrzeby tej strategii. Artykuł ten stanowi, że podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju [...] przygotowuje diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych.

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Prażmów, na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Gminy Prażmów na lata 2024-2034 została przygotowana w październiku 2023 r. i objęła:

- **sytuację społeczną Gminy Prażmów**, w tym zagadnienia: ludności; opieki żłobkowej i pokrewnej; wychowania i opieki przedszkolnej; szkolnictwa; gospodarstw domowych i mieszkalnictwa; sportu i rekreacji; kultury, w tym działalności bibliotecznej; pomocy społecznej; bezpieczeństwa i zagrożeń; komunikacji publicznej; ochrony zdrowia; zabytków, stanowisk archeologicznych i miejsc pamięci; finansów gminy.
- **opinie i oczekiwania mieszkańców wobec sytuacji społecznej Gminy Prażmów**, w tym: społeczne atuty gminy; społeczne problemy gminy; szanse społecznego rozwoju gminy; zagrożenia społecznego rozwoju gminy; oczekiwania co do działań na rzecz rozwoju społecznego gminy; opinie nt. potencjalnych źródeł finansowania działań na rzecz poprawy sytuacji społecznej gminy.
- **sytuację gospodarczą Gminy Prażmów**, w tym zagadnienia: działalności gospodarczej; rolnictwa; turystyki i rekreacji; handlu; bezrobotnych, bezrobocia i pracujących; wodociągów i zużycia wody; wód i infrastruktury hydrotechnicznej; kanalizacji sanitarnej i jej wykorzystania; dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych; dróg rowerowych; kolei; sieci gazowej i zużycia gazu; ciepłownictwa; energetyki i odnawialnych źródeł energii; telekomunikacji.
- **opinie i oczekiwania mieszkańców wobec sytuacji gospodarczej Gminy Prażmów**, w tym: gospodarcze atuty gminy; gospodarcze problemy gminy; szanse gospodarczego rozwoju gminy; zagrożenia gospodarczego rozwoju gminy; oczekiwania co do działań na rzecz rozwoju gospodarczego gminy; opinie nt. potencjalnych źródeł finansowania działań na rzecz poprawy sytuacji gospodarczej gminy.
- **sytuację przestrzenną Gminy Prażmów z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych**, w tym zagadnienia: położenia, budowy i ukształtowania terenu; podziału terytorialnego; zagospodarowania przestrzennego; planowania przestrzennego; procesów budowlanych; warunków meteorologicznych; systemu przyrodniczego i jego ochrony; powietrza; flory; lasów i gospodarki leśnej; gleb i ich stanu; wód powierzchniowych i ich stanu; wód podziemnych oraz gruntowych i ich stanu; fauny; kopaliny; terenów i obszarów górniczych; zagrożeń geologicznych; gospodarowania odpadami komunalnymi; środowiska akustycznego; promieniowania elektromagnetycznego.

- **sytuację obszarów funkcjonalnych dotyczących gminy**, w tym zagadnienia: Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Warszawy w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego; Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Warszawy; wiejskich obszarów funkcjonalnych uczestniczących w procesach rozwojowych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego; obszarów funkcjonalnych wewnątrzgminnych.
- **opinie i oczekiwania mieszkańców wobec sytuacji przestrzennej Gminy Prażmów**, w tym: przestrzenne atuty gminy; przestrzenne problemy gminy; szanse przestrzennego rozwoju gminy; zagrożenia przestrzennego rozwoju gminy; oczekiwania co do działań na rzecz rozwoju przestrzennego gminy; opinie nt. potencjalnych źródeł finansowania działań na rzecz poprawy sytuacji przestrzennej gminy.

Zawarte w dalszych rozdziałach wnioski są wnioskami z tej Diagnozy. Wnioski te, wraz informacjami diagnostycznym, na których zostały oparte, wiedzą w zakresie zarządzania strategicznego rozwojem lokalnym oraz obowiązującymi przepisami prawa, stanowiły podstawę budowy Strategii Rozwoju Gminy Prażmów na lata 2024-2034.

2.2. Wnioski dotyczące sfery społecznej

Biorąc pod uwagę zidentyfikowaną sytuację Gminy Prażmów, sformułowano przedstawione niżej wnioski dotyczące jej sfery społecznej. Choć działalność samorządu gminy dotyczy wszystkich sfer rozwoju lokalnego, do grupy tej zaliczono również wnioski dotyczące wewnątrzorganizacyjnych, aspektów jej funkcjonowania. Samorząd jest bowiem formą organizacji społeczności lokalnej.

1. SPOŁECZNE ODDZIAŁYWANIA WARSZAWY I AGLOMERACJI WARSZAWSKIEJ

Gmina Prażmów położona jest w bliskim sąsiedztwie Warszawy i tworzy część aglomeracji warszawskiej, a jednocześnie jest częścią, wyznaczonego w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego (PZPWM), Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Warszawy (MOFW). W efekcie, Warszawa i jej pozostałe, aglomeracyjne otoczenie, w tym szczególnie Piaseczno, bardzo silnie oddziaływały, oddziałują i nadal będą silnie oddziaływać na społeczną sferę rozwoju Gminy Prażmów, jak i na analogiczne sfery samorządów subregionu. Skutki tych relacji były, są i mogą być zróżnicowane, ale w dominującym zakresie posiadają pozytywny charakter dla społeczności Gminy Prażmów, przy czym natężenie i struktura tych relacji zależy w znaczącym stopniu od decyzji i działań podejmowanych przez jej samorząd. Przykładowo, skala korzystania przez mieszkańców gminy z usług społecznych, które świadczone są na terenie Warszawy, a nawet zjawiska przeprowadzania się do Warszawy, zwłaszcza przez młodych mieszkańców, wynika z łącznych nakładów czasowych, finansowych, organizacyjnych, a coraz częściej także z kosztów środowiskowych, ponoszonych na przejazdy z miejscowości w gminie do tego miasta, na co samorząd gminy posiada wpływ. Oznacza to, że dla osiągnięcia strategicznego sukcesu rozwojowego Gminy Prażmów, kluczowym wymiarem SRGP 2024-2034 musi stać się prorozwojowe kształtowanie jej społecznych relacji z Warszawą i aglomeracją warszawską.

2. DEMOGRAFIA I MIGRACJE

Liczba mieszkańców gminy najprawdopodobniej nadal będzie szybko rosła, a głównym czynnikiem tego procesu najprawdopodobniej nadal będzie migracja z Warszawy i bliskich jej terenów aglomeracji warszawskiej. Stanowi to strategiczne wyzwanie w zakresie zapewnienia całej społeczności lokalnej usług publicznych, infrastruktury technicznej oraz warunków przestrzenno-środowiskowych na satysfakcjonującym poziomie, przy jednoczesnej świadomości oczekiwań ukształtowanych w okresie, gdy wielu z nich mieszkało w Warszawie.

Nieuchronny wydaje się znaczący wzrost udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, a co za tym idzie zmiana struktury wiekowej ludności w kierunku wzrostu średniej wieku mieszkańców i wzrostu obciążenia demograficznego. Niemniej, należy dążyć do poprawy tej struktury, w szczególności poprzez ograniczanie motywów trwałej emigracji mieszkańców gminy we wczesnym wieku przedprodukcyjnym, a także poprzez tworzenie warunków sprzyjających przyrostowi naturalnemu miejscowych ludności. Dążeniom tym sprzyjać może wysoki deklarowany przez mieszkańców poziom więzi z gminą oraz ich niska własna, wewnętrzna skłonność do migracji.

Wraz z rosyjską inwazją na Ukrainę, na teren gminy napłynęli uchodźcy z Ukrainy. Ich liczba następnie spadła, a uchodźczy charakter przekształcił się w migracyjny, ale nadal jest ona istotna, a prawdopodobieństwo analogicznych napływów migracyjno-uchodźczych, w tym z udziałem obywateli innych państw, np. Białorusi, jest istotne. Potencjalne, lokalne skutki tego zjawiska są wielowymiarowe. Z jednej strony, może ono wypełnić braki na subregionalnym rynku pracy stymulując rozwój gospodarczy, a jednocześnie napędzać popyt konsumpcyjny. Z drugiej natomiast stworzy wyzwania dla gminnych jednostek organizacyjnych, problemy w zakresie porządku oraz bezpieczeństwa publicznego i napięcia społeczne. Powyższe implikuje konieczność dokonania odpowiednich, technicznych i organizacyjnych przygotowań, w tym o charakterze integracyjnym.

3. OPIEKA ŻŁOBKOWA I POKREWNA

Usługi żłobkowe (klubu dziecięcego) są świadczone na terenie gminy, ale wobec zamieszkującej w niej liczby dzieci w wieku żłobkowym, zakres ilościowy tych usług należy uznać za mocno ograniczony i wymagający rozszerzenia. Działania samorządu gminy zmierzające do zwiększenia dostępności usług żłobkowych należy zatem kontynuować. Jest to warunek nie tylko poprawienia poziomu przedprzedszkolnego przygotowania społeczno-edukacyjnego dzieci, ale również czynnik redukcji bezrobocia wśród kobiet, w tym ukrytego, wzrostu przedsiębiorczości kobiet, redukcji migracji osób młodych, jak również motywacji w zakresie posiadania dzieci.

4. OPIEKA I WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE

Poziom rozwoju usług przedszkolnych w Gminie Prażmów jest znacznie wyższy niż usług żłobkowych, co zapewniły w dużym zakresie działania jej samorządu. W sytuacji tej koncentrować się należy na utrzymaniu ich dobrego poziomu jakościowego z jednoczesnym zwiększaniem zakresu ilościowego do poziomu nasycenia nadążającego za wzrostem liczby dzieci w wieku przedszkolnym. Tak zapewniana opieka przedszkolna jest jednym z ważnych warunków aktywizacji zawodowej kobiet w gminie, rozwoju lokalnej mikroprzedsiębiorczości, wzrostu motywacji w zakresie zakładania rodziny, transformacji roli społecznej seniorów, podnoszenia poziomu wykształcenia ludności, budowy kapitału społecznego. Jest także pożądanym stymulatorem bezpieczeństwa oraz zdrowia społecznego.

5. SZKOLNICTWO PODSTAWOWE

Gmina prawidłowo realizuje działalność oświatową. Niemniej, gminne szkolnictwo podstawowe wymaga znaczących działań rozwojowo-restrukturyzacyjnych, tak aby we właściwy sposób mogło zaspokajać stale rosnące ilościowe i jakościowe potrzeby edukacyjne, spełnić oczekiwania uczniów oraz osiągnąć optymalną ekonomiczną efektywność edukacji, a jednocześnie zagwarantować satysfakcjonujące zaspokojenie oczekiwań kadr oświatowych. Ma to szczególne znaczenie w obliczu intensywnego, migracyjnego wzrostu liczby uczniów zamieszkujących w gminie i faktu, że około jedna trzecia z nich uczęszcza do szkół poza gminą, a także w obliczu współczesnych cech i oczekiwań, które ich charakteryzują. W przeciwnym wypadku, szkolnictwo to stanie się czynnikiem długoterminowo hamującym niezbędne procesy rozwoju gminy, nie tylko w sferze edukacji, ale także w zakresie infrastruktury technicznej, kultury, sportu, rekreacji, komunikacji publicznej, gospodarki przestrzennej i przedsiębiorczości, a jednocześnie podważy zaufanie mieszkańców i przedsiębiorców do władz lokalnych.

6. SZKOLNICTWO PONADPODSTAWOWE

Na terenie gminy nie funkcjonują placówki szkolnictwa ponadpodstawowego, branżowe, średnie i wyższe. Mieszkańcy gminy korzystają najczęściej z takich placówek zlokalizowanych w Warszawie oraz w sąsiadujących z gminą innych miastach – jak Konstancin-Jeziorna, Piaseczno, Tarczyn, Grójec i Góra Kalwaria. W przypadku szkolnictwa wyższego mieszkańcy gminy korzystają także z uczelni zlokalizowanych w innych niż Warszawa miastach. Potrzeby w przedmiotowym zakresie są zatem zaspokojone i nie przewiduje się ich zaspokajania na terenie gminy w drodze tworzenia ww. placówek. Niemniej, rolą samorządu powinno być wspieranie społeczności lokalnej w podnoszeniu ponadpodstawowego wykształcenia i kwalifikacji formalnych, pozaformalnych i nieformalnych, nie tylko poprzez rozwój komunikacji publicznej, ale i ramach integracji dydaktyki, wsparcia talentów, uzupełniania szans edukacyjnych osób ich pozbawionych oraz lokalnego upowszechniania wiedzy pozaszkolnej.

7. DZIECI I MŁODZIEŻ

Współczesne pokolenia dzieci i młodzieży charakteryzują się cechami bezprecedensowo różniącymi się od charakterystycznych dla pokoleń starszych, a jednocześnie dynamicznie zmiennymi. Dotyczy to m.in. relacji międzyludzkich, motywacji rozwojowej, stosunku do środowiska, wartości moralnych, postrzegania własności, wirtualizacji relacji, stosunku do spraw publicznych, poczucia wspólnoty, roli publicznych, poczucia estetyki i wielu innych. Sytuacja ta implikuje konieczność intensyfikacji, a jednocześnie stałego dostosowywania zaangażowania samorządu Gminy Prażmów w sprawy dzieci i młodzieży. Na pierwszy plan w tym zakresie wysuwa się konieczność zrównoważenia adaptacji gminnych usług do ich nowoczesnych potrzeb i oczekiwań z przemyślanym kształtowaniem przez samorząd gminy ich wiedzy, kompetencji, świadomości, refleksyjności i postaw, jak również z budowaniem ich więzi kulturowych, integracji i tożsamości – w tym poprzez zwiększenie ich partycypacji publicznej.

8. SENIORZY

W związku ze spodziewanym wzrostem liczby i udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, samorząd Gminy Prażmów musi przygotować się do zaspokajania ich tradycyjnych oraz nowoczesnych potrzeb senioralnych, do angażowania ich w życie społeczne wspólnoty lokalnej, a nawet do ich udziału działalności gospodarczej. Taka aktywność samorządu będzie lokalnym odzwierciedleniem, a jednocześnie wzmocnieniem trwającej już, głębokiej i obserwowanej w wymiarze krajowym i międzynarodowym, transformacji społeczno-kulturowego modelu seniora. Pozwoli ona nie tylko na podniesienie jakości i wydłużenie życia miejscowych seniorów, ale także na prorozwojowe wykorzystanie ich zaangażowania i doświadczenia, jak również na zwiększenie efektywności wykorzystania środków kierowanych do nich i pozyskiwanych dla nich przez samorząd gminy.

9. ZASOBY MIESZKANIOWE

Mieszkalnictwo na terenie gminy ma coraz bardziej indywidualno-rezydencjonalny charakter. Szybko przyrasta liczba domów mieszkalnych tego typu, a jednocześnie stałemu wzrostowi ulegają wskaźniki charakteryzujące wyższy od przeciętnego standard zabudowy, jak również standard zamieszkania. Należy spodziewać się równie dynamicznej kontynuacji tych procesów

kontynuacji budownictwa jednorodzinne, ale też szeregowe i nieintensywne, wielorodzinne, realizowanych głównie przez mieszkańców Warszawy i jej bezpośredniego otoczenia w ramach aglomeracyjnych procesów suburbanizacyjnych. Spodziewać się również można pogłębiania paramieszkalnych ról nowej zabudowy mieszkaniowej, zwłaszcza rekreacyjnej i lokacyjnej. Procesy te, choć stanowiące integralną część rozwoju społeczno-przestrzennego, pociągają i pociągają będą za sobą szereg wyzwań, zwłaszcza związanych z infrastrukturą techniczną i społeczną, komunikacją, środowiskiem oraz ładem przestrzennym. Ponadto, szybkiemu przyrostowi nowych zasobów mieszkaniowych w Gminie Prażmów, towarzyszy obecność znaczącej liczby starszych obiektów mieszkalnych, charakteryzujących się dużą dekapitalizacją, energochłonnością, emisją zanieczyszczeń niskoemisyjnych oraz brakami infrastrukturalnymi. Nie wszyscy ich obecni właściciele, zwłaszcza w wieku senioralnym, będą kiedykolwiek zdolni do poniesienia nakładów inwestycyjnych dla poprawy tej sytuacji. Co więcej, nadchodzące regulacje prawne, które mają silnie zredukować techniczne, prawne i finansowe możliwości wykorzystywania tradycyjnych źródeł energii cieplnej, w tym gazu, a jednocześnie silnie zwiększyć wymagania termoizolacyjne budynków, stanowiąc będą krytyczne wyzwanie nie tylko dla właścicieli starszych obiektów mieszkalnych, ale i dla części właścicieli obiektów nowszych. Sytuacja ta poszerza i pogłębia pożądane role samorządu gminy w zakresie mieszkalnictwa.

10. OCHRONA ZDROWIA

Placówki podstawowej opieki zdrowotnej funkcjonujące na terenie gminy, w tym dwie prowadzone przez Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Prażmowie, dla którego organem założycielskim dla jest Gmina Prażmów, wraz z bogatym zbiorem placówek medycznych funkcjonujących w Warszawie i jej sąsiedztwie, w tym zwłaszcza w Piasecznie, zapewniają mieszkańcom gminy stosunkowo wysoką dostępność do usług medycznych. Niemniej, ze względu na stały wzrost liczby mieszkańców, wzrost ich średniej wieku, wzrost ich świadomości zdrowotnej, a także wzrost skali i zróżnicowania zagrożeń zdrowia, niezbędny dalszy rozwój lokalnej, w tym gminnej służby zdrowia. Jego pożądane kierunki to poszerzanie opieki podstawowej i wybranej specjalistycznej (oczekiwania mieszkańców w tym zakresie są dalece niezaspokojone), z akcentami na rehabilitację i diagnostykę. Samorząd gminy może i powinien pogłębiać także wielowymiarowe zaangażowanie w prewencję i profilaktykę zdrowotną. Konieczne jest także zwiększanie stopnia przygotowania lokalnej służby zdrowia do sytuacji kryzysowych.

11. SPORT I REKREACJA RUCHOWA

Z powodu migracji oraz rekonfiguracji wzorców życia, w gminie szybko rośnie zaangażowanie w sport i rekreację ruchową, a jednocześnie rośnie – intensywnie już manifestowane – zapotrzebowanie na usługi i infrastrukturę sportowo-rekreacyjną. Dotyczy to jednak przede wszystkim osób w młodym wieku, a w zakresie płci przede wszystkim mężczyzn. Pomimo posiadania znacznej bazy materialnej i stosunkowo szerokiej palety usług aktywności ruchowej, sytuacja ta implikuje wzrost wyzwań dla samorządu gminy, tak w zakresie dalszej rozbudowy wspomnianej bazy (także dla najmłodszych i najstarszych mieszkańców), jak i usług w przedmiotowym zakresie, jak również w zakresie wsparcia działalności organizacji pozarządowych. Wychodząc naprzeciw tym wyzwaniom, samorząd Gminy Prażmów, musi uwzględniać fakt, iż sport i rekreacja ruchowa zaspokajają nie tylko bezpośrednie potrzeby w tym zakresie, ale po-

siadają również silny wpływ na – ważne w sytuacji gminy – zdrowie fizyczne i psychiczne mieszkańców, ochronę i zrównoważone wykorzystanie cennych zasobów środowiska, integrację i aktywizację seniorów oraz osób niepełnosprawnych, przedsiębiorczość i miejsca pracy, a także na bezpieczeństwo publiczne.

12. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ I INTEGRACJA

Samorząd gminy udziela w miarę możliwości wsparcia osobom niepełnosprawnym, co należy kontynuować i rozwijać dostosowując owo wsparcie do ich ewoluujących potrzeb. Głównym, problemem gminy wynikającym z niepełnosprawności pozostają jednak – podobnie jak w większości kraju – infrastrukturalne, prawne, organizacyjne i mentalne bariery społecznej oraz gospodarczej integracji osób niepełnosprawnych. Ich efektem jest wielowymiarowe wykluczenie osób niepełnosprawnych, w tym z rynku pracy, mikroprzedsiębiorczości, innowacyjności, kultury i rozrywki, sportu i rekreacji, działalności prospołecznej i prośrodowiskowej, aktywności obywatelskiej i innych. Wykluczenie to obniża ich jakość życia, pogłębia, rozszerza i wydłuża niepełnosprawność, zwiększa nakłady publiczne na udzielaną im pomoc i kompensację skutków ich niepełnosprawności, a także ogranicza wytwarzaną przez nich społeczną, gospodarczą i środowiskową wartość dodaną. Integracja to zatem pierwszy z głównych, rozwojowych obszar działań samorządu gminy związanych ze zjawiskiem niepełnosprawności, przy czym obok pożądanых działań w zakresie infrastruktury technicznej, komunikacji, kultury, sportu i rekreacji oraz edukacji, należy tu wymienić zapewnienie usług domu dziennego pobytu. Obszar drugi, ściśle powiązany ze sferą opieki zdrowotnej, to rehabilitacja oraz prewencja niepełnosprawności. Działania te będą mieć kluczowe znaczenie dla społeczności gminy w obliczu szybkiego wzrostu udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym.

13. KULTURA I SZTUKA

Z powodu migracji oraz rekonfiguracji wzorców życia, w gminie szybko rośnie zarówno społeczne zapotrzebowanie (coraz intensywniej artykułowane), jak i społeczna aktywność w zakresie kultury. Implikuje to konieczność zabezpieczenia przez samorząd gminy niezbędnych do tego środków finansowych, ale również odpowiedniego zaplecza lokalowego, technicznego, prawno-organizacyjnego, informacyjnego i kadrowego. Choć dotychczasowe działania w tym zakresie są stosunkowo bogate, to jednak ich rozproszenie pomiędzy Bibliotekę Publiczną Gminy Prażmów, Urząd Gminy Prażmów oraz gminne placówki oświatowe i opiekuńcze, nie odpowiada zarówno obecnym, jak i przyszłym wyzwaniom w tym zakresie i jest jednym z argumentów za utworzeniem gminnego domu kultury. Ponadto, należy też pogłębiać politykę egalitarnego angażowania mieszkańców we współkreowanie kultury, ingerowania społeczności lokalnej poprzez kulturę, kulturalnej prewencji problemów społecznych oraz kulturowej stymulacji rozwoju gospodarczego, w szczególności komercyjnej turystyki i rekreacji. Tworzenie i dostarczanie kultury w postaci „produktów na półce” adresowanych do biernie konsumujących je mieszkańców powinno pełnić jedynie rolę uzupełniającą.

14. DZIAŁALNOŚĆ BIBLIOTECZNA

Działalność biblioteczna prowadzona w gminie wymaga rozwoju z jednoczesnym jej przedefiniowaniem i unowocześnianiem jej struktury. Przesądzają o tym zarówno zamiar utworzenia gminnego domu kultury, jak i szybki oraz trwały spadek zapotrzebowania na tradycyjne wypo-

życzenia, który to trend będzie się utrzymywał ze względu na zmiany techniczne, społeczne i kulturowe społeczeństwa. Wraz z tym, dalszemu przeformułowaniu musi ulegać działalność biblioteki, tak aby odpowiadała ona współczesnym potrzebom inteligentnego przetwarzania i kreowania wartościowej informacji oraz upowszechniania wartościowej wiedzy. W transformacji tej należy postawić na tworzenie nowoczesnej, przyjaznej i atrakcyjnej dla mieszkańców sfery informacyjno-edukacyjnej biblioteki, tak materialnej, jak i wirtualnej.

15. KAPITAŁ KULTUROWY

Gmina Prażmów posiada bogaty materialny i niematerialny kapitał kulturowy, na który składają się przede wszystkim obiekty historyczno-zabytkowe, w tym sakralne, cmentarne, archeologiczne, pałacowe, folwarczne, mieszkalne, produkcyjne i parkowe, a także wydarzenia historyczne. Posiada on istotny potencjał turystyczno-rekreacyjny, a także inny, w tym użytkowy, społeczny i gospodarczy. Stanowi i może również w przyszłości stanowić ważny nośnik tożsamości społeczności lokalnej, a więc także budulec jej kapitału społecznego, determinującego możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego. Zarówno stan techniczny, jak i stopień zagospodarowania i udokumentowania wielu z jego składników jest jednak dalece niedostateczny i wymaga niezwłocznych działań. W przeciwnym wypadku bezpowrotnie utracą one swe podstawowe wartości. Oznacza to konieczność pogłębienia zaangażowania samorządu zarówno w ich ochronę, jak i w nadawanie im aktywnych funkcji, zwłaszcza społecznych, w tym kulturalnych, edukacyjnych i integracyjnych, ale także gospodarczych, w tym turystyczno-rekreacyjnych.

16. PROBLEMY SPOŁECZNE I POMOC SPOŁECZNA

Podobnie jak w całym kraju, tak i na terenie Gminy Prażmów występują zróżnicowane problemy społeczne. W związku z tym, zgodnie z ogólnokrajowymi przepisami prawa, samorząd gminy realizuje świadczenia i działania prewencyjne na rzecz osób oraz rodzin dotkniętych i zagrożonych m. in. ubóstwem, sieroctwem, bezdomnością, długotrwałą lub ciężką chorobą, przemocą w rodzinie, problemami macierzyństwa lub wielodzietności, bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, trudnościami integracyjnymi (uchodźcy), alkoholizmem, narkomanią, zdarzeniami losowymi, klęskami itp. Ogólnie rzecz biorąc, bezwzględna i względna skala świadczeń udzielanych beneficjentom z gminy z wyżej wymienionych powodów ulega spadkowi, co należy interpretować jako zjawisko pozytywne. Rosną jednak potencjalne wyzwania w zakresie zagrożeń problemami społecznymi i to nie tylko o materialnym charakterze. Oznacza to, że pożądana jest kontynuacja zmian systemu pomocy społecznej polegająca na zwiększaniu udziału działań prewencyjnych, z jednoczesnym wykształceniem zdolności konstruktywnego reagowania na zjawiska kryzysowe, takie jak np. napływ uchodźców, pandemie, katastrofy naturalne, kryzysy energetyczno-infrastrukturalne itp. Dotyczy to także upowszechniania proaktywnych postaw osobistych, społecznych i obywatelskich, integracji i samopomocy społecznej, ruchowej i kulturalnej aktywizacji ludności oraz podnoszenia poziomu bezpieczeństwa publicznego. Dotyczy też reorientacji postrzegania pomocy społecznej przez beneficjentów jako systemu istniejącego dla bezterminowego udzielania im i ich rodzinom świadczeń, w postrzeganiu go jako systemu istniejącego dla możliwie szybkiego i trwałego wyprowadzenia ich z sytuacji stanowiącej podstawę świadczeń – jeśli jest to możliwe, a jeśli tak, to na tyle szybko, głęboko i trwale, na ile jest to możli-

we. Ważna jest także redukcja uzależnień, zarówno znanych od dawna, tj. alkoholizm i uzależnienie od dymu tytoniowego, jak również stosunkowo nowych, jak np. uzależnienia od usług społecznościowych i rozrywkowych świadczonych poprzez urządzenia ekranowe, uzależnienie od hazardu oraz uzależnienie od substancji wdychanych w postaci aerozolu z wykorzystaniem tzw. e-papierosów.

17. BEZPIECZEŃSTWO I PORZĄDEK PUBLICZNY

Pierwszym z kluczowych wymiarów bezpieczeństwa publicznego Gminy Prażmów jest bezpieczeństwo pożarowe. W chwili obecnej jego poziom należy uznać za satysfakcjonujący, ale ze względu na wzrastającą liczbę mieszkańców i turystów, bogate zasoby leśne i zmiany klimatyczne, niezbędną będzie dalsza intensyfikacja działalności prewencyjno-edukacyjnej i nakładów na jego utrzymanie. Wymiar drugi to bezpieczeństwo związane ze zjawiskami atmosferycznym, w szczególności z wiatrem oraz opadami śniegu i deszczu. Ze względu na ich obserwowaną i spodziewaną intensyfikację oraz na wzrost liczby ludności i skali zurbanizowania gminy, niezbędne są analogiczne działania jak wskazane dla bezpieczeństwa pożarowego. Z podobnych przesłanek wynika i podobnych działań wymaga też przygotowanie się gminy do zagrożeń powodziowych, przy czym szczególną rolę w tym zakresie odgrywać powinno właściwe gminne planowanie przestrzenne. Planowanie to odgrywać będzie również dużą rolę w odniesieniu do zagrożeń w zakresie ruchów masowych ziemi. Wśród priorytetowych dla samorządu gminy wymiarów bezpieczeństwa znaleźć się powinno także bezpieczeństwo komunikacyjne. Choć liczba zdarzeń drogowych nie wzrasta w tempie wzrostu liczby mieszkańców, to jednak nadchodzące, powszechne zmiany w zakresie dostępnej komunikacji indywidualnej i zbiorowej pociągają za sobą nowe wyzwania w tym zakresie. W działalności samorządu Gminy Prażmów odpowiednio uwzględniane musi być także bezpieczeństwo osobiste mieszkańców i mienia prywatnego oraz publicznego, a także epidemiologiczne i epizootyczne. Pod uwagę należy brać także zagrożenia biotyczne. Ze względu na obecną i istotnie prawdopodobną sytuację międzynarodową, niezbędne są także wielowymiarowe przygotowania samorządu gminy na wypadek konfliktu zbrojnego, fal migracyjnych, w tym uchodźczych oraz innych, podobnych kryzysów wywołanych działalnością człowieka. Rosnącym wyzwaniem jest również zachowanie bezpieczeństwa szkolnego. Gminne placówki szkolne muszą zatem stale monitorować i redukować, w tym w szczególności poprzez profilaktykę, różnorodne formy przemocy i wykorzystywania, w tym o charakterze intymnym oraz zachodzące w przestrzeniach wirtualnych, a także inne ryzyka występujące lub mogące występować na ich terenie, jak również w ich bezpośrednim otoczeniu.

Ze względu na powyższe, niezbędne jest zapewnienie wysokich zdolności organizacyjnych, kompetencyjnych i technicznych nie tylko ochotniczych i zawodowych jednostek straży pożarnej, ale wszystkich, lokalnych i ponadlokalnych podmiotów odpowiadających za bezpieczeństwo na terenie gminy, w tym wszystkich jednostek samorządu Gminy Prażmów, a także sprawnej komunikacji, koordynacji i interoperacyjności ich działań. Równie krytyczne jest także podniesienie poziomu świadomości, motywacji i praktycznych umiejętności społeczności lokalnej, w tym dzieci, młodzieży i seniorów, jak również lokalnego biznesu w zakresie zapewniania oraz przywracania bezpieczeństwa własnego, cudzego i publicznego. Dotyczy to także elementarnych czynności ratowniczych, w tym pierwszej pomocy. Nie mniejsze znaczenie będą

dzie mieć wzmocnienie, służącego bezpieczeństwu, potencjału kadrowo-organizacyjnego oraz technicznego placówek szkolnych.

18. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Na terenie gminy obserwuje się wzrost wolumenu liczebności i aktywności organizacji pozarządowych, a samorząd gminy prowadzi z nimi współpracę, przede wszystkim sformalizowaną rocznymi programami współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Aktywność pozarządowa mieszkańców to jeden z największych i najważniejszych potencjałów rozwojowych gminy. Niemniej, w celu zagwarantowania znaczącej roli tej aktywności w osiągnięciu strategicznych celów społecznych, gospodarczych i przestrzennych gminy, udzielane jej, samorządowe wsparcie powinno mierzalnie ukierunkowywać ją na te cele. Niezbędne jest również takie wspieranie aktywności pozarządowej mieszkańców, aby mogła ona trwać również niezależnie od transferów finansowych dystrybuowanych przez podmioty państwowe, co stanowi o ich pozarządowej istocie.

19. USŁUGI SPOŁECZNE

Biorąc pod uwagę dotychczasowy i spodziewany wzrost liczby ludności gminy, oczekiwany, umiarkowany napływ gospodarczych inwestycji zewnętrznych oraz rozwój subregionalnych funkcji rekreacyjno-turystycznych gminy (będący zarówno wynikiem ponadlokalnych procesów i decyzji społeczno-gospodarczych, jak i intencyjnych działań władz gminy), a także wynikające z tych zmian, pogłębianie społeczno-gospodarczej i przestrzennej integracji gminy z Warszawą i jej aglomeracyjnym otoczeniem, jako podstawowa misja samorządu gminy jawi się nadszereg z infrastrukturą techniczną i społeczną oraz świadczonymi na ich bazie usługami za permanentnie rosnącym na nie zapotrzebowaniem. W sytuacji Gminy Prażmów, w perspektywie najbliższych kilkunastu lat, należy zatem mówić nie tyle o nasyceniu obserwowanego zapotrzebowania ww. infrastrukturą i usługami, ile o zapewnieniu możliwie niskiego i prorozwajowo zrównoważonego niedosytu, z jednoczesnym, co najmniej inicjalnym wchodzeniem samorządu w nowe obszary działalności, charakterystyczne dla wyższych etapów rozwoju jednostek terytorialnych (innowacyjność, kapitał społeczny, kapitał ludzki, wyższe usługi, średnia przedsiębiorczość, cyfryzacja, e-administracja itp.). Upraszczając, chodzi tu zatem o wystarczające nadszereg w obszarach tradycyjnych dla samorządu gminy z równoczesnym aktywowaniem jego działalności w obszarach dla niego nowych i nowoczesnych.

20. KAPITAŁ LUDZKI I SPOŁECZNY

W gminie obserwuje się szybki wzrost kapitału ludzkiego, co jest przede wszystkim wynikiem migracyjnego wzrostu liczby mieszkańców, jak również wynika z faktu, iż mieszkańcy napływowi to w zdecydowanej większości osoby posiadające wysokie wykształcenie, kwalifikacje, doświadczenie i pozycję zawodową. Kapitał ten stanowi znaczący potencjał, którego prawidłowe wykorzystanie może wymiennie przyczynić się do osiągnięcia społecznych, gospodarczych i przestrzenno-środowiskowych celów rozwoju gminy. Gorsza sytuacja występuje natomiast w zakresie, równie ważnego w rozwoju, kapitału społecznego, który opiera się na więziach międzyludzkich, czego przyczyną również jest napływ migracyjny. Chodzi tu nie tylko o słabość więzi między mieszkańcami napływowymi, ale również o między tymi mieszkańcami a mieszkańcami, którzy zamieszkują w gminie od wielu lat – w tym również konflikty. Integracyj-

na budowa tych więzi międzyludzkich i pomiędzy ich poszczególnymi podgrupami, w szczególności wokół i dla osiągnięcia celów rozwojowych gminy, powinna być zatem priorytetyzowana w działalności jej samorządu.

21. DIALOG SPOŁECZNY

Wymiana informacji między samorządem gminy, a społecznością lokalną jest prowadzona w oparciu o liczne, przewidziane prawem kanały komunikacji, jak: strona internetowa, Biuletyn Informacji Publicznej, konsultacje projektów planów i programów, Rada Seniorów Gminy Prażmów, Rada Sportu Gminy Prażmów itp. Należy ją kontynuować w szerokim zakresie, pogłębiając jednocześnie zaangażowanie środowisk młodzieży, ponieważ warunkuje ona nie tylko współtworzenie lokalnej polityki rozwoju, ale także szersze zrozumienie potrzeb rozwojowych całej społeczności gminy, częstszą i głębszą akceptację restrukturyzacyjnych decyzji władz, zwłaszcza wiążących się z redystrybucją samorządowego zaangażowania, a także częstszą i efektywniejszą partycypację społeczną we wdrażaniu przyjętej strategii rozwoju. Płytki, jedynie formalny dialog może prowadzić do zdominowania samorządowego zarządzania strategicznego rozwojem przez zarządzanie administracyjno-inkrementalne, w którym dominuje koncentracja na zadaniach obligatoryjnych i finansowanych grantowo oraz rozproszenie ograniczonych środków.

22. SAMORZĄD GMINY

Warunkiem krytycznym sprostania społecznym, gospodarczym i przestrzennym wyzwaniom, szansom, oczekiwaniom i ambicjom rozwojowym mieszkańców i przedsiębiorstw Gminy Prażmów, mającego nastąpić poprzez wdrożenie SRGP 2024-2034, jest wysoka jakość jej struktur samorządowych, rozumianych jako organ stanowiący (Rada Gminy Prażmów) i wykonawczy (Wójt) samorządu gminy, kierownictwo i pozostałych pracowników komórek Urzędu Gminy Prażmów oraz gminnych jednostek organizacyjnych. Oznacza to, że realizacja SRGP 2024-2034 wymagać będzie intensywnej kontynuacji ich wewnątrzorganizacyjnego rozwoju, w tym w szczególności w kilku jego wymiarach. Są nimi: (a) kontynuowanie zarządzania strategicznego w oparciu o zintegrowane, aktualne merytorycznie i cyklicznie ewaluowane, obligatoryjne i fakultatywne plany i programy; (b) zintegrowanie działalności gminnych jednostek organizacyjnych wokół SRGP 2024-2034; (c) poszerzanie finansowych zdolności inwestycyjnych samorządu gminy, w tym jej gminnych jednostek organizacyjnych, zarówno w oparciu o środki własne, jak i pomocowe, (d) rozwijanie partnerskiej współpracy strategicznej z organizacjami pozarządowymi i sąsiednimi samorządami; (e) poszerzanie dialogu władz z mieszkańcami (w tym w przestrzeni wirtualnej) i ich partycypacji w zarządzaniu rozwojem gminy; (f) stałe podnoszenie zaawansowanych kwalifikacji władz, kierownictwa i pozostałych kadr samorządowych oraz materialne i pozamaterialne zapewnianie ich zmotywowania; (g) zwiększenie zasobów kadrowych w strategicznych obszarach rozwoju gminy, jak: planowanie przestrzenne, inwestycje w infrastrukturę techniczną i świadczone na jej bazie usługi, usługi społeczne intensyfikujące wykształcenie, praktyczne kwalifikacje, kreatywność, zaangażowanie i innowacyjność mieszkańców, zrównoważona przedsiębiorczość, potrzeby i możliwości senioralne, ochrona środowiska; (h) stosowanie nowoczesnych, innowacyjnych, wysokowydajnych rozwiązań technicznych i organizacyjnych w realizacji działań gminy.

23. FINANSE SAMORZĄDU GMINY

Dochody Gminy Prażmów dynamicznie rosną, przy czym dzieje się to przede wszystkim dzięki, związanym z liczbą mieszkańców, środkom systemowo dystrybuowanym z budżetu państwa, jak również dzięki, związanym z luką infrastrukturalną, środkom pomocowym dystrybuowanym przez państwo i fundusze Unii Europejskiej, ze znaczną, ale jednak uzupełniającą rolą środków pochodzących od mieszkańców (udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych, podatek od nieruchomości, podatek od czynności cywilnoprawnych). Wpływy budżetowe z lokalnej działalności gospodarczej niezmiennie mają tu jedynie marginalny udział, przy czym, ze względu na jej słaby rozwój, walory środowiskowe gminy i preferencje społeczności lokalnej, należy przyjąć, że w perspektywie dekady wpływy te nie ulegną istotnemu wzrostowi. Sytuacja ta implikuje dla samorządu gminy dwie trwałe konieczności w obszarze polityki rozwoju i polityki finansowej stanowiącej jej część. Pierwsza, to konieczność dostosowywania polityki rozwoju gminy do polityk rozwoju władz państwa i Unii Europejskiej. Należy jednak przy tym zwrócić uwagę na fakt, że powyższe, ponadlokalne polityki rozwoju odpowiadają, ogólnie rzecz biorąc, obecnym potrzebom strategicznym gminy. Po drugie, koniecznością dla gminy jest optymalizacja kosztowa realizowanej działalności, tak by mimo wzrostu liczby ludności i rozproszenia przestrzennego urbanizacji, nie utracić zdolności do finansowania działań rozwojowych. Wypełnienie tych konieczności, stworzy możliwość trwałej maksymalizacji udziału inwestycyjnych wydatków majątkowych w wydatkach budżetowych gminy, a także – w ograniczonym, ale wyraźnym stopniu – możliwość realizacji inwestycji i usług wyrażających potrzeby i aspiracje rozwojowe gminy inne niż wspierane przez ponadlokalne polityki rozwoju, a zatem finansowane samodzielnie przez gminę. Polityka finansowa gminy powinna zatem dążyć do i opierać się na: wysokiej skuteczności pozyskiwania środków zewnętrznych, optymalizacji kosztowej działalności posiadających największe udziały w wydatkach budżetowych gminy przy jednoczesnym zachowaniu ich dostępności i jakości, optymalizacji poziomu zadłużenia gminy, a także kształtowaniu wydatków budżetowych zgodnie z celami i kierunkami działań SRGP 2024-2034.

2.3. Wnioski dotyczące sfery gospodarczej

Biorąc pod uwagę zidentyfikowaną sytuację Gminy Prażmów, sformułowano poniższe wnioski dotyczące jej sfery gospodarczej. Choć infrastruktura techniczna i usługi świadczone na jej bazie wpływają na wszystkie sfery rozwoju lokalnego, do grupy tej zaliczono również wnioski jej dotyczące. W większości przypadków, tworzenie jej i zarządzanie nią jest bowiem domeną działalności gospodarczej lub działalności administracyjnej o cechach zbliżonych do takiej działalności.

24. GOSPODARCZE ODDZIAŁYWANIA WARSZAWY I AGLOMERACJI WARSZAWSKIEJ

Gmina Prażmów położona jest w bliskim sąsiedztwie Warszawy i tworzy część aglomeracji warszawskiej, a jednocześnie jest częścią, wyznaczonego w Planie Zagospodarowania Przemysłowego Województwa Mazowieckiego (PZPWM), Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Warszawy (MOFW). W efekcie, Warszawa i jej pozostałe, aglomeracyjne otoczenie, w tym szczególnie Piaseczno, bardzo silnie oddziaływały, oddziałują i nadal będą silnie oddziaływać na gospodarczą sferę rozwoju gminy, jak i na analogiczne sfery samorządów z nią sąsiadujących. Skutki tych relacji były, są i mogą być zróżnicowane, ale w dominującym zakresie mają charakter korzystny dla gospodarki Gminy Prażmów, przy czym ich skala i struktura zależą częściowo od działań podejmowanych przez jej samorząd. Przykładowo, skala wykorzystania infrastruktury i usług turystyczno-rekreacyjnych Gminy Prażmów przez mieszkańców Warszawy, częściowo zależą od całkowitych kosztów finansowych, czasowych, organizacyjnych i środowiskowych ponoszonych przez nich na dojazdy do konkretnych lokalizacji w gminie, a na te jej samorząd ma wpływ. Dla rozwoju gospodarczego Gminy Prażmów należy zatem prorozwojowo kształtować jej relacje z Warszawą i aglomeracją warszawską.

25. BEZROBOCIE I RYNEK PRACY

Z punktu widzenia ilościowego bezrobocie nie jest obecnie poważnym problemem gminy, choć dla dalszego utrzymania go na niskim poziomie niezbędna będzie aktywność gminy w ramach przedstawionej wyżej lokalnej polityki gospodarczej. Problemem jest natomiast długotrwałość pozostawania bez pracy obecnych bezrobotnych, które to zjawisko ma często źródło nie tyle w braku miejsc pracy, ile w zbyt małej motywacji do jej podjęcia na warunkach jakie są oferowane przez pracodawców za oferowane kwalifikacje, odpowiedzialność, kreatywność, wolę pracy itp. W związku z tym niezbędna jest współpraca samorządu gminy z partnerami powiatowym, biznesowymi, edukacyjnymi i innymi dla zrównoważenia lokalnego rynku pracy w tym zakresie. Ze względu na wzrost zjawiska wykonywania pracy poza granicami gminy lub pracy zdalnej z gminy dla podmiotów zlokalizowanych poza nią, coraz większe znaczenie dla lokalnego rynku pracy i poziomu bezrobocia będą mieć szeroko rozumiana jakość komunikacji publicznej łączącej wszystkie miejscowości gminy z Warszawą, Piasecznem i innymi pobliskimi miastami, a także infrastruktury technicznej służącej komunikacji indywidualnej (w tym nisko- lub zeroemisyjnej), jak również szerokopasmowy dostęp do Internetu. Są to kolejne argumenty za wysoką, prorozwojową aktywnością samorządu gminy w tych zakresach. Poza tym, ze względu na dotychczasowy rozwój i zamiary rozwojowe lokalnych przedsiębiorstw, niezbędne jest samorządowe wsparcie ich dostępu do odpowiednio wykwalifikowanych pracowników. Problemy w tym zakresie są już bowiem wyraźnie sygnalizowane.

26. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

Choć liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminie dynamicznie rośnie, to są to przede wszystkim mikroprzedsiębiorstwa, uzupełniane przez przedsiębiorstwa małe, prowadzonych głównie przez osoby fizyczne, natomiast średnie lub duże przedsiębiorstwa nie występują. Charakter lokalnej przedsiębiorczości jest silnie powiązany z charakterem demograficzno-przestrzenno-środowiskowym gminy, w którym dominuje osadnictwo jednorodzinne oparte na migracji z aglomeracji warszawskiej, bogate zasoby flory i fauny oraz zagospodarowanie rolnicze. W efekcie działalność gospodarcza obejmuje głównie wielowymiarowe handel i usługi bytowe, drobną wytwórczość oraz działalność profesjonalną (prowadzoną głównie przez wysoko i specjalistycznie wykwalifikowane osoby, które wraz z przeprowadzką do gminy przeniosły do niej również swoje firmy).

Ze względu na powyższe uwarunkowania naturalne oraz preferencje dominującej części społeczności lokalnej, nie przewiduje się w nadchodzących latach rozszerzenia lokalnych struktur gospodarczych o działalność dużą, zwłaszcza wielkopowierzchniową handlową, wielkoskalową produkcyjną czy logistyczną o dużym wolumenie transferu towarów. Niemniej, za możliwy i pożądany uznaje się rozwój zrównoważonej, małej i średniej działalności gospodarczej o wysokim poziomie neutralności środowiskowej i spójności przestrzennej w branżach związanych z turystyką i rekreacją, nowoczesną wytwórczością oraz handlem, do czego warunki tworzy zarówno popyt lokalny, lokalne zapotrzebowanie na pracę, miejscowe wyposażenie infrastrukturalne, jak i zainteresowanie inwestorów zewnętrznych, zwłaszcza z aglomeracji warszawskiej. W znacznej części rozwój ten stymulowany jest i będzie przez inwestycje mieszkaniowe i napływ nowych mieszkańców do gminy.

Wobec powyższego, niezbędny jest wzrost roli samorządu gminy w kształtowaniu jej rozwoju gospodarczego. Za kluczowe należy tu uznać planowanie przestrzenne kompleksowo ujmujące rozwój całej gminy z uwzględnieniem jej wielowymiarowych powiązań z otoczeniem, a także wynikającą ze strategii politykę infrastrukturalną. Ważne tu będzie także stymulowanie przez samorząd zrównoważenia, neutralności środowiskowo-przestrzennej, nowoczesności, innowacyjności, kreatywności, rezylencji, adaptacyjności i wolumenu wytwarzanej wartości dodanej lokalnych przedsiębiorstw. Nie mniej istotne będzie również analogiczne stymulowanie przedsiębiorczości mieszkańców. Takie podejście władz Gminy Prażmów do sfery gospodarczej należy traktować nie tylko jako konstruktywną odpowiedź na społeczno-gospodarcze zapotrzebowania oraz gminy i jej aglomeracyjnego otoczenia, ale również jako podstawową drogę zapewnienia znaczących dochodów mieszkańcom i ich samorządowi, stojącemu przed poważnymi wyzwaniami inwestycyjnymi i usługowymi wynikającymi z dynamicznych procesów migracyjnych.

27. ROLNICTWO

Dzięki warunkom naturalnym dobrym dla działalności rolniczej, rolnictwo od dawna odgrywało ważną rolę w Gminie Prażmów, ale w ostatnich 2 dekadach ulegało i współcześnie nadal ulega bardzo szybkim i bardzo głębokim, wielowymiarowym przeobrażeniom. Zmiany te obejmują gwałtowny spadek ogólnej liczby gospodarstw rolnych, w tym zwłaszcza najmniejszych, przy jednoczesnym wzroście liczby średnich i dużych, a także gwałtowny spadek ogólnej powierzchni zarówno gospodarstw rolnych, jak i uprawianych użytków rolnych. Towarzyszy temu szybki spadek liczby mieszkańców zaangażowanych w działalność rolniczą. Stała i szybka

utrata areалу rolnego, a co za tym idzie funkcji rolniczych, przez gminę wynika przede wszystkim ze zmiany formy użytkowania wspomnianych gruntów na cele nierolnicze, zwłaszcza mieszkalne, infrastrukturalne i związane z działalnością gospodarczą.

Należy oczekiwać, że procesy te będą przebiegać nadal, przy czym czynnikiem urbanizacyjnym towarzyszyć będą ich kolejne dwa motory napędowe. Pierwszy to wychodzenie z rolnictwa mieszkańców, którzy już dziś są w wieku emerytalnym lub wkrótce weń wejdą, a którzy stanowią prawie połowę siły roboczej zaangażowanej w lokalne rolnictwo. Drugi to presja finansowa wynikająca z faktu, że zaledwie mniej niż co piąte indywidualne gospodarstwo rolne w gminie czerpie swoje dochody w większości z działalności rolniczej. W łącznym efekcie, dalsze zmiany strukturalne w miejscowym rolnictwie polegać będą na dalszym wygaszaniu nierentownej, niskoskalowej działalności rolnej, wychodzeniu z niego zaangażowanej w nie części społeczności lokalnej, a także na koncentracji gruntów oraz na zmianach form użytkowania terenów i obiektów rolniczych na nierolnicze. Jednocześnie wsie gminy będą nadal obszarami napływu nowych mieszkańców, którzy nie mają i nie zamierzają mieć żadnych związków z rolnictwem, co z jednej pogłębiać będzie wielofunkcyjność i miejskość tych wsi i zwiększać w nich zapotrzebowanie na usługi społeczne, a z drugiej implikować konflikty przestrzenno-społeczne między sferą rolniczą i sferą mieszkalną, zwiększać presję na środowisko oraz na krajobraz.

Z powyższych faktów wynika konieczność przyspieszonego rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej obsługującej dotychczasowe obszary koncentracji działalności rolniczej, doskonalenia polityki przestrzennej prowadzonej przez władze gminy dla redukcji rozproszenia urbanistycznego i ww. konfliktów, redukcji śladu środowiskowego, a także rozszerzania usług komunikacji publicznej. Jednocześnie niezbędne jest wspieranie dalszej restrukturyzacji lokalnego rolnictwa, zwłaszcza jego koncentracji, technicyzacji i komercjalizacji, rozwoju intensywnych działów produkcji rolnej, lokalnego przetwórstwa produktów rolnych, lokalnego handlu produktami rolnymi, pochodnymi i pokrewnymi, rozwoju turystyki i rekreacji bazującej na kapitale i tradycjach rolniczych (w tym agroturystyki), a także zwiększanie środowiskowego zrównowazenia lokalnego rolnictwa.

28. AGLOMERACYJNE FUNKCJE TURYSTYCZNO-REKREACYJNE

Gmina Prażmów posiada bogate zasoby naturalne o wysokim potencjale turystyczno-rekreacyjnym i pewien zasób podstawowej infrastruktury turystycznej, a jednocześnie położona jest w pobliżu Warszawy i jej zurbanizowanego otoczenia, gdzie zamieszkują liczni, potencjalni użytkownicy wspomnianego potencjału. Choć wynikający z tych faktów ruch turystyczno-rekreacyjny w gminie rośnie, to jednak jest on wysoce zmienny, inkrementalny i słabo zorganizowany, a ogólny poziom rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnych jest niski, zwłaszcza funkcji komercyjnych. Gmina nie posiada ani jednego produktu turystycznego, a dochody społeczności lokalnej oraz budżetu gminy wynikające z ruchu turystyczno-rekreacyjnego są marginalne. Biorąc pod uwagę przedstawione wyżej, pożądane kierunki rozwoju gospodarczego gminy, a także fakt, iż mieszkańcy aglomeracji warszawskiej będą coraz częściej wykorzystywać najatrakcyjniejsze naturalnie obszary gminy, niezbędny jest wzrost roli samorządu gminy w uprządkowaniu lokalnego ruchu turystyczno-rekreacyjnego i zrównoważonym rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnych gminy, w tym komercyjnych. Kluczowymi cechami tych działań po-

winno być nastawienie na minimalizację antropopresji środowiskowej, krystalizację produktu turystycznego i turystyczno-rekreacyjnej tożsamości oraz marki gminy, innowacyjność, przedsiębiorczość mieszkańców, dywersyfikację przestrzenną ruchu turystyczno-rekreacyjnego, a także użyteczność infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej dla mieszkańców i dla ich integracji.

29. HANDEL

Handel na terenie gminy ma głównie charakter detaliczny, a jednocześnie małopowierzchniowy, przy czym rozwój jego skali i lokalizacji nie podąża w zadowalającym tempie za szybko rosnącą liczbą mieszkańców, a także za ich ponadprzeciętnymi zdolnościami nabywczymi. W związku z tym, pożądanym jest wzrost dostępności i zróżnicowania branżowego placówek handlowych, ale z wyłączeniem wysoce intensywnego handlu wielkopowierzchniowego. Wzrost ten powinien również objąć drobny handel targowiskowy, który w gminie obecnie nie występuje. Tak rozumiany rozwój handlu należy w Gminie Prażmów postrzegać nie tylko jako odpowiedź na zapotrzebowanie ludności, ale również jako jeden ze sposobów na redukcję problemów komunikacyjnych, rozwój lokalnej przedsiębiorczości, w tym opartej na miejscowej działalności rzemieślniczej i produkcji spożywczej, a także na wsparcie dochodów budżetowych gminy.

30. GOSPODARKA LEŚNA

Gmina Prażmów posiada bogate zasoby leśne, które wyróżniają ją od wielu gmin w wymiarze ponadlokalnym, a większość z nich znajduje się w zarządzie Lasów Państwowych (Nadleśnictwo Chojnów) prowadzących – poza obszarami podlegającymi ochronie – planową gospodarkę leśną. Ogólny stan lasów jest dobry. Prywatne grunty leśne stanowią natomiast głównie własność osób fizycznych, a ich powierzchnia ulega stałemu, a jednocześnie stosunkowo szybkiemu spadkowi, co związane jest głównie z procesami urbanizacyjnymi, zwłaszcza w zakresie mieszkalnictwa.

Klasyczną gospodarkę leśną polegającą na pozyskiwaniu zasobów drewna należy w sytuacji gminy traktować jako jedynie uzupełniającą, ograniczoną jej funkcję gospodarczą. Większych możliwości wykorzystania zasobów leśnych należy upatrywać w ich zrównoważonej turystyce i rekreacji. Priorytetyzować należy natomiast ich ochronę, a także odtwarzanie ich potencjału naturalnego.

31. KOPALNICTWO I GÓRNICTWO

Na terenie Gminy Prażmów nie jest prowadzona eksploatacja kopalni i nie udokumentowano złóż kopalni. W związku z tym w gminie nie występują tereny i obszary górnicze. Nie przewiduje się zatem aktywności, w tym samorządowej, w przedmiotowym zakresie.

32. WYMAGANIA INFRASTRUKTURALNE

Długookresowy dynamiczny rozwój napływowego budownictwa jednorodzinnego i wzrost liczby napływowej ludności pociągają za sobą konieczność sprostania szybkiemu wzrostowi wysokich, miejsko ukształtowanych wymagań infrastrukturalnych, a jednocześnie oznacza konieczność aktywnego rozszerzania przez samorząd gminy zakresu usług społecznych.

Potwierdzona inwestycjami indywidualnymi, atrakcyjność gminy jako miejsca zamieszkania uruchamia już także zainteresowanie i inwestycje deweloperskie, a ich intensywność w najbliższych latach może wzrosnąć. Oznaczać to będzie nowy, jeszcze bardziej wymagający infrastrukturalnie i przestrzennie etap urbanizacji gminy oraz przyspieszenie redukcji jej cech wiejskich.

33. DROGI I INFRASTRUKTURA OKOŁODROGOWA

Gmina posiada rozbudowaną pod względem przestrzennym i ilościowym infrastrukturę drogową i okołodrogową, ale jej stan techniczny jest wysoce zróżnicowany, przez co dostrzegane są wyraźne zapóźnienia rozwojowe w tym zakresie. Sytuację tę potęguje konieczność tworzenia kolejnych dróg lokalnych, co jest wynikiem wysokiego rozproszenia urbanistycznego gminy. Oznacza to konieczność kontynuowania rozległych i szybkich procesów inwestycyjnych w odniesieniu do dróg gminnych, a także lobbowania za i wspierania procesów inwestycyjnych na drogach powiatowych i wojewódzkich przebiegających przez gminę. Drogi w gminie, niezależnie od tego w czyim są zarządzie, stanowią przedmiot żywego zainteresowania większości mieszkańców, ponieważ przesądzają jednocześnie m. in. o zagadnieniach bezpieczeństwa, wygody życia, efektywności wykorzystania czasu, atrakcyjności inwestycyjnej, zanieczyszczenia środowiska, estetyki przestrzeni, warunków działalności rolnej, dostępności do kultury, sztuki, sportu, rekreacji, służby zdrowia oraz edukacji. Oczekiwania społeczne wobec władz w tym zakresie należą zatem do najczęstszej i najintensywniej artykułowanych.

34. DROGI ROWEROWE

Poziom rozwoju dróg rowerowych jest bardzo niski, co wymaga podjęcia szeregu możliwie szybkich działań inwestycyjnych. Należy je bowiem traktować jako ważną część systemu komunikacji wewnętrznej gminy. W związku z jej aglomeracyjnym położeniem i funkcjami, drogi te należy traktować również jako ważną część ponadlokalnego systemu codziennej komunikacji mieszkańców korzystających z miejsc pracy i edukacji w Piasecznie, Górze Kalwarii, Tarczynie, Grójcu i w innych pobliskich miejscowościach, a nawet w Warszawie. Są także jednym z warunków rozwoju subregionalnych funkcji turystyczno-rekreacyjnych gminy oraz drobnego handlu. To również istotny element działań na rzecz redukcji niskiej emisji i kształtowania proekologicznych postaw społeczności lokalnej. Nie dziwi zatem fakt, iż podobnie jak w wypadku dróg dla samochodów, oczekiwania mieszkańców wobec rozwoju dróg rowerowych są bardzo duże.

35. KOMUNIKACJA PUBLICZNA

Wielowymiarowe i trwale wzrastające, głównie dzięki napływowemu osadnictwu, powiązania między gminą a Warszawą i jej aglomeracyjnym otoczeniem, zwłaszcza Piasecznem, a także Górą Kalwarią, Grójcem i Tarczynie, przede wszystkim w obszarach pracy, edukacji, handlu i usług, implikują intensywne i wciąż wzrastające, codzienne, wahadłowe przepływy ludności – poza i na teren gminy. Co więcej, jest wysoce prawdopodobne, że zjawisko to będzie się w przewidywanej przyszłości pogłębiać. Dlatego, wysoce dostępna (kosztowo, czasowo, rozkładowo, technicznie, integracyjnie, multimodalnie itd.), nadążająca w swym rozwoju za rozwojem zapotrzebowania, komunikacja publiczna, w tym w szczególności z Piasecznem i Warszawą, to krytyczny warunek rozwoju społeczno-gospodarczego

gminy, zaufania mieszkańców i przedsiębiorców do władz, a jednocześnie warunek zadowalającej redukcji negatywnego, środowiskowego oddziaływania dominującej dziś, tradycyjnej komunikacji indywidualnej. Choć samorząd gminy organizuje wewnątrzgminne i pozagminne przewozy autobusowe, a „Koleje Mazowieckie - KM” sp. z o.o. pozagminne przewozy kolejowe, to zakres i skoordynowanie komunikacji publicznej nie odpowiadają obecnemu poziomowi oczekiwań mieszkańców i nie stanowi ona powszechnie wykorzystywanej alternatywy dla przejazdów samochodami prywatnymi. Konieczna jest zatem koncentracja skoordynowanych działań samorządu na rozwoju systemu konkurencyjnej i spójnej, multimodalnej komunikacji publicznej, w tym współtworzonej z innymi samorządami regionu oraz ich spółkami. System ten powinien objąć także oczekiwane połączenia pasażerskie na zmodernizowanej linii kolejowej nr 12.

36. KOLEJ

Linie kolejowe nr 8 i nr 12, choć bardzo ważne i wielofunkcyjne w skali kraju, nie stanowią dla Gminy Prażmów istotnych kanałów transportu towarowego, co jest wynikiem niskiego jej uprzemysłowienia i braku odpowiedniej infrastruktury logistycznej. Choć możliwy jest umiarkowany wzrost to takiego znaczenia infrastruktury kolejowej dla gminy, to jednak jej największej roli należy upatrywać w transporcie pasażerskim. Istniejąca już obsługa komunikacyjna realizowana na linii nr 8, wraz z planowaną modernizacją i uruchomieniem takiej obsługi na linii nr 12, stanowią strategiczne szanse rozwoju gminy w tym zakresie. Warunkiem wykorzystania tych szans jest stworzenie, wielowymiarowo kompatybilnego z kolejową komunikacją pasażerską, gminnego systemu infrastruktury i usług transportu autobusowego, pieszego, rowerowego, UTO, a także samochodowego, motocyklowego i motorowerowego. Skala, dostosowania do potrzeb pasażerów, czasowa i finansowa dostępność, a także bezpieczeństwo tego systemu, będą mieć przesądzający wpływ na osiągnięcie celów rozwoju gminy, w tym nie tylko dotyczących komunikacji publicznej, ale także tych, które związane są z ochroną środowiska, adaptacją klimatyczną, transformacją energetyczną, turystyką i rekreacją, handlem i usługami, ładem przestrzennym i estetyką oraz bezpieczeństwem i porządkiem publicznym. Choć budowa takiego systemu będzie przedsięwzięciem wielopodmiotowym, to role samorządu gminy, w tym infrastrukturalna, transportowa, finansowa, prawno-przestrzenna, koordynacyjna, informacyjno-promocyjna i lobbingowa, będą w tym procesie kluczowe.

37. INFRASTRUKTURA WODOCIĄGOWA

Pod względem przestrzennym, Gmina Prażmów posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę wodociągową, z której korzystają niemal wszyscy mieszkańcy. Niemniej, ze względu na jej dekapitalizację, a także intensywne i trwałe procesy migracyjne, samorząd gminy musi się koncentrować się na nadążaniu z jej modernizacją i rozbudową za procesami urbanizacji. Dotyczy to nie tylko sieci wodociągowej, ale i stacji uzdatniania wody, w tym nowych. Ponadto, niezbędna jest koncentracja samorządu na zapewnianiu wysokiej efektywności funkcjonowania systemu wodociągowego, w tym energetycznej, na redukcji awaryjności i strat wody, na eliminowaniu nielegalnego, w tym niezainwentaryzowanego i nieopomiarowanego poboru wody, a także na stymulowaniu oszczędnościowych, proekologicznych zachowań odbiorców.

38. INFRASTRUKTURA KANALIZACJI SANITARNEJ

Rozwój infrastruktury kanalizacji sanitarnej, a także własnych oczyszczalni ścieków, stanowi największe, zarówno z punktu widzenia finansowego, jak i technicznego, strategiczne wyzwanie infrastrukturalne przed jakim stoi i w najbliższych, co najmniej kilkunastu latach będzie stał samorząd Gminy Prażmów. Przesądzą o tym wieloletnie zapóźnienia w przedmiotowym zakresie (mniej niż 10% mieszkańców ma do niej dostęp), szybki, migracyjny przyrost ludności, bardzo wysokie i nadal rosnące rozproszenie urbanistyczne, wysokie oraz wciąż rosnące ogólne koszty budowy tej infrastruktury, a także koszty, w tym energetyczne jej eksploatacji w przeliczeniu na jednego użytkownika. W gminie funkcjonują wprawdzie liczne, przydomowe oczyszczalnie ścieków oraz szczelne zbiorniki ścieków, ale rozwiązania te nie mogą zostać uznane za bezterminowo i satysfakcjonująco rozwiązujące problemy środowiskowe i sanitarne w tym zakresie. Skala potrzeb inwestycyjnych gminy w omawianym zakresie powoduje, że sprostanie im będzie możliwe tylko przy wykorzystaniu przez samorząd zewnętrznych, bezzwrotnych źródeł finansowania. Należy również dodać, że rozwoju kanalizacji sanitarnej oczekuje i artykułuje zdecydowana większość mieszkańców gminy.

39. INFRASTRUKTURA HYDROTECHNICZNA

Gmina Prażmów stoi przed szeregiem wyzwań związanych z wodą, w tym z potencjalnymi powodziami, podtopieniami oraz suszą i innymi niedoborami wody. Sytuację, szczególnie w zakresie podtopień, komplikuje nieuporządkowana, dynamiczna urbanizacja. Oznacza to konieczność zintensyfikowania działań na rzecz uporządkowania, rozbudowy i modernizacji urządzeń melioracji wodnych szczegółowych, obiektów małej i mikroretencji, kanalizacji deszczowej, błękitno-zielonej infrastruktury, a także zabezpieczeń przeciwpowodziowych. Mieszkańcy gminy szczególnie intensywnie wyrażają swoje oczekiwania w tym zakresie.

40. SIEĆ, ZASILANIE ELEKTROENERGETYCZNE I ŹRÓDŁA ENERGII

Podstawowa sieć elektroenergetyczna oraz towarzyszące jej urządzenia punktowe rozwinięte są w satysfakcjonującym stopniu, a tempo ich rozwoju zabezpiecza możliwości społeczno-gospodarczego rozwoju gminy. Kontynuując zabezpieczanie przez samorząd gminy prawno-przestrzennych warunków dalszego rozwoju tej infrastruktury, należy poszukiwać możliwości samodzielnego rozwijania i wspierania rozwoju elektroenergetyki opartej na źródłach odnawialnych, w tym w szczególności na energii słonecznej w ramach indywidualnych instalacji fotowoltaicznych, energii ciepła gruntu, wód i powietrza, energii geotermalnej, a także na energii biogazu w ramach komunalnej infrastruktury oczyszczania ścieków oraz energii biomasy i biogazu w ramach działalności rolniczej. W dalszym rozwoju sieci elektroenergetycznej należy zwrócić dodatkową uwagę na zabezpieczenie potrzeb infrastruktury komunikacyjnej i infrastruktury społecznej oraz inwestycji gospodarczych o niskim lub zerowym, negatywnym oddziaływaniu na środowisko naturalne i jakość przestrzeni.

Ponadto, biorąc pod uwagę zamierzenia operatora energetycznego, należy spodziewać się realizacji na terenie gminy budowy nowej infrastruktury liniowej 400 kV, z częściowym wykorzystaniem tras istniejących linii przesyłowych, z kierunku północno-zachodniego (ze stacji 400/220/110 kV Ołtarzew) w kierunku południowo-wschodnim (do elektrowni Kozienice).

41. TRANSFORMACJA ENERGETYCZNA

W związku z wielowymiarowymi wyzwaniami polityki klimatycznej oraz konfliktów międzynarodowych, w tym w szczególności konfliktu Rosji z Ukrainą, stanowiącego element globalnych zmian relacji między krajami tzw. bloków zachodniego i wschodniego, należy koncentrować samorządowe wysiłki na lokalnej transformacji energetycznej, stanowiącej integralną część procesów analogicznej transformacji krajowej, unijnej i globalnej. W przypadku Gminy Prażmów powinna ona objąć w szczególności poprawę efektywności wykorzystania wszystkich form energii, minimalizację lub zaprzestanie zużycia energii w miejscach i o czasie gdzie/gdy jest to zbędne, znaczące zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii (szczególnie słonecznej, ciepła powietrza, wód i gruntu, ale także biomasy, biogazu oraz geotermalnej), wzmacnianie technicznego i ekonomicznego bezpieczeństwa energetycznego, a także redukcję zanieczyszczeń generowanych na skutek wykorzystania energii. Kluczowe w tym zakresie będą miały nie tylko nakłady na służącą temu infrastrukturę i wyposażenie techniczne, ale również kultura energetyczna mieszkańców gminy, ich samorządu oraz lokalnych podmiotów gospodarczych.

42. GAZOWNICTWO

Sieć gazownicza była w Gminie Prażmów w ciągu ostatnich dwóch dekad stosunkowo dynamicznie rozbudowywana, przy czym przede wszystkim na indywidualne cele grzewcze. W efekcie obsługuje ona dziś w ten sposób ponad pół tysiąca budynków mieszkalnych i blisko co czwartego mieszkańca. Co więcej, ze względu na niewygasające zainteresowanie mieszkańców, kontynuuje się jej rozbudowę i przewiduje się dalszą. Niemniej, zgodnie z przyjętą przez Unię Europejską polityką energetyczną, od 2028 r. nie będzie możliwości prawnej montowania kotłów gazowych w nowych budynkach państwowych lub samorządowych, od 2030 r. w nowych budynkach prywatnych, a do 2040 r. będzie musiała nastąpić likwidacja wszystkich kotłów na paliwa kopalne, w tym pieców gazowych. Jeśli decyzje UE w tym zakresie nie zostaną uchylone lub istotnie zmienione, oznaczać to będzie bardzo głęboki i trwały spadek wykorzystania niemal całej sieci gazowniczej w gminie, a jednocześnie konieczność poniesienia przez mieszkańców gminy bezprecedensowych wydatków na zmianę wykorzystywanych systemów ogrzewania i ich późniejsze wykorzystanie. W sytuacji tej, rolą samorządu gminy – obok bieżącego wykonywania zadań formalno-prawnych związanych z gazownictwem – powinien stać się stały monitoring sytuacji prawnej i strategicznych planów UE oraz państwa w przedmiotowym zakresie, a jednocześnie szeroka na ten temat akcja informacyjna wśród mieszkańców, umożliwiająca im zrozumienie i odpowiednio wczesne podjęcie własnych działań wobec zaplanowanych zmian.

43. CIEPŁOWNICTWO

Do ogrzewania stosowane są obecnie w gminie źródła rozproszone, indywidualne, głównie w postaci kotłów na paliwa stałe (węgiel, pelet, drewno kawałkowe itp.), kotłów gazowych (zasilanych gazem sieciowym, a także z butli z gazem skroplonym), a także pomp ciepła. Ze względu na wysokie ceny energii elektrycznej i oleju opałowego, urządzenia grzewcze wykorzystujące je są rzadkością. Brak scentralizowanych, złożonych systemów ciepłych pozostanie trwałą cechą gminy ze względu na jej urbanizacyjne rozproszenie oraz brak istniejących

źródeł ciepła o dużej mocy. W perspektywie, wyznaczonej przez Unię Europejską na rok 2040, likwidacji wszystkich kotłów na paliwa kopalne, w tym pieców gazowych, oznacza to dla większości mieszkańców konieczność, bezprecedensowej co do skali, zmiany należących do nich źródeł ciepła i wykorzystywanych nośników energii. Równocześnie powinien temu towarzyszyć wzrost efektywności energetycznej budynków oraz ich zdolności do kumulacji energii cieplnej. Niemniej, elementem uzupełniającym tę transformację energetyczną gminy, może stać się budowa lokalnych, prostych systemów ciepłowniczych, w tym z udziałem samorządu, zasilających zwarte grupy budynków mieszkalnych. Należy także pogłębiać wykorzystanie lokalnych systemów grzewczych w gminnych jednostkach organizacyjnych, co ma znaczenie nie tylko dla redukcji emisji i kosztów ogrzewania, ale także wizerunkowe i promocyjno-edukacyjne.

44. SIECI TELEINFORMATYCZNE I DOSTĘP DO INTERNETU

Ze względu na wysokie rozproszenie urbanistyczne gminy oraz kontynuowane procesy urbanizacyjne, którym towarzyszy napływ nowej ludności, niezbędne jest dalsze, przyspieszone rozbudowywanie sieci teleinformatycznych zapewniających szerokopasmowy dostęp do Internetu. Jest to nie tylko jeden z warunków jakości zamieszkiwania w gminie, ale i upowszechniania telepracy, zwłaszcza o charakterze hybrydowym, jak również świadczenia przez mieszkańców gminy i korzystania przez nich z szeregu nowoczesnych usług, w tym ponadlokalnych. Taki dostęp do Internetu powinien więc pozostawać w sferze zainteresowania i interwencji samorządu gminy. Rolą samorządu powinno być też zapewnienie go wszystkim gminnym jednostkom, co zagwarantuje ich nowoczesną komunikację i hybrydowe świadczenie nowoczesnych usług publicznych, w tym edukacyjnych, kulturalnych, informacyjnych i administracyjnych. Jego rolą, powinno być także udzielanie wsparcia mieszkańcom gminy w wychodzeniu z wykluczenia cyfrowego, zwłaszcza seniorom.

2.4. Wnioski dotyczące sfery przestrzennej

Biorąc pod uwagę zidentyfikowaną sytuację Gminy Prażmów, sformułowano przedstawione niżej wnioski dotyczące jego sfery przestrzennej. Kierując się standardową nomenklaturą nauki o gospodarce przestrzennej, a także standardami planowania strategicznego rozwoju lokalnego, do grupy tej zaliczono również wnioski dotyczące środowiska naturalnego, jego stanu i ochrony, a także jego zrównoważonego wykorzystania.

45. MIEJSKI OBSZAR FUNKCJONALNY WARSZAWY

W aktualnym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego (PZPWM), przyjętym Uchwałą Nr 22/18 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 19 grudnia 2018 r., wyznaczony został Miejski Obszar Funkcjonalny Warszawy (MOFW). Obejmuje on tzw. rdzeń obszaru, czyli m. st. Warszawa, a także powiaty: Grodziski, Legionowski, Miński, Nowodworski, Otwocki, Pruszkowski, Warszawski Zachodni, Wołomiński, a także Piaseczyński, a zatem również Gminę Prażmów. MOFW określono zatem w granicach regionu statystycznego Warszawskiego stołecznego, który jest przedmiotem zarówno planowania przestrzennego, jak i strategicznego, w którym polityka spójności Unii Europejskiej po 2020 r. będzie realizowana na innych zasadach niż w pozostałej części województwa. W PZPWM, dla MOFW, określono Plan Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Warszawy (PZPMOFW) wraz z kierunkami zagospodarowania przestrzennego MOFW, a także ustalenia, rekomendacje, zalecenia w zakresie zagospodarowania przestrzennego MOFW, jak również inwestycje celu publicznego przewidziane dla MOFW. Ich łączna liczba sięga kilku tysięcy, przy czym dla Gminy Prażmów i jej samorządu oznaczają one odpowiednio konieczność lub zasadność priorytetyzacji:

- kontrolowania suburbanizacji, w szczególności przez rozbudowę infrastruktury komunikacyjnej i społecznej, a także uzupełnianie zabudowy w istniejących strukturach przestrzennych.
- ochrony przed zabudową terenów stanowiących zaplecze żywicielskie i przyrodniczo-rekreacyjne.
- kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez: ochronę przed presją urbanizacyjną rolniczej przestrzeni produkcyjnej predestynowanych do pełnienia funkcji żywicielskich o strategicznym znaczeniu, wspieranie działań na rzecz poprawy struktury obszarowej gospodarstw, utrzymanie terenów użytkowanych rolniczo jako elementu tzw. zielonego pierścienia Warszawy; wzmacnianie wykształconych kierunków produkcji rolniczej.
- kształtowania atrakcyjności turystycznej i okolicy turystycznej gminy poprzez: rozwój stref rekreacji oraz infrastruktury sportowo-rekreacyjnej; rozwój zagospodarowania turystycznego rzek; kształtowanie zintegrowanej sieci tras i szlaków turystycznych; rozwój infrastruktury towarzyszącej tras, szlaków turystycznych i ich oznakowania; podniesienie atrakcyjności turystycznej obiektów zabytkowych; rozbudowę i modernizację wyspecjalizowanej infrastruktury konferencyjno-kongresowej, wystawienniczej i biznesowej; rozwój ośrodków rekreacji wodnej; rozwój kompleksów wypoczynkowych, rekrea-

cyjnych i centrów wypoczynku; rozwój infrastruktury turystyki prozdrowotnej i medycznej; wykorzystanie wód geotermalnych i mikroklimatu lasów sosnowych; zapewnienie dostępności komunikacyjnej atrakcji turystycznych; wykorzystanie rzek jako turystycznych szlaków wodnych.

- integrowania lokalnej i ponadlokalnej komunikacji pasażerskiej gminy z obecnymi i przyszłymi przewozami pasażerskimi świadczonymi w oparciu o linie kolejowe nr 8 i nr 12.
- budowy systemu lokalnej i ponadlokalnej komunikacji pasażerskiej gminy z uwzględnieniem PZRPTZWM.
- uwzględnienia w docelowym, gminnym systemie infrastruktury rowerowej trasy rowerowej o zasięgu regionalnym wyznaczonej wzdłuż linii kolejowej nr 8 i prowadzącej z Piaseczna w kierunku Radomia.
- uwzględnienia w docelowym, gminnym systemie infrastruktury rowerowej tras przy drogach o wysokim natężeniu ruchu samochodowego, przechodzących w bezpośredniej bliskości osiedli mieszkaniowych, ważniejszych stacji kolejowych, popularnych miejscowości wypoczynkowych i terenów rekreacji weekendowej.
- monitorowania i uwzględnienia w polityce rozwoju gminy budowy przez operatora infrastruktury sieciowej nowej elektroenergetycznej infrastruktury liniowej 400 kV, z częściowym wykorzystaniem tras istniejących linii przesyłowych, z kierunku północno-zachodniego (ze stacji 400/220/110 kV Ołtarzew) w kierunku południowo-wschodnim (do elektrowni Kozienice).
- wykorzystania istniejących i planowanych elementów sieci szkieletowej szerokopasmowego Internetu wskazanej w MOFW.
- budowy i rozbudowy systemów zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz zbiorowego odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych.
- prowadzenia gospodarki odpadami komunalnymi w ramach systemu właściwego regionu gospodarki odpadami komunalnymi i w oparciu o właściwą regionalną instalację przetwarzania odpadów komunalnych.
- realizacji działań wynikających z założonych celów i przyjętych kierunków w PGO 2024.
- rewitalizacji oraz adaptacji zasobów dziedzictwa kultury, w tym obiektów zabytkowych, dla potrzeb kultury.
- ochrony dziedzictwa kulturowego oraz krajobrazu kulturowego poprzez: przeciwdziałanie negatywnym efektom urbanizacji i rurbanizacji; ochronę, rewitalizację i rewaloryzację obiektów i obszarów historycznych; tworzenie szlaków kulturowych; budowę i rozbudowę muzeów; ochronę dziedzictwa kultury ludowej o dużym znaczeniu dla kształtowania tożsamości regionalnej i lokalnej.
- wspierania lub uczestnictwa w rozbudowie specjalistycznej infrastruktury ochrony zdrowia, opieki i rehabilitacji oraz obiektów pomocy społecznej.

- rozbudowy placówek oświatowych.
- doskonalenia gminnego systemu ochrony przyrody, w tym w odniesieniu do: utrzymania potencjału przyrodniczego i krajobrazowego obszarów cennych przyrodniczo; regulacji granic obszarów chronionych; przeciwdziałania negatywnym efektom urbanizacji na obszarach chronionych; uwzględniania zapisów wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów objętych ochroną; właściwego zarządzania zasobami przyrodniczymi i gospodarczymi na terenach chronionych; przeciwdziałania negatywnym wpływom na siedliska roślin i zwierząt; utrzymania przestrzennej ciągłości przyrodniczej; włączania obszarów cennych przyrodniczo tzw. zielony pierścień Warszawy; ograniczania degradacji terenów zieleni; wdrażania koncepcji zielonej i błękitnej infrastruktury.
- doskonalenia gminnych działań na rzecz ochrony bioróżnorodności i krajobrazu, w tym w odniesieniu do: zachowania cennych siedlisk przyrodniczych; ochrony obszarów o charakterystycznym krajobrazie przyrodniczym, kulturowym lub znaczeniu historycznym; zalesienia gruntów o niskiej przydatności dla rolnictwa oraz terenów w sąsiedztwie ruchliwych ciągów komunikacyjnych; kształtowania zwartych kompleksów zabudowy i ochrony terenów otwartych; dążenia do utrzymania powiązań struktury ekologicznej miast z terenami otwartymi w ich otoczeniu i z siecią ekologiczną regionu.
- doskonalenia gminnych działań na rzecz ochrony lasów, w tym w odniesieniu do: leśnego zagospodarowania gruntów o najniższej przydatności dla rolnictwa; ograniczania przeznaczania gruntów leśnych na cele nieleśne; uwzględniania pozaprodukcyjnych funkcji lasów w prowadzeniu gospodarki leśnej.
- doskonalenia gminnych działań na rzecz ochrony gleb, w tym w odniesieniu do: przeciwdziałania presji urbanizacyjnej na najbardziej produktywne obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej; przeciwdziałania erozji wietrznej; poprawę warunków glebo-wo-wodnych dla rolnictwa.
- doskonalenia gminnych działań na rzecz ochrony wód, w tym w odniesieniu do: zwiększania retencji wodnej; ochrony głównych zbiorników wód podziemnych i stref ochronnych ujęć wód; ochrony naturalnych elementów przyrodniczych; renaturalizacji terenów przekształconych antropogenicznie; zagospodarowania brzegów rzek zgodnie z wymogami ochrony wartości przyrodniczych, krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego.
- doskonalenia gminnych działań na rzecz poprawy jakości powietrza, w tym w odniesieniu do: rozbudowy centralnych systemów zaopatrywania w energię ciepłą; zamiany paliw na niskoemisyjne; rozwoju odnawialnych źródeł energii; ograniczania emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych.
- doskonalenia gminnych działań na rzecz poprawy jakości klimatu akustycznego, w tym w odniesieniu do: tworzenia alternatyw dla indywidualnego transportu samochodowego; stosowania najlepszych dostępnych technik i rozwiązań planistycznych.
- przeciwdziałania zagrożeniom naturalnym, w tym: wykorzystania w planowaniu przestrzennym map zagrożenia powodziowego, map ryzyka powodziowego, planów zarzą-

dzania ryzykiem powodziowym i studiów ochrony przeciwpowodziowej; ograniczania i regulowania zagospodarowania obszarów zagrożenia powodzią; inwestowania w infrastrukturę ochrony przeciwpowodziowej; przeciwdziałania deficytowi wodnemu; wspierania zdolności retencyjnych zlewni; rozwijania melioracji wodnych; chronienia terenów o intensywnym zagospodarowaniu i obiektów użyteczności publicznej, stanowiących cenne dziedzictwo kulturowe; prowadzenia robót utrzymaniowych na ciekach; integrowania gospodarki zasobami; zwiększenia wykorzystania wód opadowych i roztopowych; zapobiegania nadmiernemu uszczelnianiu terenów zurbanizowanych; stabilizowania i zabezpieczenia terenów osuwiskowych.

46. WIEJSKIE OBSZARY FUNKCJONALNE UCZESTNICZĄCE W PROCESACH ROZWOJOWYCH

W aktualnym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego (PZPWM), przyjętym Uchwałą Nr 22/18 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 19 grudnia 2018 r., wyróżniono wiejskie obszary funkcjonalne uczestniczące w procesach rozwojowych obejmujące m. in. całą Gminę Prażmów. Zgodnie z ustaleniami Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030), obszary takie to tereny ściśle powiązane z najważniejszymi ośrodkami miejskimi regionu, położone w strefie oddziaływania potencjału rozwojowego miast – w tym przypadku Warszawy. Obszary te charakteryzują się dobrymi połączeniami komunikacyjnymi z miastami i tym samym ułatwionym dostępem do rynku pracy, usług publicznych i usług wyższego rzędu. W gminach zlokalizowanych na tych terenach zauważalne jest zjawisko suburbanizacji oraz zatracania ich wiejskiego charakteru związanego z funkcjonowaniem gospodarstw rolnych. W związku z tym, w PZPWM wskazano zasady zagospodarowania implikujące dla samorządu gminy konieczność lub zasadność priorytetyzacji:

- ochrony terenów otwartych przed rozpraszaniem zabudowy;
- przeciwdziałania negatywnym skutkom suburbanizacji w aspekcie ochrony środowiska;
- ochrony krajobrazu przed chaosem inwestycyjnym i kształtowania ładu przestrzennego;
- ochrona gruntów rolnych klas I-III oraz gruntów leśnych przed ich nieuzasadnionym przeznaczeniem na cele nierolnicze i nieleśne;
- wspierania działalności gospodarczej towarzyszącej produkcji rolnej, a także dążenia do zrównoważonego rozwoju funkcji pozarolniczych.

47. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

Na terenie Gminy Prażmów samorząd gminy nie wyznaczał dotychczas własnych obszarów strategicznej interwencji. Obszary takie, obejmujące cały teren Gminy Prażmów, wyznaczone zostały w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze (SRWM 2030+). Są to Warszawsko-Zachodni Obszaru Strategicznej Interwencji, a także Miejski Obszar Funkcjonalny Warszawy – Istniejącego Bieguna Wzrostu Obszar Strategicznej Interwencji. Kierunki interwencji oraz zakres planowanych działań wyznaczone dla tych obszarów strategicznej interwencji w zdecydowanej większości odpowiadają problemom i innym wyzwaniom rozwojowym Gminy Prażmów, a także oczekiwaniom mieszkańców oraz przedsiębiorców gminy. Dotyczą one przede wszystkim: (1) ochrony zasobów przyrodniczych i

rolniczych; (2) rozwoju oferty inwestycyjnej; (3) wdrażania przyjaznych dla środowiska rozwiązań technologicznych w przedsiębiorstwach; (4) rozwoju infrastruktury komunalnej; (4) poprawy dostępności publicznej edukacji, ochrony zdrowia i opieki senioralnej; (5) modernizacji systemu gospodarki odpadami; (6) upowszechniania wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych; (7) uporządkowania gospodarki przestrzennej i przywrócenie ładu przestrzennego; (8) rozwoju efektywnego systemu transportowego opartego na transporcie zbiorowym i niezmotoryzowanym; (9) ograniczania indywidualnego ruchu samochodowego; (10) poprawy jakości powietrza, w tym kompleksową modernizację energetyczną budynków; (11) rozwoju zielonej i niebieskiej infrastruktury; (12) budowania konkurencyjności na bazie innowacji, cyfryzacji, przemysłu przyszłości, wysoko wykwalifikowanych kadr, jak również korzyści wynikających z koncentracji funkcji administracyjnych. Oznacza to, iż zarówno szansą rozwoju Gminy Prażmów, jak i ważnym uwarunkowaniem polityki rozwoju prowadzonej przez jej władze są wskazane strategiczne interwencje przewidziane wobec jej obszaru przez samorząd województwa.

48. GMINNE ZARZĄDZANIE PRZESTRZENIA

Krytycznym warunkiem zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy jest poprawa sytuacji w zakresie zarządzania jej przestrzenią. Kluczową rolę powinno tu pełnić opracowanie planu ogólnego gminy i kontynuacja opracowywania nowych, ale opartych już na tym planie, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, docelowo pokrywających cały obszar Gminy Prażmów. Rezygnacja z takiej polityki rozwoju przestrzennego gminy skutkować będzie dalszym, wieloletnim pogłębianiem się rozproszenia urbanistycznego, konfliktów przestrzennych, niespójności przestrzeni, naruszeń ładu przestrzennego, a jednocześnie obniżaniem poziomu estetyki przestrzeni i deformacją krajobrazu. W efekcie wtórnym, rezygnacja ta będzie skutkować coraz większym wzrostem kosztów budowy i wykorzystania niemal całej infrastruktury technicznej i społecznej gminy, powstrzymaniem się pożądanym podmiotów gospodarczych od inwestowania w gminie, redukcją ruchu turystyczno-rekreacyjnego, poważnym obniżeniem jakości życia mieszkańców, a także niezrównoważeniem wykorzystania oraz degradacją zasobów środowiska naturalnego. Ze względu na wielowymiarowe uzależnienie rozwoju społeczno-gospodarczego gminy i jej środowiska naturalnego od stanu jej zagospodarowania przestrzennego, a także ze względu na jej obecne zagospodarowania przestrzenne i treść aktów prawa lokalnego w tym zakresie, poprawa zarządzania przestrzenią jest warunkiem krytycznym satysfakcjonującego osiągnięcia niemal wszystkich jej celów rozwoju.

W warunkach istotnych problemów w zakresie planowania przestrzennego od dwóch dekad na terenie gminy mają miejsce intensywne procesy budowlane, które dotyczą przede wszystkim budynków mieszkalnych, jednorodzinnych. Należy spodziewać się, że w kolejnych latach procesy te nadal będą intensywne, przy czym większy udział niż dotąd będą miały w nim obiekty niemieszkalne, co zresztą powinno być intencją samorządu Gminy Prażmów pozyskującego odpowiednich inwestorów gospodarczych i zmierzającego do rozwoju ograniczonych i zrównoważonych funkcji handlowo-usługowych i turystyczno-rekreacyjnych gminy, zwłaszcza komercyjnych, a także funkcji wytwórczych. Podnosi to wymagania wobec planowania przestrzennego oraz zabezpieczenia infrastrukturalnego (technicznego i społecznego) na jeszcze wyższy poziom niż dotąd, co powinno być przedmiotem

szczególnej troski władz lokalnych. Wychodząc naprzeciw zapotrzebowaniu na nowe formy zagospodarowania przestrzeni, w tym zwłaszcza ich zabudowy, a także kreując i stymulując te zapotrzebowania, należy bowiem intensywnie i konsekwentnie dążyć do podnoszenia koncentracji procesów urbanizacyjnych (zwiększania efektywności wykorzystania przestrzeni) dla redukcji wszystkich, wskazanych wcześniej negatywnych skutków obserwowanego dziś rozproszenia urbanizacyjnego gminy.

Biorąc powyższe pod uwagę, niezbędne są daleko idące działania samorządu na rzecz poprawy ładu przestrzennego gminy, spójności przestrzeni, jej estetyki, efektywności wykorzystania, a także jej perspektywiczności, bezpieczeństwa oraz dostępności. Coraz wyższą rangę dla gminy będą mieć też ochronne funkcje gminnych instrumentów zarządzania przestrzenią wobec lasów i leśnej przestrzeni produkcyjnej, gleb i rolniczej przestrzeni produkcyjnej, wód, powietrza, fauny i flory. Działania służące podnoszeniu lokalnych standardów w tym zakresie należy połączyć z nadawaniem największym miejscowościom gminy elementów struktury przestrzennej charakterystycznych dla miast.

49. ESTETYKA PRZESTRZENI I KRAJOBRAZ

Krajobraz Gminy Prażmów współtworzony przez naturalne elementy przyrodnicze połączone z antropogenicznymi, zwłaszcza związanymi z gospodarką rolną, a także pierwotne układy przestrzenne części miejscowości, to jedne z jej najważniejszych zasobów, silnie wpływających na jakość życia mieszkańców i potencjał jego aglomeracyjnych funkcji, w tym zwłaszcza rekreacyjno-turystycznych. Ich ochrona to zatem jedno z zadań priorytetowych.

Choć poszczególne obiekty mieszkalne i otaczające je posesje, a także nowe i zmodernizowane obiekty gminne często charakteryzują się satysfakcjonującą, a nawet wysoką estetyką, to ogólna oceniana estetyka przestrzeni gminy nie jest zadowalająca. Jej niedostatki wynikają przede wszystkim z rozproszenia i chaotyczności inwestycji indywidualnych, a także z dekapitalizacji obiektów, w tym o charakterze zabytkowym oraz z braków w zakresie infrastruktury technicznej i społecznej. Jest to także efekt, niewystarczającego dla przeprowadzenia prac remontowo-budowlanych, poziomu zamożności części mieszkańców i podmiotów gospodarczych, a także niewystarczającej świadomości i kultury zachowań przestrzennych. To również efekt gwałtownego i głębokiego wzrostu kosztów materiałów i robót budowlanych.

Jeśli chodzi o krajobraz, to – choć w znacznej części podlega on na terenie gminy prawnej ochronie (Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu, Chojnowski Park Krajobrazowy) – ulega on urbanizacyjnym zmianom antropogenicznym, co dotyczy głównie granicznych części obszarów jego ochrony.

Biorąc powyższe pod uwagę, pożądanym działaniem samorządowym jest realizacja i wsparcie realizacji działań na rzecz wzrostu estetyki gminy oraz ochrony i przywracania jej naruszonych walorów krajobrazowych. Powinny one stanowić integralny element działań na rzecz poprawy gospodarki przestrzennej gminy, ochrony i zrównoważonego wykorzystania zasobów środowiska, inwestycji w infrastrukturę społeczną i techniczną, rozwoju systemów komunikacji, zwłaszcza zbiorowej, a także informacyjno-edukacyjnych.

50. OBSZARY PROBLEMOWE

W związku z obserwowanymi zjawiskami przestrzennej koncentracji powiązanych ze sobą problemów społecznych, gospodarczych i przestrzenno-środowiskowych, lokalna polityka rozwoju społeczno-gospodarczego powinna obejmować wielowymiarowe działania rewitalizacyjne zorientowane i skoncentrowane przestrzennie. Powinny one dotyczyć istniejącego zagospodarowania przestrzennego gminy, nadrobienia zaległości w zakresie infrastruktury technicznej i społecznej, eliminacji wykluczenia komunikacyjnego, ochrony i zrównoważonego wykorzystania środowiska, ochrony zasobów rolnych i leśnych, transformacji energetycznej, redukcji przyczyn wykluczenia społecznego, rozwoju infrastruktury komunikacyjnej, a także redukcji zanieczyszczeń powietrza.

51. FAUNA I FLORA

Gmina posiada bogate, unikalne i cenne w skali krajowej oraz międzynarodowej zasoby fauny i flory oparte na stosunkowo dobrze rozwiniętej sieci hydrograficznej i sprzyjającej budowie geologicznej. Jednocześnie, ożywiona i nieożywiona przyroda to kluczowy zasób rozwojowy gminy, determinujący atrakcyjne warunki zamieszkania, dodatnią migrację, działalność rolniczą i potencjał turystyczno-rekreacyjny. Dlatego jej prawidłowa ochrona i umiejętne wykorzystanie mają znaczenie nie tylko lokalne, ale i dalece ponadlokalne. Przestrzenno-środowiskowa polityka rozwoju prowadzona przez władze lokalne powinna uwzględniać ten fakt poprzez możliwie szybkie wdrożenie rozwiązań zrównoważonych we wszystkich obszarach działalności samorządowej, a także poprzez promowanie i wspieranie aplikacji takich rozwiązań w lokalnym środowisku społecznym i gospodarczym. Ma to szczególne znaczenie ze względu na znaczną już i wzrastającą antropopresję środowiskową na florę i faunę, wynikającą ze wzrostu liczby mieszkańców, z przyrostu obiektów budowlanych (zwłaszcza mieszkalnych), z zapóźnień infrastrukturalnych (zwłaszcza w zakresie kanalizacji sanitarnej), z koncentracji i komercjalizacji rolnictwa, ze zmiany stosunków wodnych, niewłaściwych zachowań w zakresie postępowania z odpadami, ze wzrostu ruchu turystyczno-rekreacyjnego i z wielu innych powodów. Istotnym zagrożeniem dla fauny i flory jest także planowana budowa autostrady A50 – Obwodnicy Aglomeracji Warszawskiej, która pociągnie za sobą wycinkę drzew i przerwanie lub zwężenie części korytarzy ekologicznych.

52. PRAWNE FORMY OCHRONY PRZYRODY

Środowisko przyrodnicze gminy silnie determinuje jej obecne oraz potencjalne zagospodarowanie przestrzenne, a jednocześnie silnie różnicuje to zagospodarowanie (zmiennie warunki posadowienia, wody podziemne, obecność flory i fauny, nachylenie terenu itd.). Niemniej, z jednej strony przyczynia się już ono lub może przyczynić do rozwoju społeczno-gospodarczych, zróżnicowanych funkcji użytkowych gminy (mieszkaniowej, rolniczej, usługowej, w tym rekreacyjno-turystycznej), a z drugiej ogranicza możliwości tego rozwoju w stosunkowo niewielkim stopniu. Ujmując to inaczej, obecne na terenie gminy prawne formy ochrony przyrody, zapewniają jej prawidłową ochronę, a jednocześnie nie uniemożliwiają w krytyczny sposób jej rozwoju społeczno-gospodarczego, dając w tym zakresie dość zróżnicowane możliwości. Obecnie nie planuje się także ustanowienia na terenie gminy nowych, prawnych form ochrony przyrody. Ochrona zasobów przyrody gminy powinna zatem polegać na skutecznym

egzekwowaniu istniejących ograniczeń wynikających z obecnych już prawnych form tej ochrony, połączonym z lokalnym ich uzupełnianiem oraz z aplikacją technicznych, organizacyjnych i informacyjno-edukacyjnych instrumentów redukujących negatywne oddziaływania z dalszych odległości. Biorąc pod uwagę wyjątkowe, ponadlokalne znaczenie chronionych wartości środowiskowych, a jednocześnie potencjalną restrykcyjność wspomnianych form, sytuację strategiczną gminy w tym zakresie należy uznać za korzystną ze społeczno-gospodarczego punktu widzenia. Niemniej, w związku z zmieniającym się postrzeganiem szeroko rozumianej wartości poszczególnych składników środowiska naturalnego oraz tworzonych przez nie ekosystemów, w dalszej perspektywie należy się spodziewać rozszerzenia zakresu przestrzennego i merytorycznego ponadlokalnych, prawnych form ochrony przyrody dotyczących poszczególnych części gminy oraz obszarów w jej bezpośrednim otoczeniu. Ze względu na spodziewany wzrost świadomości ekologicznej społeczności lokalnej, należy się także spodziewać wzrostu, wyraźnie dostrzegalnej już dziś, zwłaszcza w stosunku do lasów, endogenicznej presji na prawną ochronę przyrody. Oba trendy należy uwzględnić podejmując obecne decyzje w zakresie kierunków rozwoju gminy, w tym w szczególności uwzględniając przyszłe, środowiskowe kryteria ich oceny, bilans potencjalnych korzyści i kosztów, a także możliwości ich przyszłej realizacji.

53. PROBLEMY ŚRODOWISKOWE

Interakcje sfery społecznej i gospodarczej Gminy Prażmów z jej środowiskiem naturalnym w wielu zakresach nie mają zrównoważonego charakteru. Dotyczy przede wszystkim antropopresji związanej z urbanizacją mieszkaniową i lotniskową, ściekami komunalnymi (przedstawianie się ich do środowiska), zmianami stosunków wodnych (wycinka zadrzewień oraz zakrzewień, likwidacja oczek wodnych i innych małych zbiorników wody, nieprawidłowa melioracja), erozją gleb i zakłóceniami klimatu akustycznego. Wśród problemów pozostałych należy wymienić nieprawidłowe postępowanie przez mieszkańców z odpadami, niesatysfakcjonujący udział odpadów komunalnych zebranych w sposób selektywny, a także niską emisję. Niezbędna są zatem dalsze, kompleksowe działania równoważące, zapewniające wielowymiarową, prośrodowiskową transformację gminy. Jako priorytetowe dla samorządu gminy, należy wśród nich uznać działania skutkujące redukcją antropopresji urbanizacyjnej, upowszechnieniem kanalizacji sanitarnej, retencją wody oraz ograniczeniem niskiej emisji. Konieczne jest również zwiększenie aktywności samorządu gminy, w tym lobbingowe w obszarach monitoringu źródeł promieniowania elektromagnetycznego, redukcji hałasu, zwiększenia dostępności informacji środowiskowej, a także edukacji ekologicznej. Szczególną jego uwagę powinny zostać objęte także potencjalne, negatywne skutki planowanej budowy autostrady A50 – Obwodnicy Aglomeracji Warszawskiej.

54. ODPADY KOMUNALNE I NIEBEZPIECZNE

Z punktu widzenia organizacyjno-prawnego, lokalne zasady i rozwiązania w zakresie gospodarki odpadowej są ogólnie rzecz biorąc satysfakcjonujące, co wynika zarówno z rozwiązań wprowadzonych przez samorząd gminy, jak i z rozwiązań obowiązujących w regionalnym systemie gospodarki odpadami Województwa Mazowieckiego (Region Południowy). Przypadki przedostawania się odpadów komunalnych do środowiska w sposób niekontrolowany i negatywnie wpływający na jego stan są rzadkie, a zjawiska tzw. dzikich składowisk odpadów praktycznie nie występuje. Niezadowalający jest jednak stopień selektywności zbiórki odpadów,

ogólnie duży ich wolumen, a także ogólna społeczna kultura postępowania z nimi, w tym spalanie. Problemy te wyznaczają dla samorządu pożądane kierunki działań w przedmiotowym zakresie. Wyznaczającym pożądanym kierunkiem działań samorządu jest również obecność w Nowym Prażmowie, dużego, skoncentrowanego wolumenu nielegalnie zgromadzonych odpadów niebezpiecznych, przy czym strategicznym sukcesem samorządu w tym zakresie jest pozyskanie finansowania tych działań z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

55. ŚWIADOMOŚĆ EKOLOGICZNA

Wobec licznych wyzwań w zakresie ochrony i zrównoważonego wykorzystania zasobów środowiska, a jednocześnie zgodnie z samooceną mieszkańców, niezbędne są działania na rzecz dalszego podnoszenia świadomości ekologicznej społeczności lokalnej. Działania w tym zakresie powinny jednak obejmować zwiększanie wiedzy na temat tych wyzwań, przede wszystkim w ich lokalnym wymiarze, ale przede wszystkim zwiększanie woli oraz praktycznych umiejętności sprostania tym wyzwaniom w życiu codziennym. Edukacja ekologiczna prowadzona przez samorząd gminy powinna zostać dostosowana do zróżnicowanego poziomu wiedzy i stosunku do środowiska i jego ochrony charakteryzujących różne grupy mieszkańców, zwłaszcza wiekowe.

56. PRZYGOTOWANIE DO ZMIAN KLIMATYCZNYCH

Niezbędne jest podjęcie działań przygotowujących sferę przestrzenno-środowiskową, ale także i społeczno-gospodarczą gminy na zmiany klimatyczne, w tym w szczególności związane z ekstremami w zakresie opadów i temperatur. Kluczowe znaczenie będzie miało w tym zakresie właściwe gospodarowanie zasobami wodnymi, edukacja dla bezpieczeństwa, a także rozwój systemów prewencji, reagowania i funkcjonowania w warunkach kryzysów o podłożu klimatycznym.

3. Misja gminy

Misja to odpowiedź na pytanie: „**Po co istniejesz?**”. W ujęciu generalnym, powód istnienia samorządu gminnego określony został przez ustawodawcę. W art. 6, ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, 572) wskazał on, że „do zakresu działania gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, niezastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów”, a w art. 7, ust. 1, że „zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy”. Powód istnienia samorządu gminnego pośrednio określony został także w art. 16, ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. Zgodnie z nim „samorząd terytorialny uczestniczy w sprawowaniu władzy publicznej”. Łącząc powyższe regulacje z faktem, że procesy społeczne, gospodarcze i przestrzenne zachodzące w pojedynczej gminie częściowo wpływają na analogiczne procesy subregionu, regionu i kraju, ogólną misję każdej polskiej gminy można określić jako „**pełnienie roli służebnej w stosunku do społeczności lokalnej z jednoczesnym przyczynianiem się do pożądanых ponadlokalnych procesów rozwoju i zaspokajania potrzeb zbiorowości ponadlokalnych**”. Co istotne, misja ta oznacza konieczność poszukiwania przez władze gmin takich ścieżek kreowania rozwoju w perspektywie lokalnej, które jednocześnie przyczyniają się do rozwoju w perspektywie ponadlokalnej.

Tak postrzeganą, ogólną misję rozwojową gmin precyzuje się w odniesieniu do każdej z nich, wyrażając unikalny sposób w jaki jej samorząd zamierza pełnić przedstawioną wyżej, służebną, lokalną i ponadlokalną rolę. Misja taka wyraża z jednej strony możliwości gminy w pełnieniu takich ról, a z drugiej wartości uznawane przez jej społeczność, w tym władze, za najważniejsze i często niezbywalne (np. kulturowe, środowiskowe, gospodarcze). Jest ona podstawą dla budowy strategii rozwoju tej gminy, a w trakcie wdrażania wskaźnikiem jej aktualności.

Biorąc pod uwagę lokalne i ponadlokalne, społeczne, gospodarcze oraz przestrzenno-środowiskowe własności Gminy Prażmów, a także potrzeby, oczekiwania i aspiracje społeczności lokalnej i lokalnego biznesu, jak również kierunki rozwoju regionu i kraju, jej strategiczną misję rozwojową formułuje się w następująco:

Misją Gminy Prażmów jest tworzenie zrównoważonego i aglomeracyjnie zintegrowanego środowiska wysokiej jakości życia mieszkańców i konkurencyjności lokalnego, komplementarnego z nią biznesu w oparciu o kreatywne łączenie wartości, zasobów i kompetencji lokalnych z ponadlokalnymi

4. Wizja rozwoju gminy

Na podstawie misji Gminy Prażmów, diagnozy jej lokalnej i ponadlokalnej sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, a także potrzeb, oczekiwań i aspiracji społeczności lokalnej oraz lokalnego biznesu, sformułowana została jej następująca, syntetyczna wizja jej rozwoju:

4.1. *Wizja rozwoju społecznej sfery gminy*

SPOŁECZNOŚĆ GMINY PRAŻMÓW:

- na co dzień i wielowymiarowo korzystająca z usług, handlu i miejsc pracy aglomeracji warszawskiej, ale także z dobrej, lokalnej oferty usług społecznych oraz technicznych;
- licznie, na bieżąco i w zrównoważony sposób korzystająca ze zintegrowanej wewnętrznie i zewnętrznie, zwłaszcza aglomeracyjnie komunikacji publicznej, uzupełnianej komunikacją indywidualną, w tym rowerową i wykorzystującą inne urządzenia transportu osobistego;
- której liczebność nadal wzrasta dzięki lokalnemu przyrostowi naturalnemu oraz wskutek istotnej imigracji, głównie dotychczasowych mieszkańców aglomeracji warszawskiej i reemigracji;
- korzystająca z nowoczesnego szkolnictwa podstawowego oraz opieki i edukacji przedszkolnej i żłobkowej, opartych na dobrej bazie, szerokiej i skutecznej dydaktyce oraz działalnościach komplementarnych;
- często korzystająca i uczestnicząca w kulturze, w tym współtworząca integrującą kulturę lokalną, a także chroniąca i jednocześnie wykorzystująca lokalne dziedzictwo kulturowe dla rozwoju społecznego i gospodarczego;
- korzystająca z nowoczesnej działalności bibliotecznej, dostosowanej do rewolucji informacyjnej i wielowymiarowo wzmocniającej kapitał ludzki, społeczny i kulturowy;
- często aktywna fizycznie, także w senioralnych grupach wiekowych, dzięki własnemu zaangażowaniu i dostępnej, gminnej infrastrukturze rekreacyjno-sportowej oraz integrującemu wsparciu gminy i organizacji pozarządowych;
- korzystająca ze zrównoważonej, kompleksowej, dostępnej i nowoczesnej infrastruktury technicznej, zintegrowanej zarówno lokalnie, jak i aglomeracyjnie, przyczyniającej się do redukcji zanieczyszczeń i zużycia zasobów środowiska;
- której dominująca część posiada istotną świadomością obywatelską objawiającą się na co dzień postawami obywatelskimi, w tym wolontariackimi, samopomocowymi, sąsiedzkimi, prośrodowiskowymi i patriotyczno-wychowawczymi, a także współpracą z samorządem i działalnością pozarządową;
- zamieszkująca w nowym lub zmodernizowanym budownictwie indywidualnym, uzupełnianemu przez budownictwo wielorodzinne o niskiej intensywności urbanizacyjnej;
- stale i w dominującej części podnosząca swą wiedzę, kompetencje, innowacyjność i kreatywność, zarówno w zakresie zawodowym, jak i w zakresach zrównoważonego wykorzystania środowiska naturalnego, bezpieczeństwa publicznego i osobistego, zdrowego trybu życia, kultury, zachowań obywatelskich, mobilności, transformacji energetycznej i samorządności;

- znacząco zintegrowana mimo napływu nowych mieszkańców, a przez to dostrzegalnie solidarna i inkluzywna wobec różnych jej podgrup wiekowych, sprawności, zamożności i innych;
- charakteryzująca się ponadprzeciętnym, w wymiarze gmin wiejskich, kapitałem ludzkim, społecznym i kulturowym zgromadzonym nie tylko na poza jej terenem, ale również na tym terenie dzięki zintegrowanym działaniom publicznym, społecznym i prywatnym;
- charakteryzująca się niskim poziomem problemów społecznych, w tym uzależnień, pauperyzacji i przemocy, dzięki redukcji ich społecznych i ekonomicznych przyczyn, a także inteligentnemu, aktywizującego-integrującemu, gminnemu systemowi ich rozpoznawania, zapobiegania im i rozwiązywania,
- posiadająca uzasadnione poczucie wysokiego poziomu bezpieczeństwa osobistego i porządku publicznego, a także bezpieczeństwa mienia, pożarowego, powodziowego i innego związanego z ryzykami kryzysów lokalnych i ponadlokalnych;
- korzystająca we wszystkich swych grupach wiekowych z integracyjnej polityki senioralnej oraz integracyjnej polityki wobec osób niepełnosprawnych, chorych lub dotkniętych innymi czynnikami ograniczającymi ich potencjały osobiste i społeczne;
- charakteryzująca się ogólnie dobrym zdrowiem i długim życiem, dzięki kulturze zdrowego, w tym aktywnego ruchowo i aktywnego, przedsiębiorczego trybu życia, dzięki lokalnemu i aglomeracyjnemu dostępowi do usług diagnostyczno-prewencyjnym, medycznych, rehabilitacyjnych i opiekuńczych, dzięki prewencji problemów i integracji społecznej oraz czystemu środowisku;
- charakteryzująca się wysokim poziomem ekokultury i traktująca lokalne środowisko naturalne jako ważny element swojej tożsamości terytorialnej;
- utrzymująca silną więź emocjonalną z gminą i ogólnie niską skłonność do jej trwałego opuszczania;
- lokująca swoje aspiracje prywatne, publiczne i zawodowe na terenie gminy, a więc wiążąca z nią swą bliższą lub/i dalszą przyszłość, wskutek uznania jej za atrakcyjne miejsce do życia, działalności gospodarczej, czy społecznej;
- dumna z zamieszkiwania w gminie, nie tylko ze względu na jej środowisko naturalne, ale także z powodu estetycznej przestrzeni i dostępnej infrastruktury, jak również z uwagi na aktywność społeczną, przedsiębiorczość, otwartość i współtworzenie dziedzictwa kulturowego.
- pozyskująca z aglomeracyjnego i dalszego, ponadlokalnego otoczenia, kapitał finansowy, usługi publiczne, idee, wiedzę, innowacje, informacje, kwalifikacje i doświadczenia dla podniesienia społecznej, gospodarczej i przestrzenno-środowiskowej jakości oraz zrównoważenia swojego życia;
- korzystająca z i współtworząca nowoczesny samorząd gminny, oparty na wykwalifikowanych i zmotywowanych władzach i kadrach, nowoczesnej bazie technicznej, dobrych finansach, dobrze funkcjonujących jednostkach organizacyjnych oraz kompromisowych, lecz trafnych decyzjach i działaniach;
- obdarzająca zaufaniem władze lokalne i pracowników samorządowych, którzy zarówno odpowiednio reagują na jej oczekiwania, jak również kreują kierunki rozwoju lokalnego w partnerskim dialogu i współpracy z tą społecznością.

4.2. *Wizja rozwoju gospodarczej sfery gminy*

GOSPODARKA GMINY PRAŻMÓW:

- rozwijająca się w środowiskowo i przestrzennie zrównoważony sposób, zapewniający nie tylko trwałość tego rozwoju, ale również jego wysoką neutralność przyrodniczą;
- zdywersyfikowana w wymiarze branżowym, a przez to odporniejsza na potencjalne kryzysy rynkowe;
- oparta w dominującej części na mikroprzedsiębiorstwach i przedsiębiorstwach małych, uzupełnianych przez przedsiębiorstwa średnie;
- tworzona przede wszystkim przez społeczność lokalną charakteryzującą się wysoką zdolnością i skłonnością do przedsiębiorczości oraz odpowiednio wysokimi kwalifikacjami zawodowymi, zwłaszcza zdobytymi poza gminą;
- o ponadlokalnym, aglomeracyjnym i szerszym zasięgu działalności, ale ukierunkowana w dużym stopniu na zaspokajanie potrzeb społeczności lokalnej, a przez to komplementarna wobec społecznej sfery rozwoju gminy;
- zapewniająca mieszkańcom taki standard lokalnego handlu i usług, dzięki któremu rezygnują oni z częstych wyjazdów do Piaseczna, Warszawy i innych miast dla zaspokojenia standardowych potrzeb;
- tworząca usługi i produkty w znaczącym stopniu w oparciu o wartości niematerialne, takie jak kreatywność, wiedza, kwalifikacje, informacje, innowacje technologiczne i organizacyjne, a także więzi współpracy, w tym z nauką;
- znacząco oparta na nadal transformującej się, ale głównie nowoczesnej działalności rolniczej o średniej i dużej skali i o wysokiej wartości dodanej, w której wysokie znaczenie mają wiedza, wyposażenie techniczne, poszanowanie środowiska i innowacje, i która obok głównych powiązań ponadlokalnych, posiada również powiązania z lokalnym przetwórstwem oraz handlem produktami rolnymi;
- z rozwijającymi się, uzupełniającymi, wysoce zrównoważonymi środowiskowo, komercyjnymi funkcjami rekreacyjno-turystycznymi, adresowanymi przede wszystkim do mieszkańców aglomeracji warszawskiej, ale często wykorzystywane też przez mieszkańców;
- istotnie spójna, w swych specjalizacjach terytorialnych, z gospodarką aglomeracji warszawskiej i województwa mazowieckiego, a jednocześnie wielowymiarowo i komplementarnie z nią powiązana, a także przyczyniająca się do jej rozwoju, w tym do transformacji innowacyjnej, energetycznej, cyfrowej i innych;
- rosnąca zarówno dzięki inwestycjom zewnętrznym, jak i reinwestycjom funkcjonujących już w gminie podmiotów gospodarczych, stanowiącym efekt akumulacji ich zysków oraz finansowego wsparcia zewnętrznego;
- branżowo-niszowo konkurencyjna w wymiarze co najmniej aglomeracyjnym dzięki przedsiębiorczości, kreatywności, innowacyjności i produktywności mieszkańców, zrównoważonemu wykorzystaniu kapitału kulturowego, położenia i zasobów naturalnych gminy, a także dzięki warunkom gospodarowania tworzonemu przez samorząd gminy i inne podmioty publiczne;

- szybko implementująca nowoczesne, innowacyjne rozwiązania organizacyjne i technologiczne, np. energetyczne, mobilnościowe, materiałowe, cyrkularne i cyfrowe, w tym sztucznej inteligencji i inne;
- wielowymiarowo i na bieżąco korzystająca z usług otoczenia biznesu, kadr i infrastruktury aglomeracji warszawskiej, w szczególności z Warszawy i Piaseczna;
- intensywnie pozyskująca z ponadlokalnego otoczenia i asymilująca ważne dla jej rozwoju wartości materialne (zwłaszcza kapitał finansowy, i środki techniczne) i niematerialne (zwłaszcza idee, wiedzę, innowacje, informacje, technologie, kwalifikacje i doświadczenia);
- oparta w znacznej części o telepracę wykonywaną przez lokalne przedsiębiorstwa oraz mieszkańców na rzecz podmiotów i klientów zewnętrznych, w tym bardzo odległych;
- wymiennie wzmacniająca lokalne kapitały – ludzki, a nawet społeczny i kulturowy;
- wykształcająca lokalne organizacje przedsiębiorców, także dla współpracy z partnerami publicznymi i społecznymi;
- korzystająca z niezbędnej dla jej konkurencyjności, przestrzennie i kosztowo dostępnej, kompleksowej oraz nowoczesnej infrastruktury technicznej, zintegrowanej zarówno lokalnie, jak ponadlokalnie, zwłaszcza aglomeracyjnie;
- funkcjonująca w przychylnym, społecznym klimacie dla przedsiębiorczości, w którym każda działalność gospodarcza niedegradująca dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego oraz przestrzeni uznawana jest za wartość dla całej społeczności lokalnej;
- maksymalizująca swą neutralność środowiskową i wykorzystująca lokalne zasoby środowiska naturalnego w zrównoważony sposób, a jednocześnie wykorzystująca uzupełniająco źródła energii odnawialnej;
- charakteryzująca się znaczną atrakcyjnością inwestycyjną, nie tylko ze względu na walory położenia wobec aglomeracji warszawskiej i głównych szlaków komunikacyjnych, ale przede wszystkim z powodu przygotowania prawno-przestrzennego i infrastrukturalnego oraz prośrodowiskowego nastawienia lokalnej polityki gospodarczej;
- zapewniająca dobre miejsca pracy, w tym dla znacznej części osób młodych, a niekiedy przyciągająca nawet do gminy tych mieszkańców, którzy wcześniej ją opuścili;
- inkluzywnie aktywizująca osoby niepełnosprawne, a nawet część seniorów;
- posiadająca dominujące znaczenie dochodowe dla mieszkańców i znaczące dla budżetu gminy, przez co stanowiąca silną i stabilną stymulantę nie tylko rozwoju społecznego, ale również inwestycji w ochronę zasobów środowiska naturalnego;
- korzystająca z aktywnej, lokalnej polityki gospodarczej, prowadzonej przez samorząd gminy, nie tylko zapewnianiącej jej infrastrukturalne, prawno-przestrzenne i administracyjne warunki funkcjonowania, ale wspierającej też wzrost kwalifikacji mieszkańców, komunikację publiczną i sieciowe powiązania z rolnictwem, rekreacją i turystyką;
- istotnie rezylienna i „antykrucha”, czyli adaptacyjnie, a jednocześnie kreatywnie odporna na kryzysy i inne zaburzenia gospodarcze oraz na zmiany strukturalne stanowiące efekt krajowych i unijnych polityk gospodarczych – zdolna utrzymać posiadane lub zająć nowe miejsce w zmieniających się uwarunkowaniach krajowych i międzynarodowych.

4.3. *Wizja rozwoju przestrzennej sfery gminy*

PRZESTRZEŃ GMINY PRAŻMÓW:

- racjonalnie zagospodarowana i zapewniająca środowiskowe zrównoważenie rozwoju społeczno-gospodarczego gminy, ale posiadająca też silny, animacyjny wpływ na ten rozwój, w szczególności dzięki:
  - o zintegrowaniu gminnego zarządzania przestrzenią z społecznymi, gospodarczymi i środowiskowymi celami, planami i projektami rozwoju gminy,
  - o pełnym pokryciu, aktualnymi merytorycznie i formalnie, planistycznymi instrumentami zarządzania przestrzenią, w tym planem ogólnym gminy i miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego,
  - o wysokiej estetyce lokalnych przestrzeni oraz zachowanych, istniejących dziś wartościach krajobrazowych;
  - o wysokiej perspektywiczności przestrzeni gminy, rozumianej jako takie jej wykorzystanie dla osiągnięcia dzisiejszych celów społecznych, gospodarczych i środowiskowych, które jednocześnie nie uniemożliwia jej wykorzystania w osiągnięciu analogicznych celów w przyszłości,
  - o satysfakcjonującej spójności i ładzie przestrzeni gminy, rozumianych łącznie jako takie jej zorganizowanie, które minimalizuje zachodzące w niej konflikty i kolizje przestrzenne (w szczególności między rolnictwem i mieszkalnictwem, między ekosystemami i mieszkalnictwem oraz między ekosystemami a gospodarką) oraz wspiera kompletność różnych form jej użytkowania,
  - o satysfakcjonującej efektywności wykorzystania przestrzeni gminy, rozumianej jako takie jej zagospodarowanie, dzięki któremu społeczność i gospodarka lokalna nie ponoszą nieracjonalnie wysokich kosztów funkcjonowania infrastruktury technicznej i społecznej, a jednocześnie dysponują one wystarczającymi, przestrzennymi możliwościami dalszego rozwoju, w tym zmian strukturalnych,
  - o dużej funkcjonalności przestrzeni gminy, rozumianej jako jej wysoka zdolność do pełnienia funkcji, dla których została formalnie przeznaczona,
  - o wysokiej protekcyjności środowiskowej przestrzeni gminy, rozumianej jako takie jej zorganizowanie, które przyczynia się do redukcji zanieczyszczenia środowiska, a także przywrócenia vitalności naruszonych wcześniej ekosystemów,
  - o satysfakcjonującej protekcyjności kulturowej przestrzeni gminy, rozumianej jako takie jej zorganizowanie, które chroni materialnego dziedzictwo kulturowe gminy, jednocześnie nie uniemożliwiając jego wykorzystania,
  - o wysokiej inkluzowości przestrzeni gminy, rozumianej jako takie jej zorganizowanie, które umożliwia korzystanie z niej przez wszystkie osoby, dla których została przeznaczona,
  - o wysokiej dostępności przestrzeni gminy, rozumianej jako takie jej zorganizowanie, które ułatwia jej zagospodarowanie zgodne z jej przeznaczeniem i użytkowanie zgodne z określonymi dla niej ustaleniami i rekomendacjami,
  - o wysokiemu bezpieczeństwu przestrzeni gminy, tzn. takiemu jej zorganizowaniu, które nie tylko nie powoduje zagrożeń, ale jednocześnie przyczynia się do redukcji zagrożeń o innych niż przestrzenne źródłach, w tym zagrożeń naturalnych i związanych z aktywnością ludzką,
- objęta stałym, kompleksowym monitoringiem zmian zagospodarowania i sposobów wykorzystania prowadzonym przez samorząd gminy,

- obejmująca środowisko naturalne wzbogacająco dopełnione:
  - o uprawami rolniczymi o znacznym stopniu ekosystemowej integracji,
  - o nasadzeniami śródpolnymi, zwiększającymi ekospójność terenów rolniczych i leśnych,
  - o błękitno-zieloną infrastrukturą, głównie publiczną,
  - o publiczną zielenią urządzoną, pełniącą funkcje biologiczne, prewencyjne, izolacyjne, estetyczno-krajobrazowe, ale też turystyczno-rekreacyjne, ekoedukacyjne i integracyjne,
  - o prywatną zielenią urządzoną, służącą nie tylko wypoczynkowi, ale pełniącą też funkcje nie ekosystemowe, separacyjne oraz estetyczno-krajobrazowe,
  - o założeniami zielonymi przydomowych sadów i ogrodów warzywnych;
- obejmująca środowisko naturalne o wysokiej biowitalności, bioróżnorodności i odporności na zmiany klimatyczne, co jest wynikiem:
  - o objęcia go zróżnicowanymi, lecz komplementarnymi, rzeczywiście egzekwowanymi, prawnymi formami ochrony, w tym stanowionymi oraz weryfikowanymi przez i z udziałem samorządu gminy,
  - o wysokiej dostępności fizycznej infrastruktury technicznej służącej ochronie środowiska oraz dostępności cenowej prośrodowiskowych usług świadczonych na jej bazie, co w szczególności dotyczy kanalizacji sanitarnej oraz komunikacji publicznej,
  - o kompleksowości systemów selektywnej zbiórki, recydingu, biodegradacji i innych form gospodarowania odpadami komunalnymi, a także systemów identyfikowania, zbiórki i przetwarzania odpadów niebezpiecznych oraz rolniczych,
  - o wysokiej świadomości odpadowej mieszkańców i lokalnych firm objawiającej się ich dążeniami do minimalizacji wolumenu wytwarzanych odpadów, ich segregacją, biodegradowaniem, a także innymi dobrymi praktykami i przestrzeganiem przepisów związanych z odpadami,
  - o wykorzystywania go w zrównoważony sposób zarówno przez sferę gospodarczą, jak i społeczną, dzięki świadomości mieszkańców, władz samorządowych, a także podmiotów gospodarczych co do odpowiedzialności za dziedzictwo naturalne gminy, w szczególności lasy i wody, wobec przyszłych i przeszłych pokoleń;
  - o upowszechnieniu wykorzystania technologii prośrodowiskowych, jak np.: źródła energii odnawialnej i urządzenie jej lokalnej akumulacji, technologie redukcji zużycia energii oraz emisji zanieczyszczeń, pojazdy ekomobilności publicznej i prywatnej, systemy zarządzania energią, a także technologie współdzielenia, teleusług i telepracy,
  - o wysokiej zgodności lokalnej działalności rolniczej z przepisami i dobrymi praktykami służącymi ochronie środowiska naturalnego;
  - o obecności oraz prawidłowej eksploatacji publicznej i prywatnej infrastruktury zarządzania zasobami wód, w tym tzw. błękitno-zielonej infrastruktury, obiektów małej i mikroretencji, a także urządzeń melioracji szczegółowej i kanalizacji deszczowej,
  - o funkcjonowania kompletnych systemów infrastrukturalno-organizacyjnych służących ochronie i ratownictwu pożarowemu, powodziowemu, chemicznemu itp.,
  - o biorewitalizacji tych elementów lokalnych ekosystemów, które uległy nieplanowanym zmianom antropogenicznym, albo degradacji wskutek ekstremalnych zjawisk pogody,
  - o wysokiej ekokultury mieszkańców opierającej się nie tylko na ich prośrodowiskowej wiedzy, ale także na pozytywnym emocjonalnym stosunku do lokalnego środowiska i codziennych, prośrodowiskowych zachowaniach,
- obejmująca środowisko naturalne stanowiące element tożsamości lokalnej mieszkańców,
- obejmująca środowisko naturalne, które jest ważnym i witalnym elementem ekosystemów regionalnych.

5. Cele strategiczne rozwoju

5.1. Istota i znaczenie celów strategicznych

Cele strategiczne rozwoju gminy to cele najwyższej wagi, a zatem cele, które posiadają najwyższy poziom w hierarchii wszystkich części SRGP 2024-2034 (por. rysunek 1). Stanowią strategiczną pozycję (odpowiedź) samorządu Gminy Prażmów wobec jej społecznych, gospodarczych i przestrzennych, w tym środowiskowych wyzwań i uwarunkowań rozwojowych, na które składają się jej szanse, zagrożenia, atuty, problemy i potencjały, a także aspiracje i potrzeby społeczne, oczekiwania i potrzeby gospodarcze, jak również wymagania środowiskowe. **Osiągnięcie celów strategicznych rozwoju gminy zapewni urzeczywistnienie wizji jej rozwoju, która przedstawiona została w rozdziale poprzednim.**

W Strategii Rozwoju Gminy Prażmów na lata 2024-2034 przyjęto cztery cele strategiczne, jeden w wymiarze społecznym, jeden w wymiarze gospodarczym, jeden w wymiarze przestrzennym i jeden horyzontalny w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym.

Pierwsze trzy cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy Prażmów na lata 2024-2034 odpowiadają kolejno trzem wymiarom:

- rozwoju gminy, o których mowa w art. 10e, ust. 3, pkt 1) oraz pkt 3) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, 572, 1463, 1688),
- sytuacji gminy, o których mowa art. 10a, ust 1, ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, 572, 1463, 1688).

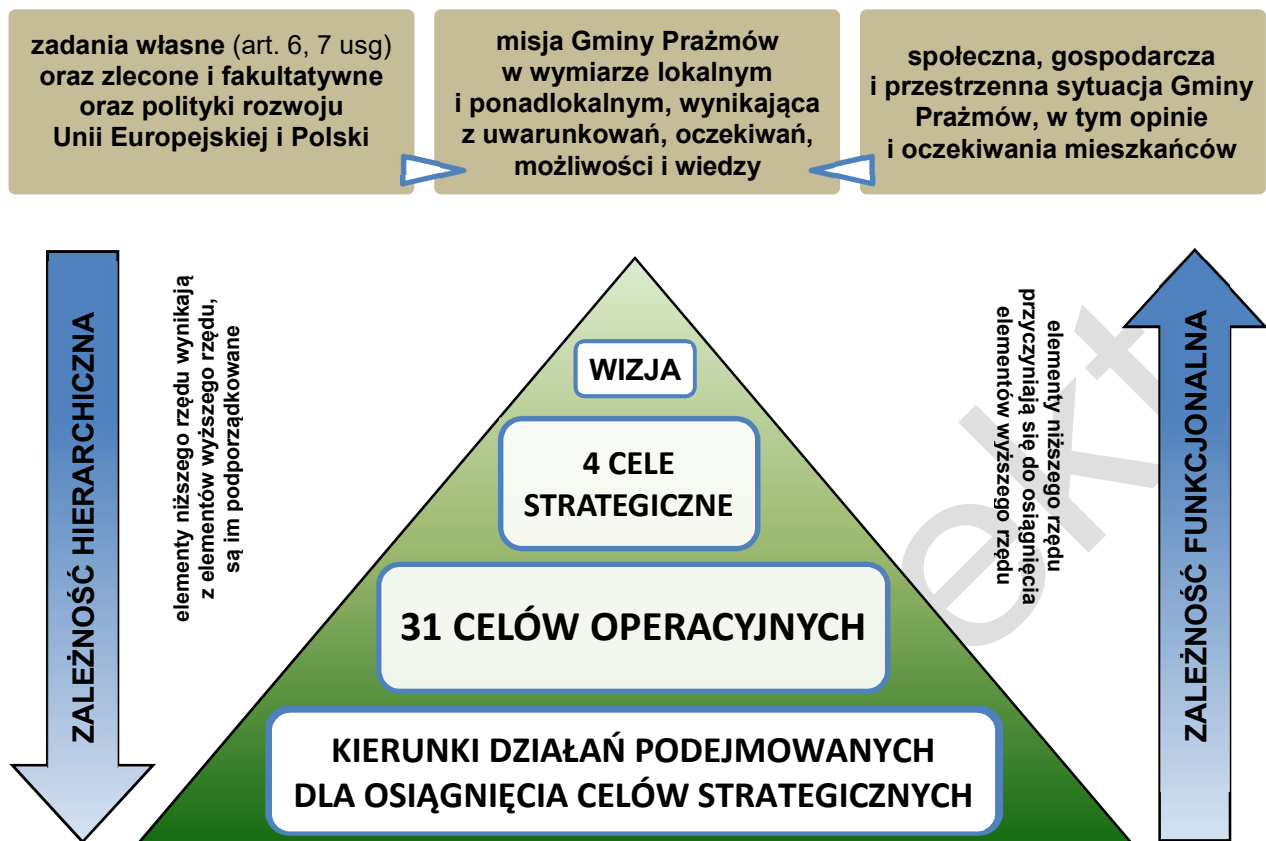
Czwarty cel strategiczny Strategii Rozwoju Gminy Prażmów na lata 2024-2034, horyzontalny, odpowiada wszystkim trzem wymiarom rozwoju gminy oraz sytuacji gminy, o których mowa w ww. przepisach.

Tak wyznaczone cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy Prażmów na lata 2024-2034 zostały kolejno oznaczone jako S1, S2, S3, S4 i sformułowane w następujący sposób:

- Cel strategiczny rozwoju w wymiarze społecznym (S1): **Wysoka jakość życia poprzez zrównoważoną integrację dostępnych usług infrastruktury społecznej i technicznej z wielowymiarowym zaangażowaniem zintegrowanej społeczności lokalnej.**
- Cel strategiczny rozwoju w wymiarze gospodarczym (S2): **Zrównoważony rozwój gospodarczy o wysokiej neutralności środowiskowej, wspierający wysoką jakość życia mieszkańców, zapewniający nasycenie infrastrukturalne i aktywizujący kapitały lokalne przez ich łączenie z ponadlokalnymi.**
- Cel strategiczny rozwoju w wymiarze przestrzennym (S3): **Zrównoważenie wykorzystania przestrzeni oraz zasobów środowiskowych gminy wspierające wysoką jakość życia i nowoczesną konkurencyjność gospodarki.**
- Cel strategiczny rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym – horyzontalny (S4): **Wysoka sprawczość samorządu gminy dzięki trafności, skuteczności i efektywności jego władz, administracji i gminnych jednostek organizacyjnych.**

Omówienia tych celów dokonano w rozdziałach od 5.2 do 5.5.

ARysunek 1. Cele strategiczne w strukturze SRGP 2024-2034.

Źródło: Opracowanie własne.

S1

**5.2. Cel strategiczny rozwoju w wymiarze społecznym (S1):
Wysoka jakość życia poprzez zrównoważoną integrację
dostępnych usług infrastruktury społecznej i technicznej
z wielowymiarowym zaangażowaniem zintegrowanej społecz-
ności lokalnej.**

Celem strategicznym rozwoju Gminy Prażmów w wymiarze społecznym jest zapewnienie jej mieszkańcom wysokiej jakości życia poprzez wielodzielnicową, proporcjonalną, skoordynowaną i odpowiadającą na wyzwania środowiskowe, a więc zrównoważoną integrację, atrakcyjnych pod względem jakości, ilości, lokalizacji i cen, a więc dostępnych usług świadczonych na bazie infrastruktury społecznej i technicznej z ich prywatnym, zawodowym, publicznym i społecznym, a więc wielowymiarowym zaangażowaniem.

Dynamiczny wzrost liczebności mieszkańców Gminy Prażmów oraz jej szybka urbanizacja powodują szybki wzrost zapotrzebowania na szereg usług, które świadczone są na bazie różnorodnej infrastruktury społecznej i technicznej. Procesy te powodują również wyraźnie nierównoważenia w zakresie wykorzystania i wpływu społeczno-gospodarczego na środowisko naturalne oraz przestrzeń gminy, przy czym kluczowe sposoby ich redukcji opierają się również na usługach świadczonych są na bazie wspomnianych rodzajów infrastruktury społecznej i technicznej. **Ogólna misja samorządu gminy, jaką jest pełnienie roli służebnej wobec społeczności lokalnej dla zapewnienia jej wysokiej jakości życia, w przypadku Gminy Prażmów polegać zatem będzie, w sferze społecznej w okresie Strategii, przede wszystkim na rozwoju przedmiotowych usług, a co za tym idzie również na rozwoju związanej z nimi społecznej i technicznej infrastruktury.**

Dynamiczny wzrost jakości życia mieszkańców gminy, dzięki usługom świadczonym na bazie infrastruktury społecznej i technicznej, nie nastąpi jednak, jeśli przypisana zostanie im rola jedynie ich biernych beneficjentów. **Niezbędne jest tu ich aktywne, wielowymiarowe zaangażowanie w projektowanie tych usług, w aktywne korzystanie z nich, jak również w ich świadczenie.** W związku z tym, **samorząd gminy zapewni mieszkańcom możliwie najlepsze warunki do – związanej przedmiotowymi usługami – ich aktywności indywidualnej (zawodowej, gospodarczej, edukacyjnej, sportowo-rekreacyjnej, kulturalno-rozrywkowej i innej) oraz zbiorowej (publicznej, społecznej i im podobnej), zwłaszcza opierającej się na współpracy, wzajemnej solidarności, samopomocy, zaufaniu i poczuciu wspólnoty.**

Takie podejście jest spójne z zasadą pomocniczości (subsydiarności), konstytutywną dla idei samorządu terytorialnego, która stanowi m. in., że instytucje państwa powinny działać jako jednostki pomocnicze względem własnych działań poszczególnych osób oraz ich rodzin, grup i innych zbiorowości. Pozwoli ono zwiększyć efektywność wszystkich, gminnych działań prowadzonych na rzecz rozwoju społecznego, a jednocześnie zmaksymalizować ich spójność z oczekiwaniami społeczności lokalnej. W ostatecznym efekcie, zapewni szybki wzrost jakości życia mieszkańców Gminy Prażmów z jednoczesnym wzrostem zrównoważenia wykorzystania jej środowiska naturalnego i przestrzeni.

S2

**5.3. Cel strategiczny rozwoju w wymiarze gospodarczym (S2):
Zrównoważony rozwój gospodarczy o wysokiej neutralności
środowiskowej, wspierający wysoką jakość życia mieszkańców,
zapewniający nasycenie infrastrukturalne i aktywizujący kapitały
lokalne przez ich łączenie z ponadlokalnymi.**

Celem strategicznym rozwoju Gminy Prażmów w wymiarze gospodarczym jest jej rozwój gospodarczy charakteryzujący się zminimalizowanym, negatywnym wpływem na jej zasoby naturalne oraz na zasoby naturalne jej bliższego i dalszego otoczenia, który jednocześnie wymiennie przyczynia się do wzrostu jakości życia jej mieszkańców bazując na łączeniu zaktywizowanych kapitałów gminy (ludzkiego, społecznego, kulturowego i kapitałów materialnych) z analogicznymi kapitałami aglomeracji warszawskiej, Mazowsza i kraju oraz stymulując rozwój infrastruktury technicznej i społecznej.

Gmina Prażmów charakteryzuje się bogactwem zasobów środowiskowych, w tym klasyfikowanych jako unikalne i podlegających ochronie. Zasoby te traktowane są jednocześnie przez społeczność lokalną jako jedna z najcenniejszych wartości lokalnych. Od 2-3 dekad stanowiły one i stanowią nadal jedną z głównych przesłanek intensywnego napływu do gminy nowych mieszkańców. W łącznej konsekwencji oznacza to konieczność takiego kształtowania rozwoju gospodarczego gminy, w tym rozwoju rolnictwa, który z jednej strony uwzględnia i dostosowuje się do tych uwarunkowań, a z drugiej nawet je wzmacnia. **Ogólna misja samorządu gminy, jaką jest pełnienie roli służebnej wobec społeczności lokalnej dla zapewnienia jej wysokiej jakości życia, w przypadku Gminy Prażmów, w sferze gospodarczej w okresie Strategii, polegać zatem będzie przede wszystkim na stymulowaniu takiego rozwoju gospodarczego, którego negatywny wpływ na środowisko jest zminimalizowany.**

Wobec braku w gminie źródeł gospodarczego kapitału, które mogłyby zapewnić jej rozwój gospodarczy (niski poziom uprzemysłowienia, zagospodarowania logistycznego, wielkopowierzchniowego handlu itp.), przyjmuje się **warunkiem sukcesu tej ścieżki rozwoju gospodarczego jest zrównoważone zaktywizowanie i połączenie kapitałów gminy** (ludzkiego, społecznego, kulturowego, lokalizacyjnego, przestrzennego, środowiskowego i in.) **z kapitałami ponadlokalnymi** (finansowym, wiedzy, innowacyjności itp.), co oznacza, zakorzenione w lokalnych uwarunkowaniach i zasobach, odpowiedzialne środowiskowo, inwestycje zewnętrzne (napływających dzięki doskonałemu położeniu względem regionalnego ośrodka rozwoju, jakim jest Warszawa oraz względem krajowej i międzynarodowej, infrastruktury komunikacyjnej). **Bez tego połączenia, rozwój gospodarczy gminy będzie ograniczony lub zastąpi go niezrównoważony wzrost gospodarczy, w tym degradujący przestrzeń i ekosystemy.**

Przyjmuje się, że w stymulowaniu wskazanego rozwoju gospodarczego priorytetyzowany będzie jego **pozytywny wpływ na jakość życia mieszkańców. Dotyczy to szczególnie adresowanych do nich usług** bytowych, handlu, sportu, rekreacji, kultury, rozrywki ochrony zdrowia, energetyki, transportu, telekomunikacji, cyfryzacji i innych, w odniesieniu do których odczuwane są deficyty jakościowe, ilościowe, cenowe i przestrzenne. Dotyczy to w szczególności także ich

przedsiębiorczości, a zatem **głównie mikro- i małej przedsiębiorczości**. Przyjmuje się również, że w stymulowaniu przedmiotowego rozwoju **priorytetyzowane będą te jego formy, które stymulują budowę, rozbudowę i modernizację deficytowej w gminie infrastruktury społecznej i technicznej**.

W zawiązku z prowadzoną na terenie gminy, działalnością rolniczą znacznej skali, a także z dobrymi, naturalnymi warunkami tej działalności, bardzo ważną częścią tak rozumianego rozwoju gospodarczego będzie rozwój rolnictwo. Oczekuje się dalszych, stymulowanych instrumentami publicznymi, jego przekształceń strukturalnych. W szczególności dotyczy to redukcji rozproszenia agrarnego i wzrostu technicznego uzbrojenia produkcji rolnej dla zwiększenia wydajności, z jednoczesnym pogłębieniem jego środowiskowego zrównoważenia. Zakłada się także jego silniejsze powiązanie z lokalnym i ponadlokalnym handlem oraz przetwórstwem, jak również nadawanie mu nowych, pokrewnych funkcji gospodarczych, w tym związanych z rekreacją i turystyką.

Spełniający powyższe wymogi, rozwój gospodarczy gminy, w tym gospodarki rolnej, należy przy tym traktować jako jeden z kluczowych warunków jej rozwoju społecznego. Stanowi on bowiem podstawowy warunek uzyskania i utrzymania na tyle wysokich dochodów, zarówno budżetowych gminy, jak i gospodarstw domowych, że będą one mogły nadal podnosić jakość życia mieszkańców. Nowe, dodatkowe środki pochodzące ze sfery gospodarczej pozwolą nie tylko na zaspokajanie społecznych potrzeb bieżących, ale też na realizację nowych inwestycji w infrastrukturę techniczną i społeczną. Bez nich, rozwój społeczny gminy, w szczególności w zakresie inwestycji w infrastrukturę społeczną i techniczną, pozostanie trwale i bardzo dużym zakresie uzależniony od ponadlokalnych decyzji w zakresie dystrybucji środków pomocowych państwowych i zagranicznych. Zrównoważony rozwój gospodarczy zapewni również pożądaną strukturę wydatków budżetowych samorządu gminy, redukując skalę dopłat do usług komunalnych dzięki zwiększeniu siły nabywczej ludności.

Spełniający powyższe wymogi, rozwój gospodarczy gminy, w tym gospodarki rolnej, przyczyni się także do minimalizacji szeregu negatywnych zjawisk społecznych. Zredukuje na przykład migrację wsteczną, która dotyczy młodych mieszkańców z wysokimi aspiracjami, zredukuje także trwałe bezrobocie, przełamie stagnację zawodowo-personalną dotyczącą niektórych osób, a nawet zmniejszy skalę niektórych uzależnień.

Spełniający powyższe wymogi, rozwój gospodarczy gminy, w tym gospodarki rolnej, zdynamizuje też pozytywne zjawiska społeczne w obszarze kapitałów, ludzkiego, społecznego i kulturowego. Ich gospodarcze wykorzystanie przyczyni się bowiem ich wzbogacenia na zasadzie sprzężenia zwrotnego – zwiększy kompetencje zawodowe mieszkańców, ich zdolność do pracy zespołowej, poziom wzajemnego zaufania, zintensyfikuje relacje współpracy, a nawet wzbogaci lokalną kulturę. **Strumienie państwowych i unijnych dotacji i subwencji, nawet wystarczające na satysfakcjonujące inwestycje w infrastrukturę techniczną i społeczną, procesów tych nie są w stanie samodzielnie zapewnić, a niekiedy mogą nawet je hamować i odwracać**.

S3

5.4. Cel strategiczny rozwoju w wymiarze przestrzennym (S3): Zrównoważenie wykorzystania przestrzeni oraz zasobów środowiskowych gminy wspierające wysoką jakość życia i nowoczesną konkurencyjność gospodarki.

Celem strategicznym rozwoju Gminy Prażmów w wymiarze przestrzennym jest zrównoważenie wykorzystania jej przestrzeni i środowiska naturalnego, czyli zapewnienie **jednocześnie ich ochrony** (przed nieracjonalną, destrukcyjną i wielowymiarowo kosztowną urbanizacją, przed zanieczyszczeniem, nadmiernym i nieprawidłowym wykorzystaniem oraz destrukcją fauny, flory i nieożywionych składników), **ich rozwoju** (sanacyjnej restrukturyzacji zagospodarowania przestrzeni i systemów zarządzania nią oraz odtwarzania, wzmocnienia i rozbudowywania ekosystemów, zwiększania bioróżnorodności oraz rozbudowy założeń zielonych) **oraz ich wykorzystania w podnoszeniu jakości życia mieszkańców, a także w podnoszeniu konkurencyjności lokalnych podmiotów gospodarczych.**

Przebieg Gminy Prażmów, a co za tym idzie również jej środowisko naturalne, od 2-3 dekad podlegały, podlegają i kolejnych latach nadal podlegać będą silnej, aglomeracyjnej presji urbanistycznej, powodowanej przede wszystkim przez intensywną suburbanizację aglomeracji warszawskiej, jak i przez (przygotowywane) inwestycje w infrastrukturę komunikacyjną o ponadlokalnym znaczeniu. Istotne znaczenie ma tu też działalność rolnicza, której w wymiarze przestrzennym posiada w gminie dominujący charakter. W efekcie, w Gminie Prażmów mają miejsce wielowymiarowe, pogłębiające się niezrównoważenia zagospodarowania przestrzennego i wykorzystania zasobów środowiska naturalnego objawiające się narastającymi, wielowymiarowymi wadami przestrzeni, utratą walorów krajobrazowych i degradacją środowiska. **Ogólna misja samorządu gminy, jaką jest pełnienie roli służebnej wobec społeczności lokalnej dla zapewnienia jej wysokiej jakości życia, w przypadku Gminy Prażmów, w sferze przestrzennej w okresie Strategii, polegać zatem będzie przede wszystkim na równoważeniu wykorzystania przestrzeni i zasobów środowiskowych.**

Działania równoważące prowadzone będą jednak równoległe z podnoszeniem jakości życia mieszkańców, a jednocześnie dla podnoszenia tej jakości. Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, przez rozwój zrównoważony rozumie się bowiem „taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń”. Oznacza to priorytetyzowanie przez samorząd gminy takich działań równoważących, które wspomnianą jakość wymiennie podnoszą.

Istota rozwoju zrównoważonego implikuje wobec działań równoważących analogiczny wymóg dotyczący sfery gospodarczej. **Samorząd gminy priorytetyzował będzie zatem takie działania równoważące, które zwiększają ich nowoczesną konkurencyjność zarówno wskutek wzrostu ich neutralności środowiskowej, jak i wzrostu ich środowiskowej integracji z wykorzystywanymi zasobami naturalnymi.**

S4

5.5. Cel strategiczny rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym - horyzontalny (S4):

Wysoka sprawczość samorządu gminy dzięki trafności, skuteczności i efektywności jego władz, administracji i gminnych jednostek organizacyjnych.

Celem strategicznym rozwoju Gminy Prażmów w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, a zatem celem o charakterze horyzontalnym, jest zapewnienie wysokiej sprawczości samorządu gminy, rozumianej jako głębokie i trwałe, prorozwojowe kształtowanie przez niego zmian sfery społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy, dzięki trafności, skuteczności oraz efektywności działań jego władz, gminnej administracji, a także gminnych jednostek organizacyjnych.

Skala społecznych, gospodarczych i przestrzennych wyzwań strategicznych, przed którymi stoi Gmina Prażmów, a także opinii i oczekiwań jej mieszkańców oraz podmiotów gospodarczych, jak również potrzeb jej środowiska naturalnego, powoduje, że sprostanie im przez jej samorząd, jest możliwe wyłącznie dzięki jego wysokiej sprawczości, czyli praktycznie wykorzystywanej zdolności do powodowania głębokich i trwałych, prorozwojowych zmian tej gminy. Bez takiej sprawczości, nawet dysponując pozyskanymi środkami o charakterze grantowym i prawidłowo sporządzonymi planami i programami rozwoju, wyzwaniom tym nie zdoła ona sprostać w stopniu satysfakcjonującym wspomnianych, lokalnych interesariuszy. Ogólna misja samorządu gminy, jaką jest pełnienie roli służebnej wobec społeczności lokalnej dla zapewnienia jej wysokiej jakości życia, w przypadku Gminy Prażmów, w wymiarze horyzontalnym, w okresie Strategii, polegać zatem będzie przede wszystkim na wzmacnianiu swojej, tak rozumianej sprawczości.

Pierwszym z podstawowych sposobów wzmacniania tej sprawczości będzie **zwiększanie trafności decyzji** podejmowanych w samorządzie, rozumianej jako ich odpowiedni kierunek (odpowiedni rodzaj przynoszonych efektów) wobec wyznaczonych celów oraz bieżącej i spodziewanej sytuacji. Sposobem drugim, będzie **zwiększanie skuteczności działań** (odpowiedniej skali i trwałości przynoszonych przez nie efektów) podejmowanych na podstawie tych decyzji. Sposobem trzecim, będzie natomiast **zwiększanie efektywności tych działań** (stosunku wartości efektów do poniesionych nakładów finansowych, rzeczowych, kadrowych, środowiskowych czasowych, przestrzennych itp.). Zwiększanie trafności, skuteczności i efektywności decyzji oraz działań **dotyczyć będzie wszystkich poziomów samorządu gminy**, poczynając od organów stanowiącego i wykonawczego, poprzez wyższy i średni szczebel kierowniczy gminnych jednostek organizacyjnych, na pracownikach operacyjnych kończąc. Realizowane będzie jednak nie tylko poprzez **wewnątrzorganizacyjny wzrost potencjałów samorządu**, ale również poprzez **poszerzanie partycypacji społecznej** w zarządzaniu rozwojem gminy, jak również poprzez **rozwój współpracy strategicznej** samorządu z różnymi podmiotami publicznymi, prywatnymi i społecznymi w wymiarze subregionalnym, regionalnym, krajowym, a także międzynarodowym.

6. Cele operacyjne rozwoju

6.1. Istota i znaczenie celów operacyjnych

Cele operacyjne to składowe celów strategicznych. Łączą ogólne i syntetyczne, misję gminy, wizję jej rozwoju oraz jej cele strategiczne z kierunkami działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych, a także z oczekiwanymi rezultatami planowanych działań oraz wskaźnikami ich osiągnięcia. Cele operacyjne łączą to co w Strategii Rozwoju Gminy Prażmów na lata 2024-2034 ogólne (misja, wizja i cele strategiczne) z tym, co w niej jest szczegółowe (działania, rezultaty, wskaźniki itp.).

W Strategii Rozwoju Gminy Prażmów na lata 2024-2034 wyznaczono 31 celów operacyjnych, oznaczonych od O.1 do O.31, stanowiących składowe celów strategicznych od S.1 do S.4 w następującej kompozycji:

S.1 (w wymiarze społecznym): Wysoka jakość życia poprzez zrównoważoną integrację dostępnych usług infrastruktury społecznej i technicznej z wielowymiarowym zaangażowaniem zintegrowanej społeczności lokalnej:

- O.01 Komunikacja publiczna integracji aglomeracyjnej i wewnętrznej.
- O.02 Kompleksowe bezpieczeństwo i porządek publiczny.
- O.03 Edukacja, opieka i wychowanie skutecznie i efektywnie budujące kapitał ludzki, społeczny i kulturowy.
- O.04 Wysoka aktywność kulturalna mieszkańców.
- O.05 Zachowany i wykorzystany kapitał kulturowy.
- O.06 Upowszechniona aktywność fizyczna.
- O.07 Obywatelsko zintegrowana społeczność lokalna.
- O.08 Dostępna i spójna, podstawowa i wybrana, specjalistyczna opieka zdrowotna oraz szeroka profilaktyka.
- O.09 Inteligentna i sprawcza pomoc społeczna.
- O.10 Wielowymiarowa integracja społeczna osób niepełnosprawnych i seniorów.
- O.11 Transformacja i aktywizacja działalności bibliotecznej.

S.2 (w wymiarze gospodarczym): Zrównoważony rozwój gospodarczy o wysokiej neutralności środowiskowej, wspierający wysoką jakość życia mieszkańców, zapewniający nasycenie infrastrukturalne i aktywizujący kapitały lokalne przez ich łączenie z ponadlokalnymi:

- O.12 Kompletna infrastruktura wodociągowa i zlikwidowana luka kanalizacyjna.
- O.13 Infrastruktura hydrotechniczna skutecznego zarządzania zasobami wody.
- O.14 Zdywersyfikowana i efektywna infrastruktura energetyczna rozwoju społeczno-gospodarczego.
- O.15 Spójna wewnętrznie i aglomeracyjnie, rozwinięta infrastruktura komunikacyjna.
- O.16 Zrównoważony i zintegrowany subregionalnie rynek pracy.
- O.17 Zrównoważony, lokalny rozwój gospodarczy.
- O.18 Nowoczesne, zrównoważone i spójne rolnictwo.
- O.19 Rozwinięte, zrównoważone, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne gminy.

S.3 (w wymiarze przestrzennym): Zrównoważenie wykorzystania przestrzeni oraz zasobów środowiskowych gminy wspierające wysoką jakość życia i nowoczesną konkurencyjność gospodarki:

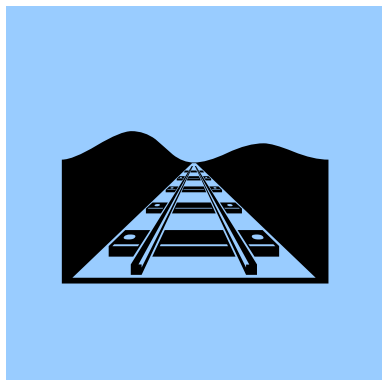
- O.20 Kompleksowo zarządzana i dobrze zagospodarowana przestrzeń.
- O.21 Wielowymiarowa redukcja zanieczyszczeń oraz ochrona i rewitalizacja zasobów środowiska naturalnego.
- O.22 Zrównoważony rozwój mieszkalnictwa.
- O.23 Komplementarne zarządzanie informacją środowiskową.
- O.24 Upowszechniona wrażliwość i zachowania prośrodowiskowe.
- O.25 Rozwój małej architektury i założeń zielonych przestrzeni publicznych.
- O.26 Kompleksowa i skuteczna gospodarka odpadowa.

S.4 (w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym – horyzontalny): Wysoka sprawczość samorządu gminy dzięki trafności, skuteczności i efektywności jego władz, administracji i gminnych jednostek organizacyjnych:

- O.27 Wysoka trafność zarządzania rozwojem gminy.
- O.28 Rzetelna informacja i konstruktywny, samorządowy dialog społeczny.
- O.29 Wysoka sprawczość finansowa samorządu gminy.
- O.30 Wspierająca, partnerska współpraca strategiczna.
- O.31 Prorozwojowe zarządzanie nieruchomościami gminy.

W dalszych podrozdziałach przedstawiono ich zawartość merytoryczną, znaczenie i wzajemne powiązania.

6.2. Cele operacyjne rozwoju w wymiarze społecznym

CEL OPERACYJNY O.01

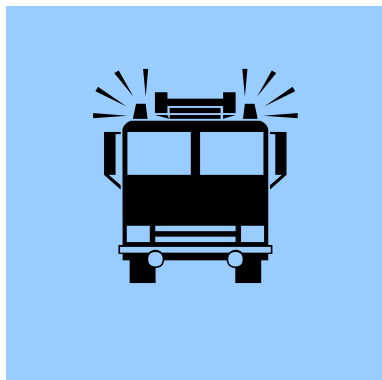
KOMUNIKACJA PUBLICZNA INTEGRACJI AGLOMERACYJNEJ I WEWNĘTRZNEJ

Sąsiedztwo gminy z Warszawą oraz z Piasecznem i innymi miejscowościami aglomeracji warszawskiej oraz wynikające z niego powiązania społeczne i gospodarcze, implikują wielkoskalowe, stałe przepływy ludności, a co za tym idzie potrzebę zapewnienia sprawnej komunikacji publicznej. Ze względu na dyspersję przestrzenną urbanizacji, sprawna komunikacja publiczna jest niezbędna również w skali wewnątrzgminnej. Jako cel operacyjny wyznaczono zatem stworzenie takiego systemu **komunikacji publicznej, który zintegruje komunikacyjnie gminę zarówno w wymiarze wewnętrznym, jak i w skali aglomeracji warszawskiej, zwłaszcza z Piasecznem**. Cel ten oznacza rozwijanie takiej komunikacji publicznej – obejmującej drogę od wyjścia z miejsca zamieszkania do wejścia do miejsca pracy, nauki, usług, handlu itp. oraz drogę powrotną – która **nie tylko zaspokaja potrzeby komunikacyjne mieszkańców posiadających ograniczone możliwości materialne (lub inne) w tym zakresie, ale stanowi regularnie wykorzystywaną alternatywę komunikacyjną dla tych, którzy takie możliwości posiadają**.

W ramach omawianego celu, w pierwszej kolejności i przede wszystkim zakłada się rozwój komunikacji autobusowej, w tym poprzez rozszerzanie jej linii i wzrost liczby kursów, wzbogacanie jej taboru i infrastruktury przystankowej, a także poprzez jej optymalizację kosztową i trasowo-rozkładową. Zakłada się także dalszy wzrost znaczenia komunikacji kolejowej zarówno w oparciu o linie kolejowe nr 8 i nr 12. W odniesieniu do obu form transportu, przewiduje się ich integrowanie z systemów komunikacji pieszej i rowerowej, a także zintegrowany nimi rozwój infrastruktury parkingowej. Przyjmuje się także realizację, innych niż techniczno-organizacyjne, działań upowszechniających komunikację publiczną, w tym w szczególności o charakterze edukacyjnym, informacyjnym i promocyjnym.

Taka komunikacja publiczna sprzyjać będzie osiągnięciu wielu innych celów operacyjnych gminy, tj.:

- O.02 Kompleksowe bezpieczeństwo i porządek publiczny.
- O.04 Wysoka aktywność kulturalna mieszkańców.
- O.06 Upowszechniona aktywność fizyczna.
- O.07 Obywatelsko zintegrowana społeczność lokalna.
- O.08 Dostępna i spójna, podstawowa i wybrana, spec. opieka zdrow. oraz szeroka profilaktyka.
- O.10 Wielowymiarowa integracja społeczna osób niepełnosprawnych i seniorów.
- O.15 Spójna wewnętrznie i aglomeracyjnie, rozwinięta infrastruktura komunikacyjna.
- O.16 Zrównoważony i zintegrowany subregionalnie rynek pracy.
- O.17 Zrównoważony, lokalny rozwój gospodarczy.
- O.19 Rozwinięte, zrównoważone, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne gminy.
- O.21 Wielowymiarowa redukcja zanieczyszczeń oraz ochrona i rewit. zasobów śr. naturalnego.
- O.24 Upowszechniona wrażliwość i zachowania prośrodowiskowe.

CEL OPERACYJNY O.02.**KOMPLEKSOWE BEZPIECZEŃSTWO I PORZĄDEK PUBLICZNY**

Bezpieczeństwo i porządek publiczny przesądzają nie tylko o jakości życia mieszkańców, ale są też warunkami części jej rozwoju gospodarczego. Są także istotnie związane ze stanem środowiska naturalnego. Co więcej, oczekuje się wzrostu ich znaczenia ze względu na prognozowane zagrożenia o głównie ponadlokalnej, ale też i gminnej skali. Jako cel operacyjny rozwoju gminy przyjmuje zatem **stan kompleksowego, to znaczy wielowymiarowego i trwałego bezpieczeństwa i porządku publicznego.**

Dla osiągnięcia tego celu zakłada się zróżnicowane działania samorządu gminy. Wspierany będzie wysoki poziom **bezpieczeństwa pożarowego** i lokalnych **zdolności ratowniczo-gaśniczych**. Realizowane będą działania na rzecz **bezpieczeństwa komunikacyjnego, powodziowego, osobistego, epidemiologicznego i epizootycznego oraz bezpieczeństwa mienia publicznego i prywatnego**. Podejmowane będą także działania na rzecz **bezpieczeństwa szkolnego i pozaszkolnego dzieci oraz młodzieży**. Redukowane będą również zagrożenia **sanitarno-epidemiologiczne i epizootyczne**. Doskonalone będą zdolności materialne, organizacyjne i kadrowe gminnych jednostek organizacyjnych do skutecznego **funkcjonowania i obsługiwanie mieszkańców w warunkach różnorodnych kryzysów**, jak również ich **odporność na standardowe zagrożenia cyfrowe**.

W wymiarze instrumentalnym, zaangażowanie samorządu w bezpieczeństwo obejmować będzie **działania kompetencyjno-techniczne** w gminnych jednostkach organizacyjnych, jak i **lobbing oraz i wspieranie działań** publicznych podmiotów ponadlokalnych, systemowo odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i porządek publiczny. Dotyczy to głównie straży pożarnych (ochotniczych i państwowej), Policji, Powiatu Piaseczyńskiego oraz PGW Wody Polskie. Gminna działalność w przedmiotowym zakresie obejmować będzie też **zwiększanie umiejętności mieszkańców w zakresie zachowania bezpieczeństwa, zachowania się wobec zagrożeń oraz podstawowego ratownictwa**. Dominować tu będą praktyczne działania edukacyjne i integracyjne. Ważnymi działaniami będą także **własne inwestycje w infrastrukturę bezpieczeństwa**, zwłaszcza komunikacyjnego.

Osiągnięcie przedmiotowego celu będzie przyczyniać się do osiągnięcia celów operacyjnych:

- O.01 Komunikacja publiczna integracji aglomeracyjnej i wewnętrznej.
- O.03 Edukacja, opieka i wychowanie skutecznie i efektywnie budujące kapitał ludzki, społeczny i kulturowy.
- O.07 Obywatelsko zintegrowana społeczność lokalna.
- O.08 Dostępna i spójna, podstawowa i wybrana, specjalistyczna opieka zdrowotna oraz szeroka profilaktyka.
- O.09 Inteligentna i sprawcza pomoc społeczna.
- O.10 Wielowymiarowa integracja społeczna osób niepełnosprawnych i seniorów.
- O.13 Infrastruktura hydrotechniczna skutecznego zarządzania zasobami wody.
- O.15 Spójna wewnętrznie i aglomeracyjnie, rozwinięta infrastruktura komunikacyjna.
- O.21 Wielowymiarowa redukcja zanieczyszczeń oraz ochrona i rewit. zasobów środ. nat.
- O.24 Upowszechniona wrażliwość i zachowania prośrodowiskowe.

CEL OPERACYJNY O.03
EDUKACJA, OPIEKA I WYCHOWANIE
SKUTECZNIE I EFEKTYWNE BUDUJĄCE
KAPITAŁ LUDZKI, SPOŁECZNY I KULTUROWY

Jako kolejny, społeczny cel operacyjny rozwoju Gminy Prażmów wyznacza się **zapewnienie funkcjonowania w niej systemu edukacji, opieki i wychowania, obejmującego działalność szkół podstawowych, przedszkoli i żłobków na rzecz wszystkich dzieci i młodzieży z terenu gminy, który posiada wysoką zdolność w zakresie budowania kapitału ludzkiego, społecznego i kulturowego gminy**. Uzupełniającym elementem tego systemu będzie podnoszenie kompetencji dorosłych mieszkańców gminy w dziedzinach związanych z dotyczącymi ich, najważniejszymi, współczesnymi wyzwaniami społecznymi, gospodarczymi i przestrzenno-środowiskowymi.

W zakresie gminnego szkolnictwa podstawowego osiągnięcie przedmiotowego celu polegać będzie na zintegrowanej realizacji czterech procesów. Pierwszym z nich będzie **rozbudowa nowoczesnej, a jednocześnie ładnej bazy dydaktycznej oraz usług towarzyszących**, co wynika z dodatnich procesów migracyjno-demograficznych, wymagań modernizacyjnych i oczekiwań uczniów i kadr szkolonych. Proces drugi to **kontynuacja doskonalenia standardów edukacji** zarówno poprzez poprawę i unowocześnienie wyposażenia dydaktycznego, socjalnego, kulturalnego i sportowego gminnych szkół, jak również poprzez dalszy rozwój metod i technik dydaktycznych oraz poszerzanie zakresu dziedzinowego dydaktyki. Chodzi tu o nie tylko o zapewnienie dzieciom i młodzieży szkolnej Gminy Prażmów takiej dydaktyki, która umożliwi im kontynuację nauki w najlepszych, aglomeracyjnych szkołach ponadpodstawowych, w tym warszawskich, ale również o dalekie, nowoczesne wychodzenie poza podstawę programową dla maksymalizacji wzrostu ich kapitału ludzkiego i społecznego. Są to bowiem krytyczne współcześnie czynniki ich życiowego sukcesu osobistego, jak również rozwoju gminy i kraju. Proces trzeci, to z kolei **unowocześnianie kadrowo-organizacyjne** gminnych szkół obejmujące zróżnicowane działania horyzontalne, w tym poprawę warunków pracy i motywacji kadr, optymalizację organizacyjną, pogłębienie zaangażowania rodzicielskiego i zwiększanie bezpieczeństwa edukacji, także wobec potencjalnych sytuacji kryzysowych. Procesem czwartym będzie **skuteczna prewencja i rozwiązywanie problemów dzieci i młodzieży szkolnej**, w tym poprzez wsparcie integracyjne, psychologiczne, medyczo-profilaktyczne, socjalne, socjoterapeutyczne itp.

W odniesieniu do przedszkoli i żłobków, osiągnięcie omawianego celu polegać będzie na poszerzaniu ich dostępności, a także ich ról innych niż opiekuńcze, zwłaszcza edukacyjno-wychowawczych, socjalizacyjnych, aktywizacji ruchowej, profilaktycznej, a nawet terapeutycznej.

Jeśli chodzi o dorosłych mieszkańców gminy, w tym seniorów, omawiany cel obejmuje poszerzanie dostępnej dla nich edukacji nieformalnej i pozaformalnej (zgodnie z ideą uczenia się przez całe życie i we wszystkich jego wymiarach, ang. *lifelong & lifewide learning*). Dzięki temu będą oni nabywali **nowe kompetencje w zakresie cyfryzacji, bezpieczeństwa, zdrowego trybu życia, zrównoważonego wykorzystania środowiska, mobilności zawodowej** itp. Podkreślić jednak

należy, iż część działań w zakresie edukacji dorosłych mieszkańców realizowana będzie dla i w ramach osiągnięcia innych celów operacyjnych SRGP 2024-2034.

Osiągnięcie celu tworzenia edukacji, opieki i wychowania skutecznie i efektywnie budujących kapitał ludzki, społeczny i kulturowy przyczyniać się będzie do osiągnięcia innych celów operacyjnych rozwoju gminy, tj.:

- O.01 Komunikacja publiczna integracji aglomeracyjnej i wewnętrznej.
- O.02 Kompleksowe bezpieczeństwo i porządek publiczny.
- O.04 Wysoka aktywność kulturalna mieszkańców.
- O.05 Zachowany i wykorzystany kapitał kulturowy.
- O.06 Upowszechniona aktywność fizyczna.
- O.07 Obywatelsko zintegrowana społeczność lokalna.
- O.08 Dostępna i spójna, podstawowa i wybrana, specjalistyczna opieka zdrowotna oraz szeroka profilaktyka.
- O.09 Inteligentna i sprawcza pomoc społeczna.
- O.10 Wielowymiarowa integracja społeczna osób niepełnosprawnych i seniorów.
- O.11 Transformacja i aktywizacja działalności bibliotecznej.
- O.21 Wielowymiarowa redukcja zanieczyszczeń oraz ochrona i rewitalizacja zasobów środowiska naturalnego.
- O.23 Komplementarne zarządzanie informacją środowiskową.
- O.24 Upowszechniona wrażliwość i zachowania prośrodowiskowe.
- O.26 Kompleksowa i skuteczna gospodarka odpadowa.
- O.29 Wysoka sprawczość finansowa samorządu gminy.

CEL OPERACYJNY O.04**WYSOKA AKTYWNOŚĆ KULTURALNA MIESZKAŃCÓW**

W sferze działalności kulturalnej jako cel operacyjny przyjmuje się osiągnięcie **wysokiej aktywności mieszkańców w tym zakresie**. Przyjmuje się jednocześnie, że wzrost tej aktywności mieszkańców odbywać się będzie nie tyle poprzez wzrost ich biernego odbioru kultury „dostarczanej” gminne jednostki organizacyjne, ile przez **zwiększanie ich aktywnego udziału w kulturze**.

Chodzi tu przede wszystkim o **udział (współ)twórczy, wielowymiarowo rozwijający społeczność lokalną**, w tym w dziedzinach pośrednio związanych z kulturą, takich jak kreatywność czy innowacyjność.

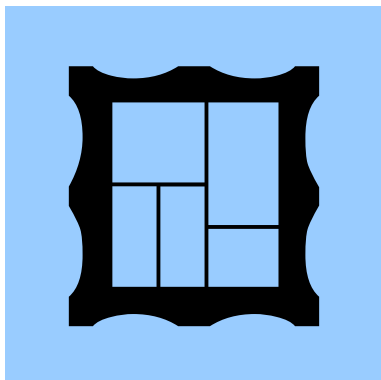
Dla osiągnięcia omawianego celu, **rozwijana będzie baza materialna** (obiekty i wyposażenie techniczne) **gminnej działalności kulturalnej, jak również jej baza instytucjonalna** (utworzenie Gminnego Domu Kultury). **Rozwijana będzie też grupowa, włączająca, samorządowa aktywność kulturalna, wspierana pozarządowa działalność kulturalna prowadzona przez i na rzecz mieszkańców, a także wspierana indywidualna działalność i twórczość kulturalna**. Równolegle realizowane będą działania na rzecz **kształcenia i motywowania lokalnych kadr kultury**, tak aby mogły skutecznie i efektywnie, a przede wszystkim kreatywnie pełnić role animujące wobec społeczności lokalnej.

Zakłada się przy tym **akcentowanie integracyjnego i tożsamościowego wymiaru lokalnej aktywności kulturalnej, wiązanie działalności kulturalnej z dziedzictwem kulturowym gminy, z rozwojem jej funkcji rekreacyjno-turystycznych, a także z działalnością prośrodowiskową**. **Poszukiwane będą także możliwości łącznia jej z prewencją i rozwiązywaniem problemów społecznych**.

Rozwijanie kultury wielowymiarowo aktywizującej mieszkańców gminy przyczyniać się będzie również do osiągania innych celów operacyjnych SRGP 2024-2034. W szczególności dotyczy to celów:

- O.02 Kompleksowe bezpieczeństwo i porządek publiczny.
- O.03 Edukacja, opieka i wychowanie skutecznie i efektywnie budujące kapitał ludzki, społeczny i kulturowy.
- O.05 Zachowany i wykorzystany kapitał kulturowy.
- O.07 Obywatelsko zintegrowana społeczność lokalna.
- O.09 Inteligentna i sprawcza pomoc społeczna.
- O.10 Wielowymiarowa integracja społeczna osób niepełnosprawnych i seniorów.
- O.11 Transformacja i aktywizacja działalności bibliotecznej.
- O.16 Zrównoważony i zintegrowany subregionalnie rynek pracy.
- O.17 Zrównoważony, lokalny rozwój gospodarczy.
- O.19 Rozwinięte, zrównoważone, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne gminy.
- O.24 Upowszechniona wrażliwość i zachowania prośrodowiskowe.
- O.25 Rozwój małej architektury i założeń zielonych przestrzeni publicznych
- O.28 Rzetelna informacja i konstruktywny, samorządowy dialog społeczny.

CEL OPERACYJNY O.05**ZACHOWANY I WYKORZYSTANY KAPITAŁ KULTUROWY**

Dziedzictwo kulturowe to materialne i niematerialne obiekty kultury (np. zabytki nieruchome i ruchome, tradycje, zwyczaje, dzieła sztuki, twórczość ludowa, historyczne układy urbanistyczne, obiekty religijne, wzory rękodzielnicze oraz rzemieślnicze i inne), które powstały w przeszłości i istnieją dziś w dowolnej postaci, a także wydarzenia, fakty i postaci o historycznym znaczeniu. Ze względu na skalę tego

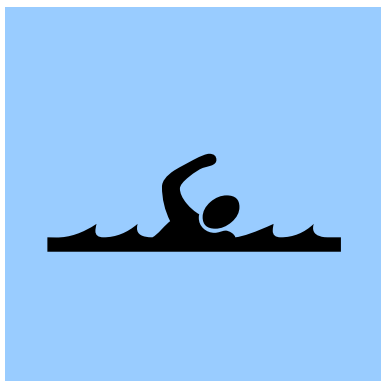
dziedzictwa w Gminie Prażmów oraz możliwości jego wykorzystania w stymulowaniu jej rozwoju społeczno-gospodarczego, a nawet przestrzenno-środowiskowego, jako cel operacyjny SRGP 2024-2034 wyznacza się **zachowanie go oraz wielowymiarowe wykorzystanie**.

Zachowanie oznacza tu **przywrócenie do właściwego stanu przedmiotowego dziedzictwa, odtworzenie go, ochronę przed degradacją, zapomnieniem i społeczno-gospodarczą dezaktywacją, a także jego udokumentowanie**. Stan dziedzictwa kulturowego gminy jest bowiem w wielu przypadkach dalece niesatysfakcjonujący i nie dotyczy to tylko zabytkowych budynków i budowli. Dlatego w ramach SRGP 2024-2034, podejmowane będą samorządowe decyzje i działania zabezpieczające, archiwizujące, cyfryzujące, rewitalizujące i inne. Podejmowane będą także działania na rzecz **efektywnego zarządzania tymi jego zasobami, które znajdują się we władaniu gminy**, a także działania **kształtujące kulturową tożsamość lokalną i regionalną mieszkańców** oraz budujące **społeczną akceptację dla ochrony przedmiotowego dziedzictwa**.

Zakłada się przy tym, że dziedzictwo to będzie równolegle wielowymiarowo wykorzystywane. Szczególnie dotyczy to budowania z jego udziałem **tożsamości lokalnej** mieszkańców, wspierania **integracji społecznej**, a także rozwijania **działalności kulturalnej, przedsiębiorczości rekreacyjno-turystycznej i aktywności publicznej**. Może być również pośrednio wykorzystywane w popularyzacji **ochrony środowiska i zrównoważonego wykorzystania jego zasobów**. Potencjalne znaczenie dziedzictwa kulturowego dalece bowiem wykracza poza sferę historii i kultury.

Zachowanie i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego gminy przyczyni się do osiągnięcia kilku innych celów operacyjnych jej rozwoju. Dotyczy to: celów

- O.02 Kompleksowe bezpieczeństwo i porządek publiczny.
- O.03 Edukacja, opieka i wych. skutecznie i efekt. budujące kapitał ludzki, społeczny i kulturowy.
- O.04 Wysoka aktywność kulturalna mieszkańców.
- O.07 Obywatelsko zintegrowana społeczność lokalna.
- O.09 Inteligentna i sprawcza pomoc społeczna.
- O.10 Wielowymiarowa integracja społeczna osób niepełnosprawnych i seniorów.
- O.11 Transformacja i aktywizacja działalności bibliotecznej.
- O.16 Zrównoważony i zintegrowany subregionalnie rynek pracy.
- O.19 Rozwinięte, zrównoważone, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne gminy.
- O.20 Kompleksowo zarządzana i dobrze zagospodarowana przestrzeń.
- O.24 Upowszechniona wrażliwość i zachowania prośrodowiskowe.
- O.25 Rozwój małej architektury i założeń zielonych przestrzeni publicznych.
- O.31 Prorozwojowe zarządzanie nieruchomościami gminy.

CEL OPERACYJNY O.06**UPOWSZECHNIONA AKTYWNOŚĆ FIZYCZNA**

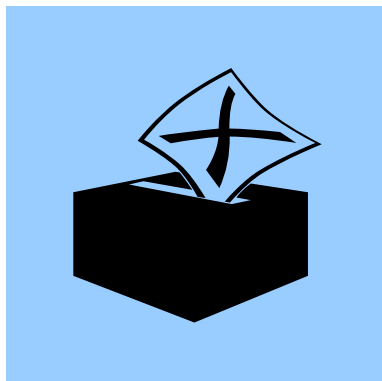
Jako kolejny, społeczny cel operacyjny Gminy Prażmów wyznacza się **upowszechnioną wśród mieszkańców aktywność fizyczną, która będzie przyczyniać się przede wszystkim do podniesienia poziomu ich zdrowia, ale także do ich integracji społecznej.**

Zakłada się zatem, że w gminie intensywnie rozwijana będzie taka działalność sportowo-rekreacyjna, która znacząco **stymulować będzie zdrowie fizyczne i psychiczne** możliwie dużej części jej mieszkańców. Zakłada się także, że działalność ta przyczyniać się będzie do **wielowymiarowej integracji społeczności lokalnej**, to znaczy integracji śródpokoleniowej i międzypokoleniowej, do integracji seniorów i osób niepełnosprawnych, a także do integracji mieszkańców napływowych. Oczekuje się, że pośrednim rezultatem tych efektów, będzie **redukcja problemów społecznych**, w tym niepełnosprawności, niewydolności starczych, uzależnień (w tym alkoholizmu, narkomani oraz od urządzeń ekranowych), depresji, egoizmu, agresji i innych.

W ramach dążenia do tego celu zakłada się doskonalenie szkolnych i przedszkolnych zajęć ruchowych, kontynuowanie wsparcia dla działalności sportowo-rekreacyjnej organizacji pozarządowych, a także poszerzenie dostępności usług i bazy sportowo-rekreacyjnej dla mieszkańców. Szczególnie dotyczy to tych, którzy rzadko lub nigdy nie są aktywni ruchowo, zwłaszcza wskutek napotykania na różne bariery, czyli np. ubogich materialnie, niepełnosprawnych, przeciążonych obowiązkami zawodowymi, opiekuńczymi i rodzicielskimi, seniorów itp. Dotyczy to także osób wychowanych w rodzinach obojętnych lub wręcz negatywnie nastawionych do aktywności sportowo-rekreacyjnej. Zakłada się zatem koncentrację na upowszechnianiu aktywności fizycznej inkluzywnej i egalitarnej, masowej, amatorskiej, a przede wszystkim regularnej.

W osiągnięciu tego celu kluczowe znaczenie będzie mieć zabezpieczenie technicznych podstaw upowszechniania aktywności ruchowej, upowszechnianie regularnej aktywności tego typu, inspirowanie i wspieranie pozarządowej działalności w tym zakresie, a także doskonalenie gminnego systemu usług sportowo-rekreacyjnych. Przyczyniać się to będzie do osiągnięcia celów:

- O.02 Kompleksowe bezpieczeństwo i porządek publiczny.
- O.03 Edukacja, opieka i wychowanie skutecznie i efektywnie budujące kapitał ludzki, społeczny i kulturowy.
- O.07 Obywatelsko zintegrowana społeczność lokalna.
- O.08 Dostępna i spójna, podstawowa i wybrana, specjalistyczna opieka zdrowotna oraz szeroka profilaktyka.
- O.09 Inteligentna i sprawcza pomoc społeczna.
- O.10 Wielowymiarowa integracja społeczna osób niepełnosprawnych i seniorów.
- O.19 Rozwinięte, zrównoważone, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne gminy.
- O.24 Upowszechniona wrażliwość i zachowania prośrodowiskowe.
- O.25 Rozwój małej architektury i założeń zielonych przestrzeni publicznych.

CEL OPERACYJNY O.07**OBYWATELSKO ZINTEGROWANA SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA**

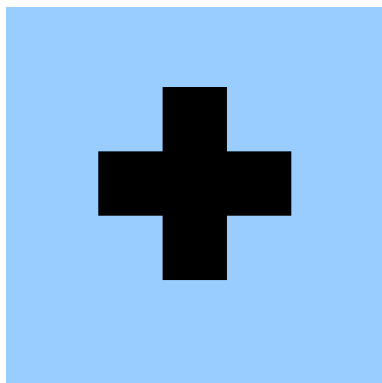
Z uwagi na uzależnienie rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzenno-środowiskowego od postaw obywatelskich oraz na ich znaczenie w sprostaniu doświadczanym już i potencjalnym wyzwaniom klimatycznym, migracyjnym, wojennym, pandemicznym, kulturowym, komunikacyjnym, powodziowym, pożarowym, cyfrowym, senioralnym i innym, jako cel operacyjny rozwoju Gminy Prażmów wyznacza się **tworzenie obywatelsko zintegrowanej społeczności lokalnej**. Metodami osiągnięcia tego celu będzie upowszechnianie świadomości obywatelskiej mieszkańców i wzmacnianie ich integracyjnych postaw obywatelskich.

Upowszechnianie świadomości obywatelskiej będzie realizowane poprzez edukowanie i promowanie kierowania się w życiu nie tylko interesem i wartościami własnymi, własnej rodziny, organizacji zawodowej itp., ale również potrzebami i wartościami społeczności lokalnej oraz społeczeństwa kraju. Realizowane będzie też poprzez popularyzowanie racjonalnych argumentów na rzecz myślenia i działania w kategoriach wspólnoty lokalnej i ponadlokalnej, jako alternatywy dla myślenia tylko w obszarze własnego ja, własnego otoczenia i własnych poglądów. Uzupełnieniem tych działań będzie szerzenie przez samorząd wiedzy nt. demokracji lokalnej, wolności osobistych i zbiorowych, praw człowieka i innych praw podmiotowych, tolerancji i poszanowania inności, a także swobód i trendów obywatelskich.

Wzmacnianie integracyjnych postaw obywatelskich polegać będzie z kolei przede wszystkim na tworzeniu przez samorząd gminy sprzyjających warunków do ich zaistnienia, to znaczy do stałego, okresowego i incydentalnego, wspólnego angażowania się mieszkańców gminy w sprawy społeczności lokalnej oraz w udzielanie pomocy innym mieszkańcom. W tym zakresie, kluczowa będzie z kolei współpraca z organizacjami pozarządowymi, działalność rad młodzieżowej i seniorów, rad sportu i kultury, jak również inicjatywy Urzędu Gminy Prażmów oraz obu organów samorządu. Wykorzystywane i wzmacniane będą w tym zakresie silne więzi łączące większość mieszkańców z gminą.

Zakłada się, że świadomość obywatelska i integracyjne postawy obywatelskie przyniosą szereg korzyści mieszkańcom, gospodarce oraz lokalnej przestrzeni i środowisku. Chodzi tu zwłaszcza o wzrost wielowymiarowego bezpieczeństwa, prewencję i redukcję problemów społecznych, ochronę i zrównoważenie wykorzystania zasobów środowiska, a także partycypacyjny wzrost trafności, skuteczności i efektywności decyzji oraz działań samorządu gminy. Osiągnięcie celu operacyjnego obywatelsko zintegrowanej społeczności lokalnej przyczyni się zatem do osiągnięcia celów operacyjnych:

- O.02 Kompleksowe bezpieczeństwo i porządek publiczny.
- O.03 Edukacja, opieka i wych. skutecznie i efekt. budujące kapitał ludzki, społeczny i kulturowy.
- O.05 Zachowany i wykorzystany kapitał kulturowy.
- O.09 Inteligentna i sprawcza pomoc społeczna.
- O.10 Wielowymiarowa integracja społeczna osób niepełnosprawnych i seniorów.
- O.20 Kompleksowo zarządzana i dobrze zagospodarowana przestrzeń.
- O.24 Upowszechniona wrażliwość i zachowania prośrodowiskowe.
- O.27 Wysoka trafność zarządzania rozwojem gminy.
- O.28 Rzetelna informacja i konstruktywny, samorządowy dialog społeczny.
- O.29 Wysoka sprawczość finansowa samorządu gminy.

CEL OPERACYJNY O.08**DOSTĘPNA I SPÓJNA, PODSTAWOWA I WYBRANA,
SPECJALISTYCZNA OPIEKA ZDROWOTNA
ORAZ SZEROKA PROFILAKTYKA**

Jako kolejny cel operacyjny rozwoju Gminy Prażmów przyjmuje się ukształtowanie i utrzymanie lokalnego **systemu dostępnej i spójnej, podstawowej i wybranej, specjalistycznej opieki zdrowotnej, a także profilaktyki zdrowotnej.**

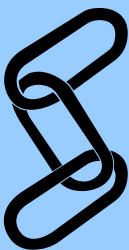
Ze względu na skalę systemu prewencji i opieki zdrowotnej obecnego na terenie aglomeracji warszawskiej, w szczególności Piaseczna i Warszawy, dostępną infrastrukturę oraz usługi komunikacyjne, a także potencjał demograficzny gminy, nie ma ani konieczności, ani możliwości horyzontalnego rozwoju, analogicznego systemu lokalnego. Niezbędny jest natomiast **rozwój wielowymiarowo dostępnego, lokalnego systemu prewencji i opieki zdrowotnej, który jest spójny z aglomeracyjnym**, akcentującego podstawowe i najczęściej wykorzystywane, specjalistyczne, ale mniej nakładochłonne usługi medyczne, jak również profilaktykę.

System ten w znacznym zakresie już istnieje, także z punktu widzenia instytucjonalnego (SPZOZ w Prażmowie) i będzie na bieżąco doskonalony. Jego pożądanym i zakładanym z udziałem samorządu gminy jest **rozwój**, to przede wszystkim **zwiększanie dostępności poradnictwa ogólnego, dotychczasowych i nowych form poradnictwa specjalistycznego, a także działalności rehabilitacyjnej**. Rozwój ten to także **zwiększanie dostępności usług rehabilitacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem seniorów i osób niepełnosprawnych**. Jego **niezbędnym składnikiem będzie także zwiększanie dostępności profilaktyki** (w tym żłobkowej, przedszkolnej, szkolnej i senioralnej, zwłaszcza, diagnostyczno-przesiewowej, informacyjno-edukacyjnej i szczepiennej), a także **zabezpieczenie zdolności funkcjonowania lokalnych placówek służby zdrowia w warunkach kryzysowych**.

Znaczenie rozwoju takiego lokalnego systemu prewencji i opieki zdrowotnej w Gminie Prażmów będzie z roku na rok rosła, zarówno ze względu na spodziewany, dalszy wzrost liczby mieszkańców, jak również na skutek dynamicznego wzrostu liczby tych z nich, którzy są w wieku senioralnym. Znaczenie dostępu do usług medycznych, zwłaszcza finansowanych ze środków publicznych, rosłać będzie też wskutek inflacji, spodziewanej zmiany struktury wydatków seniorów oraz wzrostu społecznej świadomości zdrowotnej.

Przedstawiony rozwój lokalnego systemu prewencji i opieki zdrowotnej przyczyniać się będzie także do osiągnięcia innych celów operacyjnych, w tym głównie:

- O.02 Kompleksowe bezpieczeństwo i porządek publiczny.
- O.03 Edukacja, opieka i wychowanie skutecznie i efektywnie budujące kapitał ludzki, społeczny i kulturowy.
- O.06 Upowszechniona aktywność fizyczna.
- O.07 Obywatelsko zintegrowana społeczność lokalna.
- O.09 Inteligentna i sprawcza pomoc społeczna.
- O.10 Wielowymiarowa integracja społeczna osób niepełnosprawnych i seniorów.

CEL OPERACYJNY O.09**INTELIĞENTNA I SPRAWCZA POMOC SPOŁECZNA**

Problemy społeczne występują we wszystkich społeczeństwach, a ich całkowita eliminacja nie jest możliwa. Możliwa jest natomiast ich redukcja do akceptowalnych poziomów. W przypadku Gminy Prażmów, działalność ta musi jednak uwzględniać duże zmiany strukturalne w zakresie zapotrzebowania na pomoc i prewencję społeczną. Od kilku już lat spadkowi ulega bowiem skala świadczeń środowiskowej pomocy społecznej, z jednoczesnym utrwaleniem zjawiska korzystania z nich przez niektórych beneficjentów. Rosną z kolei wyzwania w zakresie zagrożeń problemami społecznymi o niematerialnym oraz kryzysowym charakterze. W związku z tym, jako cel operacyjny SRGP 2024-2034 wyznacza się **zapewnienie inteligentnego i sprawczego, lokalnego systemu pomocy społecznej**.

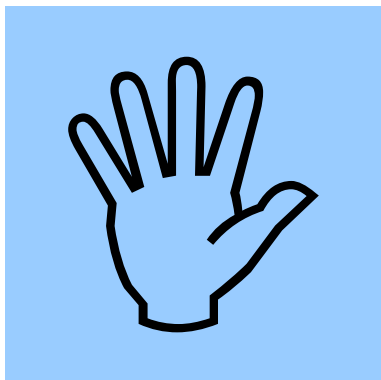
Pojęcie inteligentnego i sprawczego systemu pomocy społecznej oznacza tu system, w którym nie tylko **właściwie rozpoznaje się indywidualne i zbiorowe problemy społeczne oraz ich przyczyny, ale również trafnie je przewiduje, a następnie sprawczo, czyli skutecznie i trwale się im zapobiega usuwając ich przyczyny**, a gdy jest to niemożliwe lub niewystarczająco efektywne, **usuwając lub wymiennie redukując ich pierwotne i wtórne skutki**.

Obok należnych, finansowych i rzeczowych świadczeń społecznych, w kreacji takiej postaci lokalnego systemu pomocy społecznej kluczowe znaczenie będą mieć: wsparcie dzienne; prewencja uzależnień w miejscach i czasie gdzie następuje ich inicjacja; kontakt socjalny; samopomoc i wolontariat; uświadamianie dotknięcia problemem społecznym i tego konsekwencji; pomoc psychologiczna i pokrewna; wykrywanie i przeciwdziałanie przemocy, głodu i wykluczeń; wsparcie relacji i funkcji rodzinnych; międzyorganizacyjne integrowanie działalności jednostek samorządu gminy w obszarach związanych z problemami społecznymi, a także przygotowywanie ich na kryzysy.

Dla osiągnięcia inteligencji i sprawczości omawianego systemu, równie ważne będzie takie świadczenie usług pomocy społecznej, które nie tylko nie ogranicza aktywności, kreatywności i przedsiębiorczości beneficjentów oraz ich bliskich, lecz ich do takich zachowań motywuje. Ważne będzie też podnoszenie kwalifikacji kadr pracowników samorządowych związanych z pomocą społeczną, a także minimalizowanie nieuzasadnionego korzystania z tej pomocy.

Tak zbudowana pomoc społeczna przyczyni się do osiągnięcia innych celów operacyjnych gminy, tj.:

- O.02 Kompleksowe bezpieczeństwo i porządek publiczny.
- O.03 Edukacja, opieka i wychowanie skutecznie i efektywnie budujące kapitał ludzki, społeczny i kulturowy.
- O.07 Obywatelsko zintegrowana społeczność lokalna.
- O.08 Dostępna i spójna, podstawowa i wybrana, specjalistyczna opieka zdrowotna oraz szeroka profilaktyka.
- O.10 Wielowymiarowa integracja społeczna osób niepełnosprawnych i seniorów.
- O.16 Zrównoważony i zintegrowany subregionalnie rynek pracy.
- O.28 Rzetelna informacja i konstruktywny, samorządowy dialog społeczny.
- O.29 Wysoka sprawczość finansowa samorządu gminy.

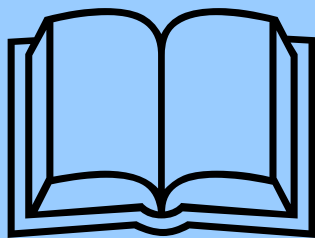
CEL OPERACYJNY O.10**WIELOWYMIAROWA INTEGRACJA SPOŁECZNA
OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I SENIORÓW**

Rosnąca liczba mieszkańców Gminy Prażmów, którzy są w wieku senioralnym, w tym zaawansowanym, a także obecność w społeczności lokalnej znaczącej liczby osób niepełnosprawnych (przy czym często są to te same osoby), jak również spodziewany, długookresowy, znaczący wzrost liczebności obu tych grup, implikują wyznaczenie celu operacyjnego SRGP 2024-2034 ich **wielowymiarowej integracji społecznej**. Integracja ta nie tylko bowiem podnosi jakość ich życia, poprzez wzrost ich podmiotowości w życiu społecznym i gospodarczym, ale również zwiększa ich wkład w społeczno-gospodarczy i przestrzenno-środowiskowy rozwój gminy oraz redukuje obciążenia budżetu i pozostałych członków wspólnoty lokalnej.

Osiąganie tego celu odbywać się będzie w ramach zróżnicowanych działań samorządu gminy. Po pierwsze, **usuwane będą materialne bariery** integracji społecznej oraz wielowymiarowej aktywizacji seniorów i osób niepełnosprawnych. Chodzi tu przede wszystkim bariery architektoniczne i techniczne korzystania z usług oraz infrastruktury publicznej. Po drugie, **usuwane będą bariery mentalne** integracji, zarówno te które występują po stronie osób niepełnosprawnych, jak i charakterystyczne dla osób pełnosprawnych. Po trzecie, **usuwane będą bariery organizacyjne** występujące w gminnych jednostkach organizacyjnych, w szczególności poprzez implementację inkluzywnych sposobów świadczenia ich usług oraz poszerzanie zakresu usług sprzyjających integracji. Wreszcie po czwarte, **usuwane będą bariery instytucjonalne**, co oznacza tworzenie i wspieranie tworzenia podmiotów warunkujących lub przyczyniających się integracji społecznej niepełnosprawnych oraz seniorów.

Wielowymiarowa integracja społeczna niepełnosprawnych i seniorów będzie miała stymulujący wpływ na osiągnięcie dużej części pozostałych celów operacyjnych gminy, tzn.:

- O.02 Kompleksowe bezpieczeństwo i porządek publiczny.
- O.03 Edukacja, opieka i wychowanie skutecznie i efektywnie budujące kapitał ludzki, społeczny i kulturowy.
- O.04 Wysoka aktywność kulturalna mieszkańców.
- O.05 Zachowany i wykorzystany kapitał kulturowy.
- O.06 Upowszechniona aktywność fizyczna.
- O.07 Obywatelsko zintegrowana społeczność lokalna.
- O.08 Dostępna i spójna, podstawowa i wybrana, specjalistyczna opieka zdrowotna oraz szeroka profilaktyka.
- O.09 Inteligentna i sprawcza pomoc społeczna.
- O.16 Zrównoważony i zintegrowany subregionalnie rynek pracy.
- O.21 Wielowymiarowa redukcja zanieczyszczeń oraz ochrona i rewitalizacja zasobów środowiska naturalnego.
- O.24 Upowszechniona wrażliwość i zachowania prośrodowiskowe.
- O.28 Rzetelna informacja i konstruktywny, samorządowy dialog społeczny.
- O.29 Wysoka sprawczość finansowa samorządu gminy.

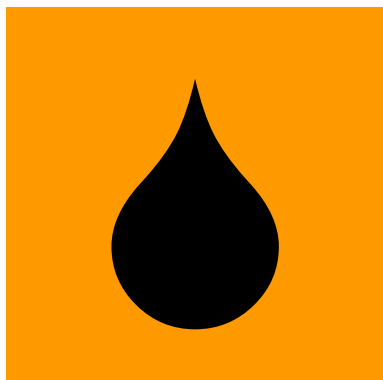
CEL OPERACYJNY O.10
TRANSFORMACJA I AKTYWIZACJA
DZIAŁALNOŚCI BIBLIOTECZNEJ

Ze względu na głębokie zmiany cywilizacyjne w zakresie znaczenia dostępu i wykorzystania książek oraz innych nośników treści, jako kolejny cel operacyjny rozwoju gminy przyjmuje się **transformację i aktywizację działalności bibliotecznej**. Chodzi tu o taki jej rozwój, dzięki któremu, obok **wzrostu skali tradycyjnego poznawania przez mieszkańców treści książek, prasy, filmu lub innych jej nośników, kształtowane są ich kompetencje w zakresie świadomego doboru, odbioru, kreatywnej interpretacji, a także współtworzenia treści** – również tych, które nie znajdują się w zasobach Biblioteki Publicznej Gminy Prażmów oraz z akcentem na te, które poruszają problemy i wyzwania zaadresowane przez SRGP 2024-2034. Co więcej, działalność ta powinna obejmować również **skracanie dystansu i budowanie relacji mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży, z autorami publikowanych treści, a także inicjowanie i budowanie relacji pomiędzy mieszkańcami opartych na publikowanych treściach**, zwłaszcza literaturze i filmie. W związku z planowanym utworzeniem Gminnego Domu Kultury, w transformacji działalności bibliotecznej Gminy Prażmów istotne będzie także **przejrzyste wydzielenie funkcji** realizowanych przez te gminne jednostki organizacyjne, zgodnie ze statutowymi celami ich tworzenia.

Tak rozwinięta działalność biblioteczna, równoważąca jej tradycyjne role z nowymi, będzie mieć znaczący udział w rozwoju kapitałów ludzkiego, społecznego i kulturowego Gminy Prażmów, mających kluczowe znaczenie dla jej dzisiejszego i przyszłego rozwoju społeczno-gospodarczego, a także przestrzenno-środowiskowego. Przyczyni się bowiem do wzrostu refleksyjności mieszkańców, ich kreatywności i innowacyjności, a także wzajemnego zaufania i współpracy, jak również do ochrony i wykorzystania kulturowego i przyrodniczego dziedzictwa gminy. Pośrednio przyczyni się zatem do osiągnięcia innych celów operacyjnych rozwoju gminy, w tym zwłaszcza:

- O.02 Kompleksowe bezpieczeństwo i porządek publiczny.
- O.03 Edukacja, opieka i wychowanie skutecznie i efektywnie budujące kapitał ludzki, społeczny i kulturowy.
- O.04 Wysoka aktywność kulturalna mieszkańców.
- O.05 Zachowany i wykorzystany kapitał kulturowy.
- O.07 Obywatelsko zintegrowana społeczność lokalna.
- O.09 Inteligentna i sprawcza pomoc społeczna.
- O.10 Wielowymiarowa integracja społeczna osób niepełnosprawnych i seniorów.
- O.16 Zrównoważony i zintegrowany subregionalnie rynek pracy.
- O.17 Zrównoważony, lokalny rozwój gospodarczy.
- O.19 Rozwinięte, zrównoważone, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne gminy.
- O.21 Wielowymiarowa redukcja zanieczyszczeń oraz ochrona i rewitalizacja zasobów środowiska naturalnego.
- O.24 Upowszechniona wrażliwość i zachowania prośrodowiskowe.

6.3. Cele operacyjne rozwoju w wymiarze gospodarczym

CEL OPERACYJNY O.12

KOMPLETNA INFRASTRUKTURA WODOCIĄGOWA I ZLIKWIDOWANA LUKA KANALIZACYJNA

O ile w zakresie infrastruktury wodociągowej w Gminie Prażmów konieczne są głównie inwestycje modernizująco-uzupełniające, nadszające za jej wzrostem demograficzno-urbanistycznym, o tyle w zakresie infrastruktury odbioru i oczyszczania ścieków sytuacja jest dalece niesatysfakcjonująca. Jej braki dotyczą większości obszarów zurbanizowanych gminy, wskutek czego korzysta z niej mały odsetek mieszkańców i co negatywnie odbija się na ich jakości życia, stanie środowiska i warunkach rozwoju gospodarczego. Różnica między stanem pożądanym w omawianym zakresie, a stanem istniejącym jest tak głęboka, że można ją określić jako (strategiczną) lukę kanalizacyjną. W odpowiedzi na ten stan oraz na wynikające z niego wyzwania, jako cel operacyjny rozwoju gminy, **obok kompletowania (uzupełniania, remontowania, modernizowania) infrastruktury wodociągowej wyznacza się likwidację wspomnianej luki kanalizacyjnej**, tzn. zmniejszenie jej rozmiarów do takiego poziomu, przy którym indywidualne rozwiązania ściekowe stosowane są już tylko tam, gdzie to konieczne, a ich negatywny wpływ środowiskowy jest marginalny.

W zakresie **infrastruktury wodociągowej**, obok inwestycji nadszających za nową urbanizacją oraz przygotowujących tereny inwestycji gospodarczych, prowadzone będą działania modernizacyjne sieci i ujęć wód, a także działania na rzecz ograniczenia strat i zużycia wody oraz wykorzystania źródeł energii odnawialnej w jej uzdatnianiu i dystrybucji.

W zakresie **infrastruktury kanalizacyjnej**, prowadzona będzie przede wszystkim budowa, rozbudowa i przebudowa sieci kanalizacji sanitarnej i infrastruktury jej towarzyszącej, a także budowa własnej infrastruktury oczyszczania ścieków, w tym w powiązaniu ze źródłami energii odnawialnej. Akcent będzie tu stawiany na największe, nieskanalizowane skupiska ludności oraz na dogęszczanie urbanizacji. Towarzyszyć temu będą działania na rzecz technicznej i kosztowej optymalizacji wykorzystania tej infrastruktury przez mieszkańców.

Kompletacja infrastruktury wodociągowej i likwidacja luki kanalizacyjnej przyczynią się do osiągnięcia innych celów operacyjnych rozwoju gminy, w tym:

- O.02 Kompleksowe bezpieczeństwo i porządek publiczny.
- O.13 Infrastruktura hydrotechniczna skutecznego zarządzania zasobami wody.
- O.14 Zdywersyfikowana i efektywna infrastruktura energetyczna rozwoju społeczno-gospodarczego.
- O.17 Zrównoważony, lokalny rozwój gospodarczy.
- O.19 Rozwinięte, zrównoważone, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne gminy.
- O.21 Wielowymiarowa redukcja zanieczyszczeń oraz ochrona i rewitalizacja zasobów środowiska naturalnego.
- O.22 Zrównoważony rozwój mieszkalnictwa.

CEL OPERACYJNY O.13
INFRASTRUKTURA HYDROTECHNICZNA
SKUTECZNEGO ZARZĄDZANIA ZASOBAMI WODY

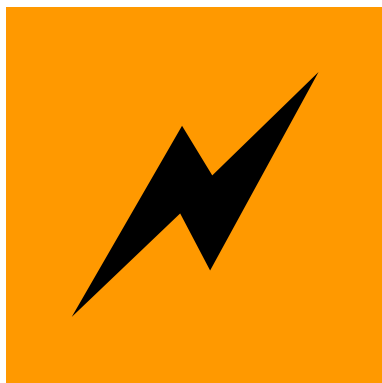
Uwarunkowania naturalne gminy i prognozowane zmiany klimatyczne przesądzą o – wzrastającym do krytycznego poziomu – znaczeniu zasobów wody i zarządzania nimi dla jej rozwoju. Szczególnie dotyczy to ryzyk powodzi, podtopień i suszy. W odpowiedzi na to wyzwanie, wyznacza się cel operacyjny **rozwoju infrastruktury hydrotechnicznej, na bazie której prowadzone będzie skuteczne zarządzanie zasobami wody występującymi na terenie gminy**. Cel ten dotyczy urządzeń melioracji wodnych szczegółowych, obiektów małej i mikroretencji, kanalizacji deszczowej, błękitno-zielonej infrastruktury, a także zabezpieczeń przeciwpowodziowych.

Działania gminy ukierunkowane na osiągnięcie tego celu będą czworakiego rodzaju. Ich pierwsza grupa służyć będzie rozwijaniu **infrastruktury zabezpieczeń przeciwpowodziowych**, a za względu na rozwiązania prawne i ograniczenia finansowe dominować wśród nich będą działania lobbujące ukierunkowane na gestorów zabezpieczeń powodziowych oraz powodziowego monitoringu i powiadamiania. Do tej grupy działań należeć będą jednak także własne działania materialne, w tym przede wszystkim wyposażanie sieci kanalizacji sanitarnej i kanalizacji deszczowej w zabezpieczenia przeciwpowodziowe. Druga grupa działań dotyczyć będzie **urządzeń melioracji wodnych szczegółowych oraz małej retencji**, a choć lobbing na rzecz prawidłowego ich budowy i utrzymania będzie tu także dominował, to jednak wsparcie ich przebudowy i remontów również będzie udzielane. W grupie trzeciej znajdują się własne działania w zakresie tworzenia gminnej **infrastruktury kanalizacji deszczowej**, której potencjał dopiero się zaczyna pojawiać. Wreszcie w czwartej grupie znajdują się działania na rzecz **błękitno-zielonej infrastruktury**. W jej ramach, obok gminnych inwestycji w mikroretencję, a także w retencyjną zieleń gminną, promowane będą wśród mieszkańców przydomowe zbiorniki wody, stawy retencyjne, niecki, rowy bioretencyjne itp.

W osiągnięciu tego celu akcentowane będą komplementarność i zintegrowanie ww. infrastruktury i zarządzania nią dla zapewnienia skuteczności funkcjonowania całego systemu. Akcentowane będzie także przyczynianie się przez nią do rozwoju zrównoważonego poprzez zwiększenie efektywności gospodarowania wodą i jej gromadzenie do wykorzystania w okresach jej obniżonej dostępności.

Osiągnięcie tego celu operacyjnego przyczyniać się będzie do osiągnięcia kilku pozostałych, w tym:

- O.02 Kompleksowe bezpieczeństwo i porządek publiczny.
- O.12 Kompletna infrastruktura wodociągowa i zlikwidowana luka kanalizacyjna.
- O.17 Zrównoważony, lokalny rozwój gospodarczy.
- O.18 Nowoczesne, zrównoważone i spójne rolnictwo.
- O.19 Rozwinięte, zrównoważone, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne gminy.
- O.20 Kompleksowo zarządzana i dobrze zagospodarowana przestrzeń.
- O.21 Wielowymiarowa redukcja zaniecz. oraz ochrona i rewit. zasobów środ. naturalnego.
- O.22 Zrównoważony rozwój mieszkalnictwa.
- O.24 Upowszechniona wrażliwość i zachowania prośrodowiskowe.
- O.25 Rozwój małej architektury i założeń zielonych przestrzeni publicznych.

CEL OPERACYJNY O.14**ZDYWERSYFIKOWANA I EFEKTYWNA INFRASTRUKTURA
ENERGETYCZNA ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO**

Wzrost cen energii, niska emisja, priorytetyzacja niezależności energetycznej kraju, a także, umocowana w ponadlokalnych politykach i przepisach, konieczność redukcji zużycia paliw kopalnych na rzecz energii odnawialnej, implikują przyjęcie za cel operacyjny SRGP 2024-2034 **stworzenie w gminie zdywersyfikowanej i efektywnej infrastruktury energetycznej, która zapewni dalszy, społeczno-gospodarczy rozwój gminy**. Zdywersyfikowanie to należy rozumieć jako jednoczesne występowanie jej różnych wariantów, dostępność w miejscach zapotrzebowania na nią, zapas jej potencjału energetycznego, a także przyczynianie się przez nią do materializacji koncepcji rozwoju zrównoważonego poprzez redukcję zużycia energii i jej tradycyjnych nośników oraz zwiększenie wykorzystania źródeł energii odnawialnej.

W odniesieniu do **infrastruktury elektroenergetycznej**, rola gminy polegać będzie na instalowaniu źródeł energii odnawialnej i jej magazynów na własnych obiektach i wspieraniu instalowania takich urządzeń na obiektach mieszkańców. Obejmować też będzie lobbing na rzecz i wsparcie rozwoju klasycznej infrastruktury elektroenergetycznej, zwłaszcza sprzyjającemu redukcji rozproszenia urbanizacji. W zakresie **gazownictwa** ograniczać się będzie do zapewnienia prawno-przestrzennych warunków rozwoju sieci gazowniczej i wykorzystania gazu, przy czym wyłącznie w odniesieniu do zakresu na jaki pozwolą na to nowe przepisy. Z kolei w obszarze **ciepłownictwa**, ze względu na rozproszenie urbanistyczne gminy i brak możliwości rozwoju scentralizowanych systemów dystrybucji ciepła, polegać będzie na promocji i wsparciu instalacji indywidualnych lub lokalnych, hybrydowych rozwiązań grzewczych wykorzystujących źródła energii odnawialnej. Polegać będzie także ich wykorzystaniu w działalności gminnych jednostek organizacyjnych samorządu. We wszystkich tych wymiarach energetyki, promowane, stosowane i wspierane będą **rozwiązania redukujące zużycie energii, zwłaszcza poprzez inteligentne, zautomatyzowane zarządzanie jej wykorzystaniem, a także umożliwiające jej gromadzenie oraz zmianę postaci**.

Rozwój zrównoważonej infrastruktury energetycznej przyczyni się do osiągnięcia także i innych celów operacyjnych gminy, do których należą:

- O.10 Wielowymiarowa integracja społeczna osób niepełnosprawnych i seniorów.
- O.11 Transformacja i aktywizacja działalności bibliotecznej.
- O.12 Kompletna infrastruktura wodociągowa i zlikwidowana luka kanalizacyjna.
- O.15 Spójna wewnętrznie i aglomeracyjnie, rozwinięta infrastruktura komunikacyjna.
- O.21 Wielowymiarowa redukcja zanieczyszczeń oraz ochrona i rewitalizacja zasobów środowiska naturalnego.
- O.22 Zrównoważony rozwój mieszkalnictwa.
- O.24 Upowszechniona wrażliwość i zachowania prośrodowiskowe.
- O.28 Rzetelna informacja i konstruktywny, samorządowy dialog społeczny.
- O.29 Wysoka sprawczość finansowa samorządu gminy.
- O.31 Prorozwojowe zarządzanie nieruchomościami gminy.

CEL OPERACYJNY O.15**SPÓJNA WEWNĘTRZNIE I AGLOMERACYJNIE,
ROZWIĘTA INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA**

Jednym z warunków osiągnięcia większości pozostałych celów operacyjnych rozwoju gminy, a więc i strategicznych, jest posiadanie przez nią **infrastruktury komunikacyjnej spójnej wewnętrznie i aglomeracyjnie**. W związku z tym, uzyskanie takiego stanu infrastruktury komunikacyjnej ustala się jako kolejny cel operacyjny SRGP 2024-2034.

W zakresie **infrastruktury drogowej**, osiąganie tego celu oznaczać będzie kontynuację budowy, rozbudowy i przebudowy gminnych dróg oraz infrastruktury okołodrogowej (chodników, infr. hydrotechnicznej, energooszczędnego, oświetlenia, oznakowania) oraz wspieranie i lobbing ukierunkowany na podmioty odpowiadające za ponadlokalną infrastrukturę drogową. Tworzone będą też prawno-przestrzenne warunki rozwoju **elektromobilności**. W zakresie **infrastruktury rowerowej**, prowadzone będą działania analogiczne, przy czym priorytetyzowane będzie łączenie gminy z Piasecznem, a także umożliwianie rowerowych dojazdów do szkół, miejsc pracy, skupisk i węzłów transportu pasażerskiego itp. Z kolei w zakresie **infrastruktury kolejowej**, działania obejmą zwiększanie jej dostępności w komunikacji intermodalnej mieszkańców oraz lobbing na rzecz zabezpieczenia interesu mieszkańców w procesie rozbudowy linii kolejowej nr 12. Dążenia do spójności infrastruktury komunikacyjnej obejmą również jej **telekomunikacyjną, zwłaszcza internetową** jej część. Możliwości gminy dotyczą tu głównie usuwania przestrzennych barier jej rozwoju.

Osiąganie celu operacyjnego zrównoważonej infrastruktury komunikacyjnej przyczyniać się będzie do osiągania innych celów operacyjnych, w tym przede wszystkim:

- O.01 Komunikacja publiczna integracji aglomeracyjnej i wewnętrznej.
- O.02 Kompleksowe bezpieczeństwo i porządek publiczny.
- O.04 Wysoka aktywność kulturalna mieszkańców.
- O.06 Upowszechniona aktywność fizyczna.
- O.07 Obywatelsko zintegrowana społeczność lokalna.
- O.08 Dostępna i spójna, podst. i wybrana, spec. opieka zdrowotna oraz szeroka profilaktyka.
- O.10 Wielowymiarowa integracja społeczna osób niepełnosprawnych i seniorów.
- O.11 Transformacja i aktywizacja działalności bibliotecznej.
- O.13 Infrastruktura hydrotechniczna skutecznego zarządzania zasobami wody.
- O.16 Zrównoważony i zintegrowany subregionalnie rynek pracy.
- O.17 Zrównoważony, lokalny rozwój gospodarczy.
- O.18 Nowoczesne, zrównoważone i spójne rolnictwo.
- O.19 Rozwinięte, zrównoważone, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne gminy.
- O.20 Kompleksowo zarządzana i dobrze zagospodarowana przestrzeń.
- O.21 Wielowymiarowa redukcja zanieczyszczeń oraz ochrona i rewitaliz. zasobów środ. nat.
- O.22 Zrównoważony rozwój mieszkalnictwa.
- O.24 Upowszechniona wrażliwość i zachowania prośrodowiskowe.
- O.25 Rozwój małej architektury i założeń zielonych przestrzeni publicznych.

CEL OPERACYJNY O.16
ZRÓWNOWAŻONY I ZINTEGROWANY
SUBREGIONALNIE RYNEK PRACY

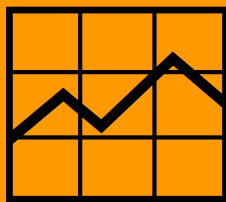
Dostępność wystarczająco atrakcyjnych miejsc pracy to jeden z krytycznych warunków jakości życia mieszkańców gminy, a także zdolności budżetowych lokalnego samorządu. Z punktu widzenia ilościowego, lokalne bezrobocie, zarówno rejestrowane i nierejestrowane, w tym ukryte, jest obecnie na niskim poziomie. Co więcej, wzrost gospodarczy regionu, sąsiedztwo Warszawy i kluczowej infrastruktury technicznej, mobilność kapitału i zasoby lokalne, dają gminie znaczne szanse na zapewnienie takiej dostępności. Biorąc powyższe pod uwagę, jako cel operacyjny SRGP 2024-2034 przyjmuje się **równoważenie lokalnego rynku pracy i integrowanie go z rynkiem pracy aglomeracji warszawskiej**, co zapewnić ma utrzymanie bezrobocia w gminie na niskim poziomie, a jednocześnie dostęp mieszkańców do dobrych jakościowo miejsc pracy.

Równoważenie lokalnego rynku pracy polegać będzie po pierwsze na wspieraniu **pośrednictwa i wsparcia rozwoju zawodowego** prowadzonego przez PUP w Piasecznie, a także na udzielaniu **prozatrudnieniowego wsparcia oczekującym go, bezrobotnym mieszkańcom, także będącym osobami niepełnosprawnymi**. Po drugie, rozwijane będą zdolności zawodowe tych z nich, którzy są ich pozbawieni, w tym poprzez wspieranie ich w **nabywaniu kwalifikacji i psychospołecznych zdolności do pracy zawodowej**. Dotyczy to zwłaszcza długotrwale bezrobotnych. Stosowane będą także gminne instrumenty rynku pracy adresowane do osób młodocianych i przyuczanych. W równoważeniu popytu i podaży na lokalnym rynku pracy największe, choć pośrednie znaczenie, będą miały jednak działania z trzech innych celów operacyjnych tj. O.17, O.18 i O.19. Chodzi tu o stymulowanie zrównoważonego, lokalnego rozwoju gospodarczego, zrównoważonego, nowoczesnego rolnictwa, a także zrównoważonych, aglomeracyjnych funkcji rekreacyjno-turystycznych gminy. Ich potencjał w zapewnieniu nowych, atrakcyjnych miejsc pracy jest bowiem największy. Uzupełniane będą przez gminne działania prozatrudnieniowe adresowane do przedsiębiorców.

Integrowanie lokalnego rynku pracy z aglomeracyjnym opierać się głównie na rozwoju infrastruktury **komunikacyjnej oraz usług komunikacji zbiorowej**, a więc w powiązaniu z celami operacyjnymi O.01 i O.15. Zarówno równoważeniu, jak i integracji służyć też będzie **rozwój części lokalnej infrastruktury i usług społecznych**. Chodzi tu głównie o usługi przedszkolne i żłobkowe, a także o usługi dziennego pobytu osób starszych, otwierające możliwości pracy przez członków rodzin.

Osiągnięcie tego celu operacyjnego pośrednio przyczyniać się będzie do osiągnięcia innych celów, tj.:

- O.02 Kompleksowe bezpieczeństwo i porządek publiczny.
- O.07 Obywatelsko zintegrowana społeczność lokalna.
- O.09 Inteligentna i sprawcza pomoc społeczna.
- O.10 Wielowymiarowa integracja społeczna osób niepełnosprawnych i seniorów.
- O.17 Zrównoważony, lokalny rozwój gospodarczy.
- O.18 Nowoczesne, zrównoważone i spójne rolnictwo.
- O.19 Rozwinięte, zrównoważone, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne gminy.
- O.29 Wysoka sprawczość finansowa samorządu gminy.

CEL OPERACYJNY O.17**ZRÓWNOWAŻONY, LOKALNY ROZWÓJ GOSPODARCZY**

Podstawowymi funkcjami gospodarczymi Gminy Prażmów są w chwili obecnej rolnictwo i leśnictwo wraz małoskalowym handlem i usługami. Działalności gospodarcze o charakterze przemysłowym, wydobywczym, logistycznym, czy składowo magazynowym posiadają w skali gminy marginalne znaczenie lub nie występują. Jednocześnie istnieją lokalne zapotrzebowania na działalność gospodarczą i miejsca pracy, znaczący kapitał ludzki, a także możliwości wynikające z sąsiedztwa aglomeracji warszawskiej oraz infrastruktury technicznej i społecznej o ponadlokalnym znaczeniu. Biorąc to pod uwagę jako cel operacyjny rozwoju gminy przyjmuje się w SRGP 2024-2034 stymulowanie **lokalnego rozwoju gospodarczego bazującego na tych potencjałach, ale jednocześnie niskoskalowego**, w tym ukierunkowanego na rynki lokalne i przedsiębiorczość oraz potrzeby mieszkańców, **a także charakteryzującego się wysokim poziomem zrównoważenia środowiskowego**, w tym nowoczesnego, kreatywnego i innowacyjnego.

Powyższy cel osiągnąć będzie metodami lokalnej polityki gospodarczej, jak **pozyskiwanie inwestycji zewnętrznych i wewnętrznych o wysokim poziomie neutralności środowiskowej** (przestrzenno-infrastrukturalne przygotowywanie terenów, ekomarketing inwestycyjny itp.), **zrównoważone wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości**, zwłaszcza małej i mikroprzedsiębiorczości (udostępnianie mienia gminy, szkolenia, zintegrowane wsparcie, targowisko itp.), a także **budowanie społecznego klimatu zrównoważonej przedsiębiorczości** (kształtowanie postaw przedsiębiorczych młodzieży, wyróżnianie przedsiębiorców, włączanie społeczne przedsiębiorców itp.). Całość zostanie oparta na **platformie dialogu z lokalnymi przedsiębiorcami**. Zakłada się przy tym priorytetyzację łączenia kapitałów lokalnych, szczególnie ludzkiego, naturalnego i kulturowego z kapitałami ponadlokalnymi, szczególnie z finansowym, wiedzy, technologii i relacji rynkowych.

Sukces w osiągnięciu tego celu operacyjnego pośrednio przełoży się na sukcesy w osiągnięciu większości celów pozostałych, przy czym dominującym łańcuchem przyczynowo-skutkowym będzie tu wzrost dochodów ludności, dochodów lokalnych firm oraz dochodów budżetowych gminy, co umożliwi dokonywanie inwestycji i świadczenie oraz korzystanie z różnorodnych dóbr i usług. Dotyczy to głównie celów:

- O.09 Inteligentna i sprawcza pomoc społeczna.
- O.10 Wielowymiarowa integracja społeczna osób niepełnosprawnych i seniorów.
- O.16 Zrównoważony i zintegrowany subregionalnie rynek pracy.
- O.18 Nowoczesne, zrównoważone i spójne rolnictwo.
- O.19 Rozwinięte, zrównoważone, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne gminy.
- O.27 Wysoka trafność zarządzania rozwojem gminy.
- O.28 Rzetelna informacja i konstruktywny, samorządowy dialog społeczny.
- O.29 Wysoka sprawczość finansowa samorządu gminy.
- O.30 Wspierająca, partnerska współpraca strategiczna.
- O.31 Prorozwojowe zarządzanie nieruchomościami gminy.

CEL OPERACYJNY O.18**NOWOCZESNE, ZRÓWNOWAŻONE I SPÓJNE ROLNICTWO**

Gmina Prażmów jest gminą wiejską, w której rolnictwo zawsze pełniło i nadal będzie pełnić ważną, trwałą rolę, zarówno gospodarczą, jak i społeczną oraz przestrzenno-środowiskową. W ostatnich dwóch dekadach, ulega ono jednak szybkim strukturalnym zmianom, w tym modernizacyjnym, które wymagają częściowego ukierunkowania i wsparcia dla zapewnienia ich pożądanej postaci. W związku z tym w SRGP 2024-2034 wyznacza się cel operacyjny **uzyskania nowoczesnej, zrównoważonej postaci lokalnego rolnictwa z jednoczesną jego spójnością z pozarolniczymi funkcjami gminy**, w szczególności takimi jak działalność rekreacyjno-turystyczna, handlowa oraz przetwórcza.

Ze względu na funkcjonowanie państwowych oraz unijnych systemów wsparcia modernizacji rolnictwa, w osiągnięciu tej części omawianego celu **samorząd gminy koncentrował się będzie na tworzeniu jego zrównoważonych, korzystnych warunków funkcjonowania i przekształceń strukturalnych**. Zapewniana będzie przejezdność dróg transportu rolniczego, wspierana rekultywacja i prace urządzeniowo-rolne, zredukowane konflikty przestrzenne (zwłaszcza z funkcją mieszkaniową) i chroniona cenna, rolnicza przestrzeń produkcyjna. W zakresie dostępnym samorządowi, wspierana będzie też poprawa dostępności rolniczych zasobów wodnych, a także struktury agrarnej i krajobrazu przyrodniczo-kulturowego terenów produkcji rolnej. Uzpełnieniem modernizacyjnego wsparcia będzie działalność informacyjno-edukacyjna w zakresie absorpcji pomocowego wsparcia finansowego, a także redukcji negatywnego wpływu działalności rolniczej na środowisko naturalne.

Pogłębianie spójności rolnictwa z działalnościami pozarolniczymi polegać będzie z kolei na udzielaniu wsparcia edukacyjnego, a także na tworzeniu warunków do rozwoju miejscowego handlu lokalnymi produktami rolnymi, zwłaszcza przetworzonymi oraz do rozwoju agroturystyki. W tym zakresie pośrednią, lecz kluczową rolę będzie mieć rozwój rekreacyjno-turystycznych funkcji gminy, stanowiący cel operacyjny O.19.

Postępy w osiągnięciu omawianego celu przyczyniać się będą do osiągnięcia kilku innych celów operacyjnych. Dotyczy to celów:

- O.13 Infrastruktura hydrotechniczna skutecznego zarządzania zasobami wody.
- O.16 Zrównoważony i zintegrowany subregionalnie rynek pracy.
- O.17 Zrównoważony, lokalny rozwój gospodarczy.
- O.19 Rozwinięte, zrównoważone, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne gminy.
- O.20 Kompleksowo zarządzana i dobrze zagospodarowana przestrzeń.
- O.21 Wielowymiarowa redukcja zanieczyszczeń oraz ochrona i rewitalizacja zasobów środowiska naturalnego.
- O.22 Zrównoważony rozwój mieszkalnictwa.
- O.24 Upowszechniona wrażliwość i zachowania prośrodowiskowe.
- O.25 Rozwój małej architektury i założeń zielonych przestrzeni publicznych.
- O.26 Kompleksowa i skuteczna gospodarka odpadowa.

CEL OPERACYJNY O.19**ROZWIĄTE, ZRÓWNOWAŻONE, AGLOMERACYJNE
FUNKCJE REKREACYJNO-TURYSTYCZNE GMINY**

Walory środowiskowe gminy, szczególnie leśne i wodne, w połączeniu z jej położeniem wobec Warszawy, skutkują wzrostem na jej terenie głównie aglomeracyjnego ruchu rekreacyjno-turystycznego. Co więcej, trendy zmian popytu na rekreację i turystykę, obserwowane w regionie i kraju, zapowiadają jego dalszy wzrost. Spada bowiem udział turystyki i rekreacji długookresowej, odległej, zestandaryzowanej, opartej o duże obiekty pobytowo-rozrywkowe na rzecz rekreacji indywidualnej, regionalnej, krótkookresowej, niestandardowej, małoobiektywnej oraz opartej na bliskim kontakcie ze środowiskiem i niezmarketyzowaną kulturą. Ruch ten jednak z jednej strony nie jest wystarczająco zrównoważony, a z drugiej w marginalnym jedynie stopniu współtworzy gospodarkę gminy. W związku z tym, jako cel operacyjny SRGP 2024-2034 przyjmuje się takie stymulowanie **rozwoju aglomeracyjnych funkcji turystyczno-rekreacyjnych gminy, które z jednej strony zwiększy ich zrównoważenie, a z drugiej ich udział w gospodarce gminy.**

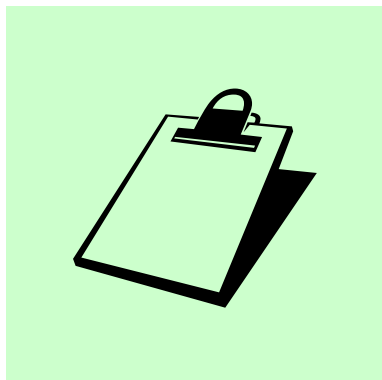
Celu ten nie oznacza dążenia do nadania rekreacyjno-turystycznym funkcjom dominującego, lecz uzupełniającego znaczenia w lokalnej gospodarce. Chodzi tu o zapewnienie publicznych i społecznych dochodów z rekreacji i turystyki oraz z działalności komplementarnych (jak rozrywka, hotelarstwo, SPA, hippika, gastronomia, konferencje, szkoleniowa, przetwórstwo i handel lokalnymi produktami rolnymi) i o stworzenie **dodatkowych możliwości rekreacyjnych dla mieszkańców.**

W związku z tym, zakłada się, iż doskonała będzie **rekreacyjno-turystyczny marketing gminy**, budowana **materialna baza rozwoju jej funkcji turystyczno-rekreacyjnych**, wspierany **rozwój usług turystyczno-rekreacyjnych** świadczonych w gminie, a także tworzona **informacyjno-organizacyjna baza samorządowego kreowania rozwoju funkcji rekreacyjno-turystycznych gminy**. Zakłada się jednocześnie, że działania te będą prowadzone tak, aby nie tylko nie obciążać lokalnego środowiska naturalnego w stopniu wyższym niż jego zdolności samoodtwarzania i dopuszczonym prawnymi formami jego ochrony, lecz nawet zmniejszyć obciążenia występujące obecnie. Zakłada się zatem tworzenie zrównoważonych **funkcji rekreacyjno-turystycznych gminy.**

Osiągnięcie tego celu operacyjnego przyczyni się do osiągnięcia celów operacyjnych:

- O.06 Upowszechniona aktywność fizyczna.
- O.10 Wielowymiarowa integracja społeczna osób niepełnosprawnych i seniorów.
- O.13 Infrastruktura hydrotechniczna skutecznego zarządzania zasobami wody.
- O.15 Spójna wewnętrznie i aglomeracyjnie, rozwinięta infrastruktura komunikacyjna.
- O.16 Zrównoważony i zintegrowany subregionalnie rynek pracy.
- O.17 Zrównoważony, lokalny rozwój gospodarczy.
- O.18 Nowoczesne, zrównoważone i spójne rolnictwo.
- O.20 Kompleksowo zarządzana i dobrze zagospodarowana przestrzeń.
- O.21 Wielowymiarowa redukcja zanieczyszczeń oraz ochrona i rewitalizacja zasobów środ. nat.
- O.24 Upowszechniona wrażliwość i zachowania prośrodowiskowe.
- O.25 Rozwój małej architektury i założeń zielonych przestrzeni publicznych.

6.4. Cele operacyjne rozwoju w wymiarze przestrzennym

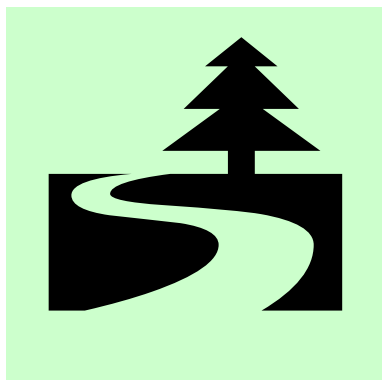
CEL OPERACYJNY O.20 **KOMPLEKSOWO ZARZĄDZANA** **I DOBRZE ZAGOSPODAROWANA PRZESTRZEŃ**

Wielowymiarowa poprawa zagospodarowania przestrzeni gminy, to krytyczny warunek jej zrównoważonego rozwoju. Przestrzeń tę charakteryzują dziś wielowymiarowe problemy, przede wszystkim nadmierna dyspersja przestrzenna urbanizacji, konflikty przestrzenne, niedostatki ładu przestrzennego, spójności przestrzeni, jej estetyki, a także jej perspektywiczności, bezpieczeństwa i dostępności. Problemem jest także to, iż nie jest ona wystarczająco przygotowana do zrównoważonego wykorzystania jej gospodarczych i społecznych potencjałów inwestycyjnych, wynikających z jej sąsiedztwa z Warszawą oraz komunikacyjną infrastrukturą techniczną o znaczeniu krajowym i międzynarodowym. Jako cel operacyjny SRGP 2024-2034 przyjmuje się zatem **kompleksowe zarządzanie przestrzenią gminy**, co w założeniu, w długim okresie, skutkować będzie **jej dobrym zagospodarowaniem**, czyli poprawą jej ww. własności.

Kompleksowość to jednocześnie, **odpowiednie wykorzystanie przez gminę prawno-planistycznych instrumentów zarządzania przestrzenią** w odniesieniu do całej gminy, **realizację materialnych działań wyłącznie lub także na rzecz poprawy zagospodarowania przestrzeni**, a także **pogłębienie partycypacji mieszkańców w zarządzaniu przestrzenią**. Dopełnieniem tak rozumianej kompleksowości będzie **priorytetyzacja gminnych inwestycji infrastrukturalnych** wspierająca pożądane zmiany zagospodarowania przestrzeni. Osiągnięcie omawianego celu operacyjnego silnie warunkować będzie osiągnięcie większości pozostałych celów operacyjnych, tzn.:

- O.01 Komunikacja publiczna integracji aglomeracyjnej i wewnętrznej.
- O.02 Kompleksowe bezpieczeństwo i porządek publiczny.
- O.05 Zachowany i wykorzystany kapitał kulturowy.
- O.06 Upowszechniona aktywność fizyczna.
- O.07 Obywatelsko zintegrowana społeczność lokalna.
- O.10 Wielowymiarowa integracja społeczna osób niepełnosprawnych i seniorów.
- O.12 Kompletna infrastruktura wodociągowa i zlikwidowana luka kanalizacyjna.
- O.13 Infrastruktura hydrotechniczna skutecznego zarządzania zasobami wody.
- O.14 Zdywersyfikowana i efektywna infr. energetyczna rozwoju społeczno-gospodarczego.
- O.15 Spójna wewnętrznie i aglomeracyjnie, rozwinięta infrastruktura komunikacyjna.
- O.16 Zrównoważony i zintegrowany subregionalnie rynek pracy.
- O.17 Zrównoważony, lokalny rozwój gospodarczy.
- O.18 Nowoczesne, zrównoważone i spójne rolnictwo.
- O.19 Rozwinięte, zrównoważone, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne gminy.
- O.21 Wielowymiarowa redukcja zanieczyszczeń oraz ochrona i rewitalizacja zasobów śr. nat.
- O.22 Zrównoważony rozwój mieszkalnictwa.
- O.24 Upowszechniona wrażliwość i zachowania środowiskowe.
- O.25 Rozwój małej architektury i założeń zielonych przestrzeni publicznych.
- O.27 Wysoka trafność zarządzania rozwojem gminy.
- O.28 Rzetelna informacja i konstruktywny, samorządowy dialog społeczny.
- O.31 Prorozwojowe zarządzanie nieruchomościami gminy.

CEL OPERACYJNY O.21
WIELOWYMIAROWA REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ
ORAZ OCHRONA I REWITALIZACJA
ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO

Ochrona środowiska to jedno z podstawowych zadań gminy. To częśćka ponadlokalnych działań prośrodowiskowych, która wpływa na warunki życia mieszkańców, szczególnie na ich zdrowie, a zatem na ich jakość życia. W Gminie Prażmów, ochrona dotyczy m. in. ekosystemów leśnych i wodnych, które są jednymi z jej najważniejszych walorów, czynnikami migracji, bazą funkcji rekreacyjno-turystycznych, elementami jej wizerunku, a częściowo nawet składnikami tożsamości terytorialnej mieszkańców. Jako cel operacyjny SRGP 2024-2034 przyjmuje się zatem **wielowymiarową redukcję zanieczyszczeń oraz ochronę i rewitalizację zasobów środowiska naturalnego**.

Z punktu widzenia płaszczyzn prewencji środowiskowej, zakładane działania gminy koncentrować się będą głównie na: **ochronie bezpośredniej zasobów lokalnego środowiska i krajobrazu** (instrumenty prawoprzestrzenne, interweniowanie wobec naruszeń itp.), **redukowaniu zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych** (kanalizacja, podczyszczania, kontrola itp.), **redukowaniu niskoemisyjnych zanieczyszczeń powietrza** (termomodernizacja, redukcja ubóstwa energetycznego, transformacja mobilności itp.), **redukowaniu zanieczyszczeń i procesów degradacji gleb** (dobre praktyki rolnicze, likwidacja dzikich wysypisk, wspieranie rekultywacji), **redukowaniu zanieczyszczenia hałasem środowiska akustycznego** (separacja i izolacja źródeł itp.), **redukowaniu nadmiernych emisji elektromagnetycznych** (współpraca z podmiotami odpowiedzialnymi). Całość uzupełni **wsparcie dla organizacji pozarządowych** działających na rzecz redukcji lokalnych zanieczyszczeń oraz stosowanie tzw. **zielonych zamówień i zakupów**.

Działania te przyczynią się także do osiągnięcia innych celów operacyjnych, w tym:

- O.01 Komunikacja publiczna integracji aglomeracyjnej i wewnętrznej.
- O.02 Kompleksowe bezpieczeństwo i porządek publiczny.
- O.06 Upowszechniona aktywność fizyczna.
- O.07 Obywatelsko zintegrowana społeczność lokalna.
- O.11 Transformacja i aktywizacja działalności bibliotecznej.
- O.12 Kompletna infrastruktura wodociągowa i zlikwidowana luka kanalizacyjna.
- O.13 Infrastruktura hydrotechniczna skutecznego zarządzania zasobami wody.
- O.14 Zdywersyfikowana i efektywna infrastruktura energetyczna rozwoju społeczno-gosp.
- O.15 Spójna wewnętrznie i aglomeracyjnie, rozwinięta infrastruktura komunikacyjna.
- O.19 Rozwinięte, zrównoważone, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne gminy.
- O.20 Kompleksowo zarządzana i dobrze zagospodarowana przestrzeń.
- O.22 Zrównoważony rozwój mieszkalnictwa.
- O.23 Komplementarne zarządzanie informacją środowiskową.
- O.24 Upowszechniona wrażliwość i zachowania prośrodowiskowe.
- O.25 Rozwój małej architektury i założeń zielonych przestrzeni publicznych.
- O.26 Kompleksowa i skuteczna gospodarka odpadowa.
- O.28 Rzetelna informacja i konstruktywny, samorządowy dialog społeczny.

CEL OPERACYJNY O.22 ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ MIESZKALNICTWA

Gmina Prażmów ulega silnej, suburbanizacyjnej presji osadniczej, realizowanej głównie przez dotychczasowych mieszkańców Warszawy i innych części aglomeracji warszawskiej, którzy przeprowadzają się na jej teren realizując indywidualne inwestycje mieszkalne. Presja ta skutkuje silną dyspersją obszarów mieszkalnych, zaburzeniami spójności i estetyki przestrzeni, zanieczyszczeniem środowiska oraz konfliktami przestrzennymi, a przede wszystkim gwałtownym i wieloletnim wzrostem zapotrzebowania na infrastrukturę techniczną o niskiej efektywności wykorzystania. Skutkuje zatem w znacznym stopniu niezrównoważonym wzrostem mieszkalnictwa. Co więcej, przed większością budynków mieszkalnych znajdujących się na terenie gminy stoi wyzwanie redukcji ich zapotrzebowania na energię, stanowiącej wymóg implementacji idei rozwoju zrównoważonego.

W związku z powyższym, jako cel operacyjny SRGP 2024-2034 przyjmuje się **zrównoważony rozwój mieszkalnictwa**, przez który należy rozumieć jego rozwój prowadzony na podstawie zreformowanych instrumentów zarządzania przestrzenią i minimalizujący problemy przestrzenne, z jednoczesną jego modernizacją energetyczną, zwłaszcza termomodernizacją. Dodatkowym składnikiem takiego rozwoju mieszkalnictwa, będzie równoważenie finansowych, energetycznych, technicznych i organizacyjnych aspektów komunalnych zasobów mieszkaniowych.

Dążenia do osiągnięcia tego celu w pierwszej kolejności polegać będą na prawno-przestrzennym i infrastrukturalnym przygotowywaniu terenów pod mieszkalnictwo, z priorytetyzacją dogęszczania terenów zurbanizowanych, a więc mieścić się będą w działaniach właściwych dla celów O.20 i O.12-O.15. Obok nich udzielane będzie informacyjno-organizacyjne, a poprzez pośrednictwo, także i finansowe wsparcie w zakresie termomodernizacji budynków mieszkalnych oraz wykorzystania w nich źródeł energii odnawialnej. W odniesieniu do komunalnych zasobów mieszkaniowych, obok standardowych remontów podnoszących ich standard i redukujących ich zapotrzebowanie na energię, optymalizowane będą zasady ich udostępniania i racjonalizowana związana z nimi gospodarka finansowa.

Osiągnięcie zrównoważonego rozwoju mieszkalnictwa przyczyniać się będzie do osiągnięcia celów:

- O.12 Kompletna infrastruktura wodociągowa i zlikwidowana luka kanalizacyjna.
- O.13 Infrastruktura hydrotechniczna skutecznego zarządzania zasobami wody.
- O.14 Zdywersyfikowana i efektywna infrastruktura energetyczna rozwoju społeczno-gosp.
- O.15 Spójna wewnętrznie i aglomeracyjnie, rozwinięta infrastruktura komunikacyjna.
- O.18 Nowoczesne, zrównoważone i spójne rolnictwo.
- O.19 Rozwinięte, zrównoważone, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne gminy.
- O.20 Kompleksowo zarządzana i dobrze zagospodarowana przestrzeń.
- O.21 Wielowymiarowa redukcja zanieczyszczeń oraz ochrona i rewitalizacja zasobów środ. nat.
- O.24 Upowszechniona wrażliwość i zachowania prośrodowiskowe.
- O.25 Rozwój małej architektury i założeń zielonych przestrzeni publicznych.

CEL OPERACYJNY O23.
KOMPLEMENTARNE ZARZĄDZANIE
INFORMACJĄ ŚRODOWISKOWĄ

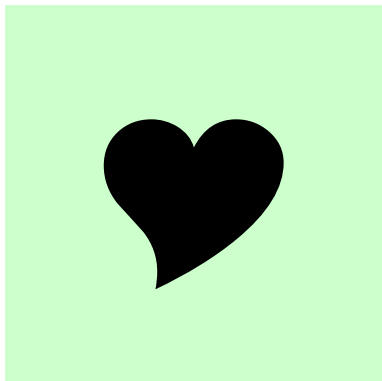
Posiadanie przez władze gminy, jej mieszkańców, przedsiębiorców i innych interesariuszy informacji o stanie lokalnego środowiska oraz źródłach jego zanieczyszczeń, to czynnik decydujący o skali, trafności i skuteczności ich prośrodowiskowych aktywności. To zatem również warunek osiągnięcia przestrzennych, a także niektórych społecznych i gospodarczych celów operacyjnych gminy. Tymczasem informacje te są rozproszone w różnych, ponadlokalnych i gminnych bazach danych, trudne w odbiorze, nieaktualne, niedostępne lub niewykorzystywane, nawet mimo spełniania poprzednich warunków. Dlatego w SRGP 2024-2034 wyznacza się cel operacyjny **komplementarnego** (tzn. wielowymiarowego, lecz dopełniającego się) **zarządzania** (tzn. pozyskiwania, przetwarzania, udostępniania) **informacją środowiskową nt. gminy** (tzn. o stanie lokalnego środowiska, źródłach jego zanieczyszczeń i innej degradacji, a także działaniach naprawczych) **wspierającego jego ochronę i zrównoważone wykorzystanie**.

Pozyskiwanie informacji dotyczyć będzie głównie **zanieczyszczeń powietrza** (zwł. niskoemisyjnych), **zanieczyszczeń wód** (zwł. powierzchniowych) i **gleb**, a także **zakłóceń akustycznych i elektromagnetycznych**. Obejmować będzie też **postępowanie ze ściekami komunalnymi** (w tym eksploatację przydomowych oczyszczalni ścieków oraz szczelnych zbiorników na ścieki), a także z **odpadami komunalnymi** (w tym wszystkie parametry gospodarki odpadowej) i **innymi**, spełnianie wymogów **powierzchni biologicznie czynnych** oraz przestrzeganie przepisów o **usuwaniu drzew**. Monitorowany będzie również stan **gminnych założeń zielonych**, tzw. **dzikie wysypiska i obszary rozproszenia odpadów**, jak również wolumen **odpadów azbestowych** pozostałych do usunięcia.

W ramach udostępniania ww. informacji, przewiduje się ich upublicznianie w kanałach komunikacji samorządu z mieszkańcami wraz z informacjami o jego działaniach na rzecz redukcji zanieczyszczeń i sanacji ekosystemów. Szczególny akcent będzie tu położony na stan powietrza i wód.

Osiągnięcie powyższego celu operacyjnego przyczyni się do osiągnięcia szeregu celów pozostałych, tj.:

- O.01 Komunikacja publiczna integracji aglomeracyjnej i wewnętrznej.
- O.03 Edukacja, opieka i wych. skutecznie i efektywnie budujące kapitał ludzki, społ. i kulturowy.
- O.07 Obywatelsko zintegrowana społeczność lokalna.
- O.12 Kompletna infrastruktura wodociągowa i zlikwidowana luka kanalizacyjna.
- O.13 Infrastruktura hydrotechniczna skutecznego zarządzania zasobami wody.
- O.14 Zdywersyfikowana i efektywna infrastruktura energetyczna rozwoju społeczno-gosp.
- O.18 Nowoczesne, zrównoważone i spójne rolnictwo.
- O.19 Rozwinięte, zrównoważone, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne gminy.
- O.20 Kompleksowo zarządzana i dobrze zagospodarowana przestrzeń.
- O.21 Wielowymiarowa redukcja zanieczyszczeń oraz ochrona i rewitalizacja zasobów środ. nat.
- O.22 Zrównoważony rozwój mieszkalnictwa.
- O.24 Upowszechniona wrażliwość i zachowania prośrodowiskowe.
- O.26 Kompleksowa i skuteczna gospodarka odpadowa.
- O.27 Wysoka trafność zarządzania rozwojem gminy.
- O.28 Rzetelna informacja i konstruktywny, samorządowy dialog społeczny.

CEL OPERACYJNY O.24
UPOWSZECHNIONA WRAŻLIWOŚĆ
I ZACHOWANIA PROŚRODOWISKOWE

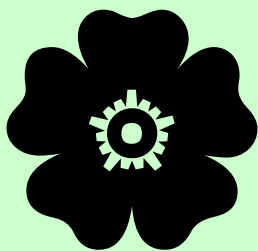
Osiągnięcie zrównoważonego rozwoju Gminy Prażmów nie jest możliwe wyłącznie w oparciu o – chroniące środowisko – infrastrukturę i wyposażenie techniczne, usługi, przepisy prawa oraz dostępną informację o jego stanie i zanieczyszczeniach. Niezbędnym do tego czynnikiem, spajającym i aktywizującym powyższe, jest **upowszechniona wrażliwość mieszkańców na sprawy środowiska naturalnego oraz wynikające z niej ich są rzeczywiście prośrodowiskowe, powszechne zachowania**. Obecna sytuacja w obu tych zakresach nie jest jednak obecnie satysfakcjonująca, co stanowi przesłankę wyznaczenia w SRGP 2024-2034 celu operacyjnego ukierunkowanego na jej osiągnięcie. Osiąganie tego celu realizowane będzie przez kształtowanie wrażliwości i więzi z lokalnym środowiskiem naturalnym oraz przez ekoedukację.

Dla kształtowania wrażliwości i więzi z lokalnym środowiskiem organizowane będą happeningi, ćwiczenia, warsztaty, gry itp. związane z lokalnym środowiskiem naturalnym, a także spotkania z osobami zasłużonymi dla środowiska. Nagradzane będą też szczególne osiągnięcia, wiedza i działania prośrodowiskowe. Wykorzystywane i wzmacniane będą w tym zakresie silne więzi łączące większość mieszkańców z gminą. W przedszkolach i szkołach, organizowane będą z kolei tzw. zajęcia w przyrodzie. Szczególne znaczenie będzie mieć tu zaangażowanie lokalnych organizacji pozarządowych.

Z kolei ekoedukacja dotyczyć będzie szczególnie: prawidłowego postępowania z odpadami i ściekami komunalnymi; upcyklingu, downcyclingu, recyklingu i refreshingu; obowiązków energetycznych; wychodzenia z ubóstwa energetycznego; istoty obciążeń proekologicznych; wykorzystania źródeł energii odnawialnej; dobrych praktyk niskoemisyjnych; racjonalnego wykorzystywania wody, energii elektrycznej i ciepłej, paliw płynnych i gazowych; szkodliwości wyrobów zawierających azbest i postępowania z nimi; wypalania traw i innych zachowań błędnie uważanych za prośrodowiskowe, w tym mobilnościowych, zakupowych, wypoczynkowych i in.

Upowszechnienie postaw prośrodowiskowych przyczyni się do osiągania celów operacyjnych:

- O.01 Komunikacja publiczna integracji aglomeracyjnej i wewnętrznej.
- O.02 Kompleksowe bezpieczeństwo i porządek publiczny.
- O.07 Obywatelsko zintegrowana społeczność lokalna.
- O.12 Kompletna infrastruktura wodociągowa i zlikwidowana luka kanalizacyjna.
- O.13 Infrastruktura hydrotechniczna skutecznego zarządzania zasobami wody.
- O.14 Zdywersyfikowana i efektywna infrastruktura energetyczna rozwoju społeczno-gosp.
- O.18 Nowoczesne, zrównoważone i spójne rolnictwo.
- O.19 Rozwinięte, zrównoważone, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne gminy.
- O.20 Kompleksowo zarządzana i dobrze zagospodarowana przestrzeń.
- O.21 Wielowymiarowa redukcja zanieczyszczeń oraz ochrona i rewit. zasobów środowiska nat.
- O.22 Zrównoważony rozwój mieszkalnictwa.
- O.23 Komplementarne zarządzanie informacją środowiskową.
- O.25 Rozwój małej architektury i założeń zielonych przestrzeni publicznych.
- O.26 Kompleksowa i skuteczna gospodarka odpadowa.

CEL OPERACYJNY O.25**ROZWÓJ MAŁEJ ARCHITEKTURY****I ZAŁOŻEŃ ZIELONYCH PRZESTRZENI PUBLICZNYCH**

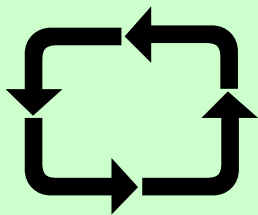
Obiekty małej architektury, a także szeroko rozumiane założenia zielone przestrzeni publicznych, to ważne czynniki rekreacji mieszkańców oraz ich zadowolenia wynikającego z funkcjonowania w estetycznej, bliskiej środowisku przestrzeni, wyrażającej ich wartości osobiste i społeczne. To również czynniki aktywizacyjnego zadowolenia osób odwiedzających gminę w celach rekreacyjno-turystycznych. Mogą one także pełnić funkcje integracji i aktywizacji społecznej mieszkańców, a częściowo nawet funkcje gospodarcze. Biorąc to pod uwagę, jako kolejny cel operacyjny SRGP 2024-2034 przyjmuje się **rozwój małej architektury i założeń zielonych przestrzeni publicznych**.

W ramach małej architektury, **rozwijane będą publiczne urządzenia prostego wypoczynku**, w tym w szczególności ławki, ławy, stoły, altany itp., zwłaszcza o funkcjach integracyjnych. Dodatkowo **instalowane będą obiekty symboliczne oraz akcenty krajobrazowe**, jak np. murale, rzeźby, pomniki, tablice pamiątkowe, witacze itp. W obu zakresach działania realizowane będą we współpracy z organizacjami pozarządowymi i indywidualnymi mieszkańcami, a także z innymi podmiotami publicznymi i prywatnymi.

W ramach **założeń zielonych przestrzeni publicznych**, przewiduje się w szczególności nasadzenia przy skwerach, placach, w bezpośrednim otoczeniu obiektów publicznych, a także rozwój zieleni przydrożnej i śródpolnej. Zakłada się w tym nasadzenia i pielęgnacje drzew, w szczególności w sąsiedztwie ulic z drogami gminnymi, gminnych parkingów oraz gminnych obiektów użyteczności publicznej.

Rozwój małej architektury i założeń zielonych przestrzeni publicznych przyczyni się do osiągnięcia kilku innych celów operacyjnych, tzn.:

- O.03 Edukacja, opieka i wychowanie skut. i efekt. budujące kapitał ludzki, społ. i kulturowy.
- O.04 Wysoka aktywność kulturalna mieszkańców.
- O.05 Zachowany i wykorzystany kapitał kulturowy.
- O.06 Upowszechniona aktywność fizyczna.
- O.07 Obywatelsko zintegrowana społeczność lokalna.
- O.10 Wielowymiarowa integracja społeczna osób niepełnosprawnych i seniorów.
- O.13 Infrastruktura hydrotechniczna skutecznego zarządzania zasobami wody.
- O.15 Spójna wewnętrznie i aglomeracyjnie, rozwinięta infrastruktura komunikacyjna.
- O.18 Nowoczesne, zrównoważone i spójne rolnictwo.
- O.19 Rozwinięte, zrównoważone, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne gminy.
- O.20 Kompleksowo zarządzana i dobrze zagospodarowana przestrzeń.
- O.21 Wielowymiarowa redukcja zanieczyszczeń oraz ochrona i rewitalizacja zasobów środ. nat.
- O.22 Zrównoważony rozwój mieszkalnictwa.
- O.24 Upowszechniona wrażliwość i zachowania prośrodowiskowe.
- O.26 Kompleksowa i skuteczna gospodarka odpadowa.

CEL OPERACYJNY O.26**KOMPLEKSOWA I SKUTECZNA GOSPODARKA ODPADOWA**

Choć **gospodarka odpadowa** gminy jest obecnie prawidłowo zorganizowana, to ze względu na jej znaczenie i wyzwania stojące przed nią, w szczególności w obszarach wytwarzania odpadów, postępowania z nimi i selektywnej ich zbiórki, jako cel operacyjny SRGP 2024-2034 wyznacza się **zapewnienie jej kompleksowości i skuteczności funkcjonowania**. Kompleksowość gospodarki odpadowej oznacza tu objęcie nią wszystkich rodzajów odpadów komunalnych i innych pochodzenia społecznego, w tym niebezpiecznych, na wszystkich etapach ich przetwarzania, natomiast skuteczność, dokonanie tego tak, by osiągnąć cele tej gospodarki.

Poza kontynuacją dotychczasowych działań prowadzonych w ramach gospodarki odpadowej, osiąganie celu jej kompleksowości i skuteczności polegać będzie na **podnoszeniu sprawności i efektywności gospodarowania odpadami komunalnymi i redukowaniu wolumenu odpadów niebezpiecznych**. Pogłębiane będą selektywność zbiórki odpadów komunalnych i powiązanie opłat z odbiór i przetwarzanie z tą selektywnością, likwidowane, pojawiające się dzikie wysypiska, a także zbierane odpady komunalne rozproszone obszarowo. Eliminowane będzie też przekazywanie do systemu odpadów, które mogą być przetworzone przez wytwórców tam, gdzie powstały, tj. odpadów biodegradowalnych. Prowadzone będą również wielowymiarowe działania uszczelniające, tzn. sprawiające, że żadne odpady komunalne nie omijają gminnego systemu gospodarki odpadami, ani nie wydostają się z niego. Ważnymi działaniami będzie też zakończenie likwidacji nielegalnego składowiska odpadów niebezpiecznych oraz usuwanie odpadów azbestowych znajdujących się na posesjach mieszkańców.

Do osiągnięcia tego celu znacząco przyczyniać się będą działania ukierunkowane na osiągnięcie celów O.23 i O.24, tzn. związanych z wiedzą i postawami mieszkańców związanymi z wytwarzaniem i postępowaniem z odpadami.

Osiągnięcie kompleksowości i skuteczności gospodarki odpadowej przyczyniać się będzie o osiągnięcia części pozostałych celów operacyjnych gminy. Dotyczy to:

- O.02 Kompleksowe bezpieczeństwo i porządek publiczny.
- O.07 Obywatelsko zintegrowana społeczność lokalna.
- O.12 Kompletna infrastruktura wodociągowa i zlikwidowana luka kanalizacyjna.
- O.13 Infrastruktura hydrotechniczna skutecznego zarządzania zasobami wody.
- O.18 Nowoczesne, zrównoważone i spójne rolnictwo.
- O.19 Rozwinięte, zrównoważone, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne gminy.
- O.20 Kompleksowo zarządzana i dobrze zagospodarowana przestrzeń.
- O.21 Wielowymiarowa redukcja zanieczyszczeń oraz ochrona i rewitalizacja zasobów środowiska naturalnego.
- O.22 Zrównoważony rozwój mieszkalnictwa.
- O.23 Komplementarne zarządzanie informacją środowiskową.
- O.24 Upowszechniona wrażliwość i zachowania prośrodowiskowe.

6.5. Cele operacyjne rozwoju w wymiarze horyzontalnym

CEL OPERACYJNY O.27

WYSOKA TRAFNOŚĆ ZARZĄDZANIA ROZWOJEM GMINY

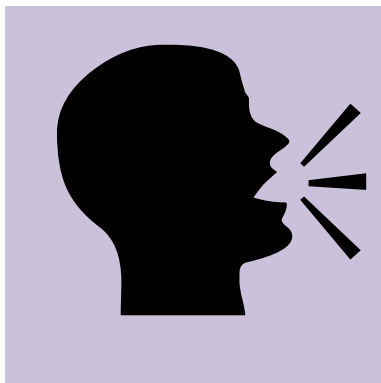
Choć funkcjonowanie samorządu Gminy Prażmów określa prawo, a jednocześnie determinują je lokalne i ponadlokalne uwarunkowania, to jest on głównym kreatorem i katalizatorem jej społecznego, gospodarczego i przestrzennego rozwoju. Kluczowe znaczenie dla rozwoju gminy, analogicznie jak i w przypadku innych gmin, ma zatem trafność zarządzania jej rozwojem, prowadzonego przez ten samorząd. Trafność ta rozumiana jest jako właściwość, zgodność, prawidłowość, odpowiedniość decyzji i działań podejmowanych przez władze gminy oraz kierownictwo i innych pracowników gminnych jednostek organizacyjnych w stosunku do celów strategicznych i operacyjnych SRGP 2024-2034, spodziewanej i bieżącej sytuacji gminy, przepisów prawa, a także opinii i oczekiwań mieszkańców oraz przedsiębiorców. W związku z tym, jako cel operacyjny gminy wyznacza się **osiągnięcie wysokiego poziomu trafności zarządzania rozwojem gminy**. Osiągnięcie tego celu realizowane będzie przede wszystkim przez integrację systemu planowania rozwoju gminy, doskonalenie zdolności kadrowo-organizacyjnych samorządu gminy, a także doskonalenie jego zdolności techniczno-organizacyjnych.

Jeśli chodzi o **integrację systemu planowania**, to dotyczyć będzie ona zarówno samego samorządu gminy, jak i jej instytucjonalnego otoczenia. W wymiarze wewnętrznym, oznaczać będzie pogłębianie integracji merytorycznej, czasowej i przestrzennej planów i programów przyjmowanych przez organy samorządu gminy, a także zapewnianie ich rzeczywistej aktualności. W szczególności dotyczyć to będzie tych z nich, które wynikają ze SRGP 2024-2034. W wymiarze zewnętrznym integracja oznaczać będzie zapewnianie spójności tych planów i programów z dokumentami planistycznymi powiatu, województwa, państwa i organizacji samorządowych których, gmina jest członkiem.

Doskonalenie zdolności kadrowo-organizacyjnych polegać będzie na doskonaleniu kwalifikacji władz i pracowników samorządu, horyzontalnej integracji zadaniowej gminnych jednostek organizacyjnych i doskonaleniu ich zbioru. Tworzone będą motywujące warunki pracy pracowników samorządu, tak by byli oni nie tylko zdolni, ale i chętni do aktywnego, menedżerskiego kreowania rozwoju gminy, zamiast raczej pasywnego nią administrowania, wyznaczanego jedynie przez przepisy.

Doskonalenie zdolności techniczno-organizacyjnych samorządu odbywać się będzie z kolei poprzez rozwój jego zdolności cyfrowych, w tym bezpieczeństwa cyfrowego, doskonalenie metod świadczenia usług, hybrydyzację i automatyzację pracy, a także poprzez implementację nowoczesnych technik wspomagających świadczenie usług publicznych oraz podejmowanie decyzji.

Do osiągnięcia tego celu przyczyniać się będą działania planistyczne i dotyczące trafności gminnych systemów świadczenia usług, o których mowa z celach O.01-O.09, O.11-O.15, O.17, O.19-O.22, O.24, O.26, O.29-O.31. Jego osiągnięcie przyczyniać się natomiast będzie do osiągnięcia wszystkich pozostałych celów operacyjnych, a co za tym idzie wszystkich celów strategicznych SRGP 2024-2034.

CEL OPERACYJNY O.28**RZETELNA INFORMACJA I KONSTRUKTYWNY,
SAMORZĄDOWY DIALOG SPOŁECZNY**

Stopień osiągnięcia niemal wszystkich celów operacyjnych rozwoju Gminy Prażmów jest silnie uzależniony od prywatnego, gospodarczego i społecznego udziału mieszkańców w działaniach na ich rzecz, a jednocześnie są oni głównymi beneficjentami osiągnięcia tych celów. **Dostarczanie mieszkańcom przez samorząd, zarządzający rozwojem gminy, rzetelnych informacji w tym zakresie, a także, oparty na tych informacjach, konstruktywny dialog tego samorządu z mieszkańcami, to zatem kluczowe warunki satysfakcjonującego osiągnięcia tych celów, a także ich niezbędnej, przyszłej aktualizacji.** Dostarczanie takich informacji społeczności lokalnej oraz prowadzenie z nią takiego dialogu, przyjmuje się zatem jako kolejny cel operacyjny SRGP 2024-2034. Dodatkowymi przesłankami są tu wzmocnienie kapitału społecznego, upowszechnianie postaw obywatelskich oraz tworzenie podstaw publiczno-społecznych sposobów sprostania prawdopodobnym kryzysom i krytycznym wyzwaniom rozwoju gminy.

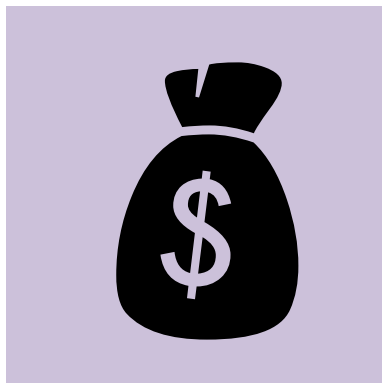
W dążeniach do osiągnięcia tego celu, samorząd będzie się koncentrować na zapewnianiu mieszkańcom przystępnych, wyczerpujących, pewnych i aktualnych informacji o stanie społecznej, gospodarczej i przestrzenno-środowiskowej sfery gminy oraz działaniach samorządu na ich rzecz wraz z wyjaśnianiem ich oczekiwanych skutków. Wykorzystywane będą do tego celu różnicowane kanały informacyjne, w tym cyfrowe, ale również i tradycyjne publikatory oraz bezpośrednie kontakty z mieszkańcami.

Z kolei w ramach dialogu, intensyfikowane będzie stałe i cykliczne identyfikowanie opinii i oczekiwań mieszkańców, w tym ankietowe, mobilne, formalno-prawne i bezpośrednie, jak również wyjaśnianie im przesłanek, scenariuszy i skutków samorządowych decyzji, a w szczególności wspólne poszukiwanie kreatywnych kompromisów rozwojowych. Te cechy dialogu przesądzać będą o jego konstruktywności, czyli transformowaniu jego wyników w rzeczywistą działalność samorządu gminy, w tym gminnych jednostek organizacyjnych. Przyczyniać się wymiennie do tego będą sformalizowane, branżowe płaszczyzny tego dialogu, w tym sportowo-rekreacyjna, kulturalna, młodzieżowa, senioralna i inne.

Ponadto, okresowe pozyskiwanie opinii mieszkańców, a także przedsiębiorców i innych, lokalnych interesariuszy stanie się istotnym elementem ewaluacji wdrażania planów rozwoju gminy. Pozwoli ono na ich obiektywizację, a także zwiększy wartość ich wyników.

Osiągnięcie tego celu operacyjnego, ze względu na jego wielowymiarowe znaczenie, przyczyniać się będzie do osiągania wszystkich pozostałych celów operacyjnych, a co za tym idzie wszystkich celów strategicznych SRGP 2024-2034.

CEL OPERACYJNY O.29**WYSOKA SPRAWCZOŚĆ FINANSOWA SAMORZĄDU GMINY**

Osiągnięcie wszystkich celów operacyjnych rozwoju Gminy Prażmów wymaga zaangażowania przez jej samorząd, w tym gminne jednostki organizacyjne, nakładów finansowych. Jednocześnie, skala wyzwań i oczekiwań rozwojowych, które cele te wyrażają, implikuje konieczność długookresowego zaangażowania tych środków w relatywnie bardzo dużej skali. Choć wielkość i kierunki wydatkowania tych środków w dużym stopniu zależą od ogólnopaństwowych uwarunkowań prawnych funkcjonowania samorządów, to jednak jest w dużym stopniu zależą również od polityk społecznej, gospodarczej, przestrzennej, środowiskowej, i wreszcie od polityki budżetowej prowadzonej przez samorząd gminy.

W związku z powyższym, jako cel operacyjny SRGP 2024-2034 wyznacza się **dążenie do wysokiej sprawczości finansowej samorządu gminy**. Sprawczość ta, rozumiana jest jako zdolność samorządu do jednoczesnego, a więc zrównoważonego finansowania i zapewniania finansowania zewnętrznego rozwoju gminy we wszystkich obszarach wyznaczonych w SRGP 2024-2034, w tym w szczególności w tych z nich, gdzie niedobory infrastruktury technicznej lub społecznej są obecnie źródłami głębokiego niezrównoważenia tego rozwoju.

Osiągnięcie tego celu prowadzone będzie dwoma głównymi drogami. Pierwsza z nich, to **podniesienie finansowej efektywności działalności gminy i gminnych jednostek organizacyjnych**, w szczególności świadczonych usług, z jednoczesnym zachowaniem odpowiedniej ich jakości, ilości i dostępności. Akcentowane tu będą zakupy zbiorowe i inne działania rynkowe, poszerzana wspólna obsługa, doskonalona polityka kadrowa, stosowany outsourcing wybranych zadań, a także wdrażane nowoczesnych rozwiązań prawno-organizacyjnych i technicznych służących redukcji kosztów jednostkowych.

Droga druga prowadzić będzie poprzez **zwiększanie finansowych zdolności samorządu gminy, w tym gminnych jednostek organizacyjnych w zakresie działalności inwestycyjnej**. Doskonalone będą przede wszystkim zdolności do pozyskiwania środków pomocowych, w szczególności na inwestycje w infrastrukturę techniczną i społeczną, na planowanie przestrzenne, komunikację publiczną, rozwój przedsiębiorczości o niskiej uciążliwości środowiskowej, rozwój aglomeracyjnych funkcji rekreacyjno-turystycznych gminy, pogłębienie integracji społecznej, wzrost kompetencji środowiskowych mieszkańców, poprawę zdrowia publicznego, aktywizację seniorów oraz wzrost poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego. Priorytetyzowane będą też działania służące długoterminowemu wzrostowi własnych dochodów, w tym na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i meldowania się mieszkańców. Dzięki działaniom powyższym, zapewniany będzie relatywnie wysoki udział wydatków majątkowych w budżecie gminy, w szczególności inwestycyjnych.

Osiągnięcie wysokiej sprawczości finansowej samorządu gminy, ze względu na jej wielowymiarowe znaczenie, przyczyniać się będzie do osiągnięcia wszystkich pozostałych celów operacyjnych, a co za tym idzie wszystkich celów strategicznych SRGP 2024-2034.

CEL OPERACYJNY O.30**WSPIERAJĄCA, PARTNERSKA WSPÓŁPRACA STRATEGICZNA**

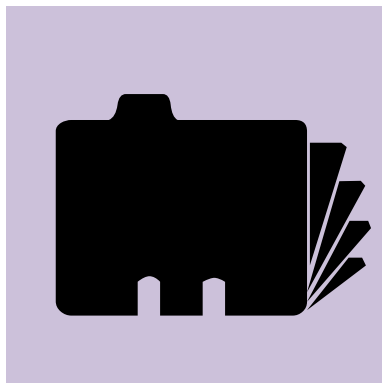
Choć samorząd Gminy Prażmów jest głównym kreatorem jej rozwoju społecznego, gospodarczego, przestrzennego i środowiskowego, w realizacji tej misji może, powinien i współpracuje z różnymi podmiotami publicznymi, prywatnymi i społecznymi. Współpraca taka nie tylko bowiem niekiedy wymagana jest przez przepisy, ale zwiększa jego zdolności do kreowania rozwoju, w szczególności, gdy posiada ona charakter długoterminowy, obopólnie lub wielostronnie korzystny, prowadzona jest z podmiotami o dużym, potencjalnym wpływie na gminę, a jednocześnie dotyczy przedsięwzięć o kluczowym znaczeniu dla jej rozwoju. W skrócie, gdy jest to współpraca strategiczna. Biorąc to pod uwagę, jako cel operacyjny SRGP 2024-2034 wyznacza się **rozwijanie, wspierającej rozwój gminy, partnerskiej współpracy strategicznej**.

W ramach dążeń do osiągnięcia tego celu **rozwijana będzie partnerska, publiczno-publiczna i współpracy strategiczna**, stanowiąca wdrożenie zasady wielopoziomowego zarządzania rozwojem. Obejmować ona będzie m. in. dalszy udział w sformalizowanych formach współpracy międzysamorządowej wspieranych ze środków pomocowych, rozwój współpracy z sąsiednimi samorządami gminnymi oraz ich jednostkami organizacyjnymi, rozwój współpracy transgranicznej z samorządami partnerskimi, a także rozwój współpracy z samorządami powiatu i województwa. W ramach tej ostatniej, władze gminy dążyć też będą m. in. do włączania działań SRGP 2024-2034 do strategii, planów i programów rozwoju Powiatu Piaseczyńskiego i Województwa Mazowieckiego. Analogicznie w odniesieniu do związków i organizacji samorządowych, których gmina jest członkiem.

Rozwijana będzie także **publiczno-społeczna, partnerska współpraca strategiczna**. Oznacza to poszerzanie i kierunkowanie współpracy samorządu gminy z partnerami społecznymi, zwłaszcza z lokalnymi organizacjami pozarządowymi. Oznacza również intensyfikację współpracy z poszczególnymi, aktywnymi mieszkańcami. Zapewniane też będą lokalowe podstawy obu form tej współpracy.

Szczególną formą współpracy strategicznej **będzie pozyskiwanie na teren gminy ponadlokalnych instytucji publicznych i ich usług**, zwłaszcza komunikacyjnych, edukacyjnych, opiekuńczych, socjalnych i związanych z bezpieczeństwem. Dominować w tym zakresie będą działania lobbingsowe i materialne wspieranie takiej absorpcji, co jednocześnie będzie wyrazem wchodzenia Gminy Prażmów na kolejne, wyższe poziomy rozwoju społeczno-gospodarczego, które implikowane jest jej dotychczasowym oraz spodziewanym wzrostem demograficznym i urbanizacyjnym.

Rozwój partnerskiej współpracy strategicznej prowadzonej przez samorząd gminy, ze względu na jego wielopodmiotowość i wielowymiarowe znaczenie, przyczyniać się będzie do osiągania wszystkich pozostałych celów operacyjnych, a co za tym idzie wszystkich celów strategicznych SRGP 2024-2034.

CEL OPERACYJNY O.31**PRORZWOJOWE ZARZĄDZANIE NIERUCHOMOŚCIAMI GMINY**

Nieruchomości, obok zasobów kadrowych i finansowych należą do podstawowych zasobów materialnych, za pomocą których samorząd gminy realizuje swoje zadania. W przypadku Gminy Prażmów, ich znaczenie jest szczególnie duże ze względu na fakt konieczności realizacji przez samorząd szeregu inwestycji, szczególnie w infrastrukturę techniczną i społeczną, poprawy zagospodarowania przestrzennego oraz ochrony zasobów środowiska. W związku z tym, jako cel operacyjny SRGP 2024-2034 wyznacza **się zapewnienie prorozwojowego zarządzania nieruchomościami należącymi do gminy.**

Osiągnięcie tego celu obejmować będzie trzy główne rodzaje działań związanych z nieruchomościami. W odniesieniu do obiektów posiadanych przez gminę, w tym gminne jednostki organizacyjne, polegać ono będzie na ich **przebudowie i rozbudowie**, czy też **budowie** obiektów nowych – w zależności od przyjętych metod realizacji działań wskazanych w SRGP 2024-2034. W odniesieniu do nieruchomości niezbędnych dla realizacji tych działań, a nie posiadanych przez gminę, stosowane będzie ich **nabywanie, zamiany, komunalizacje i inne metody pozyskiwania**. Z kolei w przypadku nieruchomości należących do gminy, które nie są wykorzystywane w związku z realizacją zadań gminy, a jednocześnie nie są przewidziane w długookresowej perspektywie do późniejszego wykorzystania, albo udostępnienia, stosowane będzie ich **udostępnianie, w tym prywatyzacja**, z jednoczesnym zabezpieczaniem ich przed wieloletnim niezainwestowaniem.

Prorozwojowe zarządzanie nieruchomościami gminy przyczyniać się będzie do osiągnięcia innych celów operacyjnych, a w przypadku niektórych warunkować ich osiągnięcie. Cele te to:

- O.01 Komunikacja publiczna integracji aglomeracyjnej i wewnętrznej.
- O.02 Kompleksowe bezpieczeństwo i porządek publiczny.
- O.03 Edukacja, opieka i wych. skutecznie i efektywnie budujące kapitał ludzki, społ. i kulturowy.
- O.04 Wysoka aktywność kulturalna mieszkańców.
- O.05 Zachowany i wykorzystany kapitał kulturowy.
- O.06 Upowszechniona aktywność fizyczna.
- O.10 Wielowymiarowa integracja społeczna osób niepełnosprawnych i seniorów.
- O.11 Transformacja i aktywizacja działalności bibliotecznej.
- O.12 Kompletna infrastruktura wodociągowa i zlikwidowana luka kanalizacyjna.
- O.13 Infrastruktura hydrotechniczna skutecznego zarządzania zasobami wody.
- O.14 Zdywersyfikowana i efektywna infrastruktura energetyczna rozwoju społeczno-gosp.
- O.15 Spójna wewnętrznie i aglomeracyjnie, rozwinięta infrastruktura komunikacyjna.
- O.17 Zrównoważony, lokalny rozwój gospodarczy.
- O.19 Rozwinięte, zrównoważone, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne gminy.
- O.20 Kompleksowo zarządzana i dobrze zagospodarowana przestrzeń.
- O.21 Wielowymiarowa redukcja zanieczyszczeń oraz ochrona i rewitalizacja zasobów środ. nat.
- O.22 Zrównoważony rozwój mieszkalnictwa.
- O.25 Rozwój małej architektury i założeń zielonych przestrzeni publicznych.

7. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych

Osiągnięcie celów operacyjnych, a poprzez nie celów strategicznych rozwoju Gminy Prażmów, wymaga podejmowania jednorazowych, cyklicznych lub stałych działań (przedsięwzięć, czynności, projektów, prac itp.), w tym edukacyjnych, inwestycyjnych, kadrowych, koncepcyjnych, modernizacyjnych, monitoringowo-ewaluacyjnych, naprawczych, organizacyjnych, planistycznych, prawnych (np. zawieranie umów), prawotwórczych (np. przyjmowanie uchwał), promocyjnych, wychowawczych i innych, stymulujących pożądane zmiany jej społecznych, gospodarczych i przestrzennych własności.

Niniejszy rozdział zawiera, wskazane dla każdego z celów strategicznych i operacyjnych:

- kierunki działań, tzn. ich rodzaje, typy, prowadzące do tych zmian (oznaczone O.XX/R.XX),
- przykładowe i rekomendowane działania mieszczące się w wyżej wymienionych kierunkach i możliwe do podjęcia w ramach realizacji Strategii Rozwoju Gminy Prażmów 2024-2034 (oznaczone literami).

W prawidłowym rozumieniu kierunków działań oraz przykładowych i rekomendowanych działań istotne jest to, iż ich lista nie jest zamknięta i niezmienna. **Istotą Strategii Rozwoju Gminy Prażmów 2024-2034 są przede wszystkim cele strategiczne i operacyjne, w związku z tym to je należy traktować jako stałe.** Ich zmiana oznaczałaby bowiem zamianę tej Strategii na inną. Kierunki działań i działania mieszczą się natomiast w sferze metod i narzędzi osiągnięcia tych celów, a ich dobór i realizacja będą zależne od przyszłych, nieznanych dziś w pełni, a jedynie przewidywanych uwarunkowań, decyzji ponadlokalnych władz i innych społecznych, gospodarczych oraz przestrzenno-środowiskowych procesów, a także od możliwości samorządu gminy oraz jego partnerów. Ich lista jest zatem wyrazem wiedzy, przekonania i intencji samorządu gminy w chwili przyjmowania Strategii Rozwoju Gminy Prażmów na lata 2024-2034, co do możliwych i zasadnych sposobów osiągnięcia wyznaczonych celów. Może i powinna być zatem modyfikowana, gdy okaże się to konieczne lub korzystne dla osiągnięcia ww. celów. **Przyjmuje się jednak, że samorząd gminy wraz z jego partnerami będzie z zaangażowaniem podejmował wysiłki na rzecz realizacji tych kierunków działań i działań, które zostały wskazane w SRGP 2024-2034.**

Należy podkreślić, że – zgodnie z zasadą rozwoju zrównoważonego – wszystkie działania mieszczące się w ww. kierunkach, samorząd gminy będzie dobierał i realizował w formach:

- zgodnych z przepisami określonymi w aktualnych aktach prawa lokalnego, krajowego i obowiązującego w Polsce prawa Unii Europejskiej, służących ochronie przyrody, w szczególności zapewniających ochronę przyrody zgodnie z formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.
- priorytetyzujących ich korzystny wpływ na środowisko naturalne lub neutralność środowiskową, a gdy jest to niemożliwe, w formach osiągalnie zminimalizowanego, negatywnego wpływu na środowisko naturalne, przy czym zgodnie ze wskazanymi wyżej przepisami, a w sytuacjach wymaganych prawem poprzedzać to będą oceny oddziaływania na środowisko oraz inne wymagane przez przepisy prawa analizy i procedury.

7.1. Kierunki działań w wymiarze społecznym

CEL STRATEGICZNY ROZWOJU W WYMIARZE SPOŁECZNYM (S1):

**WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA POPRZEZ ZRÓWNOWAŻONĄ INTEGRACJĘ
DOSTĘPNYCH USŁUG INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I TECHNICZNEJ
Z WIELOWYMIAROWYM ZAANGAŻOWANIEM
ZINTEGROWANEJ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ**

CEL OPERACYJNY O.01: KOMUNIKACJA PUBLICZNA INTEGRACJI AGLOMERACYJNEJ I WEWNĘTRZNEJ

O.01/K1. Rozwijanie komunikacji autobusowej integrującej gminę aglomeracyjnie, w szczególności z Piasecznem i Warszawą, a także wewnątrz, w tym:

- a. promowanie komunikacji autobusowej wśród mieszkańców, którzy z niej nie korzystają,
- b. obejmowanie usługami komunikacji autobusowej miejscowości, które są jej pozbawione,
- c. poszerzanie czasowe i przestrzenne nabywanych oraz organizowanych przez gminę usług komunikacji autobusowej z jednoczesnym zachowaniem sytuacji konkurencyjnej w tym zakresie,
- d. pogłębianie integracji rozkładów i tras lokalnej komunikacji autobusowej z rozkładami i trasami ponadlokalnej komunikacji autobusowej realizowanej z wykorzystaniem przystanków na terenie gminy, jak i zlokalizowanych poza jej obszarem,
- e. dostosowywanie tras i rozkładów jazdy autobusów do lokalizacji i godzin pracy gminnych jednostek świadczących usługi opiekuńczo-wychowawcze, edukacyjne, kulturalne i sportowo-rekreacyjne – ograniczanie wewnątrzgminnego wykluczenia komunikacyjnego z usług gminnych,
- f. dostosowywanie tras i rozkładów jazdy lokalnej komunikacji autobusowej do lokalizacji i godzin pracy obszarów koncentracji miejsc pracy i edukacji zlokalizowanych poza gminą, do których dojeżdżają znaczne grupy mieszkańców gminy,
- g. budowa, rozbudowa i przebudowa bezpłatnych miejsc parkingowych typu Park&Ride, w tym z wyodrębnioną częścią rowerową, w sąsiedztwie wybranych przystanków autobusowych,
- h. rozwój systemów przystankowej, internetowej i wewnątrzautobusowej, w tym dynamicznej (e)-informacji pasażerskiej,
- i. egzekwowanie dobrego standardu technicznego, dostępności i funkcjonalności autobusów wraz z ich punktualnością, prędkością podróży i niską emisyjnością, a także kontroli biletów autobusowych,
- j. kompleksowa modernizacja przystanków autobusowych, w tym ich oznakowanie, uprządkowanie, wyposażenie w aktualne rozkłady jazdy i kontakty telefoniczne do przewoźników.

O.01/K2. Rozwijanie komunikacji kolejowej integrującej gminę aglomeracyjnie, w szczególności z Piasecznem i Warszawą, w tym:

- a. promowanie komunikacji kolejowej wśród mieszkańców, którzy z niej nie korzystają,
- b. uczestniczenie samorządu gminy w subregionalnym lobbingu i innych, międzysamorządowych działaniach na rzecz wzrostu liczby połączeń kolejowych obsługujących gminę oraz subregionalnej integracji biletowej komunikacji kolejowej i autobusowej,
- c. pogłębianie integracji rozkładów i tras lokalnej komunikacji autobusowej z rozkładami i trasami ponadlokalnej komunikacji kolejowej realizowanej z wykorzystaniem stacji na terenie gminy, jak i zlokalizowanych poza jej obszarem,
- d. budowa, rozbudowa i przebudowa bezpłatnych i bezpiecznych miejsc parkingowych typu Park&Ride, w tym z wyodrębnioną częścią rowerową, w sąsiedztwie wszystkich przystanków kolejowych.

O.01/K3. Planowanie, zintegrowana organizacja i ewaluacja działań w zakresie komunikacji publicznej, w tym:

- a. opracowanie i wdrożenie, spójnego z PZMW 2030+, „Programu Rozwoju Komunikacji Publicznej Gminy Prażmów na lata 2025-2034” [PRKP 2025-2034] precyzyjnego i integrującego kierunki działań samorządu gminy bezpośrednio i pośrednio związane z komunikacją publiczną w gminie;
- b. kontynuowanie wdrażania „Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Metropolii Warszawskiej 2030+” [PZMW 2030+] w zakresie dotyczącym Gminy Prażmów oraz lobbing na rzecz realizacji tych zaplanowanych zadań przez innych współrealizatorów PZMW 2030+, które dotyczą Gminy Prażmów.

CEL OPERACYJNY O.02: KOMPLEKSOWE BEZPIECZEŃSTWO I PORZĄDEK PUBLICZNY

O.02/K1. Podnoszenie poziomu bezpieczeństwa pożarowego oraz zdolności gaśniczych i ratowniczych, w tym:

- a. wspieranie rozwoju bazy lokalowej, pojazdów ratowniczych, wyposażenia i kwalifikacji ochotniczych straży pożarnych funkcjonujących w gminie,
- b. organizacja i wspieranie organizacji edukacji mieszkańców, w tym młodzieży, w zakresie udzielania pomocy przedmedycznej i podstawowych czynności ratowniczych,
- c. organizacja i wspieranie organizacji edukacji mieszkańców w zakresie postępowania w sytuacjach podwyższonego zagrożenia i wystąpienia: pożaru, wypadku komunikacyjnego, ruchów masowych ziemi, powodzi i skutków innych klęsk żywiołowych,
- d. wyposażenie obiektów samorządu gminy, w których stale lub okresowo przebywają ludzie w defibrylatory AED (*automated external defibrillator*).

O.02/K2. Podnoszenie poziomu bezpieczeństwa komunikacyjnego, w tym:

- a. identyfikacja punktów podwyższonych zagrożeń komunikacyjnych, w tym w ruchu pieszym i ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży, a także techniczna i organizacyjna redukcja tych zagrożeń lub lobbing na rzecz i wsparcie ich redukcji,
- b. organizacja i wspieranie organizacji edukacji dla bezpieczeństwa komunikacji pieszej, rowerowej i z użyciem UTO, w tym ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.

O.02/K3. Redukowanie poziomu zagrożenia powodziowego, w tym:

- a. ograniczanie potencjalnych skutków powodzi dla zdrowia ludzi, stanu środowiska, mienia i dziedzictwa kulturowego oraz warunków działalności gospodarczej, poprzez uwzględnianie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią przy sporządzaniu planu ogólnego, planów miejscowych i innych gminnych instrumentów zarządzania przestrzenią, w tym zapewnienie braku możliwości realizacji procesów budowlanych innych niż specjalne na terenach szczególnego zagrożenia powodzią,
- b. wykorzystywanie przez samorząd gminy wyników analiz skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i rekomendacji zmian, wyników analiz możliwości zwiększenia retencji na terenach leśnych, rolniczych i zurbanizowanych, a także informacji z systemów monitorowania i gromadzenia informacji o podtopieniach i ich skutkach na obszarach zurbanizowanych i użytków rolnych.
- c. realizacja działań gminnych wynikających z planów zarządzania ryzykiem powodziowym.

O.02/K4. Zapewnienie skuteczności funkcjonowania gminnych systemów bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym:

- a. zapewnienie zdolności technicznych i kadrowo-kompetencyjnych gminnych jednostek organizacyjnych do funkcjonowania w sytuacjach kryzysowych, takich jak: działania zbrojne, kryzysy migracyjne, pandemie, kryzysy energetyczno-infrastrukturalne, klęski żywiołowe itp., a także w warunkach podwyższonego zagrożenia ich wystąpieniem,
- b. praktyczne ćwiczenie wdrażania krótkoterminowych planów reagowania oraz długoterminowych planów funkcjonowania poszczególnych gminnych jednostek organizacyjnych w sytuacjach kryzysowych, takich jak: działania zbrojne, kryzysy migracyjne, pandemie, kryzysy energetyczno-infrastrukturalne, klęski żywiołowe itp.
- c. doskonalenie systemu powiadamiania mieszkańców o lokalnych sytuacjach kryzysowych,
- d. szkolenie pracowników Urzędu Gminy Prażmów i innych gminnych jednostek organizacyjnych w zakresie udzielania pomocy przedmedycznej,
- e. przygotowanie planów współpracy z wybranymi organizacjami pozarządowymi w sytuacjach kryzysowych, takich jak: działania zbrojne, kryzysy migracyjne, pandemie, kryzysy energetyczno-infrastrukturalne, klęski żywiołowe itp.

O.02/K5. Zapewnienie ochrony mieszkańców i funkcjonalności systemów samorządowych w sytuacjach kryzysowych, w tym:

- a. tworzenie, w tym budowa, miejsc schronienia mieszkańców w sytuacjach kryzysowych,
- b. edukowanie mieszkańców, w tym dzieci i młodzieży nt. postępowania w sytuacjach kryzysowych, takich jak: działania zbrojne, kryzysy migracyjne, pandemie, długotrwałe uszkodzenia infrastruktury technicznej, klęski żywiołowe itp.

O.02/K6. Podnoszenie poziomu bezpieczeństwa osobistego, mienia i porządku publicznego, w tym:

- a. lobbing na rzecz i wsparcie poszerzenia zakresu czasowego działalności i potencjału kadrowego Posterunku Policji w Prażmowie,
- b. rozwój monitoringu wizyjnego obejmującego miejsca publiczne,

- c. edukacja i wspieranie edukacji mieszkańców w zakresie unikania i postępowania wobec zagrożeń bezpieczeństwa osobistego, mienia i porządku publicznego,
- d. edukacja i wspieranie edukacji mieszkańców, w szczególności seniorów, na temat zagrożeń cyfrowych i rynkowych, oszustw finansowych, wyłudzeń itp.,
- e. doskonalenie gminnych przepisów porządkowych i związanych ze sprzedażą i podawaniem napojów alkoholowych.

O.02/K7. Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w szkołach, w tym:

- a. edukacja uczniów i personelu szkół gminnych na temat zagrożeń występujących w środowiskach uczniowskich, w szczególności przemocy, wymuszeń, znęcania, molestowania i innych form agresji oraz kradzieży, a także na temat zapobiegania im i ich eliminowania,
- b. wykrywanie, reagowanie na oraz zapobieganie zagrożeniom występującym w środowiskach uczniowskich,
- c. rozwój technicznych systemów poprawy bezpieczeństwa szkół, w tym ich monitoringu wizyjnego,
- d. edukacja rodziców i opiekunów dzieci z gminnych szkół na temat zagrożeń występujących w środowiskach uczniowskich, w szczególności przemocy i innych form agresji oraz kradzieży, a także ich wykrywania, reagowania na nie oraz zapobiegania im.

O.02/K8. Podnoszenie poziomu pozaszkolnego bezpieczeństwa dzieci i młodzieży, w tym:

- a. edukacja i wspieranie edukacji dzieci i młodzieży na temat unikania i postępowania w sytuacjach zagrożeń typu: zranienie, atak psa, wypadek, przemoc, awaria techniczna, zagrożenie ze strony sprzętu rolniczego i in.,
- b. zapewnienie bezpieczeństwa technicznego gminnych placów zabaw,
- c. edukacja i wspieranie edukacji dzieci i młodzieży oraz rodziców i opiekunów nt. bezpieczeństwa cyfrowego.

O.02/K9. Redukowanie zagrożeń epidemiologicznych i epizootycznych, w tym:

- a. stosowanie dobrych praktyk bezpieczeństwa sanitarno-epidemiologicznego w gminnych jednostkach organizacyjnych,
- b. informowanie mieszkańców o zagrożeniach sanitarno-epidemiologicznych i epizootycznych oraz przyjętych wobec nich przepisach i procedurach gminnych jednostek organizacyjnych,
- c. wspieranie działań na rzecz redukcji zagrożeń epizootycznych.

O.02/K10. Planowanie, zintegrowana organizacja i ewaluacja działań na rzecz bezpieczeństwa i porządku publicznego gminy, w tym:

- a. aktualizowanie i realizacja zadań samorządu gminy w ramach „Gminnego Planu Zarządzania Kryzysowego dla Gminy Prażmów” [GPZK],
- b. opracowywanie i wdrażanie rocznych „programów opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Prażmów” [POBZ 1].

CEL OPERACYJNY O.03: EDUKACJA, OPIEKA I WYCHOWANIE SKUTECZNIE I EFEKTYWNE BUDUJĄCE KAPITAŁ LUDZKI, SPOŁECZNY I KULTUROWY.**O.03/K1. Rozwijanie gminnych usług szkolnictwa podstawowego, w tym:**

- a. rozbudowa, przebudowa i modernizacja obiektów szkół gminnych,
- b. pozainwestycyjne oraz niskonakładowe podnoszenie poziomu estetyki i funkcjonalności szkół i ich otoczenia – z perspektywy uczniów oraz kadr szkolnych,
- c. poszerzanie dydaktycznej, sportowej, kulturalnej i socjalnej bazy materialnej gminnych szkół podstawowych, w tym w szczególności wyposażenia technicznego i obiektów towarzyszących budynkom szkolnym,
- d. świadczenie w gminnych szkołach podstawowych usług profilaktyczno-terapeutycznych, w tym w szczególności psychologicznych i socjoterapeutycznych, ortopedyczno-korekcyjnych, logopedycznych, a także opieki pielęgniarskiej,
- e. prowadzenie w gminnych szkołach podstawowych pozalekcyjnych zajęć szkolnych rozwijających kompetencje miękkie¹ uczniów,
- f. prowadzenie w gminnych szkołach podstawowych zajęć pozalekcyjnych rozwijających wiedzę o globalnych megatrendach, a także o poszczególnych krajach oraz ich gospodarkach, środowisku i społeczeństwach, w tym zapobiegających ukształtowaniu, niezgodnych z wiedzą naukową, stereotypowych wyobrażeń i opinii, a jednocześnie poszerzających horyzonty rozumienia świata,
- g. prowadzenie w gminnych szkołach podstawowych zajęć pozalekcyjnych rozwijających świadomość, współczesnych, potwierdzonych naukowo, wyzwań społecznych, gospodarczych i przestrzenno-środowiskowych Polski oraz wiedzę nt. pożądanых wobec nich postaw mieszkańców gminy, w tym młodzieży,
- h. prowadzenie w gminnych szkołach podstawowych zajęć pozalekcyjnych służących prewencji i rozwiązywaniu problemów społecznych, odciążeniu rodziców, rozwijających postawy obywatelskie, a także upowszechniających zachowania prozdrowotne,
- i. prowadzenie w gminnych szkołach podstawowych zajęć rozbudzających zainteresowania techniczne i kreatywność techniczną, w tym w zakresie technologii cyfrowych, energetycznych, mobilnościowych, konstrukcyjnych itp.,
- j. prowadzenie w gminnych szkołach podstawowych zajęć pozalekcyjnych na temat bezpieczeństwa², a także wspieranie analogicznych zajęć w szkołach innych niż gminne,

---

¹ Takie jak: pragnienie samorozwoju, innowacyjność, kreatywność, przedsiębiorczość, logiczne i nieschematyczne myślenie, odpowiedzialność, przywództwo, zespołowość, umiejętność delegowania i egzekwowania zadań, zdolność motywowania siebie i innych, zdolność skupiania się na celu, lojalność, asertywność, komunikatywność, adaptacyjność, rezyliencja, zdolność zarządzania sobą w czasie (terminowość, punktualność), samodyscyplina, odporność na stres, perswazyjność, umiejętność konstruktywnej oceny i przyjmowania krytyki, zdolność rozwiązywania konfliktów (także poprzez kompromisy), kultura osobista, życzliwość.

² Dotyczących: bezpieczeństwa komunikacyjnego, osobistego (zw. z przemocą fizyczną i psychiczną, agresją, nękaniami itp.), mienia (zw. wymuszeniami, kradzieżą, wandalizmem), pożarowego, cyfrowego, sanitarno-epidemiologicznego, a także bezpieczeństwa w sytuacjach kataklizmów i ekstremalnych zjawisk pogodowych.

- k. prowadzenie w gminnych szkołach podstawowych zajęć pozalekcyjnych o charakterze przysposobienia obronnego i obrony cywilnej, a także wspieranie analogicznych zajęć w szkołach innych niż gminne,
- l. wspieranie uczniów w wyborze ścieżki kontynuacji edukacji,
- m. motywowanie uczniów do osiągania wysokich wyników edukacyjnych, w tym nagrodami i stypendiami,
- n. wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych problemami społecznymi i zdrowotnymi oraz zagrożonych różnymi formami wykluczenia.

O.03/K2. Rozwijanie gminnych usług przedszkolnych, w tym:

- a. zwiększanie liczby miejsc w gminnych placówkach przedszkolnej opieki, edukacji i wychowania,
- b. poszerzanie dydaktycznej, sportowej, kulturalnej i socjalnej bazy materialnej gminnych przedszkoli i oddziałów przedszkolnych,
- c. poszerzanie, towarzyszących gminnym usługom opieki przedszkolnej, usług profilaktyczno-terapeutycznych, w tym w szczególności logopedycznych, ortopedyczno-korekcyjnych, psychologicznych i socjoterapeutycznych, a także opieki pielęgniarstwa,
- d. prowadzenie zajęć w przedszkolach gminnych rozwijających kompetencje miękkie¹ dzieci,
- e. prowadzenie zajęć w przedszkolach gminnych rozwijających wiedzę dzieci o innych krajach i ich społeczeństwach, w tym zajęć zapobiegających ukształtowaniu niezgodnych z rzeczywistością, stereotypowych wyobrażeń i opinii, a jednocześnie poszerzających horyzonty postrzegania świata,
- f. prowadzenie w przedszkolach gminnych zajęć służących zwiększeniu kompetencji dzieci w zakresie bezpieczeństwa, zachowań prozdrowotnych i proekologicznych,
- g. prowadzenie zajęć w przedszkolach gminnych rozbudzających u dzieci zainteresowania techniczne i kreatywność techniczną, w tym w zakresie technologii cyfrowych, energetycznych, mobilnościowych, konstrukcyjnych itp.,
- h. wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci korzystających z gminnej opieki przedszkolnej, dotkniętych problemami społecznymi i zdrowotnymi oraz zagrożonych różnymi formami wykluczenia,
- i. włączanie rodziców dzieci z gminnych placówek przedszkolnych w wychowanie i dydaktykę przedszkolną.

O.03/K3. Rozwijanie gminnych i wspieranie rozwoju niepublicznych usług żłobkowych, w tym:

- a. poszerzanie dostępności terytorialnej i skali gminnych usług opieki żłobkowej na obszarach gminy o znacznym i trwale niezaspokojonym zapotrzebowaniu na nie,

---

¹ Takie jak: kreatywność, innowacyjność, logiczność myślenia, odpowiedzialność, asertywność, komunikatywność, zespołowość, życzliwość, zdolności organizacyjne, samodyscyplina, zdolność rozwiązywania konfliktów (także poprzez kompromisy), zdolność motywowania siebie i innych, skupianie się na celu, kultura osobista, chęć samorozwoju.

- b. poszerzanie usług profilaktyczno-terapeutycznych, w tym w szczególności logopedycznych, ortopedyczno-korekcyjnych, psychologicznych i socjoterapeutycznych, a także opieki pielęgniarskiej, towarzyszących gminnym usługom opieki żłobkowej,
- c. znoszenie barier integracyjnej opieki żłobkowej nad dziećmi niepełnosprawnymi,
- d. wspieranie rozwoju niepublicznych żłobków i klubów dziecięcych świadczących usługi analogiczne do żłobkowych.

O.03/K4. Wspieranie rozwoju kapitału ludzkiego dorosłych mieszkańców gminy, w tym:

- a. wspieranie szkoleń, warsztatów i innych form edukacji podnoszącej kapitał ludzki mieszkańców, w tym w szczególności w zakresie umiejętności cyfrowych, przedsiębiorczych postaw życiowych, rozwoju osobistego, prowadzenia życia prywatnego i zawodowego w oparciu o liczne relacje bilateralne i sieciowe, otwartości na zmiany itp.,
- b. wspieranie szkoleń, warsztatów i innych form edukacji podnoszącej kapitał społeczny mieszkańców, szczególnie w zakresie zaangażowania wolontariackiego, samopomocy sąsiedzkiej, zakładania organizacji pozarządowych itp.,
- c. udzielanie wsparcia edukacyjnego wybitnie utalentowanym mieszkańcom gminy kontynuującym naukę.

O.03/K5. Podnoszenie trafności, skuteczności i efektywności działania gminnych systemów edukacji, opieki i wychowania, w tym:

- a. wspieranie doskonalenia zawodowego nauczycieli i opiekunów gminnych szkół, przedszkoli i żłobków,
- b. zapewnienie nauczycielom i opiekunom gminnych szkół, przedszkoli i żłobków warunków pracy umożliwiających im i motywujących ich do skutecznego osiągnięcia celów dydaktycznych, wychowawczych, opiekuńczych i pokrewnych,
- c. poszerzanie zakresu narzędzi motywujących nauczycieli i opiekunów gminnych szkół, przedszkoli i żłobków do osiągnięcia wysokich i trwałych wyników dydaktycznych, wychowawczych, opiekuńczych i pokrewnych, w szczególności nagród,
- d. stosowanie narzędzi, technik i metod dydaktycznych oraz wychowawczych wykorzystujących nowe metody cyfrowe, w tym wirtualne i oparte na sztucznej inteligencji, a także społecznościowe i procesowe,
- e. stosowanie w procesie edukacji oraz wychowania działań grupowych i doświadczenia innego niż tylko słuchanie, pisanie i czytanie, zwłaszcza poprzez laboratoria, warsztaty, gry edukacyjne, konkursy, konwersatoria, zajęcia praktyczne, terenowe itp.,
- f. przyznawanie uczniom nagród o charakterze motywacyjnym, a także udzielanie stypendiów za szczególne osiągnięcia w poszerzaniu własnej wiedzy i umiejętności,
- g. przełamywanie technicznych i społecznych barier integracyjnej opieki, edukacji i wychowania niepełnosprawnych uczniów szkół i wychowanków przedszkoli oraz żłobków,
- h. pogłębianie udziału rodziców oraz opiekunów prawnych w szkolnych, przedszkolnych i żłobkowych procesach dydaktycznych, wychowawczych, profilaktyczno-terapeutycznych oraz w świadczeniu wsparcia socjalnego na rzecz najbardziej potrzebujących uczniów i wychowanków,

- i. optymalizowanie kosztów działalności gminnych jednostek żłobkowych, przedszkolnych i szkolnych, przy zachowaniu jakości, zakresu i dostępności świadczonych przez nie usług,
- j. poszerzanie współpracy gminnych szkół podstawowych z ponadlokalnymi placówkami edukacyjnymi, w szczególności szkolnictwa średniego i branżowego
- k. udostępnianie gminnych obiektów oświatowych dla komercyjnej działalności edukacyjnej i pokrewnej.

CEL OPERACYJNY O.04: WYSOKA AKTYWNOŚĆ KULTURALNA MIESZKAŃCÓW

O.04/K1. Rozwijanie bazy materialnej gminnej działalności kulturalnej proporcjonalnej do jej celów i liczby mieszkańców, w tym:

- a. utworzenie Gminnego Domu Kultury z siedzibą zapewniającą możliwość prowadzenia wielodziedzinowej i nowoczesnej działalności kulturalnej oraz towarzyszącej,
- b. budowa świetlic wiejskich w miejscowościach o dużym i niezaspokojonym zapotrzebowaniu na działalność kulturalną i integrację społeczną,
- c. przebudowa, rozbudowa, modernizacja istniejących świetlic wiejskich znajdujących się w niedostatecznym stanie technicznym oraz zagospodarowanie ich otoczenia.

O.04/K2. Rozwijanie włączającej, integrującej i przedsiębiorczej, samorządowej działalności kulturalnej, w tym:

- a. zwiększanie uczestnictwa mieszkańców w kulturze poprzez inspirację i edukację kulturalną oraz dostosowywanie gminnych usług w zakresie kultury do ich aktywności i potrzeb,
- b. kształtowanie gminnych usług w zakresie kultury tak, by przyczyniały się do redukcji problemów społecznych, integracji społecznej, upowszechniania postaw obywatelskich, rewitalizacji dziedzictwa kulturowego gminy oraz rozwoju jej funkcji rekreacyjno-turystycznych,
- c. pozyskiwanie ponadlokalnej kultury dla mieszkańców, w tym organizacji ponadlokalnych przedsięwzięć kulturalnych na terenie gminy, w szczególności włączających w kulturę ich liczne i pasywne kulturalnie grupy, a także przyczyniających się do rozwoju funkcji rekreacyjno-turystycznych gminy,
- d. włączanie gminnej działalności kulturalnej w ponadlokalne przedsięwzięcia i programy kulturalne, w tym przyczyniające się do rozwoju funkcji rekreacyjno-turystycznych gminy,
- e. popularyzowanie i wspieranie popularyzacji wiedzy o historii, tradycji i kulturze gminy oraz regionu.

O.04/K3. Inspirowanie i wspieranie pozarządowej działalności kulturalnej na rzecz mieszkańców i ich indywidualnej działalności kulturalnej prowadzonej w gminie, w tym:

- a. inspirowanie i wspieranie zakładania przez mieszkańców lokalnych organizacji pozarządowych prowadzących działalność w zakresie kultury dla mieszkańców gminy, w szczególności przyczyniających do redukcji problemów społecznych, integracji spo-

- łecznej, upowszechniania postaw obywatelskich oraz do rewitalizacji dziedzictwa kulturowego gminy,
- b. inspirowanie i wspieranie lokalnych organizacji pozarządowych, prowadzących działalność w zakresie kultury dla mieszkańców gminy, w pozyskiwaniu środków pomocowych ze źródeł innych niż budżet gminy, w szczególności unijnych i komercyjnych.
  - c. wspieranie działalności w zakresie kultury prowadzonej dla mieszkańców gminy przez organizacje pozarządowe i indywidualne osoby, w szczególności przyczyniającej się do redukcji problemów społecznych, integracji społecznej, upowszechniania postaw obywatelskich oraz do rewitalizacji dziedzictwa kulturowego gminy,
  - d. nagradzanie i stałe wspieranie wybitnie utalentowanych dzieci i młodzieży, mieszkańców gminy, w ich rozwoju artystyczno-twórczym, w tym za pomocą stypendiów,
  - e. promowanie działalności kulturalnej prowadzonej przez lokalne organizacje pozarządowe oraz indywidualne osoby na rzecz mieszkańców, a także przyczyniającej się do rozwoju funkcji rekreacyjno-turystycznych gminy,
  - f. nagradzanie i promowanie organizacji pozarządowych i osób najskuteczniej przyczyniających się do włączania mieszkańców w aktywność kulturalną, w szczególności grup mieszkańców charakteryzujących się pasywnym kulturalnie trybem życia oraz dzieci, młodzieży i seniorów.

O.04/K4. Podnoszenie trafności, skuteczności i efektywności działania gminnego systemu usług kulturalnych, w tym:

- a. powołanie i rozwój działalności Rady Kultury jako organu doradczo-opiniotwórczego Wójta Gminy Prażmów,
- b. przeniesienie działalności kulturalnej prowadzonej przez gminne jednostki, dla których jest ona działalnością poboczną, do nowo utworzonego Gminnego Domu Kultury,
- c. zapewnienie gminnym kadrom kultury warunków pracy umożliwiających im i motywujących ich do skutecznego osiągnięcia celów ich działalności,
- d. doskonalenie kwalifikacji gminnych kadr kultury, w tym we włączaniu w nią grup mieszkańców charakteryzujących się pasywnym kulturalnie trybem życia oraz dzieci, młodzieży i seniorów, a także w wykorzystaniu kultury do redukcji problemów społecznych, integracji społecznej, upowszechniania postaw obywatelskich i rewitalizacji dziedzictwa kulturowego gminy,
- e. promowanie i nagradzanie lokalnych kadr kultury za sukcesy w upowszechnianiu i włączaniu mieszkańców gminy w kulturę, a także w wykorzystaniu kultury do redukcji problemów społecznych, integracji społecznej, upowszechniania postaw obywatelskich i rewitalizacji dziedzictwa kulturowego gminy,
- f. koordynacja działalności gminnych oraz lokalnych, pozarządowych i komercyjnych podmiotów działalności kulturalnej,
- g. integracja wybranych przedsięwzięć gminny w zakresie kultury z jej przedsięwzięciami na rzecz rozwoju aglomeracyjnych funkcji rekreacyjno-turystycznych, upowszechniania aktywności ruchowej, budowy społeczeństwa obywatelskiego oraz ochrony środowiska.

CEL OPERACYJNY O.05: ZACHOWANY I WYKORZYSTANY KAPITAŁ KULTUROWY.**O.05/K1. Ochrona i wykorzystanie materialnego dziedzictwa kulturowego gminy, w tym:**

- a. remont Dworku Ryxów wraz zagospodarowaniem jego otoczenia oraz parku na cele kulturalno-rekreacyjne,
- b. zapewnienie dobrego stanu technicznego nieruchomości zabytków gminny wraz z możliwym wykorzystaniem ich i ich otoczenia na cele społeczne, a także lobbing na rzecz i wspieranie analogicznych działań na zabytkach nieruchomości innych podmiotów,
- c. zapewnianie ochrony nieruchomości zabytków, także archeologicznych, w tym poprzez inicjowanie ustanawiania ich prawnej ochrony, znakowanie i weryfikację stanu, aktualizowanie Gminnej Ewidencji Zabytków i kart adresowych, zabezpieczanie przed dewastacją, kontrolę procesów inwestycyjnych, zaplanowanie kryzysowej ochrony, a także poprzez informowanie mieszkańców o zasadach ich ochrony i o lokalnych odkryciach archeologicznych,
- d. edukowanie i wsparcie edukacji właścicieli zabytków o dobrych praktykach ich ochrony, w tym kryzysowej,
- e. edukowanie i wsparcie edukacji właścicieli zabytków o możliwościach pozyskania finansowania prac remontowych i konserwatorskich ze źródeł pomocowych,
- f. inicjowanie i wspieranie badań naukowych nad zabytkami i stanowiskami archeologicznymi zlokalizowanymi w gminie,
- g. udzielanie zwolnień i ulg w podatku od nieruchomości wobec zrewitalizowanych lub rewitalizowanych obiektów zabytkowych wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków, w szczególności wykorzystanych na cele społeczne i gospodarcze,
- h. zapewnianie właściwego stanu miejsc pamięci.

O.05/K2. Ochrona i wykorzystanie niematerialnego dziedzictwa kulturowego gminy, w tym:

- a. edukowanie i wsparcie edukacji mieszkańców w zakresie dobrych praktyk ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego,
- b. utrwalanie, w tym digitalizacja historycznych i współczesnych, niematerialnych składników dziedzictwa kulturowego gminy,
- c. pielęgnowanie lokalnych i subregionalnych tradycji, zwyczajów, folkloru itp.

O.05/K3. Kształtowanie i wykorzystanie tożsamości kulturowej mieszkańców, w tym:

- a. edukowanie i wspieranie edukacji mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży na temat dziedzictwa kulturowego i historii gminy oraz jej bezpośredniego otoczenia,
- b. integracyjne angażowanie mieszkańców w poznawanie i kultywowanie dziedzictwa kulturowego gminy i jej bezpośredniego otoczenia, w tym poprzez inicjowanie, organizowanie, wspieranie konkursów, wystaw, festynów, inscenizacji historycznych, występów itp.,
- c. przyznawanie nagród za osiągnięcia w ochronie i wykorzystaniu dziedzictwa kulturowego gminy.

O.05/K4. Planowanie, zintegrowana organizacja i ewaluacja działań w zakresie ochrony, rewitalizacji i wykorzystania obiektów zabytkowych, w tym:

- a. opracowanie i wdrożenie „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Prażmów na lata 2025-2028” [POZ 2025-2028],
- b. opracowanie i wdrożenie „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Prażmów na lata 2029-2032” [POZ 2029-2032],
- c. opracowanie i wdrożenie „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Prażmów na lata 2033-2036” [POZ 2033-2036].

CEL OPERACYJNY O.06: UPOWSZECHNIONA AKTYWNOŚĆ FIZYCZNA**O.06/K1. Zabezpieczenie technicznych podstaw upowszechniania aktywności ruchowej mieszkańców, w tym:**

- a. budowa nowych gminnych urządzeń rekreacji ruchowej i obiektów sportowych, w tym powiązanych z błękitno-zieloną infrastrukturą, zaspokajających potrzeby wyrażane przez znaczne grupy mieszkańców, a także możliwych do wykorzystania w rozwoju zrównoważonych, aglomeracyjnych funkcji rekreacyjno-turystycznej gminy,
- b. budowa nowych i rewitalizacja istniejących placów zabaw oraz innych otwartych stref rekreacji dziecięcej.
- c. dostosowywanie obiektów oraz urządzeń sportowych i rekreacji ruchowej do potrzeb osób niepełnosprawnych i seniorów,
- d. zapewnienie stanu i wyposażenia technicznego gminnych urządzeń rekreacji ruchowej i obiektów sportowych gwarantujących szerokie zainteresowanie mieszkańców, w tym seniorów, ich regularnym wykorzystywaniem,

O.06/K2. Upowszechnianie regularnej aktywności sportowo-rekreacyjnej mieszkańców należących do wszystkich grup wiekowych, w tym:

- a. promowanie regularnej aktywności ruchowej wśród mieszkańców gminy, w szczególności wśród ich grup charakteryzujących się pasywnym ruchowo trybem życia, dzieci, młodzieży i seniorów,
- b. realizowanie w gminnych placówkach przedszkolach regularnych zajęć ruchowych trwale budujących trwałą i aktywną, osobistą kulturę aktywności fizycznej oraz pożądane cechy osobowe i społeczne dzieci,
- c. realizowanie w gminnych placówkach szkolnych, atrakcyjnych dla dzieci i młodzieży, zajęć sportowo-rekreacyjnych, budujących ich trwałą i aktywną, osobistą kulturę aktywności fizycznej oraz pożądane cechy osobowe i społeczne,
- d. świadczenie, stale dostosowywanych do potrzeb mieszkańców, w tym seniorów, usług sportowych i rekreacji ruchowej, upowszechniających ich aktywność fizyczną i integrujących społeczność lokalną, w tym międzypokoleniowo,
- e. prowadzenie stałej i wielokanałowej promocji gminnych obiektów sportowych i rekreacji ruchowej oraz usług świadczonych na ich bazie,

- f. organizowanie i wspieranie organizacji imprez sportowych i rekreacji ruchowej, w szczególności popularyzujących regularną aktywność fizyczną i integrujących mieszkańców,
- g. pozyskiwanie organizacji na terenie gminy ponadlokalnych imprez sportowych i rekreacji ruchowej, w szczególności włączających mieszkańców i popularyzujących regularną aktywność fizyczną, a także promujących aglomeracyjne, rekreacyjno-turystyczne funkcje gminy,
- h. nagradzanie i udzielanie młodym, utalentowanym sportowcom, mieszkańcom gminy, stałego wsparcia w ich rozwoju sportowym, w tym za pomocą stypendiów.

O.06/K3. Inspirowanie i wspieranie pozarządowej działalności mieszkańców na rzecz sportu i rekreacji ruchowej, w tym:

- a. inspirowanie i wspieranie lokalnych organizacji pozarządowych, prowadzących działalność w zakresie sportu i rekreacji ruchowej mieszkańców gminy, w pozyskiwaniu środków pomocowych ze źródeł innych niż budżet gminy, w szczególności unijnych i komercyjnych,
- b. inspirowanie i wspieranie zakładania przez mieszkańców lokalnych, sportowo-rekreacyjnych organizacji pozarządowych, w szczególności przyczyniających do znacznego upowszechnienia aktywności fizycznej oraz redukcji problemów i integracji społecznej,
- c. wspieranie działalności w zakresie sportu i rekreacji ruchowej, prowadzonej przez organizacje pozarządowe, dla mieszkańców gminy, w szczególności upowszechniającej ich regularną aktywność fizyczną, integrującą ich i redukującą problemy społeczne,
- d. nagradzanie i promowanie organizacji pozarządowych i osób najskuteczniej przyczyniających się do upowszechnienia sportu i rekreacji ruchowej, w szczególności wśród grup mieszkańców charakteryzujących się pasywnym ruchowo trybem życia oraz dzieci, młodzieży i seniorów.

O.06/K4. Podnoszenie trafności, skuteczności i efektywności działania gminnego systemu usług sportowo-rekreacyjnych, w tym:

- a. rozwój działalności Rady Sportu jako organu doradczo-opiniotwórczego Wójta Gminy Prażmów,
- b. zapewnianie godzinowej dostępności i zasad udostępniania gminnych urządzeń rekreacji ruchowej i obiektów sportowych dostosowanych do współczesnego trybu życia mieszkańców, w tym korzystających z nich w sposób nieregularny i niezorganizowany, a także do rozkładów jazdy komunikacji publicznej,
- c. równoważnie grupowego, w tym klubowego, zorganizowanego dostępu do gminnej infrastruktury sportowej i rekreacji ruchowej z dostępem zindywidualizowanym i nieregularnym,
- d. udostępnianie gminnych obiektów sportowych i rekreacji ruchowej dla komercyjnej działalności sportowo-rekreacyjnej,
- e. doskonalenie kwalifikacji gminnych kadr sportu i rekreacji ruchowej, w tym w wykorzystaniu sportu i rekreacji w redukcji problemów i integracji społecznej, a także w aktyw-

- zacji ruchowej osób z grup charakteryzujących się pasywnym ruchowo trybem życia oraz dzieci, młodzieży i seniorów,
- f. promowanie i nagradzanie gminnych kadr sportu i rekreacji ruchowej za wyniki sportowe i za sukcesy w upowszechnianiu aktywności ruchowej wśród osób z grup charakteryzujących się pasywnym ruchowo trybem życia oraz dzieci, młodzieży i seniorów,
  - g. zapewnienie gminnym kadrom sportu i rekreacji ruchowej warunków pracy umożliwiających im i motywujących ich do skutecznego osiągnięcia celów ich działalności.

CEL OPERACYJNY O.07: OBYWATELSKO ZINTEGROWANA SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA

O.07/K1. Integracja społeczności lokalnej, w tym:

- a. utworzenie Klubu Integracji Społecznej,
- b. tworzenie i modernizacja miejsc oraz infrastruktury wielofunkcyjnej, sołectkiej integracji społecznej.

O.07/K2. Rozwijanie instytucjonalnych ram upowszechniania integracyjnych postaw obywatelskich, w tym:

- a. rozwijanie działalności Rady Seniorów Gminy Prażmów,
- b. utworzenie i rozwijanie działalności Młodzieżowej Rady Gminy Prażmów,
- c. uregulowanie zasad i przebiegu inicjatyw lokalnych (w rozumieniu ustawy) oraz promowanie wśród mieszkańców ich idei i funkcji, w tym proobywatelskich, a także realizacja zadań publicznych w ich ramach, wraz z upowszechnianiem informacji na ten temat,
- d. promowanie wśród mieszkańców idei obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej (w rozumieniu ustawy) i jej funkcji, w tym proobywatelskich, a także udzielanie wsparcia prawnego komitetom inicjatywy uchwałodawczej, wraz z upowszechnianiem informacji o aktualnych inicjatywach,
- e. uwzględnianie w programach współpracy Gminy Prażmów z organizacjami pozarządowymi [PWOP 1] priorytetowych zadań publicznych w zakresie edukacji obywatelskiej mieszkańców.

O.07/K3. Edukacja mieszkańców nt. znaczenia samorządności, subsydiarności, decentralizacji, wolności, praw człowieka, praw i odpowiedzialności obywatelskich, demokracji itp., w tym:

- a. edukacja obywatelska mieszkańców, w tym poprzez organizację spotkań dyskusyjnych, wizyt ponadlokalnych liderów postaw obywatelskich, autoreferatów laureatów tytułów honorowych nadawanych przez Radę Gminy Prażmów, wykładów naukowców itp.,
- b. prowadzenie przez gminne placówki szkolne zajęć praktycznych w zakresie świadomości i postaw obywatelskich pn.: „Obywatelskość od Dziecka” wraz z ich odzwierciedleniem w gminnych publikatorach i mediach społecznościowych.

O.07/K4. Nagradzanie i promowanie mieszkańców gminy wykazujących szczególne postawy obywatelskie w życiu prywatnym, społecznym, publicznym i zawodowym, w tym:

- a. organizowaniu konkursu na „Mieszkańca zasłużonego dla społeczności Gminy Prażmów”,
- b. nadawanie Honorowego Obywatelstwa Gminy Prażmów przez Radę Gminy Prażmów,
- c. prezentowanie, na profilach społecznościowych gminy, stronach internetowych, w Biuletynie Informacyjnym Gminy Prażmów itp., postaw obywatelskich mieszkańców wykazanych w życiu prywatnym, społecznym, publicznym lub zawodowym, w tym w szczególności wolontariuszy.

O.07/K5. Upowszechnianie wykorzystania pracy wolontariackiej na rzecz rozwoju gminy, w tym:

- a. korzystanie z pracy wolontariuszy w Urzędzie Gminy Prażmów oraz w innych jednostkach organizacyjnych Gminy Prażmów,
- b. publikowanie na stronie internetowej i profilach społecznościowych gminy ofert wolontariuszy i podmiotów, które chcą korzystać z ich pracy,
- c. prowadzenie szkoleń zainteresowanych organizacji pozarządowych i mieszkańców na temat możliwości i zasad korzystania z pracy wolontariackiej,
- d. preferowanie w programach współpracy Gminy Prażmów z organizacjami pozarządowymi [PWOP 1] tych z nich, które organizują pracę wolontariacką, których członkowie są aktywnymi wolontariuszami i które wspierają wolontariat.

O.07/K6. Planowanie, zintegrowana organizacja i ewaluacja działań w zakresie budowy społeczeństwa obywatelskiego, w tym:

- a. opracowanie i wdrożenie „Programu Budowy Społeczności Obywatelskiej Gminy Prażmów na lata 2025-2034” [PBSO 2025-2034].

CEL OPERACYJNY O.08: DOSTĘPNA I SPÓJNA, PODSTAWOWA I WYBRANA, SPECJALISTYCZNA OPIEKA ZDROWOTNA ORAZ SZEROKA PROFILAKTYKA

O.08/K1. Zapewnianie, spójnej z ofertą aglomeracyjnego otoczenia, podstawowej i wybranej specjalistycznej opieki zdrowotnej, w tym:

- a. dostosowywanie usług i wyposażenia Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Prażmowie do zapotrzebowania mieszkańców na podstawową i specjalistyczną opiekę zdrowotną, diagnostykę i rehabilitację, a także do aglomeracyjnej oferty usług w tym zakresie,
- b. zapewnianie dodatkowego, interwencyjnego dostępu do usług medycznych, w szczególności do rehabilitacji i diagnostyki, w sytuacjach głębokiego niezaspokojenie zapotrzebowanie mieszkańców na nie,
- c. wspieranie dostępu mieszkańców do ponadlokalnych usług medycznych i pokrewnych, w tym e-medycyny, e-diagnostyki, diagnostyki mobilnej, e-rehabilitacji itp.,

- d. przygotowanie i ćwiczenie wdrażania planów działania gminnych placówek służby zdrowia i ich współdziałania z innymi jednostkami gminy w sytuacjach kryzysowych, takich jak działania zbrojne, kryzysy migracyjne, pandemia, kryzysy energetyczno-infrastrukturalne, klęski żywiołowe itp.

O.08/K2. Poszerzanie profilaktyki zdrowotnej, w tym:

- a. edukowanie i wspieranie edukacji wszystkich mieszkańców na temat zdrowego trybu życia, w szczególności w zakresie odżywiania, aktywności fizycznej, badań okresowych, szczepień ochronnych i innej profilaktyki,
- b. realizowanie diagnostyki przesiewowej i profilaktyki zdrowotnej w gminnych szkołach, przedszkolach i żłobkach,
- c. edukowanie dzieci w gminnych szkołach, przedszkolach i żłobkach na temat zdrowia, chorób, uzależnień, ich unikania i leczenia,
- d. edukowanie i wspieranie edukacji seniorów na temat zdrowia, chorób, uzależnień, ich unikania i leczenia,
- e. pozyskiwanie, udział i wspieranie realizacji na terenie gminy krajowych i regionalnych programów medycznych: diagnostyczno-przesiewowych, szczepiennych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych itp.,
- f. wspieranie działalności w zakresie profilaktyki zdrowotnej prowadzonej dla mieszkańców przez organizacje pozarządowe.

O.08/K3. Planowanie, zintegrowana organizacja i ewaluacja działań w zakresie rzeczu opieki i profilaktyki zdrowotnej, w tym:

- a. kontynuacja wdrażania „Programu Polityki Zdrowotnej w Zakresie Rehabilitacji Leczniczej Mieszkańców Gminy Prażmów na lata 2024-2026” [PPZ 2024-2026],
- b. opracowywanie i wdrażanie programów polityki zdrowotnej [PPZ] obejmujących działania służące zapewnieniu dodatkowego, interwencyjnego dostępu mieszkańców do usług medycznych.

CEL OPERACYJNY O.09: INTELIGENTNA I SPRAWCZA POMOC SPOŁECZNA

O.09/K1. Zapobieganie, ograniczanie i eliminowanie problemów społecznych, a także ich przyczyn i skutków, w tym:

- a. udzielanie należnych świadczeń społecznych z akcentowaniem weryfikacji ich trafności, szczególnie w odniesieniu do rzeczywistego braku możliwości zaspokojenia własnych potrzeb i wystąpienia istotnej sytuacji kryzysowej,
- b. udzielanie pomocy celowej dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych i o niskich dochodach,
- c. udzielanie dzieciom i młodzieży pomocy w zakresie dożywiania,
- d. udzielanie pomocy materialnej dzieciom i młodzieży o charakterze socjalnym w postaci stypendium i zasiłku szkolnego,

- e. zapewnienie dzieciom i młodzieży z rodzin o niskim statusie materialnym i dysfunkcyjnych aktywnych i integracyjnych form spędzania czasu,
- f. podejmowanie streetworkingu adresowanego do dzieci i młodzieży zagrożonych lub dotkniętych problemem alkoholowym, narkomanią, paleniem tytoniu, biedą, niedożywieniem, przestępczością, przemocą rodzinną i rówieśniczą, zaburzeniami psychicznymi, niewydolnością rodzicielską, niepełnosprawnością oraz sprawiających trudności wychowawcze,
- g. stosowanie zindywidualizowanych programów reintegracji społeczno-zawodowej,
- h. inicjowanie i wspieranie funkcjonowania społecznych grup wsparcia i grup samopomocy społecznej,
- i. udzielanie wsparcia w bezdomności i w wychodzeniu z bezdomności.

O.09/K2. Redukowanie zjawisk alkoholizmu, narkomanii i uzależnień od nikotyny oraz substancji towarzyszących, a także przyczyn i skutków tych uzależnień, w tym:

- a. prowadzenie edukacji profilaktycznej w zakresie zapobiegania i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii, w szczególności adresowanej do dzieci i młodzieży oraz ich rodziców i opiekunów,
- b. obejmowanie dzieci i młodzieży w gminnych placówkach szkolnych, szczególnie zagrożonych lub dotkniętych problemami alkoholowymi i narkomanii, programami opiekuńczo-wychowawczymi i socjoterapeutycznymi,
- c. analizowanie prawdopodobieństwa naruszenia prawa w ramach wykonywania działalności gospodarczej przez przedsiębiorców działających na podstawie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi i podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
- d. wykrywanie i wspieranie wykrywania zażywania narkotyków i spożywania alkoholu przez dzieci i nieletnią młodzież,
- e. udzielanie pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej osobom uzależnionym od alkoholu i narkotyków, osobom współuzależnionym i zagrożonych uzależnieniem,
- f. udzielanie członkom rodzin, w których występują problemy alkoholowe i narkomanii, pomocy psychospołecznej, materialnej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- g. wspieranie działalności organizacji pozarządowych służącej prewencji i rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii na terenie gminy.

O.09/K3. Redukowanie zjawiska przemocy w rodzinie, a także jego przyczyn i skutków, w tym:

- a. udzielanie pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, w tym w postaci interwencji kryzysowej, poradnictwa psychologicznego, socjalnego i prawnego, usług grup wsparcia, pracy socjalnej i programów profilaktycznych,
- b. stosowanie działań korekcyjno-edukacyjnych i działań w ramach procedury Niebeskiej Karty wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,

- c. zwiększanie poziomu świadomości społecznej na temat problemu przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez działania informacyjno-edukacyjne.

O.09/K4. Wspieranie rodzin i funkcji rodzicielskich, w tym:

- a. zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich, w tym zabezpieczenie środków na pobyt w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej,
- b. udzielanie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci w rodzinach dysfunkcyjnych, w tym poprzez pracę asystenta rodziny, pracę socjalną, poradnictwo specjalistyczne oraz wsparcie w odbudowaniu środowiska wychowawczego,
- c. zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących problemów, w tym poprzez poradnictwo, aktywizację zawodową, monitoring socjalny, a także poprzez współpracę z kuratorami sądowymi, Policją, szkołami, GKRPA, Zespołem Interdyscyplinarnym oraz wolontariuszami,
- d. edukowanie społeczności lokalnej dla budowy pozytywnego stosunku do rodzin,
- e. inicjowanie i wspieranie przedsięwzięć społecznych rozwijających więzi międzypokoleniowe, zwłaszcza rodzicielskie
- f. wspieranie działalności organizacji pozarządowych wzmacniającej więzi rodzinne, zwłaszcza rodzicielskie,
- g. stosowanie obniżonych cen usług samorządowych dla członków licznych rodzin.

O.09/K5. Podnoszenie trafności, skuteczności i efektywności działania gminnego systemu prewencji i pomocy społecznej, w tym:

- a. korygowanie świadczonej prewencji i pomocy społecznej na podstawie wyników analiz skuteczność likwidacji powodów świadczeń i trafności wyboru jej adresatów, a także na podstawie indywidualnego monitoringu sytuacji beneficjentów,
- b. podnoszenie kwalifikacji gminnych kadr pomocy społecznej, szczególnie w zakresie prewencji problemów społecznych oraz wsparcia rodzin z dziećmi, a także seniorów i osób niepełnosprawnych,
- c. tworzenie świetlic środowiskowych, klubów młodzieżowych i innych placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży,
- d. wdrażanie zdalnych form (e-usług) prewencji i rozwiązywania problemów społecznych,
- e. wspieranie działalności osób i organizacji pozarządowych polegającej na udzielaniu pomocy materialnej mieszkańcom o niskim statusie materialnym, a jednocześnie pozabawionych możliwości zaspokojenia własnych potrzeb i znajdujących się w sytuacji kryzysowej,
- f. rozwijanie kompetencji zawodowych pracowników służb, instytucji i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, w tym poprzez szkolenia,
- g. organizowanie współdziałania instytucji i innych podmiotów w obszarze przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy, w tym poprzez działalność Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych,

- h. przygotowanie i ćwiczenie wdrażania planów działania gminnego systemu pomocy społecznej w sytuacjach kryzysowych, takich jak: działania zbrojne, kryzysy migracyjne, pandemie, kryzysy energetyczno-infrastrukturalne, klęski żywiołowe itp.

O.09/K6. Planowanie, zintegrowana organizacja i ewaluacja działań w zakresie prewencji, pomocy i rozwiązywania problemów społecznych, w tym:

- a. opracowanie i wdrożenie „Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Prażmów na lata 2025-2034” [SRPS 2025-2034],
- b. opracowanie i wdrożenie „Gminnego Programu Wspierania Rodziny Gminy Prażmów na lata 2025-2027” [PWR 2025-2027],
- c. opracowanie i wdrożenie „Gminnego Programu Wspierania Rodziny Gminy Prażmów na lata 2028-2030” [PWR 2028-2030],
- d. opracowanie i wdrożenie „Gminnego Programu Wspierania Rodziny Gminy Prażmów na lata 2031-2033” [PWR 2031-2033],
- e. opracowywanie i wdrażanie corocznych „gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii” [PPRPA 1],
- f. kontynuowanie wdrażania „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Prażmów na lata 2023-2027” [PPPR 2023-2027],
- g. opracowanie i wdrożenie „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Prażmów na lata 2028-2032” [PPPR 2028-2032],
- h. kontynuowanie wdrażania „Programu Osłonowego „Posiłek w Szkole i w Domu” na lata 2024-2028” [POPSD 2024-2028],
- i. opracowanie i wdrożenie „Programu Osłonowego „Posiłek w Szkole i w Domu” na lata 2029-2033” [POPSD 2029-2033].

CEL OPERACYJNY O.10: WIELOWYMIAROWA INTEGRACJA SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I SENIORÓW

O.10/K1. Usuwanie materialnych barier integracji społecznej oraz wielowymiarowej aktywizacji seniorów i osób niepełnosprawnych, w tym:

- a. usuwanie barier architektonicznych w gminnych obiektach użyteczności publicznej i zapobieganie ich odtwarzaniu lub powstawaniu nowych,
- b. usuwanie, wspieranie usuwania i lobbing na rzecz usuwania barier architektonicznych w miejscach publicznych oraz zapobieganie ich odtwarzaniu lub powstawaniu nowych,
- c. zapewnianie gminnym jednostkom i spółkom wyposażenia umożliwiającego im świadczenie usług dla seniorów i osób niepełnosprawnych i seniorów.

O.10/K2. Usuwanie mentalnych, organizacyjnych i instytucjonalnych barier integracji społecznej oraz wielowymiarowej aktywizacji seniorów i osób niepełnosprawnych, w tym:

- a. utworzenie Domu Dziennego Pobytu, w tym dla osób z niepełnosprawnościami,
- b. świadczenie usług wytchnieniowych i pielęgnacyjno-opiekuńczych w miejscach zamieszkania seniorów oraz osób niepełnosprawnych, a także poza nimi,
- c. włączanie osób niepełnosprawnych i seniorów w działalność kulturalną, ruchową, edukacyjną, środowiskową, prospołeczną, obywatelską itp. poprzez dostosowywanie działalności jednostek gminy, organizowanie wolontariatu na ich rzecz, korzystanie z ich wolontariatu oraz wspieranie ich własnej działalności w przedmiotowych dziedzinach,
- d. wpieranie rozwoju zinstytucjonalizowanych form integracji społecznej seniorów i osób niepełnosprawnych takich jak grupy samopomocy i wsparcia, środowiskowe domy samopomocy, kluby seniora, kluby sprawności itp.,
- e. udzielanie wsparcia psychologicznego, psychospołecznego, pedagogiczno-wychowawczego, prawnego, informacyjnego oraz porad integracyjnych seniorom i niepełnosprawnym, szczególnie pozostającym w trwałym dystansie społecznym oraz ich opiekunom, rodzicom i wychowawcom,
- f. kształtowanie integracyjnych postaw mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży, wobec seniorów i osób niepełnosprawnych,
- g. wspieranie działalności organizacji pozarządowych ukierunkowanej na integracyjną pomoc seniorom i osobom niepełnosprawnym,
- h. organizowanie „dni seniora”, „dni integracji mieszkańców gminy” lub innych wydarzeń wielowymiarowo i międzypokoleniowo integrujących seniorów i osoby niepełnosprawne.

CEL OPERACYJNY O.11: TRANSFORMACJA I AKTYWIZACJA DZIAŁALNOŚCI BIBLIOTECZNEJ

O.11/K1. Rozwój gminnej działalności bibliotecznej, w tym:

- a. popularyzowanie czytelnictwa wśród mieszkańców, zwłaszcza wśród dzieci, młodzieży i seniorów, w tym poprzez tematyczną adaptację udostępnianego księgozbioru do oczekiwań mieszkańców oraz poprzez zapewnienie cyfrowego dostępu do literatury,
- b. popularyzowanie wśród mieszkańców, zwłaszcza wśród dzieci, młodzieży i seniorów, korzystania i udostępnianie dzieł innych niż literatura, w tym filmu, obrazu, przestrzeni wirtualnych, kompozycji sztucznej inteligencji i innych
- c. popularyzowanie wśród mieszkańców, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży, korzystania i udostępnianie treści baz danych, w tym statystycznych, geograficzno-przestrzennych, historycznych, naukowych, prawnych, środowiskowych i innych,
- d. gromadzenie i popularyzowanie wśród mieszkańców, zwłaszcza wśród dzieci, młodzieży i seniorów, literatury i innych dzieł oraz dokumentów związanych z dziedzictwem kulturowym Gminy Prażmów i jej subregionu.
- e. budowanie relacji mieszkańców z autorami książek i innych dzieł,
- f. rozwijanie wzajemnych relacji mieszkańców opartych na literaturze, filmie, obrazie, bazach danych, przestrzeniach wirtualnych i innych dziełach,

- g. kształtowanie umiejętności mieszkańców w zakresie wartościowania i selekcji treści oraz ich wykorzystania w rozwoju osobistym, społecznym i zawodowym,
- h. kształtowanie umiejętności mieszkańców, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży, w zakresie współtworzenia literatury i innych dzieł oraz ich wymiany, oceny i integracji.

O.11/K2. Podnoszenie trafności, skuteczności i efektywności działania gminnego systemu usług bibliotecznych, w tym:

- a. zapewnienie gminnym kadrom działalności bibliotecznej warunków pracy umożliwiających im i motywujących ich do skutecznego osiągnięcia celów ich działalności,
- b. doskonalenie kwalifikacji gminnych kadr działalności bibliotecznej, w tym w upowszechnianiu wśród mieszkańców czytelnictwa i korzystania z innych dzieł oraz działalności twórczej, w szczególności wśród dzieci, młodzieży i seniorów,
- c. promowanie i nagradzanie gminnych kadr działalności bibliotecznej za sukcesy w upowszechnianiu wśród mieszkańców czytelnictwa i korzystania z innych dzieł oraz działalności twórczej,
- d. włączanie gminnej działalności bibliotecznej w biblioteczne i pokrewne programy ponadlokalne.

7.2. Kierunki działań w wymiarze gospodarczym

CEL STRATEGICZNY ROZWOJU W WYMIARZE GOSPODARCZYM (S2):

**ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GOSPODARCZY
O WYSOKIEJ NEUTRALNOŚCI ŚRODOWISKOWEJ,
WSPIERAJĄCY WYSOKĄ JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW,
ZAPEWNIAJĄCY NASYCENIE INFRASTRUKTURALNE
I AKTYWIZUJĄCY KAPITAŁY LOKALNE PRZEZ ICH ŁĄCZENIE Z PONADLOKALNYMI**

CEL OPERACYJNY O.12: KOMPLETNA INFRASTRUKTURA WODOCIĄGOWA I ZLIKWIDOWANA LUKA KANALIZACYJNA

O.12/K1. Rozwijanie infrastruktury wodociągowej, w tym:

- a. zapewnianie optymalnego, umożliwiającego społeczno-gospodarczy rozwój gminy, pozyskiwania wód dla sieci wodociągowej, w tym poprzez budowę i modernizację stacji uzdatniania wody,
- b. budowa, rozbudowa, przebudowa, naprawa i konserwacja sieci wodociągowej oraz przyłączanie nowych odbiorców,
- c. budowa, rozbudowa, przebudowa, naprawa i konserwacja wodociągowej infrastruktury towarzyszącej, w tym pomp, zbiorników, urządzeń sterujących itp.,
- d. rozbudowa systemu zdalnej kontroli działania i sterowania infrastrukturą wodociągową, w tym sterowania zautomatyzowanego,
- e. wdrażanie zdalnego opomiarowania zużycia wody przez odbiorców,
- f. eliminowanie nieprawidłowo opomiarowanego, niezgodnego z umową lub bezumownego poboru wody z gminnej sieci wodociągowej,
- g. hybrydyzacja zasilania urządzeń infrastruktury wodociągowej poprzez wyposażanie ich w źródła energii odnawialnej.

O.12/K2. Rozwijanie infrastruktury kanalizacji sanitarnej, w tym:

- a. budowa, rozbudowa, modernizacja, naprawa i konserwacja sieci kanalizacji sanitarnej wraz z zapewnieniem przyłączenia do niej istniejących oraz nowych wytwórców ścieków sanitarnych,
- b. budowa, rozbudowa, przebudowa, naprawa i konserwacja kanalizacyjnej infrastruktury towarzyszącej, w tym przepompowni, komór kontrolno-pomiarowych, urządzeń sterujących itp.,
- c. rozbudowa systemu zdalnej kontroli działania i sterowania infrastrukturą kanalizacji sanitarnej, w tym sterowania zautomatyzowanego,

- d. eliminowanie nieprawidłowo opomiarowanego, niezgodnego z umową lub bezumownego korzystania z gminnej sieci kanalizacji sanitarnej, a także zrzutu wód gruntowych lub opadowych do tej sieci,
- e. hybrydyzacja zasilania urządzeń infrastruktury kanalizacji sanitarnej poprzez wyposażanie ich w źródła energii odnawialnej,
- f. weryfikacja sprawności technicznej oraz prawidłowości eksploatacji przydomowych oczyszczalni ścieków oraz szczelnych zbiorników na ścieki,
- g. przygotowanie analizy techniczno-ekonomicznej gospodarowania ściekami w obszarze gminy poza aglomeracjami w celu ograniczenia przenikania ścieków sanitarnych do wód,
- h. realizowanie działań wynikających z opracowania analizy techniczno-ekonomicznej gospodarowania ściekami w obszarze gminy poza aglomeracjami, w tym wspieranie budowy indywidualnych systemów gromadzenia i oczyszczania ścieków sanitarnych na obszarach bez dostępu do sieci kanalizacji sanitarnej, a jednocześnie nie objętych planami skanalizowania,
- i. przeprowadzenie analizy długoterminowej opłacalności budowy własnej oczyszczalni ścieków wraz z biogazownią,
- j. budowa oczyszczalni ścieków z biogazownią – w przypadku pozytywnej konkluzji analizy długoterminowej opłacalności tej inwestycji.

O.12/K3. Podnoszenie trafności, skuteczności i efektywności działania gminnego systemu wodociągowo-kanalizacyjnego, w tym:

- a. przygotowanie i ćwiczenie wdrażania planów działania gminnego systemu wodociągowo-kanalizacyjnego w sytuacjach kryzysowych, takich jak: działania zbrojne, kryzysy migracyjne, pandemie, kryzysy energetyczno-infrastrukturalne, klęski żywiołowe itp.

O.12/K4. Planowanie, zintegrowana organizacja i ewaluacja działań w zakresie rozwoju infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej gminy, w tym:

- a. kontynuowanie wdrażania „Wieloletniego Planu Rozwoju i Modernizacji Urzędzeń Wodociągowych i Kanalizacyjnych na lata 2022-2025 na terenie Gminy Prażmów” [PRWK 2022-2025] precyzującego i integrującego kierunki działań w zakresie infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej,
- b. opracowanie i wdrożenie „Wieloletniego Planu Rozwoju i Modernizacji Urzędzeń Wodociągowych i Kanalizacyjnych na lata 2026-2029 na terenie Gminy Prażmów” [PRWK 2026-2029] precyzującego i integrującego kierunki działań w zakresie infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej,
- c. opracowanie i wdrożenie „Wieloletniego Planu Rozwoju i Modernizacji Urzędzeń Wodociągowych i Kanalizacyjnych na lata 2029-2032 na terenie Gminy Prażmów” [PRWK 2029-2032] precyzującego i integrującego kierunki działań w zakresie infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej.

CEL OPERACYJNY O.13: INFRASTRUKTURA HYDROTECHNICZNA SKUTECZNEGO ZARZĄDZANIA ZASOBAMI WODY**O.13/K1. Rozwijanie infrastruktury zabezpieczeń przeciwpowodziowych, w tym:**

- a. lobbing na rzecz budowy, przebudowy i naprawy infrastruktury przeciwpowodziowej, także ponadlokalnej, chroniącej obszar gminy,
- b. lobbing na rzecz rozwoju ponadlokalnej infrastruktury monitoringu i powiadamiania powodziowego obejmującej działaniem gminę,
- c. wyposażenie kanalizacji sanitarnej, kanalizacji deszczowej i gminnych urządzeń melioracji szczegółowej w zabezpieczenia przeciwpowodziowe,
- d. lobbing na rzecz wyposażenia urządzeń melioracji szczegółowej innych niż gminne w zabezpieczenia przeciwpowodziowe.

O.13/K2. Rozwijanie infrastruktury zarządzania powierzchniowymi zasobami wodnymi, w tym:

- a. lobbing na rzecz i wsparcie budowy, przebudowy i remontów urządzeń melioracji wodnych szczegółowych oraz obiektów retencyjnych, a także prowadzenie działań własnych w tym zakresie, w szczególności na obszarach zurbanizowanych ulegających zalewaniu,
- b. lobbing na rzecz prawidłowego utrzymania urządzeń melioracji głównej i szczegółowej oraz obiektów retencyjnych,
- c. budowa, rozbudowa i przebudowa infrastruktury hydrotechnicznej przy drogach gminnych, w tym w szczególności w miejscach wysokiego ryzyka zalania lub oblodzenia dróg.

O.13/K3. Rozwijanie infrastruktury kanalizacji deszczowej, w tym:

- a. budowa, odbudowa, przebudowa i rozbudowa kanalizacji deszczowej wraz urządzeniami podczyszczania i retencji, w tym w połączeniu z błękitno-zieloną infrastrukturą,
- b. budowa urządzeń służących wykorzystaniu wód opadowych do nawadniania zieleni gminnej.

O.13/K4. Rozwijanie błękitno-zielonej infrastruktury, w tym:

- a. zapewnienie prawno-przestrzennych warunków, promowanie i inne wspieranie rozwoju prywatnej błękitno-zielonej infrastruktury, w tym przydomowych zbiorników wody, stawów retencyjnych, niecek i rowów bioretencyjnych itp.,
- b. wspieranie retencji wodnej na terenach rolniczych i leśnych,
- c. edukacja mieszkańców nt. znaczenia prywatnej, błękitno-zielonej infrastruktury i lokalnych możliwości jej rozwoju,
- d. realizacja gminnych przedsięwzięć w zakresie błękitno-zielonej infrastruktury, w szczególności małej retencji i mikroretencji.

O.13/K5. Planowanie, zintegrowana organizacja i ewaluacja działań w zakresie rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury gminy, w tym:

- a. opracowanie i wdrożenie „Planu Rozwoju Błękitno-Zielonej Infrastruktury Gminy Prażmów na lata 2025-2034” [PRBZ 2025-2034] precyzującego i integrującego kierunki działań w zakresie wybranych urządzeń infrastruktury małej retencji, mikroretencji, melioracji szczegółowej oraz założeń zielonych.

CEL OPERACYJNY O.14: ZDYWERSYFIKOWANA I EFEKTYWNA INFRASTRUKTURA ENERGETYCZNA ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO

O.14/K1. Rozwijanie infrastruktury elektroenergetycznej oraz redukovanie zużycia energii elektrycznej, w tym:

- a. zapewnienie prawno-przestrzennych warunków oraz lobbing na rzecz i wsparcie budowy, modernizacji i naprawy infrastruktury elektroenergetycznej,
- b. zapewnienie prawno-przestrzennych warunków oraz lobbing na rzecz i wsparcie budowy dostępnych publicznie punktów ładowania pojazdów samochodowych,
- c. kontynuowanie działań na rzecz redukcji zużycia energii elektrycznej w obiektach gminnych jednostek organizacyjnych,

O.14/K2. Rozwijanie infrastruktury ciepłowniczej oraz redukovanie zużycia ciepła, w tym:

- a. budowa, rozbudowa i modernizacja hybrydowych rozwiązań grzewczych integrujących tradycyjne i odnawialne źródła energii w obiektach gminnych jednostek organizacyjnych,
- b. kontynuowanie działań na rzecz redukcji zużycia energii cieplnej w obiektach gminnych jednostek organizacyjnych,
- c. prawno-przestrzenne wspieranie tworzenia lokalnych, zintegrowanych, hybrydowych źródeł ciepła integrujących tradycyjne i odnawialne źródła energii.

O.14/K3. Rozwijanie infrastruktury energetycznej bazującej na odnawialnych źródłach energii, w tym:

- a. kontynuowanie wyposażania obiektów gminnych jednostek organizacyjnych w urządzenia wytwarzające energię elektryczną ze źródeł energii odnawialnej oraz ją magazynujące, a także budowa takich urządzeń poza obiektami oraz ich integrowane z siecią elektroenergetyczną,
- a. wspieranie mieszkańców w wyposażaniu ich domów w źródła energii bazującej na źródłach energii odnawialnej oraz urządzenia służące jej magazynowaniu.

O.14/K4. Rozwijanie infrastruktury gazowniczej, w tym:

- a. zapewnienie prawno-przestrzennych warunków rozwoju tranzytowej i dystrybucyjnej sieci gazowniczej, w tym w szczególności na terenach przeznaczonych pod działalność gospodarczą oraz budownictwo wielorodzinne,
- b. budowa biogazowni w ramach budowy oczyszczalni ścieków – w przypadku pozytywnej konkluzji analizy długoterminowej opłacalności budowy oczyszczalni.

O.14/K5. Planowanie, zintegrowana organizacja i ewaluacja działań w zakresie rozwoju infrastruktury energetycznej, w tym:

- a. opracowanie i wdrożenie w zakresie dotyczącym samorządu gminy „Projektu Założeń do Planu Zaopatrzenia w Ciepło, Energię Elektryczną i Paliwa Gazowe dla Gminy Prażmów w perspektywie do 2040” [ZPZ 2040],
- b. weryfikowanie aktualności Projektu Założeń do Planu Zaopatrzenia w Ciepło, Energię Elektryczną i Paliwa Gazowe dla Gminy Prażmów nie rzadziej niż co 3 lata i jego aktualizacje w odpowiedzi na zmiany polityki energetycznej Unii Europejskiej i kraju.

CEL OPERACYJNY O.15: SPÓJNA WEWNĘTRZNIEM I AGLOMERACYJNIE, ROZWIĘTA INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA

O.15/K1. Rozwijanie infrastruktury drogowej i okołodrogowej, w tym:

- a. budowa, rozbudowa i przebudowa gminnych dróg, z priorytetyzacją tych, których istnienie i odpowiedni stan techniczny są warunkami rozwoju systemów komunikacji publicznej, poprawy poziomu bezpieczeństwa, wzrostu dostępności usług publicznych oraz realizacji inwestycji gospodarczych o niskim negatywnym wpływie na środowisko,
- b. budowa, rozbudowa i przebudowa chodników przy drogach gminnych, z priorytetyzacją miejsc intensyfikacji ruchu pieszego, a także miejsc wykorzystywanych przez dzieci, młodzież, seniorów i niepełnosprawnych,
- c. rozbudowa energooszczędnego, hybrydowego, bazującego na źródłach energii odnawialnej, inteligentnego oświetlenia gminnych ulic, skrzyżowań, placów, drogowych przejść dla pieszych i innych miejsc publicznych,
- d. budowa, rozbudowa i przebudowa oznakowania pionowego i poziomego dróg gminnych, a także systemów monitorowania, informowania i zarządzania ruchem,
- e. budowa, rozbudowa i przebudowa miejsc parkingowych, w tym miejsc typu Kiss&Ride w sąsiedztwie gminnych obiektów użyteczności publicznej,
- f. zapewnienie prawno-przestrzennych warunków rozwoju elektromobilności, w tym budowy miejsc ładowania pojazdów,
- g. monitorowanie procesów projektowania i budowy autostrady A50 (Obwodnicy Aglomeracji Warszawskiej) i jej dróg serwisowych na terenie gminy oraz podejmowanie interwencji na rzecz rozwiązań o najniższym negatywnym wpływie na lokalne środowisko, gospodarkę, rolnictwo i mieszkalnictwo, a także w sytuacjach odstępstw projektowych lub pojawienia się możliwości równoległego zaspokojenia lokalnych potrzeb komunikacyjnych,
- h. lobbing na rzecz i wsparcie rozbudowy innej niż gminna, publicznej infrastruktury drogowej i okołodrogowej znajdującej się na terenie gminy, w szczególności skutkującej redukcją najważniejszych zagrożeń bezpieczeństwa, rozwojem systemów komunikacji publicznej i zeroemisyjnej oraz podniesieniem atrakcyjności gminy jako miejsca inwestycji gospodarczych o niskim negatywnym wpływie na środowisko.

O.15/K2. Rozwijanie infrastruktury rowerowej i pokrewnej, w tym:

- a. budowa dróg oraz ścieżek dla rowerów, hulajnóg, UTO itp. pełniących głównie funkcje komunikacyjne,

- b. lobbying na rzecz i wsparcie rozbudowy dróg oraz ścieżek dla rowerów, hulajnóg, UTO itp. innych niż gminne,
- c. budowa i bezpłatne udostępnianie bezpiecznych miejsc parkowania i stref serwisowych rowerów, hulajnóg, UTO itp. w budynkach gminnych jednostek organizacyjnych, szczególnie szkół, dla klientów, uczniów i pracowników.
- d. lobbying na rzecz budowy dróg oraz ścieżek dla rowerów, hulajnóg, UTO itp. łączących gminę z otoczeniem.

O.15/K3. Rozwijanie infrastruktury kolejowej i towarzyszącej, w tym:

- a. lobbying na rzecz zapewnienia dobrego stanu technicznego pasażerskiej infrastruktury przystanków kolejowych,
- b. budowa dróg gminnych, chodników, dróg dla rowerów, hulajnóg, UTO itp. wraz z infrastrukturą towarzyszącą do przystanków kolejowych,
- c. monitorowanie procesów projektowania i (prze)budowy linii kolejowej nr 12 na terenie gminy i podejmowanie interwencji w sytuacjach odstępstw projektowych lub pojawienia się możliwości lepszego zaspokojenia lokalnych potrzeb komunikacyjnych.

O.15/K4. Rozwijanie infrastruktury telekomunikacyjnej, w tym:

- a. wspieranie rozbudowy infrastruktury telefonii komórkowej i szerokopasmowego dostępu do Internetu w sytuacjach występowania znacznych barier terenowych, formalno-prawnych itp.
- b. udostępnianie nieruchomości i innych obiektów samorządu gminy dla rozbudowy infrastruktury szerokopasmowego, w tym bezprzewodowego dostępu do Internetu.

O.15/K5. Planowanie, zintegrowana organizacja i ewaluacja działań w zakresie rozwoju infrastruktury komunikacyjnej gminy, w tym:

- a. opracowanie i wdrożenie „Planu Budowy Dróg i Ścieżek Rowerowych Pełniących Głównie Funkcje Komunikacyjne Gminy Prażmów na lata 2025-2034” [PBDSRK 2024-2034].

CEL OPERACYJNY O.16: ZRÓWNOWAŻONY I ZINTEGROWANY SUBREGIONALNIE RYNEK PRACY

O.16/K1. Wspieranie funkcjonowania mieszkańców na lokalnym i subregionalnym rynku pracy, w tym:

- a. promowanie i wspieranie pośrednictwa pracy, poradnictwa zawodowego i doskonalenia kwalifikacji mieszkańców gminy realizowanego przez Powiatowy Urząd Pracy w Piaszynie,
- b. udzielanie bezrobotnym mieszkańcom gminy, w szczególności niepełnosprawnym i bezrobotnym długotrwale, prozatrudnieniowego wsparcia psychospołecznego i wsparcia w nabywaniu nowej wiedzy, kompetencji, kreatywności, innowacyjności i motywacji do pracy,
- c. wspieranie przygotowania zawodowego młodocianych mieszkańców,

- d. wspieranie organizacji dla mieszkańców praktycznej nauki zawodu oraz przyuczeń do pracy,
- e. wspieranie działalności organizacji pozarządowych przyczyniającej się do wzrostu zdolności mieszkańców gminy, w szczególności długotrwale bezrobotnych, do podejmowania pracy.

O.16/K2. Stymulowanie tworzenia miejsc pracy dla mieszkańców przez lokalnych pracodawców, w tym:

- a. prozatrudnieniowe, kryterialne stosowanie ulg, odroczeń i umorzeń w podatku od nieruchomości wykorzystywanych w związku z działalnością gospodarczą, w ramach pomocy *de minimis*,
- b. wspieranie zatrudnienia mieszkańców znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy poprzez organizację prac interwencyjnych i robót publicznych,
- c. organizacja prac społecznie użytecznych,
- d. wspieranie przedsiębiorstw inwestujących w gminie w rekrutacji kadr spośród mieszkańców gminy,
- e. wspieranie inicjatyw gospodarczych związanych z lokalnie świadczoną telepracą.

CEL OPERACYJNY O.17: ZRÓWNOWAŻONY, LOKALNY ROZWÓJ GOSPODARCZY

O.17/K1. Pozyskiwanie inwestycji zewnętrznych i wewnętrznych w działalność gospodarczą o wysokim poziomie neutralności środowiskowej, w tym:

- a. przestrzenno-infrastrukturalne przygotowywanie terenów umożliwiających realizację inwestycji w działalność gospodarczą o wysokim poziomie neutralności środowiskowej,
- b. pozyskiwanie inwestorów zewnętrznych prowadzących działalność gospodarczą o wysokim poziomie neutralności środowiskowej, np. SPA, medyczną, rehabilitacyjną, hotelową, domów seniora, informatyczną, edukacyjną, przetwórstwa spożywczego, koncepcyjno-innowacyjną itp.,
- c. pozyskiwanie inwestorów zewnętrznych zaspokajających potrzeby mieszkańców gminy zaspokajane przez nich dotąd z wykorzystaniem mobilności aglomeracyjnej,
- d. proinwestycyjne, kryterialne stosowanie ulg, odroczeń i umorzeń w podatku od nieruchomości wykorzystywanych w związku z działalnością gospodarczą,
- e. prowadzenie krajowego i międzynarodowego marketingu inwestycyjnego gminy z jednoczesną budową wizerunku gminy jako ceniącej posiadane walory środowiskowe oraz koncepcję rozwoju zrównoważonego.

O.17/K2. Zrównoważone wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, w tym:

- a. udostępnianie przedsiębiorcom mienia gminy nie wykorzystywanego w realizacji zadań samorządowych i nie przewidzianych do takiego wykorzystania w bliskiej przyszłości,
- b. realizacja i wspieranie szkoleń dla mikroprzedsiębiorców i małych przedsiębiorców w zakresie pozyskiwania środków pomocowych na podjęcie i rozwój działalności gospodarczej,

- c. utworzenie w Gminnego Punktu Wsparcia Przedsiębiorców prowadzącego działalność informacyjną, administracyjną i edukacyjną adresowaną do osób zamierzających założyć działalność gospodarczą, mikroprzedsiębiorców i małych przedsiębiorców,
- d. utworzenie ogólnodostępnej bazy danych o lokalnych przedsiębiorcach z wybranych branż,
- e. rozwój targowisk gminnych, z nadawaniem im funkcji miejsc małoskalowego obrotu lokalnymi produktami rolnymi i wyrobami spożywczymi bazującymi na nich.
- f. organizacja i wspieranie organizacji szkoleń mieszkańców na temat zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej, a także pozyskiwania finansowania zewnętrznego tej działalności, w tym pomocowego.

O.17/K3. Budowanie społecznego klimatu zrównoważonej przedsiębiorczości, w tym:

- a. rozwijanie przedsiębiorczych, innowacyjnych, a jednocześnie środowiskowo zrównoważonych poglądów i postaw uczniów gminnych szkół, a także ich świadomości znaczenia miejsca kraju w globalnych łańcuchach wartości dla jakości życia jego obywateli,
- b. nagradzanie, promowanie wśród mieszkańców i organizowanie z nimi spotkań lokalnych przedsiębiorców, szczególnie mikro i małych, wyróżniających się zrównoważonym wykorzystaniem środowiska, innowacyjnością i odnoszących sukcesy biznesowe.

O.17/K4. Podnoszenie trafności, skuteczności i efektywności działań samorządu gminny na rzecz rozwoju zrównoważonej przedsiębiorczości, w tym:

- a. stworzenie forum konsultacji i współpracy władz gminy z lokalnymi przedsiębiorcami i ich organizacjami oraz organizowanie spotkań dla doskonalenia progospodarczej działalności samorządu gminy.

O.17/K5. Planowanie, zintegrowana organizacja i ewaluacja działań w zakresie lokalnej polityki gospodarczej, w tym:

- a. opracowanie i wdrożenie „Programu Lokalnej Polityki Gospodarczej Gminy Prażmów na lata 2025-2034” [PLPG 2025-2034] precyzującego i integrującego kierunki działań związane bezpośrednio i pośrednio z rozwojem gospodarczym gminy.

CEL OPERACYJNY O.18: NOWOCZESNE, ZRÓWNOWAŻONE I SPÓJNE ROLNICTWO

O.18/K1. Tworzenie zrównoważonych, korzystnych warunków funkcjonowania i przekształceń strukturalnych rolnictwa, w tym:

- a. ochrona gminnymi narzędziami zarządzania przestrzenią cennej, rolniczej przestrzeni produkcyjnej przed przeznaczaniem jej na cele inne niż rolnicze,
- b. mediowanie i redukcja konfliktów przestrzenno-funkcjonalnych między rolnikami a mieszkańcami nie prowadzącymi działalności rolnej, zwłaszcza napływowymi,
- c. zapewnianie dobrego stanu gminnych dróg transportu rolnego i ich infrastruktury ośrodkowej,
- d. wspieranie rekultywacji gruntów rolnych,

- e. prowadzenie i wspieranie prac urządzeniowo-rolnych,
- f. wspieranie redukcji rozdrobnienia agrarnego,
- g. wspieranie zwiększania potencjału i poszerzania dostępności rolniczych zasobów wodnych, w tym w ramach rozwoju gminnej, błękitno-zielonej infrastruktury.

O.18/K2. Wspieranie zrównoważenia lokalnego rolnictwa, w tym:

- a. edukacja i wspieranie edukacji rolników na temat redukcji negatywnego wpływu rolnictwa na środowisko naturalne, w tym prawidłowego postępowania z odpadami produkcji rolniczej,
- b. lobbingowo-prawne wspieranie rolników w sytuacjach niezgodnego w przepisami i projektami budowlanymi naruszenia ich interesów w procesie realizacji ponadlokalnych inwestycji infrastrukturalnych, gospodarczych i mieszkalnych.

O.18/K3. Wspieranie pozycji konkurencyjnej lokalnych gospodarstw rolnych, w tym:

- a. stosowanie obniżek podstawy ustalenia podatku rolnego w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych w rolnictwie o szerokim zasięgu,
- b. wspieranie rolników w ubieganiu się i w rozliczaniu dotacji oraz innych form pomocy finansowej, w szczególności na działalności towarzyszące i pokrewne działalności rolniczej,
- c. udzielanie rolnikom wsparcia w procesach sieciowania ich współpracy w obszarze rolnictwa i pokrewnych, zwłaszcza proekologicznej, prorynkowej i prowydajnościowej itp.
- d. wspieranie promocyjne gospodarstw rolnych prowadzących działalność ekorolniczą,
- e. wspieranie rozwoju lokalnego handlu lokalnymi produktami rolnymi i wyrobami na nich bazującymi,
- f. wspieranie edukacji rolników, zwłaszcza prowadzących niskoskalową działalność rolną, w zakresie działalności komplementarnych, w tym rekreacji i agroturystyki, ekorolnictwa, przetwórstwa płodów rolnych, a także w zakresie pozyskiwania środków pomocowych na rozwój tych działalności.

O.18/K4. Podnoszenie trafności, skuteczności i efektywności działań samorządu gminny na rzecz rozwoju zrównoważonej przedsiębiorczości, w tym:

- a. stworzenie forum konsultacji i współpracy władz gminy z lokalnymi rolnikami i ich organizacjami oraz organizowanie spotkań dla doskonalenia prorolniczej działalności samorządu gminy.

CEL OPERACYJNY O.19: ROZWIŃTE, ZRÓWNOWAŻONE, AGLOMERACYJNE FUNKCJE REKREACYJNO-TURYSTYCZNE GMINY

O.19/K1. Tworzenie materialnej bazy rozwoju aglomeracyjnych, zrównoważonych funkcji rekreacyjno-turystycznych gminy, w tym:

- a. budowanie małej infrastruktury rekreacyjno-turystycznej, w tym oznakowania, ekotablic informacyjnych, stref odpoczynku, parkingów turystycznych itp.,

- b. tworzenie i wspieranie tworzenia infrastruktury rekreacyjno-turystycznej, w tym tzw. błękitnej, zalewowej infrastruktury na rzece Jeziorce i innych ciekach wodnych,
- c. przestrzenno-infrastrukturalne przygotowywanie terenów umożliwiających realizację inwestycji rekreacyjno-turystycznych o wysokim poziomie neutralności środowiskowej,
- d. opracowanie i realizacja wraz z partnerami publicznymi i prywatnymi planu gminnej, ponadlokalnie zintegrowanej sieci dróg, ścieżek i szlaków pieszo-rowerowych pełniących głównie funkcje rekreacyjno-turystyczne, a także szlaków kajakowych oraz konnych,
- e. lobbing na rzecz i wsparcie budowy w gminach ościennych dróg, ścieżek i szlaków pieszo-rowerowych, pełniących głównie funkcje rekreacyjno-turystyczne, a także kajakowych oraz konnych, łączących się z analogicznymi drogami, ścieżkami i szlakami w gminie,
- f. udostępnianie atrakcyjnych turystycznie obiektów zabytkowych należących do gminy, zgodnie z Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Prażmów,
- g. wspieranie działań samorządów Województwa Mazowieckiego i Powiatu Piaseczyńskiego, a także związków, stowarzyszeń i innych podmiotów współpracy samorządowej w rozwoju infrastruktury rekreacyjno-turystycznej zlokalizowanej na terenie gminy.

O.19/K2. Tworzenie niematerialnej bazy rozwoju aglomeracyjnych, zrównoważonych funkcji rekreacyjno-turystycznych gminy, w tym:

- a. stworzenie i wypromowanie produktu rekreacyjno-turystycznego gminy,
- b. organizacja i wspieranie organizacji szkoleń, kursów itp. dla lokalnych mikrofirm prowadzących i mieszkańców zamierzających podjąć działalność gospodarczą w zakresie usług rekreacyjno-turystycznych, agroturystycznych, ekoturystycznych oraz pokrewnych, zwłaszcza innowacyjnych i o wysokim poziomie neutralności środowiskowej,
- c. nagradzanie i promowanie podmiotów oraz osób najbardziej zasłużonych dla rozwoju zrównoważonych funkcji rekreacyjno-turystycznych gminy, w szczególności implementujących innowacje w tego typu działalności,
- d. pozyskiwanie organizacji na terenie gminy ponadlokalnych wydarzeń rekreacyjno-turystycznych, kulturowo-turystycznych i sportowo-turystycznych,
- e. stosowanie kryterialnych ulg i zwolnień w podatku od nieruchomości wykorzystywanych w związku z rekreacyjno-turystyczną działalnością gospodarczą o wysokim poziomie neutralności środowiskowej,
- f. wspieranie działalności lokalnych organizacji pozarządowych mającej na celu rozwój ponadlokalnych funkcji rekreacyjno-turystycznych gminy.

O.19/K3. Marketing aglomeracyjnych, rekreacyjno-turystycznych walorów i oferty gminy, w tym:

- a. opracowywanie, wydawanie oraz aglomeracyjna i regionalna dystrybucja materialnych oraz wirtualnych nośników promocji walorów i komercyjnych usług rekreacyjno-turystycznych gminy,

- b. utworzenie, promowanie i bieżące aktualizowanie internetowego, rekreacyjno-turystycznego portalu gminy, zawierającego informacje o walorach, usługach oraz wydarzeniach w gminie, a także o logistycznych, organizacyjnych i innych warunkach korzystania z nich,
- c. włącznie w ponadlokalną działalność kulturalną jednostek gminy i lokalnych organizacji pozarządowych, w szczególności mającą postać wieloprojektowych wydarzeń, treści promujących walory rekreacyjno-turystyczne gminy i atrakcyjnych dla osób spoza gminy,
- d. włącznie w ponadlokalną działalność sportowo-rekreacyjną jednostek gminy i lokalnych organizacji pozarządowych, w szczególności mającą postać wieloprojektowych wydarzeń, treści promujących walory rekreacyjno-turystyczne gminy,
- e. lobbowanie na rzecz i partycypowanie w promocyjnych projektach rekreacyjnych i turystycznych realizowanych przez Powiat Piaseczyński, gminy sąsiednie i inne subregionalne podmioty publiczne, obejmujących promocję walorów, usług i wydarzeń rekreacyjno-turystycznych gminy,
- f. wielopłaszczyznowa budowa wizerunku gminy jako stawiającej na zrównoważony rozwój, wysoką jakość życia i neutralną środowiskowo przedsiębiorczość.

O.19/K4. Podnoszenie trafności, skuteczności i efektywności działań samorządu gminny na rzecz rozwoju aglomeracyjnych, zrównoważonych funkcji rekreacyjno-turystycznych gminy, w tym:

- a. stworzenie forum konsultacji i współpracy władz gminy z podmiotami i osobami działającymi na rzecz rozwoju aglomeracyjnych funkcji rekreacyjno-turystycznych gminy,
- b. stworzenie stałych relacji współpracy z samorządami sąsiednimi w zakresie rozwoju aglomeracyjnych funkcji rekreacyjno-turystycznych subregionu,
- c. skoncentrowanie zadań samorządu w zakresie rozwoju aglomeracyjnych funkcji rekreacyjno-turystycznych gminy w wybranych komórce organizacyjnej Urzędu Gminy Prażmów i komisji Rady Gminy Prażmów,
- d. monitorowanie skali i struktury obiektów oraz ruchu rekreacyjno-turystycznego w gminie i jej bezpośrednim otoczeniu.

O.19/K5. Planowanie, zintegrowana organizacja i ewaluacja działań w zakresie rozwoju funkcji rekreacyjno-turystycznych gminy, w tym:

- a. opracowanie i wdrożenie „Programu Rozwoju i Promocji Aglomeracyjnych Funkcji Turystyczno-Rekreacyjnych Gminy Prażmów na lata 2025-2034” [PRPAFTR 2025-2034] precyzującego i integrującego ww. kierunki działań.

7.3. Kierunki działań w wymiarze przestrzennym

CEL STRATEGICZNY ROZWOJU W WYMIARZE PRZESTRZENNYM (S3):

ZRÓWNOWAŻENIE WYKORZYSTANIA PRZESTRZENI ORAZ ZASOBÓW ŚRODOWISKOWYCH GMINY WSPIERAJĄCE WYSOKĄ JAKOŚĆ ŻYCIA I NOWOCZESNĄ KONKURENCYJNOŚĆ GOSPODARKI

CEL OPERACYJNY O.20: KOMPLEKSOWO ZARZĄDZANA I DOBRZE ZAGOSPODAROWANA PRZESTRZEŃ

O.20/K1. Doskonalenie ładu i struktury zagospodarowania przestrzennego gminy, w tym:

- a. realizacja ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie zawartych w SRGP 2024-2034,
- b. realizacja przedsięwzięć architektoniczno-przestrzennych, nadających wybranym przestrzeniom gminy funkcje miejskie,
- c. partycypacyjna koordynacja planowania przestrzennego z gminami sąsiednimi,
- d. wspieranie docentralizowania i dopełnienia obszarów już zurbanizowanych poprzez przestrzenną priorytetyzację inwestycji w infrastrukturę komunalną.

O.20/K2. Ochrona krajobrazu i estetyki przestrzeni gminy, w tym:

- a. wspieranie nadzoru architektoniczno-budowlanego nad inwestycjami prywatnymi oraz podejmowanie interwencji w odniesieniu do, nie związanego z prawem budowlanym, nieprawidłowego wykorzystania przestrzeni,
- b. utworzenie stanowiska Architekta Gminy w strukturze organizacyjnej Urzędu Gminy w Prażmowie,
- c. przyjęcie uchwały krajobrazowej w rozumieniu ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- d. realizacja inwestycji w budynki i budowle naziemnie przez gminne jednostki organizacyjne z wykorzystaniem wysokiej jakości form architektoniczno-przestrzennych, materiałów wysokiej trwałości wewnętrznej i powierzchniowej oraz zharmonizowanych z otoczeniem,
- e. wspieranie działań służących podnoszeniu poziomu estetyki posesji prywatnych mieszkańców.
- f. identyfikowanie i interweniowanie w sytuacjach naruszenia lub znacznego zagrożenia naruszeniem zasad ochrony układu przestrzennego lub krajobrazu gminy,
- g. inicjowanie i wspieranie inicjatyw społecznych służących poprawie estetyki miejsc publicznych oraz miejsc prywatnych sąsiadujących z publicznymi.

O.20/K3. Zwiększanie roli mieszkańców w zarządzaniu przestrzenią gminy, w tym:

- a. wybór z udziałem mieszkańców koncepcji architektoniczno-przestrzennych inwestycji realizowanych przez samorząd gminy,
- b. organizowanie warsztatów przestrzennych z udziałem mieszkańców na etapie koncepcyjnym prac nad planami miejscowymi,
- c. prowadzenie działalności mediacyjnej służącej rozwiązywaniu konfliktów przestrzennych zachodzących między mieszkańcami, w tym w szczególności między osobami prowadzącymi działalność rolniczą, a osobami, które przeprowadziły się na teren gminy do domów jednorodzinnych.

O.20/K4. Planowanie, zintegrowana organizacja i ewaluacja działań w zakresie zarządzania przestrzenią, w tym:

- a. opracowanie „Planu Ogólnego Gminy Prażmów” [POGP] uwzględniającego SRGP 2024-2034 i zastępującego „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Prażmów z 2017 r.” [SUKZP 2017],
- b. przyjmowanie i wdrażanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego [MPZP] uwzględniających POG oraz SRGP 2024-2034,
- c. stosowanie Zintegrowanego Planu Inwestycyjnego [ZPI] jako szczególnej formy MPZP.

CEL OPERACYJNY O.21: WIELOWYMIAROWA REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ ORAZ OCHRONA I REWITALIZACJA ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO

O.21/K1. Poszerzanie i doskonalenie ochrony bezpośredniej zasobów lokalnego środowiska i krajobrazu, w tym:

- a. zapewnianie prawno-przestrzennej ochrona przyrody oraz krajobrazu o charakterze obszarowym, miejscowym i punktowym poprzez obejmowanie nowych obszarów gminy prawnymi formami ochrony środowiska, w tym pomnikami przyrody, użytkami ekologicznymi i zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi,
- b. wspieranie ochrony przyrody oraz krajobrazu o charakterze obszarowym, miejscowym i punktowym podejmowanej przez inne podmioty publiczne na terenie gminy,
- c. podejmowanie interwencji wobec zgłaszanych i zidentyfikowanych istotnych naruszeń przepisów o ochronie przyrody, środowiska i krajobrazu,
- d. wspieranie podmiotów administrujących lokalnymi zasobami przyrody i środowiska w ich ochronie, w szczególności zarządców obszarów prawnej ochrony środowiska.

O.21/K2. Redukowanie zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych, w tym:

- a. rozbudowywanie sieci kanalizacji sanitarnej,
- b. przyłączanie wytwórców ścieków sanitarnych do sieci kanalizacyjnej,
- c. prowadzenie kontroli prawidłowości eksploatacji szczelnych zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków,
- d. ochrona wód przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł rolniczych poprzez upowszechnianie zasad dobrej praktyki rolniczej,

- e. identyfikowanie i podejmowanie interwencji w sytuacjach znaczącego zanieczyszczenia wód,
- f. budowa urządzeń podczyszczania wód zintegrowanych z kanalizacją deszczową oraz błękitno-zieloną infrastrukturą,
- g. wykrywanie, powodowanie usunięcia i usuwanie tzw. dzikich wysypisk mogących zanieczyścić wody powierzchniowe i podziemne.

O.21/K3. Redukowanie niskoemisyjnych zanieczyszczeń powietrza:

- a. kontynuacja termomodernizacji budynków należących do samorządu gminy, w tym konwersja źródeł ciepła na dopuszczalne w perspektywie najbliższych kilkunastu lat, w szczególności na bazujące na źródłach energii odnawialnej,
- b. wspieranie mieszkańców w termomodernizacji ich budynków mieszkalnych, w tym w szczególności w zwiększaniu termoizolacyjności oraz w konwersji wykorzystywanych źródeł ciepła na niskoemisyjne i zeroemisyjne, bazujące na źródłach energii odnawialnej,
- c. uwzględnianie dążeń do redukcji niskiej emisji w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- d. identyfikowanie i redukowanie tzw. ubóstwa energetycznego skutkującego niską emisją, w tym poprzez udzielanie wsparcia materialnego,
- e. realizowanie działań w zakresie upowszechniania wśród mieszkańców komunikacji publicznej, zmiany kultury mobilności osobistej, termomodernizacji miejsc zamieszkania, prawidłowego postępowania z odpadami, oszczędzania energii, wykorzystania źródeł energii odnawialnej.

O.21/K4. Redukowanie zanieczyszczeń i procesów degradacji gleb, w tym:

- a. identyfikowanie i podejmowanie interwencji w sytuacjach znaczącego zanieczyszczenia gleb,
- b. wykrywanie, powodowanie usunięcia i usuwanie tzw. dzikich wysypisk odpadów mogących zanieczyścić gleby,
- c. wspieranie rekultywacji gleb, w tym rolnych,
- d. wspieranie upowszechniania wśród rolników dobrych praktyk rolniczych w zakresie nawożenia.

O.21/K5. Redukowanie zanieczyszczenia hałasem środowiska akustycznego, w tym:

- a. lobbing na rzecz separacji przestrzennej, a także izolacji komunikacyjnych źródeł hałasu, w szczególności związanych z liniami kolejowymi nr 8 i 12, drogami wojewódzkimi nr 722, 876 i 683, a także z projektowaną autostradą A50 – Obwodnicą Aglomeracji Warszawskiej.

O.21/K6. Redukowanie nadmiernych emisji elektromagnetycznych, w tym:

- a. pozyskiwanie informacji o sytuacji elektromagnetycznej gminy i jej potencjalnych, szkodliwych zaburzeniach od podmiotów odpowiedzialnych za ochronę przed ponadnormatywnymi wartościami promieniowania elektromagnetycznego.

O.21/K7. Realizowanie innych działań prośrodowiskowych, w tym:

- a. wspieranie działań organizacji pozarządowych redukujących zanieczyszczenia środowiska,
- b. wsparcie właścicieli lasów prywatnych w prawidłowej realizacji gospodarki leśnej,
- c. stosowanie przez samorząd gminy kryteriów prośrodowiskowych w udzielanych zamówieniach publicznych.

O.21/K8. Planowanie, zintegrowana organizacja i ewaluacja działań w zakresie kompleksowej prewencji środowiskowej, w tym:

- a. kontynuowanie wdrażania „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Prażmów na lata 2023-2026 z perspektywą na lata 2027-2030” [POŚ 2023-2026],
- b. opracowanie i wdrożenie „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Prażmów na lata 2027-2030 z perspektywą na lata 2031-2034” [POŚ 2027-2030] precyzującego i integrującego kierunki działań w zakresie ochrony środowiska, w tym z uwzględnieniem poprawy efektywności ograniczania dopływu zanieczyszczeń do jednolitych części wód powierzchniowych,
- c. opracowanie i wdrożenie „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Prażmów na lata 2031-2034 z perspektywą na lata 2035-2038” [POŚ 2031-2034], precyzującego i integrującego kierunki działań w zakresie ochrony środowiska.

CEL OPERACYJNY O.22: ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ MIESZKALNICTWA**O.22/K1. Zapewnianie technicznych i prawnych warunków zrównoważonego rozwoju mieszkalnictwa, w tym:**

- a. doposażanie zurbanizowanych terenów mieszkalnych w brakującą infrastrukturę komunalną,
- b. prawno-przestrzenne i infrastrukturalne przygotowywanie terenów przeznaczonych pod mieszkalnictwo, z priorytetyzacją dogęszczania zabudowy, redukcji konfliktów przestrzennych, minimalizowania ryzyk związanych ze zjawiskami atmosferycznymi i kłóskami żywiołowymi oraz ochrony środowiska i krajobrazu,
- c. udzielanie mieszkańcom informacyjnego wsparcia w zakresie obecnych i nadchodzących wymogów energetycznych wobec budynków mieszkalnych oraz możliwości pozyskania wsparcia dla ich spełnienia,
- d. pozyskiwanie dla mieszkańców, pośredniczenie w dystrybucji i promocja wykorzystania środków na termomodernizację zasobów mieszkaniowych oraz wyposażania ich w źródła energii odnawialnej.

O.22/K2. Zapewnianie zrównoważonej eksploatacji komunalnych zasobów mieszkaniowych, w tym:

- a. równoważenie dochodów z czynszów z kosztami odtwarzania i eksploatacji komunalnych zasobów mieszkaniowych,

- b. remontowanie i modernizacja komunalnych zasobów mieszkaniowych, w tym w szczególności obniżające ich energochłonność i koszty eksploatacji,
- c. weryfikowanie przestrzegania umów najmu i ich wypowiedanie najemcom nie wywiązującym się ze zobowiązań oraz z zaspokojoną inaczej potrzebą mieszkaniową.

O.22/K3. Planowanie, zintegrowana organizacja i ewaluacja działań w zakresie rozwoju komunalnych zasobów mieszkaniowych, w tym:

- a. opracowanie i wdrożenie „Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Prażmów na lata 2025-2029” [PGMZ 2025-2029],
- b. opracowanie i wdrożenie „Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Prażmów na lata 2030-2034” [PGMZ 2030-2034].

CEL OPERACYJNY O.23: KOMPLEMENTARNE ZARZĄDZANIE INFORMACJĄ ŚRODOWISKOWĄ

O.23/K1. Pozyskiwanie informacji środowiskowej ze źródeł pierwotnych, w tym:

- a. weryfikowanie przestrzegania przepisów w zakresie postępowania z odpadami komunalnymi,
- b. identyfikowanie przypadków nielegalnego składowania odpadów komunalnych i innych na prywatnych posesjach oraz poza nimi,
- c. monitorowanie udziałów i wolumenów wytwarzanych i odzyskiwanych poszczególnych frakcji odbieranych odpadów komunalnych i pozostałych,
- d. weryfikowanie spełniania zobowiązań udziału powierzchni biologicznie czynnych w strukturze zagospodarowania posesji,
- e. weryfikowanie sprawności technicznej oraz prawidłowości eksploatacji przydomowych oczyszczalni ścieków oraz szczelnych zbiorników na ścieki, a także identyfikowanie przypadków prowadzenia ścieków do środowiska,
- f. analizowanie prawdopodobieństwa naruszeń prawa w ramach wykonywania działalności gospodarczej w zakresie odbioru odpadów i ścieków komunalnych,
- g. identyfikowanie szczególnie uciążliwych źródeł niskoemisyjnych zanieczyszczeń powietrza, w szczególności przypadków spalania odpadów,
- h. identyfikowanie przypadków usuwania drzew bez zezwolenia lub niezgodnie z nim,
- i. monitorowanie stanu gminnych założeń zielonych,
- j. monitorowanie w wybranych lokalizacjach stężeń pyłów zawieszonych PM_{2,5} i PM₁₀ oraz benzo(a)pirenu.

O.23/K2. Pozyskiwanie informacji środowiskowej ze źródeł wtórnych, w tym:

- a. pozyskiwanie danych o stanie wód powierzchniowych na terenie gminy oraz źródłach ich zanieczyszczeń z oficjalnych baz i raportów podmiotów publicznych,
- b. pozyskiwanie danych o stanie gleb na terenie gminy oraz źródłach ich zanieczyszczeń z oficjalnych baz i raportów podmiotów publicznych,
- c. pozyskiwanie danych o stanie powietrza na terenie gminy oraz źródłach jego zanieczyszczeń z oficjalnych baz i raportów podmiotów publicznych,

- d. pozyskiwanie danych o stanie środowiska akustycznego na terenie gminy oraz źródłach hałasu z oficjalnych baz i raportów podmiotów publicznych,
- e. pozyskiwanie danych o sytuacji elektromagnetycznej oraz o głównych źródłach promieniowania elektromagnetycznego z oficjalnych baz i raportów podmiotów publicznych.

O.23/K3. Dystrybuowanie informacji środowiskowej, w tym:

- a. publikowanie w periodykowych, społecznościowych, witrynowych i innych kanałach informacyjnych gminy oraz jej gminnych jednostek organizacyjnych syntetycznych informacji o stanie środowiska gminy oraz źródłach jego zanieczyszczeń,
- b. informowanie mieszkańców o stanie środowiska gminy oraz źródłach jego zanieczyszczeń na bezpośrednich spotkaniach, w tym zebraniach wiejskich, warsztatach, posiedzeniach rad itp.
- c. informowanie mieszkańców o działaniach samorządu gminy na rzecz ochrony środowiska naturalnego,
- d. tworzenie wirtualnych urzędów informujących mieszkańców o poziomie zanieczyszczeń powietrza, w tym dostępnych na stronach gminnych jednostek organizacyjnych,
- e. lokalne udostępnianie użytkownikom gminnych jednostek organizacyjnych informacji z fizycznych urzędów monitorujących poziom zanieczyszczeń powietrza.

CEL OPERACYJNY O.24: UPOWSZECHNIIONA WRAŻLIWOŚĆ I ZACHOWANIA PROŚRODOWISKOWE**O.24/K1. Rozwijanie zakresu i narzędzi edukacji ekologicznej, w tym:**

- a. utworzenie Centrum Edukacji Ekologicznej Gminy Prażmów,
- a. edukowanie mieszkańców na temat obowiązków energetycznych wynikających dyrektywy budynkowej oraz dobrych praktyk termomodernizacyjnych,
- b. edukowanie mieszkańców na temat prywatnego gromadzenia i oszczędnego wykorzystywania wody, energii elektrycznej, a także energii cieplnej,
- c. edukowanie mieszkańców na temat kryteriów i procedur uzyskiwania dotacji oraz ulg związanych z niezbędną termomodernizacją budynków, a także kryteriów ubóstwa energetycznego i pomocą socjalną z nim związaną,
- d. edukowanie mieszkańców na temat obciążeń podatkowych i zakazów sprzedaży oraz rejestracji pojazdów osobowych i dostawczych wykorzystujących silniki spalinowe oraz dobrych osobistych praktyk mobilnościowych, w szczególności z wykorzystaniem komunikacji publicznej,
- e. edukowanie mieszkańców na temat przepisów regulujących postępowanie z odpadami komunalnymi, z odpadami niebezpiecznymi oraz innymi,
- f. edukowanie mieszkańców na temat eliminowania zachowań skutkujących zanieczyszczeniem oraz degradacją środowiska i krajobrazu, w tym w szczególności niską emisją, zanieczyszczeniem wód, degradacją flory i gleb, negatywnym wpływem na faunę, zaburzaniem krajobrazu przyrodniczego lub kulturowego,

- g. edukowanie mieszkańców na temat przepisów regulujących postępowanie ze ściekami komunalnymi, a także kontrolę eksploatacji przydomowych oczyszczalni ścieków oraz szczelnych zbiorników na ścieki,
- h. edukowanie mieszkańców na temat upcyklingu, downcyclingu, recyklingu i refreshingu,
- i. edukowanie mieszkańców na temat zasadności rezygnacji z nabywania i używania przedmiotów jednorazowych i o niskiej, krótkookresowej trwałości, na rzecz przedmiotów wielorazowego wykorzystania i o wysokiej, długookresowej trwałości,
- j. edukowanie mieszkańców na temat krótkoterminowych i długoterminowych, lokalnych i ponadlokalnych, bezpośrednich i pośrednich korzyści oraz kosztów wykorzystania źródeł energii odnawialnej,
- k. edukowanie mieszkańców na temat unikania zachowań, usług i produktów błędnie uważanych za prośrodowiskowe,
- l. organizowanie konkursów, wydarzeń, wystaw itp. poświęconych naukowo potwierdzonej wiedzy o środowisku, bliskich i globalnych źródłach jego degradacji, a także pożądanym zachowaniach prośrodowiskowych,
- m. edukowanie mieszkańców na temat szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania i unieszkodliwiania,
- n. doskonalenie kompetencji i bazy materialnej edukatorów prośrodowiskowych pracujących w jednostkach organizacyjnych gminy,
- o. wspieranie działalności organizacji pozarządowych polegającej na edukacji ekologicznej mieszkańców,
- p. pełnienie przez Urząd Gminy Prażmów oraz inne gminne jednostki organizacyjne instytucjonalnych wzorców zachowań prośrodowiskowych, w tym w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, oszczędzania energii, minimalizowania odpadów i właściwego postępowania z nimi, wielorazowego wykorzystywania przedmiotów, mobilności pracowników itp.

O.24/K2. Kształtowanie wrażliwości i więzi z lokalnym środowiskiem naturalnym, w tym:

- a. przeprowadzanie terenowych („w przyrodzie”) lekcji szkolnych i przedszkolnych oraz zajęć kulturalnych,
- b. integrowanie mieszkańców poprzez włączanie ich spotkania, happeningi, gry, ćwiczenia, warsztaty, koncerty, projekcje, wystawy itp., związane z lokalnym środowiskiem naturalnym,
- c. przyznawanie mieszkańcom nagród za osiągnięcia, wiedzę, postawy oraz działania na rzecz lokalnego środowiska.

O.24/K3. Planowanie, zintegrowana organizacja i ewaluacja działań w zakresie upowszechniania wrażliwości i zachowań prośrodowiskowych mieszkańców, w tym:

- a. opracowanie i wdrożenie „Programu Edukacji Ekologicznej Mieszkańców Gminy Prażmów na lata 2025-2034” [PEEM 2025-2034].

CEL OPERACYJNY O.25: ROZWÓJ MAŁEJ ARCHITEKTURY I ZAŁOŻEŃ ZIELONYCH PRZESTRZENI PUBLICZNYCH**O.25/K1. Rozwijanie małej architektury przestrzeni publicznych, w tym:**

- a. budowa, rozbudowa i przebudowa, dostępnych w przestrzeni publicznej, gminnych ławek, stołów, zadaszonych miejsc integracji i wypoczynku oraz innych obiektów małej architektury o charakterze wypoczynkowym i integracyjnym,
- b. inspirowanie i wspieranie budowy przez podmioty inne niż samorząd gminy, w tym zwłaszcza organizacje pozarządowe, obiektów małej architektury dostępnych w przestrzeni publicznej,
- c. budowa, rozbudowa i przebudowa, dostępnych w przestrzeni publicznej, gminnych urzędzeń informacyjno-promocyjnych, edukacyjnych oraz kulturowo-integracyjnych, w tym witaczy, tablic informacyjnych i pamiątkowych, symboli dziedzictwa itp.,
- d. inspirowanie i wspieranie tworzenia przez podmioty inne niż samorząd gminy, w tym zwłaszcza organizacje pozarządowe, obiektów kulturowo-integracyjnych, np. murali, rzeźb itp., dostępnych w przestrzeni publicznej.

O.25/K2. Rozwijanie założeń zielonych przestrzeni publicznych, w tym:

- a. budowa, odbudowa, przebudowa, dostępnych w przestrzeni publicznej, gminnych założeń zielonych, w tym założeń zielonych w otoczeniu obiektów gminnych jednostek organizacyjnych, założeń zielonych ulic, placów, skwerów itp., z jednoczesnym nadawaniem im funkcji dodatkowych, np. kulturowych, integracyjnych, edukacyjnych, środowiskowych itp.,
- b. inspirowanie i wspieranie budowy przez podmioty inne niż samorząd gminy, w tym zwłaszcza organizacje pozarządowe, założeń zielonych dostępnych w przestrzeni publicznej,
- c. nasadzanie i wspieranie nasadzania drzew w przestrzeniach publicznych, w tym w szczególności w miejscach degeneracji lub wycinki drzewostanu, z zachowaniem priorytetu bezpieczeństwa.
- d. nasadzanie i wspieranie nasadzania zieleni śródpolnej, w tym zadrzewień i zakrzewień.

CEL OPERACYJNY O.26: KOMPLEKSOWA I SKUTECZNA GOSPODARKA ODPADOWA**O.26/K1. Podnoszenie sprawności i efektywności gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym:**

- a. pogłębianie selektywności zbiórki odpadów komunalnych,
- b. pogłębianie monitoringu selektywności przekazywania odpadów komunalnych,
- c. pogłębianie związku wysokości opłat za odbiór odpadów komunalnych ze rzeczywistym poziomem selektywności ich przekazywania oraz samodzielnej biodegradacji,
- d. zapewnianie selektywnej zbiórki wszystkich odpadów komunalnych wytwarzanych na nieruchomościach niezamieszkałych,
- e. utrzymanie zerowego poziomu zjawiska tzw. dzikich wysypisk odpadów,

- f. zapewnianie selektywnego odbioru odpadów niebezpiecznych powstającymi w gospodarstwach domowych,
- g. zbieranie odpadów komunalnych rozproszonych obszarowo, w tym w ramach integracyjnych akcji społecznych.

O.26/K2. Redukowanie wolumenu odpadów niebezpiecznych, w tym:

- a. usunięcie i utylizacja odpadów znajdujących się w nielegalnym składowisku odpadów w Nowym Prażmowie,
- b. aktualizowanie gminnej bazy informacji materiałach zawierających azbest, przeznaczonych do usunięcia i utylizacji,
- c. udzielanie mieszkańcom informacyjnego, finansowego i organizacyjnego wsparcia w zakresie usuwania i utylizacji materiałów zawierających azbest,
- d. informowanie właścicieli i zarządców posesji, na których występują materiały zawierające azbest na temat możliwości pozyskania publicznego wsparcia ich usuwania i utylizacji.

O.26/K3. Planowanie, zintegrowana organizacja i ewaluacja działań w zakresie kompleksowej gospodarki odpadowej, w tym:

- a. aktualizowanie i kontynuowanie wdrażania „Programu Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest z Terenu Gminy Prażmów na lata 2015-2032” [PUWA 2015-2032].

7.4. Kierunki działań w wymiarze horyzontalnym

CEL STRATEGICZNY ROZWOJU W WYMIARZE SPOŁECZNYM, GOSPODARCZYM I PRZESTRZENNYM – HORYZONTALNY (S4):

WYSOKA SPRAWCZOŚĆ SAMORZĄDU GMINY DZIĘKI TRAFNOŚCI, SKUTECZNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI JEGO WŁADZ, ADMINISTRACJI I GMINNYCH JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH

CEL OPERACYJNY O.27: WYSOKA TRAFNOŚĆ ZARZĄDZANIA ROZWOJEM GMINY

O.27/K1. Integracja systemu planowania rozwoju gminy, w tym:

- a. uchwalanie oraz przyjmowanie w formie zarządzeń obligatoryjnych oraz fakultatywnych planów i programów rozwoju gminy,
- b. aktualizowanie obligatoryjnych oraz fakultatywnych planów i programów rozwoju gminy przed terminem końcowym ich obowiązywania w sytuacji zaistnienia ku temu istotnych przesłanek, w tym w szczególności zmiany planów i programów nadrzędnych gminy oraz województwa i kraju,
- c. zapewnianie spójności obligatoryjnych oraz fakultatywnych planów i programów rozwoju gminy ze SRGP 2024-2034,
- d. zapewnianie spójności wzajemnej obligatoryjnych oraz fakultatywnych planów i programów rozwoju gminy,
- e. zapewnianie spójności obligatoryjnych oraz fakultatywnych planów i programów rozwoju gminy z analogicznymi planami, programami i strategiami ponadlokalnymi w zakresach wymaganym przez przepisy lub gdy przyczynia się to do osiągnięcia celów SRGP 2024-2034,
- f. ewaluowanie obligatoryjnych oraz fakultatywnych planów i programów rozwoju gminy w trakcie ich realizacji (*on-going, mid-term*) zgodnie z zawartymi w nich wskaźnikami w tym ocena ich aktualności,
- g. zapewnianie spójności budżetów gminy z celami i kierunkami działań SRGP 2024-2034,
- h. diagnozowanie i prognozowanie sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy, w tym w szczególności w zakresie demografii, opieki i oświaty, zagospodarowania przestrzennego, mieszkalnictwa, przedsiębiorczości, gospodarki wodno-ściekowej, bezpieczeństwa i porządku publicznego, problemów społecznych (w tym zdrowia, senioralnych i niepełnosprawności), infrastruktury drogowej, komunikacji publicznej, stanu środowiska, transformacji energetycznej, kultury, sportu, rekreacji, turystyki, gospodarki odpadowej.

O.27/K2. Doskonalenie zdolności kadrowo-organizacyjnych samorządu gminy, w tym:

- a. doskonalenie branżowych kwalifikacji zawodowych władz i pracowników samorządowych poprzez szkolenia, konferencje i studia, szczególnie w zakresie: gospodarki przestrzennej, komunikacji publicznej, oświaty i opieki, transformacji energetycznej, profilaktyki i pomocy społecznej, ochrony zdrowia, integracji społecznej, społeczeństwa obywatelskiego, bezpieczeństwa i porządku publicznego, adaptacji do zmian klimatycznych, zrównoważonego wykorzystania zasobów środowiska, kultury, sportu, i aglomeracyjnych funkcji rekreacyjno-turystycznych,
- b. doskonalenie horyzontalnych kwalifikacji zawodowych władz i pracowników samorządowych poprzez szkolenia, konferencje i studia, szczególnie w zakresie: zarządzania strategicznego rozwojem, prawa, komunikacji społecznej, kompetencji społecznych, marketingu terytorialnego oraz ponadlokalnych polityk rozwoju istotnych w zarządzaniu rozwojem gmin.
- c. powoływanie gminnych zespołów zadaniowych składających się z osób zatrudnionych w różnych referatach Urzędu Gminy Prażmów oraz w gminnych jednostkach organizacyjnych,
- d. doskonalenie zbioru gminnych jednostek organizacyjnych, dla podnoszenia trafności, skuteczności i efektywności działań na rzecz rozwoju gminy oraz zapewnienia możliwości gromadzenia kapitału inwestycyjnego,
- e. zapewnianie motywujących, prawno-finansowych, organizacyjnych i technicznych warunków pracy w Urzędzie Gminy Prażmów i w innych gminnych jednostkach organizacyjnych, odpowiednich do zakresu oczekiwanej odpowiedzialności, kreatywności, kwalifikacji, zaangażowania oraz nakładów pracy umysłowej i fizycznej,
- f. wyznaczanie dla kluczowych pracowników Urzędu Gminy Prażmów i innych gminnych jednostek organizacyjnych ścieżek ich rozwoju zawodowego, a także stosowanie przejrzystych i konstruktywnych metod oceny pracy.

O.27/K3. Doskonalenie zdolności techniczno-organizacyjnych samorządu gminy, w tym:

- a. rozwój infrastruktury teleinformatycznej i interoperacyjnych platform cyfrowych dla usług elektronicznych w Urzędzie Gminy Prażmów i innych gminnych jednostkach organizacyjnych,
- b. zapewnienie bezpieczeństwa danych cyfrowych i ciągłości świadczenia e-usług w sytuacjach ich naruszenia w Urzędzie Gminy Prażmów i gminnych jednostkach organizacyjnych,
- c. zwiększanie liczby, zakresu, funkcjonalności i mobilności e-usług świadczonych przez Urząd Gminy Prażmów oraz inne gminne jednostki organizacyjne,
- d. świadczenie wybranych czynności administracyjnych i usług samorządowych w miejscach zamieszkania mieszkańców, szczególnie tych którzy nie mogą skorzystać z ich zdalnych wersji i mogą składać wizyt w Urzędzie Gminy Prażmów lub w gminnych jednostkach organizacyjnych – działanie typu „Mobilny Pracownik Gminy”,
- e. hybrydyzowanie pracy na wybranych stanowiskach Urzędu Gminy Prażmów oraz innych gminnych jednostek organizacyjnych,

- f. rozwój i wzajemna integracja elektronicznych obiegów dokumentów Urzędu Gminy Prażmów i innych gminnych jednostek organizacyjnych,
- g. zwiększanie udziału pracy kreatywnej i wartości pracy w Urzędzie Gminy Prażmów i innych gminnych jednostkach organizacyjnych poprzez automatyzację i robotyzację prac prostych oraz powtarzalnych, a także przekazywanie ich do wykonania podwykonawcom lub klientom,
- h. rozwój cyfrowych systemów pozyskiwania, przechowywania, przetwarzania i udostępniania danych oraz wspomagania decyzji zarządczych, kadrowych, finansowych itp. w Urzędzie Gminy Prażmów i innych gminnych jednostkach organizacyjnych,
- i. implementowanie w Urzędzie Gminy Prażmów i innych gminnych jednostkach organizacyjnych nowoczesnych technik wspomagających świadczenie usług publicznych typu: sztuczna inteligencja (AI), *Smart Village*, inteligentne systemy zarządzania energią (EMS), urządzenia kontroli dostępu, urządzenia zdalnego opomiarowania wykorzystania usług publicznych, aplikacje mobilne i robotyzujące, drony, urządzenia monitorowania stanu środowiska itp.,
- j. przyjmowanie od mieszkańców propozycji zastosowania nowoczesnych technik wspomagających świadczenie usług publicznych przez Urząd Gminy Prażmów i inne gminne jednostki organizacyjne.

CEL OPERACYJNY O.28: RZETELNA INFORMACJA I KONSTRUKTYWNY, SAMORZĄDOWY DIALOG SPOŁECZNY

O.28/K1. Zapewnianie mieszkańcom przystępnych, wyczerpujących i aktualnych informacji o stanie gminy oraz działaniach samorządu wraz z wyjaśnianiem ich skutków, w tym:

- a. doskonalenie stron internetowych i biuletynów informacji publicznej samorządu gminy oraz jego gminnych jednostek organizacyjnych, dla zwiększenia ich użyteczności dla mieszkańców i przedsiębiorców,
- b. rozwijanie „Biuletynu Informacyjnego Gminy Prażmów”,
- c. rozwijanie przekazów informacyjnych, public relations i publicity gminy oraz jej gminnych jednostek organizacyjnych w mediach społecznościowych,
- d. rozwijanie przekazów informacyjnych za pośrednictwem SMS, e-mail i innych zindywidualizowanych kanałów komunikacji elektronicznej,
- e. udostępnianie opracowań opisujących działalność samorządu gminy, w tym o charakterze ewaluacyjnym.

O.28/K2. Doskonalenie dialogu władz samorządowych z mieszkańcami, w tym:

- a. cykliczna realizacja badań ankietowych mieszkańców, przedsiębiorców, rolników i osób z aglomeracji warszawskiej korzystających z walorów rekreacyjno-turystycznych gminy dla doskonalenia działalności samorządu gminy i ewaluacji SRGP 2024-2034 oraz innych jej planów i programów rozwoju,

- b. wdrożenie aplikacji mobilnej służącej komunikacji mieszkańców z administracją i władzami gminy, w tym informującej o wydarzeniach i umożliwiającej mieszkańcom błyskawiczne zgłaszanie problemów wraz z ich lokalizacją,
- c. prowadzenie wymaganych prawem oraz fakultatywnych konsultacji społecznych, w tym w formie e-konsultacji,
- d. wykorzystywanie instytucji obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej (w rozumieniu ustawy),
- e. wykorzystywanie instytucji inicjatywy lokalnej,
- f. organizowanie bezpośrednich form dialogu z mieszkańcami w postaci zebrań wiejskich, warsztatów, spotkań konsultacyjnych itp.,
- g. konsultowanie decyzji władz gminy z Radą Seniorów Gminy Prażmów,
- h. konsultowanie decyzji władz gminy z Młodzieżową Radą Gminy Prażmów,
- i. konsultowanie decyzji władz gminy z Radą Sportu, Radą Kultury i innymi.

CEL OPERACYJNY O.29: WYSOKA SPRAWCZOŚĆ FINANSOWA SAMORZĄDU GMINY

O.29/K1. Zwiększanie finansowych zdolności samorządu gminy do działalności inwestycyjnej, w tym:

- a. pozyskiwanie środków pomocowych przez samorząd gminy oraz jego gminne jednostki organizacyjne, w szczególności na inwestycje w infrastrukturę techniczną (zwłaszcza kanalizacyjną, komunikacyjną, hydrotechniczną, energetyczną), infrastrukturę społeczną (zwłaszcza oświatową, opiekuńczo-wychowawczą, kulturalną i sportowo-rekreacyjną), planowanie przestrzenne, komunikację publiczną, rozwój przedsiębiorczości o niskiej uciążliwości środowiskowej, rozwój aglomeracyjnych funkcji rekreacyjno-turystycznych gminy, pogłębienie integracji społecznej, wzrost kompetencji środowiskowych mieszkańców, poprawę zdrowia publicznego, aktywizację seniorów oraz wzrost poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego,
- b. realizacja działań na rzecz meldowania się w gminie osób, które trwale w niej zamieszkują, w tym przez łączenie dostępu i cen usług gminnych ze spełnieniem tego obowiązku,
- c. zapewnianie wysokiego udziału wydatków majątkowych w budżecie gminy, w szczególności inwestycyjnych,

O.29/K2. Podnoszenie finansowej efektywności działalności gminy i gminnych jednostek organizacyjnych, w tym:

- a. stosowanie przez gminę i gminne jednostki organizacyjne zakupów zbiorowych i innych działań rynkowych obniżających koszty zakupów usług, materiałów i energii,
- b. poszerzanie wspólnej obsługi gminnych jednostek organizacyjnych, w tym finansowo-księgowej, administracyjnej, kadrowej, technicznej i innej,
- c. wdrażanie przez gminę, w tym jej gminne jednostki organizacyjne, rozwiązań prawno-organizacyjnych i technicznych służących redukcji kosztów jednostkowych świadczonych usług z zapewnieniem ich właściwej skuteczności i jakości.

O.29/K3. Planowanie, zintegrowana organizacja i ewaluacja działań w zakresie zwiększenia sprawczości finansowej gminy, w tym:

- a. aktualizowanie „Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Prażmów” [WPF].

CEL OPERACYJNY O.30: WSPIERAJĄCA, PARTNERSKA WSPÓŁPRACA STRATEGICZNA**O.30/K1. Rozwijanie partnerskiej, publiczno-publicznej i publiczno-społecznej współpracy strategicznej w ramach wielopoziomowego zarządzania rozwojem, w tym:**

- a. włączanie celów i kierunków działań SRGP 2024-2034 oraz wynikających z nich zadań strategicznych do strategii, planów i programów rozwoju Powiatu Piaseczyńskiego i Województwa Mazowieckiego oraz związków i organizacji samorządowych, których Gmina Prażmów jest członkiem,
- b. udział w sformalizowanych formach współpracy międzysamorządowej wspieranych ze środków pomocowych,
- c. rozwój współpracy z sąsiednimi samorządami gminnymi oraz ich jednostkami organizacyjnymi, w szczególności w zakresie planowania przestrzennego, budowy infrastruktury technicznej, organizacji komunikacji publicznej oraz rozwoju aglomeracyjnych funkcji rekreacyjno-turystycznych,
- d. rozwój współpracy transgranicznej z samorządami partnerskimi, w szczególności w zakresie transformacji energetycznej, aglomeracyjnych funkcji rekreacyjno-turystycznych, transformacji energetycznej, komunikacji publicznej oraz innowacji technicznych i organizacyjnych stosowanych w działalności samorządowej,
- e. poszerzanie i kierunkowanie współpracy samorządu gminy z partnerami społecznymi, zwłaszcza z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, dla zwiększenia jej zakresu, zapewnienia jej zgodności z kierunkami działań SRGP 2024-2034 oraz zwiększenia efektywności, w tym poprzez kształcenie kompetencji tych partnerów i konkursowy wybór ofert.

O.30/K2. Pozyskiwanie na teren gminy ponadlokalnych instytucji publicznych i ich usług:

- a. lobbing na rzecz i wspieranie zakładania na terenie gminy siedzib ponadlokalnych instytucji publicznych, w tym w szczególności świadczących usługi dla mieszkańców,
- b. lobbing na rzecz i wspieranie rozszerzania usług świadczonych w gminie przez ponadlokalne podmioty publiczne, zwłaszcza edukacyjnych, komunikacyjnych, medycznych, socjalnych oraz w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego.

O.30/K3. Rozwijanie partnerskiej współpracy strategicznej z organizacjami pozarządowymi, w tym:

- a. utworzenie Centrum Aktywności Obywatelskiej jako miejsca, forum dyskusyjnego i integratora działalności organizacji pozarządowych i ich współpracy z samorządem gminy, w tym z gminnymi jednostkami organizacyjnymi,
- b. wspieranie działalności lokalnych organizacji pozarządowych w sposób zintegrowany z celami operacyjnymi i kierunkami działań SRGP 2024-2034.

O.30/K4. Planowanie, zintegrowana organizacja i ewaluacja działań w zakresie partnerskiej współpracy strategicznej, w tym:

- a. opracowywanie i wdrażanie rocznych programów współpracy Gminy Prażmów z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie [PWOP 1].

CEL OPERACYJNY O.31: PROROZWOJOWE ZARZĄDZANIE NIERUCHOMOŚCIAMI GMINY**O.31/K1. Kontynuowanie aktywnego zarządzania nieruchomościami samorządu gminy, w tym:**

- a. rozbudowa budynku Urzędu Gminy Prażmów,
- b. budowa, przebudowa i rozbudowa budynków gminnych jednostek organizacyjnych dla wzrostu trafności, skuteczności i efektywności prowadzonej przez nie działalności.
- c. nabywanie, zamiany, komunalizacje i inne metody pozyskiwania nieruchomości pod działalność związaną z realizacją zadań gminy, w szczególności pod inwestycje w infrastrukturę techniczną i społeczną,
- d. prywatyzacja nieruchomości gminy, które nie są wykorzystywane w związku z realizacją zadań gminy, a jednocześnie nie są przewidziane w długookresowej perspektywie do późniejszego wykorzystania, albo udostępnienia, z jednoczesnym zabezpieczeniem ich przed wieloletnim niezainwestowaniem (przeciwdziałanie tzw. zamrażaniu nieruchomości),
- e. aktualizacja opłat z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości oddanych w takie użytkowanie lub przekształcanie go we własność zgodnie z obowiązującymi przepisami.

O.31/K2. Planowanie, zintegrowana organizacja i ewaluacja działań w zakresie zarządzania nieruchomościami samorządu gminy, w tym:

- a. kontynuacja wdrażania „Planu Wykorzystania Gminnego Zasobu Nieruchomości Gminy Prażmów na lata 2023-2025” [PWZN 2023-2025],
- b. opracowanie i wdrożenie „Planu Wykorzystania Gminnego Zasobu Nieruchomości Gminy Prażmów na lata 2026-2028” [PWZN 2026-2028],
- c. opracowanie i wdrożenie „Planu Wykorzystania Gminnego Zasobu Nieruchomości Gminy Prażmów na lata 2029-2031” [PWZN 2026-2028],
- d. opracowanie i wdrożenie „Planu Wykorzystania Gminnego Zasobu Nieruchomości Gminy Prażmów na lata 2022-2034” [PWZN 2026-2028].

8. Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia

8.1. Rodzaje wskaźników osiągnięcia oczekiwanych rezultatów planowanych działań

Realizacja działań planowanych w Strategii Rozwoju Gminy Prażmów na lata 2024-2034 przyniesie oczekiwane rezultaty składające się na zrównoważone i trwałe osiągnięcie jej 31 celów operacyjnych, a pośrednio każdego z jej 4 celów strategicznych. W tabelach od 3 do 30 wskazano te rezultaty, a wraz z nimi:

- ich wymiar przestrzenny (którym jest w cała gmina),
- wskaźniki ich osiągnięcia,
- wyjaśnienia dotyczące sposobów ich ustalania,
- pożądane kierunkami zmian ich wartości,
- źródła informacji, na podstawie których zostały ustalone.

Do identyfikacji i oceny rezultatów działań planowanych w Strategii Rozwoju Gminy Prażmów na lata 2024-2034, tj. w jej ewaluacji, stosowane będą trzy rodzaje wskaźników: wskaźniki sytuacji, wskaźniki opinii i wskaźniki nakładów, przy czym dwa pierwsze traktowane będą jako rodzaje podstawowe, a trzeci jako dodatkowy.

WSKAŹNIKI SYTUACJI Zgodnie z art. 10a. ust. 1. ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2024 r. poz. 324), podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju (w tym strategii rozwoju gminy) przygotowuje diagnozę jej sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej (gminy), z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych. Zgodnie z art. 10e. ust. 3. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, 572, 1463, 1688) stanowi, iż strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z ww. diagnozy sytuacji. Z kolei wymagana przez tę ustawę konstrukcja strategii bazuje na tych wnioskach. Oznacza to, że informacje o sytuacji gminy są podstawą treści strategii rozwoju gminy, w tym w szczególności jej celów, kierunków działań i oczekiwanych rezultatów. Biorąc powyższe pod uwagę, wskaźniki opisujące sytuację należy uznać za odpowiednie do oceny osiągnięcia rezultatów planowanych działań. Wskaźniki te nazywane będą w SRGP 2024-2034 wskaźnikami sytuacji.

Podkreślić jednak należy, iż zmiany sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy, a co za tym idzie wyrażających je wskaźników sytuacji, w zdecydowanej większości przypadków nie wynikały, nie wynikają i nie będą wynikać wyłącznie z działań samorządu gminy, w tym gminnych jednostek organizacyjnych. Kształtują się one bowiem także pod wpływem działań samorządu powiatowego, samorządu województwa, władz państwowych, podmiotów gospodarczych, osób fizycznych, organizacji pozarządowych oraz różnych innych instytucji i organizacji, a także podmiotów, jak również zjawisk lokalnych i ponadlokalnych.

Wskaźniki sytuacji wybrano jednak jako podstawowe w identyfikacji i ocenie rezultatów działań planowanych SRGP 2024-2034, ponieważ są lepsze niż alternatywne wobec nich wskaźniki nakładów, tj. informujące o nakładach poniesionych na działania. Wskaźniki sytuacji wyrażają bowiem obiektywną sytuację Gminy Prażmów, a zmiany ich wartości, wyrażają obiektywne zmiany tej sytuacji. Wskaźniki informujące o poniesionych, nawet wysokich nakładach

na osiągnięcie danego rezultatu nie wyrażają automatycznie stopnia osiągnięcia tego rezultatu. Może i często jest on wprawdzie proporcjonalny, ale może być też niewspółmiernie duży lub mały wobec nakładów. Co więcej, teoria i praktyka zarządzania publicznego, w tym samorządowego, znają liczne przykłady osiągnięcia efektów głównie innych niż planowane, w tym nawet odwrotnych do zamierzonych. Wskaźniki sytuacji pozbawione są tej wady, a przez to stanowią podstawę motywacji od podnoszenia skuteczności i efektywności wdrażania SRGP 2024-2034. Ponadto, sytuacja Gminy Prażmów w danej dziedzinie może stać się zgodna ze SRGP 2024-2034 głównie wskutek czynników innych niż działania samorządu gminy i gminnych jednostek organizacyjnych. Wykorzystanie wskaźników sytuacji pozwoli to dostrzec i podjąć decyzje o przekierowaniu środków samorządu (funduszy, kadr, materiałów, urządzeń, czasu) na inne cele. Wskaźniki nakładów nie dostarczają informacji do takich optymalizacyjnych decyzji niezbędnych w praktyce.

W tabelach od 3 do 33 zostały przedstawione i oznaczone symbolem © referencyjne wskaźniki sytuacji, które będą wykorzystywane w identyfikacji i ocenie rezultatów działań planowanych w SRGP 2024-2034, wraz z pożądanymi kierunkami ich zmian w horyzoncie czasowym SRGP 2024-2034, oznaczonymi symbolami ↑ (wzrost), ↓ (spadek), ↗ (wzrost do określonego poziomu), ↘ (spadek do określonego poziomu), → (brak zmian lub niewielki wzrost), ← (brak zmian lub niewielki spadek). Wskaźniki te zostały skonstruowane tak, aby były:

- **pojemne**, tzn. możliwie kompleksowo charakteryzowały sytuację Gminy Prażmów,
- **proste**, tzn. nie budziły wątpliwości co do tego jaką sytuację Gminy Prażmów opisują,
- **dostępne**, tzn. mogły być łatwo, szybko i regularnie ustalane na podstawie danych bezkosztowo dostępnych ze źródeł zewnętrznych i wewnętrznych wobec samorządu Gminy Prażmów.

Źródłami zewnętrznymi będą ogólnodostępne bazy danych podmiotów publicznych, w tym w szczególności: (1) Banku Danych Lokalnych GUS; (2) Banku Danych Pomiarowych GIOŚ; (3) Centralnej Komisji Egzaminacyjnej; (4) Geoportalu Infrastruktury Informacji Przestrzennej Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii; (5) GUS w odniesieniu do wyników następnego, powszechnego spisu rolnego, który najprawdopodobniej będzie miał miejsce w 2030 r. (zgodnie z regulacjami ONZ); (6) Komendy Powiatowej Policji w Piasecznie; (7) Komendy Powiatowej Straży Pożarnej w Piasecznie; (8) przewoźników kolejowych i autobusowych obsługujących przystanki i stacje w gminie; (9) Państwowej Komisji Wyborczej; (10) Powiatowego Urzędu Pracy w Piasecznie; (11) Starostwa Powiatowego w Piasecznie; (12) Systemu Informacyjnego o Instalacjach Wytwarzających Promieniowanie Elektromagnetyczne.

Źródłami wewnętrznymi będą bazy, rejestry i ewidencje prowadzone przez: (1) Urząd Gminy Prażmów; (2) Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; (3) Biblioteka Publiczna Gminy Prażmów; (4) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Prażmowie; (5) gminne przedszkola; (6) gminne szkoły podstawowe i zespoły szkolno-przedszkolne; (6) gminne żłobki; (7) Przedsiębiorstwo Komunalne w Prażmowie Sp. z o.o. z siedzibą w Uwielinach; (8) Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Prażmowie.

W przypadku braku dostępności danych potrzebnych do ustalenia wartości danego wskaźnika sytuacji, zakłada się możliwość wykorzystania w ewaluacji SRGP 2024-2034 innego wskaźnika sytuacji o podobnej zawartości merytorycznej, który będzie jednocześnie pojemny, prosty i dostępny. Dla wskaźników szacowanych, podawana będzie informacja o metodzie ich szacowania.

WSKAŹNIKI OPINII to wskaźniki charakteryzujące opinie mieszkańców Gminy Prażmów, w tym właścicieli i naczelnej kadry kierowniczej lokalnych przedsiębiorstw, a także rolników, na temat społecznej lub/i gospodarczej lub/i przestrzennej sytuacji gminy oraz jej zmianach. Użycie tych wskaźników jako podstawowych – prócz wskaźników sytuacji – w identyfikacji i ocenie rezultatów działań planowanych w SRGP 2024-2034, jest niezbędne z 3 powodów.

(1) Mieszkańcy, będąc kluczowymi beneficjentami zmian jej sytuacji stanowiących rezultat działań na rzecz SRGP 2024-2034, są również arbitrami tych zmian. Uzyskiwanie danych zmian sytuacji gminy nie oznacza jednak automatycznie, że wszyscy mieszkańcy są nimi usatysfakcjonowani. Część z nich może uważać je za zbyt małe lub wolne, zwłaszcza gdy w otoczeniu następują one głębiej, czy szybciej. Co więcej, opinia mieszkańców może się zmienić i dana sytuacja, pożądana w okresie przyjmowania SRGP 2024-2034, po jakimś może być sytuacją przez nich niepożądaną.

(2) Ponadto wskaźniki opinii pozwolą ocenić sytuację w zakresach, dla których dane o sytuacji nie istnieją. Przykładowo, statystyka publiczna, czy inna, nie monitorują środowiskowej wiedzy mieszkańców gmin. Opinie na ten temat są jedyną metodą identyfikacji tej sytuacji.

(3) Dodatkowo, odpowiedni wskaźnik opinii zastąpi dany wskaźnik sytuacji, gdy dane potrzebne do ich ustalenia przestaną być dostępne. Może to nastąpić na przykład wtedy, gdy Główny Urząd Statystyczny zmieni zestaw wskaźników Banku Danych Lokalnych, co zdarzało się już wielokrotnie.

W tabelach od 3 do 33 zostały przedstawione i oznaczone symbolem referencyjne wskaźniki opinii, które będą wykorzystywane w identyfikacji i ocenie rezultatów działań planowanych w SRGP 2024-2034, wraz z pożądanymi kierunkami ich zmian (oznaczonymi analogicznie jak w przypadku wskaźników sytuacji) w horyzoncie czasowym SRGP 2024-2034. Skonstruowane zostały tak, aby były:

- **pojemne**, tzn. możliwie kompleksowo wyrażały opinie o sytuacji Gminy Prażmów,
- **proste**, tzn. nie budziły wątpliwości co do tego jakie opinie wyrażają,
- **dostępne**, tzn. mogły być ustalone łatwo i regularnie na podstawie prostych badań ankietowych.

W związku z powyższym, zakłada się cykliczną realizację badań ankietowych: mieszkańców Gminy Prażmów, właścicieli i naczelnej kadry kierowniczej przedsiębiorstw zlokalizowanych w gminie, rolników prowadzących gospodarstwa rolne na terenie gminy.

W przypadku braku możliwości zadania pytania, odpowiedź na które jest potrzebna do ustalenia wartości wskaźnika opinii, zakłada się możliwość zadania innego pytania dostarczającego odpowiedzi dla ustalenia wartości innego wskaźnika opinii o podobnej zawartości merytorycznej, który będzie jednocześnie pojemny i prosty.

Przyjmuje się, że badania ankietowe przeprowadzane będą w czwartym kwartale roku, dla którego przeprowadzony zostanie monitoring w wariacie rozszerzonym, o którym mowa w rozdziale 12.1.

WSKAŹNIKI NAKŁADÓW to wskaźniki charakteryzujące nakłady finansowe, kadrowe, techniczno-materiałowe, przestrzenne i czasowe, poniesione przez samorząd gminy, w tym gminne jednostki organizacyjne na realizację działań planowanych w SRGP 2024-2034 dla osiągnięcia oczekiwanych rezultatów. Ze względu na ich wyżej przedstawione ograniczenia, wykorzystywane będą do identyfikacji i oceny rezultatów działań planowanych w SRGP 2024-2034, gdy zastosowanie

wskaźników sytuacji lub opinii jest lub będzie niemożliwe lub nieoptymalne, lub – fakultatywnie – jako wskaźniki je uzupełniające.

W tabelach od 3 do 33 zostały przedstawione i oznaczone symbolem ❖ referencyjne wskaźniki nakładów, wraz z pożądanymi kierunkami ich zmian (oznaczonymi analogicznie jak w przypadku wskaźników sytuacji) w horyzoncie czasowym SRGP 2024-2034. Wskaźniki te skonstruowane tak, aby były:

- **proste**, tzn. nie budziły wątpliwości jakich nakładów dotyczą i skalę jakiego rezultatu wyrażają,
- **wiarygodne**, tzn. bazowały na istotnym, rzeczywistym związku między nakładem a rezultatem, do oceny którego służą,
- **dostępne**, tzn. mogły być łatwo ustalone na podstawie własnych danych o nakładach poniesionych przez samorząd gminy, w tym gminne jednostki organizacyjne.

W przypadku braku możliwości ustalenia wskazanego wskaźnika nakładu zastąpiony może być on innym, spełniającym powyższe kryteria. W przypadku zastępowania wskaźnikiem nakładu wskaźnika sytuacji lub opinii, będzie on spełniał powyższe kryteria.

8.2. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w wymiarze społecznym

Tabela 3. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.01 „Komunikacja publiczna integracji aglomeracyjnej i wewnętrznej” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☉, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.01 „Komunikacja publiczna integracji aglomeracyjnej i wewnętrznej”	O.01/R.1 Upowszechniona komunikacja autobusowa.	cała gmina	☉ Szacowana liczba pasażerów, którzy w ubiegłym roku skorzystali z komunikacji autobusowej finansowanej przez samorząd gminy, w tym gminne jednostki organizacyjne.	↑	Urząd Gminy Prażmów
			☑ Udział mieszkańców oświadczających, że gdy mają możliwość pokonania jakiejś trasy samochodem lub autobusem, zwykle lub zawsze wybierają autobus. [skala pięciostopniowa: zawsze wybieram samochód / zwykle wybieram samochód / wybieram pół na pół, raz samochód, raz autobus / zwykle wybieram autobus / zawsze wybieram autobus].	↑	badania ankietowe mieszkańców gminy
			☑ Udział mieszkańców oceniających co najmniej dostatecznie rozkład i trasy jazdy gminnej komunikacji autobusowej. [skala pięciostopniowa, tzw. szkolna: ocena niedostateczna / ocena mierna / ocena dostateczna / ocena dobra / ocena bardzo dobra].	↑	badania ankietowe mieszkańców gminy
			☑ Udział mieszkańców korzystających regularnie z gminnej komunikacji autobusowej i oceniających co najmniej dostatecznie jej punktualność i komfort jazdy. [skala pięciostopniowa, tzw. szkolna: ocena niedostateczna / ocena mierna / ocena dostateczna / ocena dobra / ocena bardzo dobra].	↑	badania ankietowe mieszkańców gminy
	O.01/R.2 Upowszechniona komunikacja kolejowa.	cała gmina	☉ Liczba par połączeń kolejowych z Gminy Prażmów do Warszawy w ciągu doby, według obowiązującego rozkładu jazdy.	↑	przewoźnicy kolejowi, rozkład jazdy
			☑ Udział mieszkańców oświadczających, że przeciętnie co najmniej raz w tygodniu korzystają z połączeń kolejowych z któregoś z przystanków kolejowych na terenie gminy. [skala trzystopniowa: nie korzystam / korzystam, ale rzadziej niż przeciętnie raz w tygodniu / korzystam przeciętnie raz w tygodniu lub częściej].	↑	badania ankietowe mieszkańców gminy
			☑ Udział mieszkańców zadowolonych z dostępności miejsc parkingowych Park&Ride lub Bike&Ride przeznaczonych dla pasażerów korzystających z przystanków kolejowych. [skala dwustopniowa: ogólnie niezadowolona(y) / ogólnie zadowolona(y)].	↑	badania ankietowe mieszkańców gminy

Tabela 4. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.02 „Kompleksowe bezpieczeństwo i porządek publiczny” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.02 Kompleksowe bezpieczeństwo i porządek publiczny	O.02/R.1 Wysoki poziom bezpieczeństwa pożarowego i zdolności ratowniczych.	cała gmina	☉ Udział dojazdów pierwszych podmiotów ratowniczych na miejsca pożarów oraz miejscowych zagrożeń (tzw. zdarzeń) w gminie, w czasie nie dłuższym niż 20 min. w całkowitej liczbie takich dojazdów w ubiegłym roku.	↓	Bank Danych Lokalnych
			☉ Liczba pożarów na terenie gminy w ubiegłym roku.	↓	Bank Danych Lok.
			☉ Udział pracowników gminnych jednostek organizacyjnych, którzy potrafią udzielić pierwszej pomocy przedmedycznej.	↑	gminne jednostki organizacyjne
	O.02/R.2 Wysoki poziom bezpieczeństwa komunikacyjnego.	cała gmina	☉ Liczba ofiar wypadków drogowych na terenie gminy w ubiegłym roku.	↓	Komenda Powiatowa Policji w Piasecznie
			☉ Liczba ofiar wypadków drogowych, mieszkańców gminy w wieku do lat 14, na terenie gminy w ubiegłym roku.	↓	
			☉ Liczba wypadków drogowych na terenie gminy w ubiegłym roku.	↓	
			☑ Udział mieszkańców, rodziców lub opiekunów prawnych dzieci z gminnych szkół, twierdzących, że droga ich dzieci do/z tych szkół jest co najmniej wystarczająco bezpieczna. [skala trzystopniowa: droga niebezpieczna / droga wystarczająco bezpieczna / droga w pełni bezpieczna]	↑	badania ankietowe mieszkańców gminy
			☑ Udział mieszkańców twierdzących, że drogi, chodniki, przejścia dla pieszych w gminie są co najmniej wystarczająco bezpieczne. [skala czterostopniowa: są niebezpieczne / zdarzają się zagrożenia, ale ogólnie są wystarczająco bezpieczne / nie są wystarczająco bezpieczne]	↑	badania ankietowe mieszkańców gminy
	O.02/R.3 Wysoki poziom bezpieczeństwa powodziowego	cała gmina	☉ Wartość strat materialnych spowodowanych przez powodzie i podtopienia, które miały miejsce na terenie gminy w ubiegłym roku.	↓	Główny Urząd Statystyczny
	O.02/R.4 Wysoka rezyliencja kryzysowa samorządu i mieszkańców gm.	cała gmina	☉ Liczba miejsc w miejscach schronienia w sytuacjach kryzysowych w poszczególnych ich kategoriach.	↑	Urząd Gminy Prażmów

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☉, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI	
O.02 Kompleksowe bezpieczeństwo i porządek publiczny		cała gmina	<ul style="list-style-type: none"> ☉ Udział pracowników gminnych jednostek organizacyjnych, którzy w roku ubiegłym bezpośrednio uczestniczyli w co najmniej jednym ćwiczeniu wykonywania pracy w sytuacji kryzysowej lub wysokiego zagrożenia nią. ☉ Udział mieszkańców objętych w ubiegłym roku co najmniej jednym działaniem edukacyjnym nt. postępowania w sytuacjach kryzysowych, takich jak: działania zbrojne, kryzysy migracyjne, pandemie, długotrwałe uszkodzenia infrastruktury technicznej, klęski żywiołowe itp. 	↑	gminne jednostki organizacyjne	
		cała gmina	<ul style="list-style-type: none"> ☉ Łączna liczba przestępstw stwierdzonych w 7 głównych kategoriach (bójka i pobicie; uszczerbek na zdrowiu; kradzież cudzej rzeczy; kradzież samochodu; kradzież z włamaniem; rozbój, wymuszenie, kradzież rozbójnicza; uszkodzenie mienia), popełnionych na terenie gminy w ubiegłym roku. ☑ Udział mieszkańców twierdzących, że nie czują się zagrożeni przestępczością. [skala czterostopniowa: nie czują się zagrożona(y) / czują się zagrożona(y), ale słabo / czują się średnio zagrożona(y) / czują się bardzo zagrożona(y)] ☉ Wartość strat w mieniu gminy oraz jej gminnych jednostek organizacyjnych poniesionych w ubiegłym roku wskutek aktów wandalizmu oraz kradzieży. 	↓	Komenda Powiatowa Policji w Piasecznie	
	O.02/R.5	Wysoki poziom bezpieczeństwa osobistego i mienia oraz porządku publicznego.	cała gmina	<ul style="list-style-type: none"> ☑ Udział uczniów gminnych szkół podstawowych, twierdzących, że w szkołach tych i wokół nich czują się bezpiecznie. [skala trzystopniowa: czuję się bezpiecznie / czasem nie czuję się bezpiecznie / często nie czuję się bezpiecznie] 	↓	badania ankietowe mieszkańców gminy
	O.02/R.6	Wysoki poziom bezpieczeństwa szkolnego.	cała gmina	<ul style="list-style-type: none"> ☑ Udział uczniów gminnych szkół podstawowych, twierdzących, że wiedzą co zrobić we wszystkich tych przypadkach zagrożeń: pożar, atak psa, pobicie, kradzież, wymuszenie, znęcanie, molestowanie. ☑ Udział uczniów gminnych szkół podstawowych, twierdzących, że mają świadomość zagrożeń internetowych i zachowują podstawowe zasady bezpieczeństwa Internetowego. [skala dwustopniowa: nie mam świadomości lub/i nie zachowuję / mam świadomość i zachowuję] 	↓	gminne jednostki organizacyjne
	O.02/R.7	Wysoki poziom bezpieczeństwa dzieci.	cała gmina	<ul style="list-style-type: none"> ☑ Udział uczniów gminnych szkół podstawowych, twierdzących, że wiedzą co zrobić we wszystkich tych przypadkach zagrożeń: pożar, atak psa, pobicie, kradzież, wymuszenie, znęcanie, molestowanie. ☑ Udział uczniów gminnych szkół podstawowych, twierdzących, że mają świadomość zagrożeń internetowych i zachowują podstawowe zasady bezpieczeństwa Internetowego. [skala dwustopniowa: nie mam świadomości lub/i nie zachowuję / mam świadomość i zachowuję] 	↑	badania ankietowe uczniów gminnych szkół podstawowych
			cała gmina	<ul style="list-style-type: none"> ☑ Udział uczniów gminnych szkół podstawowych, twierdzących, że wiedzą co zrobić we wszystkich tych przypadkach zagrożeń: pożar, atak psa, pobicie, kradzież, wymuszenie, znęcanie, molestowanie. ☑ Udział uczniów gminnych szkół podstawowych, twierdzących, że mają świadomość zagrożeń internetowych i zachowują podstawowe zasady bezpieczeństwa Internetowego. [skala dwustopniowa: nie mam świadomości lub/i nie zachowuję / mam świadomość i zachowuję] 	↑	badania ankietowe uczniów gminnych szkół podstawowych
			cała gmina	<ul style="list-style-type: none"> ☑ Udział uczniów gminnych szkół podstawowych, twierdzących, że wiedzą co zrobić we wszystkich tych przypadkach zagrożeń: pożar, atak psa, pobicie, kradzież, wymuszenie, znęcanie, molestowanie. ☑ Udział uczniów gminnych szkół podstawowych, twierdzących, że mają świadomość zagrożeń internetowych i zachowują podstawowe zasady bezpieczeństwa Internetowego. [skala dwustopniowa: nie mam świadomości lub/i nie zachowuję / mam świadomość i zachowuję] 	↑	badania ankietowe uczniów gminnych szkół podstawowych
			cała gmina	<ul style="list-style-type: none"> ☑ Udział uczniów gminnych szkół podstawowych, twierdzących, że wiedzą co zrobić we wszystkich tych przypadkach zagrożeń: pożar, atak psa, pobicie, kradzież, wymuszenie, znęcanie, molestowanie. ☑ Udział uczniów gminnych szkół podstawowych, twierdzących, że mają świadomość zagrożeń internetowych i zachowują podstawowe zasady bezpieczeństwa Internetowego. [skala dwustopniowa: nie mam świadomości lub/i nie zachowuję / mam świadomość i zachowuję] 	↑	badania ankietowe uczniów gminnych szkół podstawowych

Tabela 5. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.03 „Edukacja, opieka i wychowanie skutecznie i efektywnie budujące kapitał ludzki, społeczny i kulturowy” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☉, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.03 Edukacja, opieka i wychowanie skutecznie i efektywnie budujące kapitał ludzki, społeczny i kulturowy	O.03/R.1 Wysoki programowy poziom gminnego szkolnictwa podstawowego.	cała gmina	☉ Średnie wyników ubiegłorocznego egzaminu ósmoklasistów z języka polskiego, matematyki oraz wybranego języka obcego nowożytnego ustalone łącznie dla wszystkich gminnych szkół podstawowych.	↑	gminne szkoły podstawowe, CKE
	O.03/R.2 Wysoki pozalekcyjny potencjał rozwojowy gminnego szkolnictwa podstawowego.	cała gmina	❖ Łączna liczba godzin zajęć pozalekcyjnych przypadających w poprzednim roku szkolnym przypadająca na jednego ucznia we wszystkich gminnych szkołach podstawowych łącznie.	↑	gminne szkoły podstawowe
	O.03/R.3 Wysoka jakość gminnego szkolnictwa podstawowego.	cała gmina	☑ Udział rodziców i opiekunów prawnych dzieci uczęszczających do gminnych szkół podstawowych, którzy ocenili ogólnie swoją szkołę co najmniej dostatecznie. [skala pięciostopniowa: ocena niedostateczna / ocena dopuszczająca / ocena dostateczna / ocena dobra / ocena bardzo dobra].	↑	badania ankietowe mieszkańców
			☑ Udział uczniów gminnych szkół podstawowych oceniających ogólnie swoją szkołę co najmniej dobrze. [skala sześciostopniowa, tzw. szkolna: ocena niedostateczna / ocena dopuszczająca / ocena dostateczna / ocena dobra / ocena bardzo dobra / ocena celująca].	↑	badania ankietowe uczniów gminnych szkół podstawowych.
	O.03/R.4 Wysoka dostępność opieki i edukacji przedszkolnej.	cała gmina	☉ Udział dzieci mieszkańców gminy, które w ubiegłym roku były objęte opieką i edukacją przedszkolną w całkowitej liczbie dzieci mieszkańców gminy, które w ubiegłym roku były w wieku przedszkolnym.	↑	przedszkola, oddziały przedszkol., Bank Danych Lokalnych
O.03/R.5 Wysoka jakość gminnej opieki i edukacji przedszkolnej.	cała gmina	☑ Udział rodziców i opiekunów prawnych, których dzieci są objęte opieką i edukacją w przedszkolach gminnych oraz oddziałach przedszkolnych gminnych szkół, którzy ocenili ogólnie tę opiekę i edukację co najmniej dobrze. [skala sześciostopniowa, tzw. szkolna: ocena niedostateczna / ocena dopuszczająca / ocena dostateczna / ocena dobra / ocena bardzo dobra / ocena celująca].	↑	badania ankietowe mieszkańców	

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☉, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.03 Edukacja, opieka i wychowanie skutecznie i efektywnie budujące kapitał ludzki, społeczny i kulturowy	O.03/R.6 Wysoka dostępność opieki żłobkowej.	cała gmina	☉ Udział dzieci mieszkańców gminy, które w ubiegłym roku były objęte opieką żłobkową w całkowitej liczbie dzieci mieszkańców gminy, które są w ubiegłym roku były w wieku żłobkowym.	↑	żłobki, kluby dziecięce, Bank Danych Lokalnych
	O.03/R.7 Wysoka jakość gminnej opieki żłobkowej.	cała gmina	☑ Udział rodziców i opiekunów prawnych, których dzieci są objęte opieką w żłobkach gminnych, którzy ocenili ogólnie tę opiekę najmniej dobrze. [skala sześciostopniowa, tzw. szkolna: ocena niedostateczna / ocena dopuszczająca / ocena dostateczna / ocena dobra / ocena bardzo dobra / ocena celująca].	↑	badania ankietowe mieszkańców
	O.03/R.8 Wysoka efektywność gminnych jednostek szkolnych przedszkolnych	cała gmina	☉ Liczba uczniów i wychowanków gminnych jednostek szkolnych i przedszkolnych przypadających na jednego niedydaktycznego pracownika tych szkół (w przeliczeniu na pełne etaty) według stanu na koniec poprzedniego roku.	↓	gminne szkoły i przedszkola, Bank Danych Lokalnych
	O.03/R.9 Szerokie wiedza, kompetencje i umiejętności społeczności lokalnej.	cała gmina	☑ Udział mieszkańców twierdzących, że w ostatnich kilkunastu miesiącach nauczyli się czegoś nowego (zdobyli jakąś wiedzę lub/i kompetencje lub/i umiejętności), w dowolnej dziedzinie, dzięki edukacji pozaformalnej i nieformalnej ¹ mającej miejsce na terenie gminy. [skala dwustopniowa: nauczyłam/em się czegoś nowego / nie nauczyłam/em się niczego nowego].	↑	badania ankietowe mieszkańców gminy

¹ **Edukacja formalna** to edukacja regularna, długookresowa, zestandaryzowana prawem i programami nauczania, prowadzona przez nauczycieli lub wykładowców w ramach zhierarchizowanego systemu podmiotów edukacyjnych (szkół podstawowych, zasadniczych szkół zawodowych, liceów, techników, szkół specjalnych, politechnicznych i wyższych), prowadząca do uzyskania danego poziomu wykształcenia, potwierdzonego świadectwem, dyplomem lub innym, urzędowym dokumentem. **Edukacja pozaformalna** to edukacja mniej regularna niż formalna, krótkookresowa lub co najwyżej średniookresowa, o niższym poziomie standaryzacji, prowadzona zwykle przez specjalistów w formie szkoleń, kursów, lekcji prywatnych itp. i nieprowadząca do zmiany formalnego wykształcenia. Na **edukację nieformalną** składają się z kolei działania edukacyjne niezinstytucjonalizowane, zwykle incydentalne lub co najwyżej krótkookresowe, wysoce zdywersyfikowane, a przede wszystkim prowadzone samodzielnie przez osobę uczącą się i mające postać obserwacji, lektury wydawnictw, wizyt muzealnych, recepcji przekazów medialnych, interakcji z oprogramowaniem, korzystania z zasobów bibliotek, baz danych i Internetu, udziału w imprezach masowych, pokazach, happeningach, obchodach itp.

Tabela 6. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.04 „Wysoka aktywność kulturalna mieszkańców” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☉, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.04 Wysoka aktywność kulturalna mieszkańców	O.04/R.1 Wysoka atrakcyjność gminnej oferty kulturalnej.	cała gmina	☉ Liczba członków kół, klubów, sekcji itp. funkcjonujących w ubiegłym roku w samorządowych instytucjach kultury, tj. (przyszłym) Gminnym Domu Kultury i Bibliotece Publicznej Gminy Prażmów, na 1 tys. mieszkańców według stanu na koniec ub. roku.	↑	Bank Danych Lokal., samorządowe instytucje kultury
			☉ Stosunek liczby uczestników imprez zorganizowanych w ubiegłym roku przez samorządowe instytucje kultury, tj. (przyszły) Gminny Dom Kultury i Bibliotekę Publiczną Gminy Prażmów, do liczby mieszkańców według stanu na koniec ubiegłego roku.	↑	
			☑ Udział mieszkańców, oceniających lokalną dział. kulturalną co najmniej dobrze. [skala sześciostopniowa, tzw. szkolna: ocena niedostateczna / ocena dopuszczająca / ocena dostateczna / ocena dobra / ocena bardzo dobra / ocena celująca].	↑	
	O.04/R.2 Wysoka atrakcyjność pozarządowej oferty kulturalnej.	cała gmina	☉ Liczba członków lokalnych organizacji pozarządowych, dla których działalność w zakr. kultury i sztuki jest działalnością statutową, według stanu na koniec ubiegłego roku.	↑	lokalne organizacje pozarządowe
			☉ Szacowana liczba mieszkańców, bezpośrednich beneficjentów działalności w zakresie kultury i sztuki prowadzonej w ubiegłym roku przez lokalne organizacje pozarządowe.	↑	lokalne organizacje pozarządowe
	O.04/R.3 Zwiększenie wtórnych funkcji lokalnej kultury.	cała gmina	☑ Udział mieszkańców, twierdzących, że działalność kulturalna samorządowych instytucji kultury, tj. (przyszłego) Gminnego Domu Kultury, Biblioteki Publicznej Gminy Prażmów i działających w gminie organizacji pozarządowych wyraźnie przyczynia się do integracji mieszkańców. [skala dwustopniowa: przyczynia się wyraźnie / nie przyczynia się wyraźnie lub nie wiem czy tak się przyczynia].	↑	badania ankietowe mieszkańców gminy
☑ Udział mieszkańców, twierdzących, że działalność kulturalna samorządowych instytucji kultury, tj. (przyszłego) Gminnego Domu Kultury, Biblioteki Publicznej Gminy Prażmów i działających w gminie organizacji pozarządowych, wyraźnie przyczynia się do upowszechniania postaw obywatelskich wśród mieszkańców. [skala dwustopniowa: przyczynia się wyraźnie / nie przyczynia się wyraźnie lub nie wiem czy tak się przyczynia].			↑	badania ankietowe mieszkańców gminy	

Tabela 7. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.05 „Zachowany i wykorzystany kapitał kulturowy” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.05 Zachowany i wykorzystany kapitał kulturowy	O.05/R.1 Zachowany materialny kapitał kulturowy.	cała gmina	☉ Udział zabytków nieruchomych wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków, które są w złym stanie technicznym.	↓	Urząd Gminy Prażmów
			☑ Udział mieszkańców twierdzących, że ogólny stan obiektów zabytkowych w gminie, jest co najmniej zadowalający. [skala czterostopniowa: stan obiektów zabytkowych zły / stan obiektów zabytkowych zadowalający / stan obiektów zabytkowych dobry / stan obiektów zabytkowych bardzo dobry].	↑	badania ankietowe mieszkańców gminy
	O.05/R.2 Zachowany niematerialny kapitał kulturowy.	cała gmina	☉ Szacowana liczba mieszkańców, którzy w ubiegłym roku wzięli udział w działaniach gminnych jednostek organizacyjnych służących edukacji na temat i promocji jej dziedzictwa kulturowego.	↑	jednostki samorządu gminy
			☑ Udział mieszkańców twierdzących, że znają dziedzictwo kulturowo-historyczne gminy w co najmniej dostatecznym stopniu. [skala czterostopniowa: nie znam / znam, ale w małym stopniu / znam w stopniu średnim / znam dobrze lub bardzo dobrze].	↑	badania ankietowe mieszkańców gminy
	O.05/R.3 Wykorzystany materialny i niematerialny kapitał kulturowy.	cała gmina	☉ Udział zabytków nieruchomych, innych niż budynki mieszkalne, wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków, wykorzystywanych w związku ze świadczeniem dowolnych usług publicznych, w tym rekreacyjno-turystycznych lub w związku z działalnością gospodarczą.	↑	Urząd Gminy Prażmów
			☑ Udział mieszkańców twierdzących, że w prowadzonej współcześnie w gminie działalności kulturalnej, społecznej, edukacyjnej, gospodarczej, turystyczno-rekreacyjnej, wykorzystuje się jej dziedzictwo kulturowo-historyczne w co najmniej dostatecznym stopniu. [skala pięciostopniowa: wcale nie wykorzystuje się / wykorzystuje się, ale w za małym stopniu / wykorzystuje się w dostatecznym stopniu / wykorzystuje się w dużym stopniu / wykorzystuje się w bardzo dużym stopniu].	↑	badania ankietowe mieszkańców gminy

Tabela 8. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.06 „Upowszechniona aktywność fizyczna” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☉, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.06 Upowszechniona aktywność fizyczna	O.06/R.1 Upowszechnienie aktywności fizycznej wśród dzieci i młodzieży.	cała gmina	☉ Liczba dzieci w wieku od 2 do 12 lat będących mieszkańcami gminy przypadających na, publicznie dostępny i należący do gminy plac zabaw dla dzieci lub otwartą strefę rekreacji dziecięcej, według stanu na koniec ubiegłego roku.	↓	Urząd Gminy, Bank Danych Lokalnych
			☑ Udział uczniów gminnych szkół podstawowych, którzy ocenili ogólnie co najmniej dobrze obowiązkowe i dodatkowe zajęcia wychowania fizycznego, zajęcia sportowe itp., prowadzone w ich szkołach. [skala sześciostopniowa, tzw. szkolna: ocena niedostateczna / ocena dopuszczająca / ocena dostateczna / ocena dobra / ocena bardzo dobra / ocena celująca].	↑	badania ankietowe uczniów gminnych szkół podstawowych
			☑ Udział uczniów gminnych szkół podstawowych przewidujących, że w dorosłym życiu będą uprawiać jakiś sport lub będą inaczej aktywni fizycznie. [skala trzystopniowa: sądzę, że będę uprawiać jakiś sport lub będę inaczej aktywna/y fizycznie / sądzę, że nie będę uprawiać żadnego sportu i nie będę inaczej aktywna/y fizycznie / nie wiem].	↑	badania ankietowe uczniów gminnych szkół podstawowych
	O.06/R.2 Upowszechnienie aktywności fizycznej wśród dorosłych mieszkańców gminy.	cała gmina	☑ Udział mieszkańców gminy, kobiet w wieku do 60 lat i mężczyzn w wieku do 65 lat, twierdzących, że nie brakuje im żadnego obiektu sportowego lub innego obiektu służącego rekreacji ruchowej, z którego korzystaliby regularnie. [skala dwustopniowa: nie brakuje / brakuje].	↑	badania ankietowe mieszkańców gminy
			☑ Udział mieszkańców gminy, kobiet w wieku do 60 lat i mężczyzn w wieku do 65 lat, twierdzących, że co najmniej raz w tygodniu uprawiają sport lub mają inną, intensywną dla nich, rekreacyjną aktywność ruchową. [skala dwustopniowa: tak, co najmniej raz w tygodniu uprawiam sport lub mam inną rekreacyjną, intensywną dla mnie aktywność ruchową / nie].	↑	badania ankietowe mieszkańców gminy
			☉ Szacowana liczba mieszkańców, innych niż uczniowie gminnych szkół podstawowych, którzy w roku ubiegłym skorzystali z należących do samorządu gminy obiektów sportowo-rekreacyjnych o kontrolowanym dostępie.	↑	Urząd Gminy Prażmów

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.06 Upowszechniona aktywność fizyczna	O.06/R.3 Upowszechnienie aktywności fizycznej wśród seniorów.	cała gmina	☑ Udział mieszkańców gminy, kobiet w wieku od 60 lat i mężczyzn w wieku od 65 lat, twierdzących, że nie brakuje im żadnego obiektu sportowego lub innego obiektu służącego rekreacji ruchowej, z którego korzystaliby regularnie. [skala dwustopniowa: nie brakuje / brakuje].	↑	badania ankietowe mieszkańców gminy
			☑ Udział mieszkańców gminy, kobiet w wieku od 60 lat i mężczyzn w wieku od 65 lat, twierdzących, że co najmniej raz w tygodniu mają rekreacyjną, intensywną dla nich aktywność ruchową. [skala dwustopniowa: tak, co najmniej raz w tygodniu mam rekreacyjną, intensywną dla mnie aktywność ruchową / nie].	↑	badania ankietowe mieszkańców gminy
	cała gmina	⊙ Liczba osób ćwiczących w klubach sportowych (wg. definicji GUS) zarejestrowanych na terenie gminy w roku ubiegłym.	↑	Bank Danych Lokalnych	
		⊙ Łączna liczba trenerów, instruktorów sportowych i innych osób prowadzących zajęcia sportowe w klubach sportowych (wg. definicji GUS) zarejestrowanych na terenie gminy w roku ubiegłym.	↑	Bank Danych Lokalnych	

Tabela 9. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.07 „Obywatelsko zintegrowana społeczność lokalna” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.07 Obywatelsko zintegrowana...	O.07/R.1 Powszechność wielodziedzinowych postaw obywatelskich.	cała gmina	⊙ Łączna liczba inicjatyw lokalnych (w rozumieniu ustawy) oraz obywatelskich inicjatyw uchwałodawczych (w rozumieniu ustawy) mających miejsce w ubiegłym roku.	↑	Urząd Gminy Prażmów
			⊙ Łączna liczba posiedzeń Rady Seniorów Gminy Prażmów i Młodzieżowej Rady Gminy Prażmów.	↑	Urząd Gminy Prażmów
			⊙ Frekwencja mieszkańców w ostatnich wyborach samorządowych, parlamentarnych lub prezydenckich.	↑	Państwowa Komisja Wyborcza
			⊙ Liczba mieszkańców będących członkami zarejestrowanych w gminie organizacji pozarządowych, według stanu na koniec ubiegłego roku.	↑	organizacje pozarządowe

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖	OZ	ŹI
O.07 Obywatelsko zintegrowana społeczność lokalna	O.07/R.2 Integracja społeczności lokalnej.	cała gmina	☑ Udział mieszkańców gminy, którzy uznają, że mieszkańcy gminy wykazują na co dzień postawy obywatelskie co najmniej czasami. [skala czterostopniowa: nie wykazują / czasami / zwykle / często].	↑	badania ankietowe mieszkańców gminy
			⊙ Liczba mieszkańców będących członkami zarejestrowanych w gminie organizacji pozarządowych, według stanu na koniec ubiegłego roku.	↑	organizacje pozarządowe
			⊙ Liczba godzin pracy wolontariackiej (w rozumieniu ustawy o dział. poż. publ. i o wolontariacie) przepracowanych w ubiegłym roku w gminnych jednostkach organizacyjnych.	↑	gminne jednostki organizacyjne
			☑ Udział mieszkańców gminy, którzy twierdzą, że czują się z nią silnie związani.	↑	badania ankietowe mieszk. gminy
			☑ Udział mieszkańców gminy, którzy uważają, że mieszkańcy ich miejscowości są zintegrowani w co najmniej niewielkim stopniu. [skala dwustopniowa: wcale nie są zintegrowani / są zintegrowani w niewielkim stopniu, są średnio zintegrowani, są mocno zintegrowani].	↑	badania ankietowe mieszkańców gminy

Tabela 10. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.08 „Dostępna i spójna, podstawowa i wybrana, specjalistyczna opieka zdrowotna oraz szeroka profilaktyka” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖	OZ	ŹI
O.08 Dostępna i spójna, podstawowa.	O.08/R.1 Dobry stan zdrowia mieszkańców.	cała gmina	⊙ Udział dzieci i młodzieży objętych w ub. roku w szkołach gminnych co najmniej jednym programem edukacji prozdrow., innej niż zdalna, niestanowiącym części podstawy prog.	↑	gminne szkoły podstawowe
			⊙ Udział dzieci i młodzieży w gminnych szkołach podstawowych objętych przez nie w ubiegłym roku (kalendarzowym lub szkolnym) dowolnymi badaniami przesiewowymi.	↑	gminne szkoły podstawowe
			⊙ Udział dzieci w gminnych przedszkolach i oddziałach przedszkolnych szkół objętych przez nie w ub. roku (kalendarzowym/szkolnym) dowolnymi badaniami przesiewowymi.	↑	gminne przedszkola i szkoły podst.
			⊙ Udział dzieci w gminnych żłobkach objętych przez nie w ubiegłym roku (kalendarzowym lub szkolnym) dowolnymi badaniami przesiewowymi.	↑	żłobki gminne

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.08 Dostępna i spójna, podstawowa i wybrana, specjalistyczna opieka zdrowotna oraz szeroka profilaktyka		cała gmina	☑ Udział mieszkańców twierdzących, że ich ogólny stan zdrowia, jest co najmniej dostateczny. [skala pięciostopniowa: bardzo zły / zły / dostateczny / dobry / bardzo dobry].	↑	badania ankietowe mieszkańców
			☑ Udział mieszkańców twierdzących, że dostęp na terenie gminy do najczęściej potrzebnych im lub osobom pozostającym pod ich opieką, bezpłatnych usług podstawowej opieki zdrowotnej, jest – ogólnie rzecz biorąc – za trudny lub zupełnie go brak. [skala pięciostopniowa: brak dostępu / dostęp jest, ale za trudny / dostęp jest zadowalający / dostęp jest dobry / dostęp jest bardzo dobry].	↓	badania ankietowe mieszkańców gminy
			☑ Udział mieszkańców twierdzących, że dostęp na terenie gminy do najczęściej potrzebnych im lub osobom pozostającym pod ich opieką, bezpłatnych usług specjalistycznej opieki zdrowotnej, jest – ogólnie rzecz biorąc – za trudny lub zupełnie go brak. [skala pięciostopniowa: brak dostępu / dostęp jest, ale za trudny / dostęp jest zadowalający / dostęp jest dobry / dostęp jest bardzo dobry].	↓	badania ankietowe mieszkańców gminy
			☑ Udział mieszkańców twierdzących, że dostęp na terenie gminy do najczęściej potrzebnych im lub osobom pozostającym pod ich opieką, bezpłatnych usług rehabilitacyjnych, jest – ogólnie rzecz biorąc – za trudny lub zupełnie go brak. [skala pięciostopniowa: brak dostępu / dostęp jest, ale za trudny / dostęp jest zadowalający / dostęp jest dobry / dostęp jest bardzo dobry].	↓	badania ankietowe mieszkańców gminy
			☑ Udział mieszkańców twierdzących, że dostęp na terenie gminy do najczęściej potrzebnych im lub osobom pozostającym pod ich opieką, bezpłatnych badań diagnostycznych, jest – ogólnie rzecz biorąc – za trudny lub zupełnie go brak. [skala pięciostopniowa: brak dostępu / dostęp jest, ale za trudny / dostęp jest zadowalający / dostęp jest dobry / dostęp jest bardzo dobry].	↓	badania ankietowe mieszkańców gminy
			☑ Udział pełnoletnich mieszkańców ośw., że w ub. roku poddali się co najmniej jednemu nieobowiązk. badaniu profilaktycznemu, nie zw. z uzyskiwaniem uprawnień, zezwoleń itp. [skala dwustopniowa: poddałam(em) się takiemu badaniu co najmniej raz / nie podd.].	↑	badania ankietowe mieszkańców gminy
	O.08/R.2 Po-nadprzeciętna długość życia mieszkańców.	cała gmina	⊙ Średnia długość życia mieszkańców gminy według stanu na koniec ubiegłego roku.	↑	Bank Danych Lokalnych

Tabela 11. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.09 „Inteligentna i sprawcza pomoc społeczna” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.09 Skuteczna i zapobiegająca pomoc społeczna	O.09/R.1 Zredukowane problemy społeczne i ich skutki.	cała gmina	☉ Udział (tzw. zasięg korzystania) wszystkich beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie mieszkańców gminy w ubiegłym roku.	↓	Bank Danych Lokalnych
			☉ Udział (tzw. dochodowy zasięg korzystania) beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej przyznanej na podstawie kryterium dochodowego w liczbie mieszkańców gminy w ubiegłym roku.	↓	Bank Danych Lokalnych
			☉ Szacowana liczba dzieci i młodzieży w gminnych szkołach podstawowych korzystających z pomocy w zakresie dożywiania i szacowana liczba wymagających takiej pomocy, lecz nie korzystających z tej pomocy, wg stanu na koniec ubiegłego roku.	↓	gminne szkoły podstawowe
			☉ Szacowana liczba osób bezdomnych przebywających stale na terenie gminy, według stanu na koniec ubiegłego roku.	↓	Gm. Ośrod. Pom. Społ. w Prażmow.
			☑ Udział mieszkańców oceniających, że samorząd gminy co najmniej dostatecznie radzi sobie z problemami społecznymi. [skala sześciostopniowa, tzw. szkolna: ocena niedostateczna / ocena dopuszczająca / ocena dostateczna / ocena dobra / ocena bardzo dobra / ocena celująca].	↑	badania ankietowe mieszkańców gminy
	O.09/R.2 Zredukowane alkoholizm, narkomania oraz uzależnienia od narkotyny i substancji towarzyszących.	cała gmina	☉ Liczba interwencji podjętych w ubiegłym roku w związku z naruszeniem na terenie gminy art. 13, 14 i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi przypadająca na 100 wydanych w ubiegłym roku zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie gminy.	↓	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
			☑ Udział mieszkańców oceniających, że alkoholizm co najmniej umiarkowanie często występuje wśród mieszkańców gminy. [skala pięciostopniowa: nie występuje / występuje, ale rzadko / występuje umiarkowanie często / występuje często / występuje bardzo często].	↓	badania ankietowe mieszkańców gminy
			☑ Udział mieszkańców oceniających, że narkomania co najmniej umiarkowanie często występuje wśród mieszkańców gminy. [skala pięciostopniowa: nie występuje / występuje, ale rzadko / występuje umiarkowanie często / występuje często / występuje bardzo często].	↓	badania ankietowe mieszkańców gminy

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.09 Skuteczna i zapobiegająca pomoc społeczna			☑ Udział uczniów gminnych szkół podstawowych uznających, że picie alkoholu lub/i branie narkotyków/tzw.dopalaczy, lub/i palenie papierosów, lub/i używanie e-papierosów to zjawiska zdarzające się często lub bardzo często wśród ich rówieśników. [skala czterostopniowa: to się nie zdarza / to się zdarza, ale rzadko / to się zdarza często / to się zdarza bardzo często].	↓	badania ankietowe uczniów gminnych szkół podstawowych
	O.09/R.3 Zminimalizowane zjawisko przemocy w rodzinie	cała gmina	⊙ Liczba procedur Niebieskiej Karty przypadających na 1000 mieszkańców gminy według stanu na koniec ubiegłego roku.	↓	Gm. Oś. Pom. Społ. w Prażmowie, Zespół Interd.
	O.09/R.4 Silne rodziny i funkcje rodzicielskie.	cała gmina	⊙ Udział dzieci, będących mieszkańcami gminy, które korzystają z placówki wsparcia dziennego oraz dzieci, które spełniają przesłanki korzystania z niej, ale nie korzystają z takiego wsparcia (liczba oszacowana), według stanu na koniec ubiegłego roku.	↓	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Prażmowie
			⊙ Szacowany udział mieszkańców, którzy w ubiegłym roku byli członkami rodzin z istotnymi problemami w wypełnianiu funkcji rodzicielskich, lecz nie otrzymali w związku z tym faktem pomocy od samorządu gminy.	↓	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Prażmowie

Tabela 12. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.10 „Wielowymiarowa integracja społeczna osób niepełnosprawnych i seniorów” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.10 Wielowymiarowa integracja	O10/R.1 Niskie nasycenie mater. barrier. int. społ. oraz aktywizac. seniorów i os. niepełnospr.	cała gmina	☑ Udział mieszkańców gminy, kobiet w wieku od 60 lat i mężczyzn w wieku od 65 lat oraz będących osobami niepełnosprawnymi, twierdzących, że bariery architektoniczne w miejscach publicznych występują w gminie co najwyżej rzadko. [skala czterostopniowa: takie bariery nie występują / takie bariery występują, ale rzadko / takie bariery występują dość często / takie bariery występują powszechnie].	↑	badania ankietowe mieszkańców gminy
	O10/R.2 Niskie nasycenie niematerialnymi barierami integracji społecznej oraz aktywizacji se-	cała gmina	☑ Udział mieszkańców gminy, kobiet w wieku od 60 lat i mężczyzn w wieku od 65 lat oraz będących osobami niepełnosprawnymi, twierdzących, że są włączeni w lokalne życie społeczne w stopniu co najmniej słabym. [skala czterostopniowa: nie jestem włączona(y) / jestem włączona(y), ale słabo / jestem włączona(y) / jestem mocno włączona(y)].	↑	badania ankietowe mieszkańców gminy

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
	niorów i osób niepełnosprawnych.	c.g.	☉ Szacowana liczba mieszkańców gminy będących seniorami, wymagających opieki dziennej, lecz nie mających do niej dostępu, według stanu na koniec ubiegłego roku.	↓	Gm. Ośrod. Pom. Społ. w Prażmow.
		cała gmina	☑ Udział mieszkańców gminy, kobiet w wieku od 60 lat i mężczyzn w wieku od 65 lat oraz będących osobami niepełnosprawnymi, twierdzących, że oferta kulturalno-rozrywkowa na terenie gminy jest dla nich co najmniej trochę interesująca. [skala pięciostopniowa: nie znam takiej oferty / ta oferta nie jest dla mnie interesująca / ta oferta jest dla mnie trochę interesująca / ta oferta jest dla mnie interesująca / ta oferta jest dla mnie bardzo interesująca].	↑	badania ankietowe mieszkańców gminy
		cała gmina	☑ Udział mieszkańców gminy, kobiet w wieku od 60 lat i mężczyzn w wieku od 65 lat oraz będących osobami niepełnosprawnymi, twierdzących, że oferta rekreacji ruchowej na terenie gminy jest dla nich co najmniej trochę interesująca. [skala pięciostopniowa: nie znam takiej oferty / ta oferta nie jest dla mnie interesująca / ta oferta jest dla mnie trochę interesująca / ta oferta jest dla mnie interesująca / ta oferta jest dla mnie bardzo interesująca].	↑	badania ankietowe mieszkańców gminy

Tabela 13. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.11 „Transformacja i aktywizacja działalności bibliotecznej” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.11 Transformacja i aktywizacja działalności bibli...	O.11/R.1 Popularyzacja czytelnictwa i innych form poznawania treści wśród mieszkańców gminy.	cała gmina	☉ Czytelnicy bibliotek publicznych w roku ubiegłym na 1000 mieszkańców gminy.	↑	Bank Dan. Lokal.
			☉ Wypożyczenia w roku ubiegłym z księgozbioru (lub ze wszystkich zbiorów łącznie) bibliotek publicznych przypadające na 1 mieszkańca w woluminach.	↑	Bank Danych Lokalnych
			☉ Liczba uczestników szkoleń, spotkań autorskich i dyskusyjnych, warsztatów, prelekcji, wykładów, konferencji i innych form interakcji bezpośredniej zorganizowanych w ubiegłym roku przez Gminną Bibliotekę Publiczną.	↑	Biblioteka Publiczna Gminy Prażmów
	O.11/R.2 Wysoka atrakcyjność gminnej działalności bibliotecznej	cała gmina	☑ Udział mieszkańców gminy, korzystających z usług BP Gminy Prażmów średnio co najmniej raz na kwartał, oceniających, że jej oferta jest wystarczająco atrakcyjna. [skala dwustopniowa: oferta jest wystarczająco atrakcyjna / oferta nie jest wystarczająco atrakcyjna].	↑	badania ankietowe mieszkańców gminy

8.3. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w wymiarze gospodarczym

Tabela 14. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.12 „Kompletna infrastruktura wodociągowa i zlikwidowana luka kanalizacyjna” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.12 Kompletna infrastruktura wodociągowa i zlikwidowana luka kanalizacyjna	O12/R.1 Kompletność infrastruktury wodociągowej.	cała gmina	☉ Udział budynków mieszkalnych podłączonych do wodociągu według stanu na koniec ubiegłego roku.	↑	Bank Danych Lokalnych
			☉ Udział mieszkańców korzystających z wodociągu według stanu na koniec ubiegłego roku.	↑	Bank Danych Lokalnych
			☉ Wartość strat wody z sieci wodociągowej w roku ubiegłym liczona jako iloczyn ilości straty wody i kosztu jednostki wody wskazanego w zatwierdzonym wniosku o zatwierdzenie taryfy oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków.	↓	Bank Danych Lokalnych
	O12/R.2 Zredukowana luka kanalizacyjna.	cała gmina	☉ Udział mieszkańców korzystających z kanalizacji sanitarnej według stanu na koniec ubiegłego roku.	↑	Bank Danych Lokalnych
			☉ Udział budynków mieszkalnych podłączonych do kanalizacji sanitarnej według stanu na koniec ubiegłego roku.	↑	Bank Danych Lokalnych
			☉ Różnica pomiędzy odsetkiem ludności korzystającej z wodociągu i z kanalizacji według stanu na koniec ubiegłego roku.	↓	Bank Danych Lokalnych
			☉ Długość sieci kanalizacyjnej w relacji do długości sieci wodociągowej według stanu na koniec ubiegłego roku.	↑	Bank Danych Lokalnych
			☉ Udział ścieków komunalnych oczyszczonych w oczyszczalniach stanowiących własność gminnych jednostek organizacyjnych w całkowitym wolumenie takich ścieków przez nie odebranych.	↑	gminne jednostki organizacyjne

Tabela 15. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.13 „Infrastruktura hydrotechniczna skutecznego zarządzania zasobami wody” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☉, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.13 Infrastruktura hydrotechniczna skutecznego zarządzania zasobami wody	O.13/R.1 Skuteczna infrastruktura zabezpieczeń przeciwpowodziowych	cała gmina	☉ Obszar gminy o zwiększonym ryzyku powodzi i podtopień wynikającym z braku lub niewłaściwego stanu technicznego infrastruktury przeciwpowodziowej przewidzianej do wybudowania lub poprawienia stanu technicznego w planie ochrony przeciwpowodziowej.	↓	Urząd Gminy Prażmów
	O.13/R.2 Skuteczna infrastruktura zarządzania powierzchniowymi zasobami wodnymi.	cała gmina	☉ Szacowany udział urządzeń melioracji głównej i szczegółowej ogółem wymagających wykonania na nich przebudowy, remontów lub zabiegów utrzymaniowych, według stanu na koniec ubiegłego roku.	↓	Urząd Gminy Prażmów
			☉ Szacowana długość brakujących urządzeń melioracji szczegółowej, według stanu na koniec ubiegłego roku.	↓	Urząd Gminy Prażmów
			☑ Udział mieszkańców gminy wskazujących, że mają problem z wodami opadowymi lub gruntowymi, w tym z podtopieniami ich posesji. [skala trzystopniowa: mam z tym duży problem / mam taki problem, ale mały / nie mam takiego problemu].	↑	badania ankietowe mieszkańców gminy
	O.13/R.3 Skuteczna infrastruktura kanalizacji deszczowej.	cała gmina	☉ Długość sieci kanalizacji deszczowej, według stanu na koniec ubiegłego roku.	↑	Urząd Gminy Prażmów
O.13/R.4 Skuteczna błękitno-zielona infrastruktura.	cała gmina	☉ Powierzchnia błękitno-zielonej infrastruktury ¹ należącej do gminy, w tym gminnych jednostek organizacyjnych, według stanu na koniec ubiegłego roku.	↑	Urząd Gminy Prażmów	
		☉ Szacowana powierzchnia błękitno-zielonej infrastruktury ¹ , nie należącej do gminy, w tym gminnych jednostek organizacyjnych, według stanu na koniec ubiegłego roku.	↑	Urząd Gminy Prażmów	

¹ Stawy retencyjne, niecki, zbiorniki, rowy bioretencyjne, rowy infiltracyjne, ogrody deszczowe, zielone przystanki, dachy, fasady i ściany, nawierzchnie przepuszczalne, podłoża strukturalne, tereny zielone i mokradłowe itp.

Tabela 16. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.14 „Zdywersyfikowana i efektywna infrastruktura energetyczna rozwoju społeczno-gospodarczego” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☉, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.14 Zdywersyfikowana i efektywna infrastruktura energetyczna rozwoju społeczno-gospodarczego	O.14/R.1 Zdywersyfikowana i efektywna infrastruktura elektroenergetyczna.	cała gmina	☉ Liczba czynnych, publicznie dostępnych punktów ładowania samochodów elektrycznych przypadająca na 1000 mieszkańców.	↑	Bank Danych Lokalnych
			☉ Powierzchnia terenów przeznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod nowe inwestycje gospodarcze i wielorodzinne inwestycje mieszkaniowe, zapewnienie którym zasilania elektroenergetycznego jest poważną barierą ich zainwestowania (ocena szacunkowa).	↓	Urząd Gminy Prażmów
	O.14/R.2 Zdywersyfikowana i efektywna infrastruktura ciepłownicza.	cała gmina	☉ Udział mieszkańców korzystających z gazu z sieci według stanu na koniec ubiegłego roku.	↑	Bank Danych Lokalnych
			☉ Łączna moc hybrydowych rozwiązań grzewczych integrujących tradycyjne i odnawialne źródła energii w obiektach gminnych jednostek organizacyjnych, według stanu na koniec ubiegłego roku.	↑	gminne jednostki organizacyjne
	O.14/R.3 Zdywersyfikowana i efektywna infrastruktura wykorzystania źródeł energii odnawialnej.	cała gmina	☉ Szacowana, łączna moc nominalna odnawialnych źródeł energii zainstalowanych na obiektach i gruntach osób fizycznych, mieszkańców gminy, wg stanu na koniec ub. r.	↑	Urząd Gminy Prażmów
			☉ Szacowany udział budynków mieszkalnych, w których do celów grzewczych wykorzystywane są źródła energii odnawialnej.	↑	Urząd Gminy Prażmów
			☉ Łączna moc nominalna odnawialnych źródeł energii zainstalowanych na obiektach i gruntach gminy i gminnych jednostek organizacyjnych, według stanu na koniec ub. r.	↑	gminne jednostki organizacyjne
			☉ Łączna pojemność elektryczna urządzeń służących do magazynowania energii należących i wykorzystywanych przez gminne jednostki organizacyjne, według stanu na koniec ubiegłego roku.	↑	gminne jednostki organizacyjne
	O.14/R.4 Zdywersyfikowana i efektywna infrastruktura gazownicza	cała gmina	☉ Udział mieszkańców korzystających z gazu z sieci według stanu na koniec ubiegłego roku.	↑	Bank Danych Lokalnych
			☉ Zużycie gazu z sieci w kWh na mieszkańca w ubiegłym roku.	↑	Bank Danych Lokalnych

Tabela 17. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.15 „Spójna wewnętrznie i aglomeracyjnie, rozwinięta infrastruktura komunikacyjna” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☺, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.15 Spójna wewnętrznie i aglomeracyjnie, rozwinięta infrastruktura komunikacyjna	O.15/R.1 Spójna i rozwinięta infrastruktura drogowa i okołodrogowa.	cała gmina	☉ Udział długości dróg gminnych na terenie gminy o stanie technicznym co najmniej dobrym w całkowitej ich długości, według stanu na koniec ubiegłego roku.	↑	Urząd Gminy Prażmów
			☉ Udział długości dróg gminnych na terenie gminy, w obszarach zabudowanych, wyposażonych w co najmniej jednostronny chodnik, według stanu na koniec ubiegłego roku.	↑	Urząd Gminy Prażmów
			☉ Udział długości dróg powiatowych na terenie gminy o stanie technicznym co najmniej dobrym w całkowitej ich długości, według stanu na koniec ubiegłego roku.	↑	Starostwo Powiatowe w Piasecznie
			☉ Udział długości dróg powiatowych na terenie gminy, w oznakowanych obszarach zabudowanych, wyposażonych w co najmniej jednostronny chodnik, według stanu na koniec ubiegłego roku.	↑	Starostwo Powiatowe w Piasecznie
			☉ Udział energooszczędnych publicznych punktów oświetlenia należących do gminy, według stanu na koniec ubiegłego roku.	↑	Urząd Gminy Prażmów
			☉ Udział długości dróg wojewódzkich na terenie gminy o stanie technicznym co najmniej dobrym w całkowitej ich długości, według stanu na koniec ubiegłego roku.	↑	Mazowiecki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Warszawie
			☉ Udział długości dróg wojewódzkich na terenie gminy, w oznakowanych obszarach zabudowanych, wyposażonych w co najmniej jednostronny chodnik, według stanu na koniec ubiegłego roku.	↑	
			☉ Liczba miejsc parkingowych należących do gminy typu Park&Ride, według stanu na koniec ubiegłego roku.	↑	Urząd Gminy Prażmów
			☑ Udział mieszk. twierdząc., że drogi w gminie są co najmniej zadowolająco bezpieczne. [skala pięciostopniowa: <i>bardzo niebezpieczne / niebezpieczne / zadowolająco bezpieczne / bezpieczne / bardzo bezpieczne</i>].	↑	badania ankietowe mieszkańców
			☑ Udział mieszkańców twierdzących, że stan dróg, parkingów, chodników, oświetlenia i przejść dla pieszych w gminie jest ogólnie rzecz biorąc co najmniej zadowolająco. [skala pięciostopniowa: <i>bardzo zły / zły / zadowolająco / dobry / bardzo dobry</i>].	↑	badania ankietowe mieszkańców

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.15 Spójna wewnętrznie i aglomeracyjnie, rozwinięta infrastruktura komunik.	O.15/R.2 Spójna i rozwinięta infrastruktura rowerowa.	cała gmina	☉ Długość dróg dla rowerów na 10 tys. ludności wg stanu na koniec ubiegłego roku.	↑	Bank Danych Lok.
			☉ Liczba monitorowanych, zadaszonych lub kubaturowych miejsc parkingowych dla rowerów, umożliwiających ich indywidualne przypięcie, w gminnych jednostkach organizacyjnych, według stanu na koniec ubiegłego roku.	↑	Urząd Gminy Prażmów
			☑ Udział mieszkańców twierdzących, że ilość i zintegrowanie dróg dla rowerów w gminie są ogólnie rzecz biorąc co najmniej zadowalające. [skala pięciostopniowa: ilość i zintegrowanie nie są zadowalające / ilość i zintegrowanie są zadowalające / ilość i zintegrowanie są satysfakcjonujące / ilość i zintegrowanie są bardzo satysfakcjonujące].	↑	badania ankietowe mieszkańców
	O.15/R.3 Spójna i rozw. infr. kolejowa.	c.g.	☑ Liczba czynnych przystanków kolejowych na terenie gminy.	↑	Urząd Gminy Prażmów
O.15/R.4 Spójna i rozwinięta infrastruktura telekomunikacyjna.	cała gmina	☑ Udział mieszkańców twierdzących, że szybki Internet nie jest dostępny w miejscu ich zamieszkania. [skala dwustopniowa: tam, gdzie mieszkam szybki Internet nie jest dostępny / tam, gdzie mieszkam szybki Internet jest dostępny].	↓	badania ankietowe mieszkańców	

Tabela 18. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.16 „Zrównoważony i zintegrowany subregionalnie rynek pracy” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.16 Zrównoważony.	O.16/R.1 Zwiększony potencjał i jakość lokalnego rynku pracy.	cała gmina	☑ Udział przedsiębiorców twierdzących, że w najbliższych 2-3 latach zatrudnienie w ich przedsiębiorstwie najprawdopodobniej wzrośnie lub znacznie wzrośnie. [skala pięciostopniowa: znacznie spadnie / znacznie trochę spadnie / znacznie nie zmieni się / znacznie trochę wzrośnie / znacznie wzrośnie].	↑	badania ankietowe właścicieli i naczelnej kadry kierowniczej przedsiębiorstw
			☑ Udział przedsiębiorców twierdzących, że płace w ich firmie są co najmniej podobne do płac oferowanych na podobnych stanowiskach w Warszawie i jej otoczeniu. ☉ [skala pięciostopniowa: znacznie mniejsze / znacznie trochę mniejsze / znacznie podobne / znacznie trochę większe / znacznie większe].	↑	

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☉, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.16 Zrównoważony i zintegrowany subregionalnie rynek pracy	O.16/R.2 Dostosowana lokalna podaż do subregionalnego popytu na rynku pracy.	cała gmina	☉ Liczba mieszkańców zarejestrowanych jako bezrobotni według stanu na koniec ubiegłego roku.	↓	Bank Danych Lokalnych, Powiatowy Urząd Pracy w Piasecznie
			☉ Liczba mieszkańców, długotrwale bezrobotnych, zarejestrowanych jako bezrobotni według stanu na koniec ubiegłego roku	↓	Powiatowy Urząd Pracy w Piasecznie
			☉ Liczba mieszkańców powyżej 50 roku życia zarejestrowanych jako bezrobotni według stanu na koniec ubiegłego roku.	↓	Bank Danych Lokalnych, Powiatowy Urząd Pracy w Piasecznie
			☉ Liczba mieszkańców do 30 roku życia zarejestrowanych jako bezrobotni według stanu na koniec ubiegłego roku.	↓	Bank Danych Lokalnych, Powiatowy Urząd Pracy w Piasecznie
			☉ Procentowa różnica między udziałami zarejestrowanych, bezrobotnych kobiet i mężczyzn według stanu na koniec grudnia ubiegłego roku.	↓	Bank Danych Lokalnych, Powiatowy Urząd Pracy w Piasecznie
			☑ Udział przedsiębiorców twierdzących, że liczba kandydatów na pracowników ich firmy, którzy mają odpowiednie kwalifikacje jest co najmniej wystarczająca. [skala trzystopniowa: jest za mała / jest wystarczająca / jest większa niż wystarczająca].	↑	badania ankietowe właścicieli i naczelnej kadry kier. przedsiębiorstw
			☑ Udział mieszkańców twierdzących, że swoją pracę wykonują co najmniej w 1/2 zdalnie. [skala trzystopniowa: nie wykonuję lub bardzo rzadko wykonuję pracę zdalnie / wykonuję pracę zdalnie, ale w mniejszej części niż połowa / wykonuję pracę zdalnie mniej więcej w połowie lub w większej części].	↑	badania ankietowe mieszkańców gminy

Tabela 19. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w obszarze celu operacyjnego O.17 „Zrównoważony, lokalny rozwój gospodarczy” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☺, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.17 Zrównoważony, lokalny rozwój gospodarczy	O.17/R.1 Znaczący potencjał gospodarczy gminy.	cała gmina	☉ Liczba podmiotów z siedzibą w gminie, zarejestrowanych w rejestrze REGON, według stanu na koniec ubiegłego roku.	↑	Bank Danych Lokalnych
			☉ Podmioty w rejestrze REGON w ubiegłym roku na 1000 mieszkańców wg wag klas wielkości (wagi dla klas wielkości firm ustalone przez MliR (ob. MFIPR): do 9 osób - 0, 10-49 osób - 1, 50-249 osób - 3, 250-999 osób - 10, od 1000 osób – 30; czyli liczba przedsiębiorstw (10-49)*1 + liczba przedsiębiorstw (50-249)*3 + liczba przedsiębiorstw (250-999)*10 + liczba przedsiębiorstw powyżej 1000*30).	↑	Bank Danych Lokalnych
			☉ Kubatura budynków przemysłowych (PKOB 1251) oddanych do użytkowania w ubiegłym roku.	↑	Bank Danych Lokalnych
			☉ Kubatura zbiorników, silosów i budynków magazynowych (PKOB 1252) oddanych do użytkowania w ubiegłym roku.	↑	Bank Danych Lokalnych
			☑ Udział przedsiębiorców twierdzących, że ogólna kondycja ekonomiczna ich przedsiębiorstw jest co najmniej dostateczna. [skala pięciostopniowa: kondycja jest niedostateczna / kondycja jest mierna / kondycja jest dostateczna / kondycja jest dobra / kondycja jest bardzo dobra].	↑	badania ankietowe właścicieli i naczelnej kadry kierowniczej przedsiębiorstw
			☑ Udział przedsiębiorców twierdzących, że w najbliższych 2-3 latach najprawdopodobniej rozszerzą terytorium lub zakres branżowy ich działalności. [skala dwustopniowa: najprawdopodobniej rozszerzy / najprawdopodobniej nie rozszerzy].	↑	badania ankietowe właścicieli i naczelnej kadry kierowniczej przedsiębiorstw
	O.17/R.2 Upowszechnienie lokalnej przedsiębiorczości.	cała gmina	☉ Udział osób fizycznych w rejestrze REGON, z siedzibą firmy na terenie gminy w liczbie mieszkańców gminy w ubiegłym roku.	↑	Bank Danych Lokalnych
			☉ Łączna liczba dni sprzedanego w ubiegłym roku najmu stoisk itp. podmiotom i osobom korzystającym z targowisk gminnych.	↑	Bank Danych Lokalnych

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
	O.17/R.3 Przyjazny, społeczny klimat przedsiębiorczości.	cała gmina	☑ Udział przedsiębiorców zatrudniających do 9 pracowników twierdzących, że w gminie panują co najmniej zadowalające warunki funkcjonowania małych przedsiębiorstw i mikroprzedsiębiorstw. [skala czterostopniowa: niezadowalające warunki / zadowalające warunki / dobre warunki / bardzo dobre warunki].	↑	badania ankietowe właścicieli i naczelnej kadry kierowniczej przedsiębiorstw
		cała gmina	☉ Liczba lokalnych mikroprzedsiębiorców nagrodzonych przez Radę Gminy Prażmów lub Wójta Gminy Prażmów za sukcesy i wzorcowe postawy usługowe, produktowe, techniczne, organizacyjne i w zakresie zrównoważonego wykorzystania środowiska gminy.	↗ ≤ 10	Urząd Gminy
		cała gmina	☑ Udział uczniów gminnych szkół podstawowych oświadczających, że szkoły te uczą ich czym jest przedsiębiorczość, innowacyjność i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska gwarantujące międzynarodową konkurencyjność gospodarki kraju. [skala dwustopniowa: szkoła nie uczy / szkoła uczy].	↑	badania ankietowe uczniów gminnych szkół podstawowych

Tabela 20. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.18 „Nowoczesne, zrównoważone i spójne rolnictwo” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.18 Nowoczesne, zrównoważone i spójne...	O.18/R.1 Wysoki, nowoczesny potencjał gospodarstw rolnych.	cała gmina	☉ Udział gospodarstw rolnych czerpiących dochody w mniej niż 50% z działalności rolniczej w roku 2030. [wartość tego wskaźnika należy odnieść do wartości z roku 2020]	↓	Główny Urząd Statystyczny – wyniki PSR 2020 i PSR 2030
		cała gmina	☉ Średnia wielkość gospodarstwa rolnego w roku 2030. [wartość tego wskaźnika należy odnieść do wartości z roku 2020]	↑	
		cała gmina	☉ Udział użytkowników indywidualnych gospodarstw rolnych oraz członków ich rodzin pracujących w tych gospodarstwach w wieku kobiety od 60 lat i mężczyźni od 65 lat (poprodukcyjnym), w całkowitej liczbie tych użytkowników i członków w roku 2030. [wartość tego wskaźnika należy odnieść do wartości z roku 2020]	↓	

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☉, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.18 Nowoczesne, zrównoważone i spójne rolnictwo		cała gmina	☉ Powierzchnia gospodarstw rolnych prowadzących działalność zaliczaną do działów specjalnej produkcji rolnej według stanu na koniec ubiegłego roku.	↑	Bank Danych Lokalnych
			☑ Udział rolników oceniających, że ogólna kondycja ekonomiczna ich gospodarstwa rolnego jest obecnie co najmniej dostateczna. [skala pięciostopniowa: kondycja bardzo zła / kondycja zła / kondycja dostateczna / kondycja dobra / kondycja bardzo dobra].	↑	badania ankietowe rolników
	O.18/R.2 Lokalna i subregionalna spójność i gospodarstw rolnych.	cała gmina	☑ Udział rolników twierdzących, że sprzedają bezpośrednio konsumentom część swoich produktów rolnych lub wyrobów z nich wytworzonych. [skala dwustopniowa: nie / tak].	↑	badania ankietowe rolników
			☑ Udział rolników oceniających, że lokalne infrastrukturalne warunki prowadzenia działalności rolniej są ogólnie rzecz biorąc co najmniej dostateczne. [skala pięciostopniowa: warunki bardzo złe / warunki złe / warunki dostateczne / warunki dobre / warunki bardzo dobre].	↑	badania ankietowe rolników
			☉ Udział nakładów pracy osób w wieku produkcyjnym w nakładach pracy użytkowników oraz członków ich rodzin w gospodarstwach indywidualnych w roku 2030. [wartość tego wskaźnika należy odnieść do wartości z roku 2020]	↑	Główny Urząd Statystyczny – wyniki PSR 2020 i PSR 2030
			☉ Udział liczby gospodarstw rolnych o powierzchni całkowitej użytków rolnych do 1ha w całkowitej liczbie gospodarstw rolnych w roku 2030. [wartość tego wskaźnika należy odnieść do wartości z roku 2020].	↑	Główny Urząd Statystyczny – PSR 2020 i PSR 2030
	O.18/R.3 Zrównoważenie lokalnego rolnictwa.	cała gmina	☉ Powierzchnia gruntów rolnych, których klasa została obniżona w ubiegłym roku.	↓	Bank Danych Lok.
☉ Powierzchnia gruntów wyłączonych z produkcji rolnej w ubiegłym roku.			↓	Bank Danych Lok.	
☉ Udział powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej w powierzchni użytków rolnych ogółem w roku 2030. [wartość tego wskaźnika należy odnieść do wartości z roku 2020]			↑	Główny Urząd Statystyczny – PSR 2020 i PSR 2030	

Tabela 21. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu O.19 „Rozwinięte, zrównoważone, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne gminy” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☺, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.19 Rozwinięte, zrównoważone, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne gminy	O.19/R.1 Wykształcona przedsiębiorczość rekreacyjno-turystyczna.	cała gmina	☉ Liczba podmiotów gosp. zarej. w gminie, wpisanych do rejestru REGON w Sekcji I PKD (Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi, związanych z turystyką i rekreacją) Dziale 55 (Zakwaterowanie) wg stanu na koniec ub. r.	↑	Bank Danych Lokalnych
			☉ Liczba podmiotów gosp. zarej. w gminie, wpisanych do rejestru REGON w Sekcji I PKD (Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastro., zw. z turystyką i rekreacją) Dziale 56 (Działalność usługowa zw. z wyżywieniem) wg stanu na koniec ub. r.	↑	Bank Danych Lokalnych
			☉ Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminie, wpisanych do rejestru REGON w Sekcji R PKD (Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją) Dziale 93 (Działalność rozrywkowa i rekreacyjna) według stanu na koniec ubiegłego roku.	↑	Bank Danych Lokalnych
	O.19/R.2 Wykształcona baza aglomeracyjnych funkcji rekreacyjno-turystycznych gminy.	cała gmina	☉ Liczba miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych ogółem na terenie gminy według stanu na koniec lipca ubiegłego roku.	↑	Bank Danych Lokalnych
			☉ Liczba miejsc noclegowych w pokojach gościnnych ogółem na terenie gminy według stanu na koniec lipca ubiegłego roku.	↑	Bank Danych Lokalnych
			☉ Liczba miejsc noclegowych w kwaterach agroturystycznych na terenie gminy według stanu na koniec lipca ubiegłego roku.	↑	Bank Danych Lokalnych
			☉ Liczba miejsc w salach konferencyjnych w turystycznych obiektach noclegowych ogółem na terenie gminy według stanu na koniec ubiegłego roku.	↑	Bank Danych Lokalnych
			☉ Liczba noclegów udzielonych w ubiegłym roku turystom zagranicznym (nierezydentom) w turystycznych obiektach noclegowych na terenie gminy.	↑	Bank Danych Lokalnych
	O.19/R.3 Zrównoważenie aglomeracyjnych funkcji rekreacyjno-turystycznych gminy.	cała gmina	☑ Udział mieszkańców twierdzących, że wskutek rozwoju usług rekreacyjno-turystycznych gmina ogólnie rzecz biorąc traci na atrakcyjności jako miejsce zamieszkania. [skala trzystopniowa: traci / nie traci i nie zyskuje / zyskuje].	↓	badania ankietowe mieszkańców
			☑ Udział mieszkańców twierdzących, że wskutek rozwoju usług rekreacyjno-turystycznych następuje wyraźna degradacja lokalnego środowiska naturalnego. [skala 2-stopniowa: nie następuje wyraźna degradacja / następuje wyraźna degradacja].	↓	badania ankietowe mieszkańców

8.4. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w wymiarze przestrzennym

Tabela 22. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.20 „Kompleksowo zarządzana i dobrze zagospodarowana przestrzeń” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.20 Kompleksowo zarządzana i dobrze zagospodarowana przestrzeń	O.20/R.1 Poprawa ładu i struktury zagospodarowania przestrzennego gminy.	cała gmina	☉ Udział powierzchni gminy objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w całkowitej powierzchni przewidzianej do objęcia takimi planami w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy lub w planie ogólnym gminy, według stanu na koniec ubiegłego roku.	↑	Urząd Gminy Prażmów
			☉ Powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych razem na 1000 mieszkańców.	↓	Bank Danych Lok.
	O.20/R.2 Poprawa estetyki przestrzeni gminy.	cała gmina	☑ Udział mieszkańców gminy twierdzących, że przestrzenie publiczne w gminie są ogólnie rzecz biorąc co najmniej zadowolająco ładne. [skala czterostopniowa: są zdecydowanie brzydkie / są raczej brzydkie / są zadowolająco ładne / są bardzo ładne].	↑	badania ankietowe mieszkańców
			☑ Udział mieszkańców gminy twierdzących, że tablice, banery, plakaty i inne urządzenia reklamowe ogólnie rzecz biorąc szpecą lub bardzo szpecą gminę. [skala pięciostopniowa: bardzo szpecą gminę / trochę szpecą gminę / nie szpecą gminy, ale też nie poprawiają jej wyglądu / trochę poprawiają wygląd gminy / bardzo poprawiają wygląd gminy].	↓	badania ankietowe mieszkańców
	O.20/R.3 Wzrost koncepcyjnej roli mieszkańców w zarządzaniu przestrzenią gminy.	cała gmina	☉ Szacowana liczba mieszkańców, którzy w ubiegłym roku wzięli bezpośredni udział w spotkaniach, warsztatach, konsultacjach, mediacjach itp. dotyczących przestrzeni i estetyki gminy, zorganizowanych przez Urząd Gminy Prażmów.	↑	Urząd Gminy Prażmów

Tabela 23. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.21 „Wielowymiarowa redukcja zanieczyszczeń oraz ochrona i rewitalizacja zasobów środowiska naturalnego” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☉, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.21 Wielowymiarowa redukcja zanieczyszczeń oraz ochrona i rewitalizacja zasobów środowiska naturalnego	O.21/R.1 Wielowymiarowa ochrona zasobów środowiska naturalnego.	cała gmina	☉ Powierzchnia rezerwatów przyrody, według stanu na koniec ubiegłego roku.	➔	Bank Danych Lok.
			☉ Powierzchnia parków krajobrazowych, według stanu na koniec ubiegłego roku.	➔	Bank Danych Lok.
			☉ Powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu, wg stanu na koniec ubiegłego roku.	➔	Bank Danych Lok.
			☉ Powierzchnia użytków ekologicznych, według stanu na koniec ubiegłego roku.	⬆	Bank Danych Lok.
			☉ Powierzchnia zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, wg stanu na koniec ub. roku.	⬆	Bank Danych Lok.
			☉ Liczba pomników przyrody, według stanu na koniec ubiegłego roku.	⬆	Bank Danych Lok.
			☉ Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni gminy, według stanu na koniec ubiegłego roku.	➔	Bank Danych Lokalnych
			☑ Udział mieszkańców gminy oceniających, że działalność gminy na rzecz ochrony środowiska jest co najmniej dobra. [skala sześciostopniowa, tzw. szkolna: ocena niedostateczna / ocena dopuszczająca / ocena dostateczna / ocena dobra / ocena bardzo dobra / ocena celująca].	⬆	badania ankietowe mieszkańców
	☑ Udział mieszkańców gminy oceniających, że stan środowiska naturalnego na terenie gminy jest co najmniej dobry. [skala sześciostopniowa, tzw. szkolna: stan niedostateczny / stan dopuszczający / stan dostateczny / stan dobry / stan bardzo dobry / stan celujący].	⬆	badania ankietowe mieszkańców		
	O.21/R.2 Wysoki poziom czystości wód powierzchniowych i podziemnych.	cała gmina	☉ Udział budynków mieszkalnych podłączonych do kanalizacji sanitarnej według stanu na koniec ubiegłego roku.	⬆	Bank Danych Lokalnych
☉ Udział mieszkańców korzystających z kanalizacji sanitarnej według stanu na koniec ubiegłego roku.			⬆	Bank Danych Lokalnych	
☉ Liczba punktów podczyszczania wód opadowych kanalizacji deszczowej.			⬆	Bank Danych Lokalnych	

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.21 Wielowymiarowa redukcja zanieczyszczeń oraz ochrona i rewitalizacja zasobów środowiska naturalnego		cała gmina	<ul style="list-style-type: none"> ☉ Udział przeprowadzonych w ubiegłym roku przez gminę, kontroli wytwórców ścieków komunalnych w zakresie prawidłowego postępowania z nimi oraz właściwej eksploatacji urządzeń ściekowych, które zakończyły się wynikiem pozytywnym (nie stwierdzono nieprawidłowości). 	↑	Urząd Gminy Prażmów
	O.21/R.3 Niski poziom niskoemisyjnych zanieczyszczeń powietrza.	cała gmina	<ul style="list-style-type: none"> ☉ Liczba dni w ubiegłym roku, w których odnotowano co najmniej jedno przekroczenie dopuszczalnej normy pyłu zawieszonego PM2,5 lub PM10 lub benzo(a)pirenu w co najmniej jednym punkcie pomiarowym na terenie gminy należącym do Gminy Prażmów lub Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska 	↓	Urząd Gminy Prażmów, Bank Danych Pomiarowych GIOŚ
			<ul style="list-style-type: none"> ☑ Udział mieszkańców gminy twierdzących, że zanieczyszczenie powietrza dymem z kominów w okresach zimowych jest na tyle małe, że nie jest problemem gminy. [skala dwustopniowa: nie zgadzam się z tym twierdzeniem / zgadzam się z tym twierdzeniem]. 	↑	badania ankietowe mieszkańców
	O.21/R.4 Niski poziom zanieczyszczenia i degradacji gleb.	cała gmina	<ul style="list-style-type: none"> ☉ Liczba zidentyfikowanych tzw. dzikich wysypisk odpadów. 	↓	Urząd Gminy Prażmów
			<ul style="list-style-type: none"> ☑ Udział rolników twierdzących, że zanieczyszczenie lub inne formy degradacji gleb są problemem gminy. [skala trzystopniowa: zanieczyszczenie lub inne formy degradacji gleb nie są problemem gminy / są małym problemem gminy / są dużym problemem gminy]. 	↓	badania ankietowe rolników
	O.21/R.5 Niski poziom uciążliwego oddziaływania hałasu	cała gmina	<ul style="list-style-type: none"> ☉ Powierzchnia terenów zagrożonych hałasem na obszarze gminy według stanu na koniec ubiegłego roku. 	↓	Geoportal Infrastruktury Informacji Przestrzennej GUGiK
O.21/R.6 Zachowanie w dopuszczalnych normach poziomu promieniowania elektromagnetycznego	cała gmina	<ul style="list-style-type: none"> ☉ Liczba punktów emisji promieniowania elektromagnetycznego o natężeniu $\geq 28V/m$ na terenie gminy według stanu na koniec ubiegłego roku. 	↓	System Informacji o Instalacjach Wytwarzających Promieniowanie ElektroMagnetyczne	

Tabela 24. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.22 „Zrównoważony rozwój mieszkalnictwa” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☉, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.22 Zrównoważony rozwój mieszkalnictwa	O.22/R.1 Zapewnione techniczne i prawne warunki zrównoważonego rozwoju mieszkalnictwa	cała gmina	☉ Udział powierzchni gminy objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w całkowitej powierzchni przewidzianej do objęcia takimi planami w SUKZP lub w planie ogólnym gminy, według stanu na koniec ubiegłego roku.	↑	Urząd Gminy Prażmów
			☉ Powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych razem na 1000 mieszkańców.	↓	Bank Danych Lok.
			☉ Udział mieszkańców korzystających z kanalizacji sanitarnej wg stanu na koniec ub. r.	↑	Bank Danych Lok.
			☉ Średnia wartość Wskaźnika Energii Pierwotnej EP budynków mieszkalnych w gminie według stanu na koniec ubiegłego roku.	↓	Bank Danych Lokalnych
	O.22/R.2 Zrównoważona eksploatacja komunalnych zasobów mieszkaniowych.	cała gmina	☉ Udział powierzchni komunalnych lokali mieszkalnych w budynkach mieszkalnych w złym stanie technicznym, które kwalifikują się do remontów, w całkowitej powierzchni komunalnych lokali mieszkalnych.	↓	Urząd Gminy Prażmów
			☉ Udział powierzchni komunalnych lokali mieszkalnych w budynkach mieszkalnych w złym stanie technicznym, które nie kwalifikują się do remontów generalnych, w całkowitej powierzchni komunalnych lokali mieszkalnych.	↓	Urząd Gminy Prażmów
			☉ Wartość dofinansowania do kosztów eksploatacji, zarządu oraz odtwarzania pierwotnych parametrów technicznych komunalnych zasobów mieszkaniowych obciążającego budżet gminy w ubiegłym roku. [wartości dofinansowania należy wykazywać w dwóch wariantach: a) w wartości nominalnej, b) w wartości zdyskontowanej o wskaźnik inflacji GUS przyjmując za rok bazowy rok przyjęcia SRGP 2024-2034 (dla zapewnienia porównywalności wartości wskaźnika z kolejnych lat)].	↓	Urząd Gminy Prażmów
		☉ Wartość zadłużenia z tytułu niezapłaconych czynszów za najem mieszkań komunalnych według stanu na koniec poprzedniego roku. [wartości zadłużenia należy wykazywać w dwóch wariantach: a) w wartości nominalnej, b) w wartości zdyskontowanej o wskaźnik inflacji GUS przyjmując za rok bazowy rok przyjęcia SRGP 2024-2034 (dla zapewnienia porównywalności wartości wskaźnika z kolejnych lat)].	↓	Urząd Gminy Prażmów	

Tabela 25. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.23 „Komplementarne zarządzanie informacją środowiskową” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☉, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.23 Komplementarne zarządzanie informacją środowiskową	O.23/R.1 Dysponowanie pierwotną i wtórną informacją środowiskową.	cała gmina	<ul style="list-style-type: none"> Samooceńca organu wykonawczego w zakresie dysponowania przez samorząd gminy wystarczającym zakresem, samodzielnie pozyskanych przez ten samorząd ze źródeł pierwotnych, informacji środowiskowych, w tym dotyczących: przestrzegania przepisów dotyczących odpadów komunalnych, powierzchni biologicznie czynnych, ścieków komunalnych, niskiej emisji, usuwania drzew, stanu gminnych założeń zielonych itp. <p>[skala czterostopniowa: samorząd gminy dysponuje dalece niepełnym zakresem / samorząd gminy dysponuje niepełnym zakresem / samorząd gminy dysponuje wystarczającym zakresem / samorząd gminy dysponuje pełnym zakresem].</p>	↑	Urząd Gminy Prażmów
			<ul style="list-style-type: none"> Samooceńca organu wykonawczego w zakresie dysponowania przez samorząd gminy wystarczającym zakresem, pozyskanych przez ten samorząd ze źródeł wtórnych, informacji środowiskowych, w tym dotyczących: stanu wód powierzchniowych, stanu gleb, stanu powietrza, stanu środowiska akustycznego, sytuacji elektromagnetycznej itp. <p>[skala czterostopniowa: samorząd gminy dysponuje dalece niepełnym zakresem / samorząd gminy dysponuje niepełnym zakresem / samorząd gminy dysponuje wystarczającym zakresem / samorząd gminy dysponuje pełnym zakresem].</p>	↑	Urząd Gminy Prażmów
	O.23/R.2 Dostępna dla mieszkańców informacji środowiskowej.	cała gmina	<ul style="list-style-type: none"> Łączna liczba odsłon w ubiegłym roku podstron witryny internetowej gminy poświęconej stanowi lokalnego środowiska naturalnego oraz źródłem jego zanieczyszczeń. 	↑	Urząd Gminy Prażmów
			<ul style="list-style-type: none"> Liczba artykułów w „Biuletynu Informacyjnego Gminy Prażmów” w ubiegłym roku poświęconych stanowi lokalnego środowiska naturalnego oraz źródłem jego zanieczyszczeń. 	↗ ≤5	Urząd Gminy Prażmów
			<ul style="list-style-type: none"> Liczba unikalnych wejść w ubiegłym roku na strony internetowe gminnych jednostek organizacyjnych z wirtualnymi urządzeniami informującymi o stanie środowiska. 	↑	gminne jednostki organizacyjne
			<ul style="list-style-type: none"> Liczba fizycznych, środowiskowych urządzeń informacyjnych obiektach użyteczności publicznej gminnych jednostek organizacyjnych, według stanu na koniec ubiegłego roku. 	↑	gminne jednostki organizacyjne

Tabela 26. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.24 „Upowszechniona wrażliwość i zachowania prośrodowiskowe” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☉, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.24 Upowszechniona wrażliwość i zachowania prośrodowiskowe	O.24/R.1 Upowszechnione zachowania prośrodowiskowe.	cała gmina	☉ Ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną na jednego mieszkańca korzystającego z sieci kanalizacyjnej w ubiegłym roku.	↓	Bank Danych Lokalnych
			☉ Zużycie wody z wodociągów na jednego mieszkańca korzystającego z sieci wodociągowej w ubiegłym roku.	↓	Bank Danych Lokalnych
			☉ Udział odpadów komunalnych nie zebranych selektywnie w ogóle odpadów komunalnych zebranych w ubiegłym roku.	↓	Bank Danych Lokalnych
			☉ Masa wytworzonych w ubiegłym roku odpadów komunalnych przypadająca na jednego mieszkańca.	↓	Bank Danych Lokalnych
			☉ Masa odpadów komunalnych zebranych w ubiegłym roku z gospodarstw domowych przypadająca na jednego mieszkańca.	↓	Bank Danych Lokalnych
			☉ Masa odpadów komunalnych zebranych w ubiegłym roku z innych źródeł niż gospodarstwa domowe (usługi komunalne, działalność gospodarcza, instytucje publiczne itp.) przypadająca na jedną osobę prawną i jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej w REGON.	↓	Bank Danych Lokalnych
			☑ Udział mieszkańców oświadczających, że – poza sezonem zimowym – na co dzień korzystają z roweru lub innego pojazdu napędzanego wyłącznie siłą mięśni. [skala trzystopniowa: nie korzystam w ogóle / korzystam, ale nie na co dzień / korzystam na co dzień].	↑	badania ankietowe mieszkańców gminy
			☑ Udział mieszkańców oświadczających, że na co dzień korzystają z komunikacji publicznej. [skala trzystopniowa: nie korzystam w ogóle / korzystam, ale nie na co dzień / korzystam na co dzień].	↑	badania ankietowe mieszkańców gminy
☑ Udział mieszkańców oświadczających, że w gospodarstwach domowych, w których zamieszkują zainstalowane jest dowolne źródło energii odnawialnej. [skala dwustopniowa: jest zainstalowane / nie jest zainstalowane].	↑	badania ankietowe mieszkańców gminy			

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☉, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.24 Upowszechniona wrażliwość i zachowania prośrodowiskowe	O.24/R.2 Upowszechniona wrażliwość prośrodowiskowa.	cała gmina	☉ Liczba godzin szkolnych zajęć dydaktycznych „w przyrodzie” przypadających w gminnych szkołach podstawowych na jeden oddział szkolny w poprzednim roku szkolnym.	↑	szkoły gminne
			☉ Liczba mieszkańców nagrodzonych przez Radę Gminy Prażmów lub Wójta Gminy Prażmów za sukcesy i wzorcowe postawy w zakresie ochrony środowiska i zrównoważonego wykorzystania zasobów środowiska.	↗ <5	Urząd Gminy Prażmów
			☑ Udział mieszkańców twierdzących, że mieszkańcy gminy są, ogólnie rzecz biorąc, co najmniej średnio zainteresowani sprawami środowiska naturalnego i jego ochrony. [skala pięciostopniowa: nie są zainteresowani / są słabo zainteresowani / są średnio zainteresowani / są bardzo zainteresowani].	↑	badania ankietowe mieszkańców gminy
			☑ Udział mieszkańców twierdzących, że w ostatnich kilkunastu miesiącach bezpłatnie poświęcili co najmniej kilka godzin swojego prywatnego czasu na społeczne działania służące ochronie środowiska na terenie gminy. [skala dwustopniowa: nie / tak]	↑	badania ankietowe mieszkańców gminy

Tabela 27. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.25 „Rozwój małej architektury i założeń zielonych przestrzeni publicznych” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☉, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.25 Rozwój małej architektury i założeń...	O.25/R.1 Bogata mała architektura przestrzeni publicznych	cała gmina	☉ Łączna liczba ławek, stołów i altan, znajdujących się w publicznych przestrzeniach o otwartym dostępie, należących do gminy, według stanu na koniec ubiegłego roku.	↑	Urząd Gminy Prażmów
			☑ Udział mieszkańców gminy zadowolonych i bardzo zadowolonych z ilości, jakości i lokalizacji ławek, stołów i altan publicznie dostępnych w gminie. [skala pięciostopniowa: jestem bardzo niezadowolona(y) / jestem niezadowolona(y) / mam mieszane uczucia / jestem zadowolona(y) / jestem bardzo zadowolona(y)].	↑	badania ankietowe mieszkańców
			☉ Łączna liczba rzeźb, pomników, tablic pamiątkowych, fontann, witaczy, murali itp. w znajdujących się publicznych przestrzeniach gminy i należących do niej, według stanu na koniec ubiegłego roku.	↑	Urząd Gminy Prażmów

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.25 Rozwój małej architektury i założeń zielonych przestrzeni publicznych		cała gmina	☑ Udział mieszkańców gminy zadowolonych i bardzo zadowolonych z ilości, jakości i lokalizacji rzeźb, pomników, tablic pamiątkowych, fontann, witaczy, murali itp. w przestrzeniach publicznych gminy. [skala pięciostopniowa: <i>jestem bardzo niezadowolona(y) / jestem niezadowolona(y) / mam mieszane uczucia / jestem zadowolona(y) / jestem bardzo zadowolona(y)</i>].	↑	badania ankietowe mieszkańców
	O.25/R.2 Bogate gminne założenia zielone.	cała gmina	⦿ Powierzchnia zieleni ulicznej według stanu na koniec ubiegłego roku.	↑	Bank Danych Lok.
			⦿ Powierzchnia zieleńców według stanu na koniec ubiegłego roku.	↑	Bank Danych Lok.
			⦿ Powierzchnia parków spacerowo-wypoczynkowych wg stanu na koniec ub. roku.	↑	Bank Danych Lok.
			⦿ Powierzchnia terenów zieleni osiedlowej według stanu na koniec ubiegłego roku.	↑	Bank Danych Lok.
			⦿ Długość żywopłotów ogółem według stanu na koniec ubiegłego roku.	↑	Bank Danych Lok.
		☑ Udział mieszkańców gminy oceniających, że stan zieleni gminnej (zieleń uliczna, zieleń przy obiektach publicznych itp.) jest co najmniej dobry. [skala pięciostopniowa: <i>stan zieleni gminnej jest bardzo zły / stan zieleni gminnej jest zły / stan zieleni gminnej jest średni / stan zieleni gminnej jest dobry / stan zieleni gminnej jest bardzo dobry</i>].	↑	badania ankietowe mieszkańców	

Tabela 28. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.26 „Kompleksowa i skuteczna gospodarka odpadowa” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.26 Kompleksowa...	O.26/R.1 Wysoce sprawna i efektywna gospodarka odpadowa.	cała gmina	⦿ Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w ogóle odpadów komunalnych zebranych w ubiegłym roku.	↑	Bank Danych Lokalnych
			⦿ Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie z gospodarstw domowych w ogóle odpadów komunalnych zebranych w ubiegłym roku.	↑	Bank Danych Lokalnych
			⦿ Wartość wskaźnika świadczenia usług odbioru odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych w ubiegłym roku.	↑	Bank Danych Lokalnych

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☉, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.26 Kompleksowa i skuteczna gospodarka odpadowa		cała gmina	☉ Szacowana objętość odpadów w nielegalnych, tzw. dzikich składowiskach odpadów na terenie gminy, według stanu na koniec ubiegłego roku.	↓	Urząd Gminy Prażmów
			☉ Wartość wskaźnika efektywności kosztowej ogółem usług odebranych odpadów komunalnych w ubiegłym roku.	↓	Bank Danych Lokalnych
			☑ Udział mieszkańców gminy twierdzących, że problem zaśmiecenia terenów publicznych, lasów, rowów, wód itp. nie występuje w gminie lub występuje bardzo rzadko. [skala czterostopniowa: problem występuje bardzo często / problem występuje / problem występuje bardzo rzadko / problem nie występuje].	↑	badania ankietowe mieszkańców
	O.26/R.2 Minimalizacja wolumenu odpadów niebezpiecznych.	cała gmina	☉ Szacowana objętość odpadów niebezpiecznych w nielegalnych, tzw. dzikich składowiskach odpadów na terenie gminy, według stanu na koniec ubiegłego roku.	↓	Urząd Gminy Prażmów
			☉ Szacowana łączna waga lub objętość materiałów zawierających azbest pozostających na terenie gminy i wymagających usunięcia, według stanu na koniec ubiegłego roku.	↓	Urząd Gminy Prażmów

8.5. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w wymiarze horyzontalnym, warunkujące uzyskanie oczekiwanych rezultatów w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

Tabela 29. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.27 „Wysoka trafność zarządzania rozwojem gminy” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☉, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.27 Wysoka trafność zarządzania rozwojem gminy	O.27/R.1 Zintegrowana planistyczna baza rozwoju gminy.	cała gmina	☉ Udział planów i programów rozwoju gminy, o których mowa w SRGP 2024-2034, których nie uchwalono na okres ich obowiązywania, wg stanu na koniec ubiegłego roku.	↓	Urząd Gminy Prażmów
			☑ Udział uchwalonych planów i programów rozwoju gminy, o których mowa w SRGP 2024-2034, dla których w roku ubiegłym nie przeprowadzono udokumentowanej ewaluacji lub monitoringu w nich na ten rok przewidzianego.	↓	Urząd Gminy Prażmów
	O.27/R.2 Wysoki potencjał zdolności kadrowo-organizacyjnych samorządu gminy.	cała gmina	☉ Udział pracowników gminnych jednostek organizacyjnych (bez przeliczania na pełne etaty), którzy w ubiegłym roku nie wzięli udziału w żadnych szkoleniach związanych z ich obecnymi lub przyszłymi obowiązkami służbowymi o łącznym czasie zajęć nie krótszym niż 8 godzin.	↓	Urząd Gminy Prażmów i inne gminne jednostki organizacyjne
			☉ Udział członków organów władzy samorządowej gminy, którzy w ubiegłym roku nie wzięli udziału w żadnych szkoleniach poświęconych zarządzaniu rozwojem gminy o łącznym czasie zajęć nie krótszym niż 8 godzin.	↓	Urząd Gminy Prażmów
			☉ Wskaźnik rotacji liczony jako stosunek łącznej liczby pracowników wszystkich gminnych jednostek organizacyjnych, z którymi w ubiegłym roku rozwiązano umowy o pracę ze względu na złożone przez nich wypowiedzenie lub nieprzedłużenie takiej umowy z ich woli do łącznej liczby pracowników (w przeliczeniu na pełne etaty) tych jednostek, według stanu na koniec ubiegłego roku.	↓	gminne jednostki organizacyjne
	O.27/R.3 Wysoki potencjał zdolności techniczno-organizacyjnych samorządu gminy.	cała gmina	☉ Liczba nieautoryzowanych dostępów do danych w systemach informatycznych gminnych jednostek organizacyjnych oraz naruszeń integralności tych systemów stwierdzonych ubiegłym roku.	↓	gminne jednostki organizacyjne
☉ Udział procesów administracji publicznej przeprowadzonych w ubiegłym roku przez Urząd Gminy Prażmów w pełni zdalnie, w ramach e-usług służących indywidualnej obsłudze klientów, w całkowitej liczbie usług służących indywidualnej obsłudze klientów.			↑	Urząd Gminy Prażmów	

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.27 Wysoka trafność...			☉ Udział pracowników gminnych jednostek organizacyjnych świadczących pracę zdalną co najmniej jeden dzień w tygodniu.	↑	gminne jednostki organizacyjne
	O.27/R.4 Wysoka ocena społeczna trafności zarządzania rozwojem gminy	cała gmina	☑ Udział mieszkańców oceniających, że ogólna sytuacja w gminie uległa w ostatnich ok. 5 latach co najmniej małej poprawie. [skala sześciostopniowa: dużej poprawie / małej poprawie / nie zmieniła się / małemu pogorszeniu / dużemu pogorszeniu / nie wiem].	↑	badania ankietowe mieszkańców gminy
			☑ Udział mieszkańców oceniających, że gmina jest co najmniej dobrym miejscem zamieszkania. [skala sześciostopniowa: bardzo dobrym / dobrym / średnim / złym / bardzo złym].	↑	badania ankietowe mieszkańców gminy

Tabela 30. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.28 „Rzetelna informacja i konstruktywny, samorządowy dialog społeczny” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.28 Rzetelna informacja i konstruktywny, samorządowy dialog społeczny	O.28/R.1 Kompleksowa obsługa informacyjna mieszkańców	cała gmina	☉ Liczba obserwujących główny profil społecznościowy gminy.	↑	U. Gm. Prażmów
			☑ Udział mieszkańców, którzy korzystali w ostatnich miesiącach z strony internetowej dowolnej, gminnej jednostki organizacyjnej i oceniają co najmniej dobrze jej układ i treść. [skala sześciostopniowa, tzw. szkolna: stan niedostateczny / stan dopuszczający / stan dostateczny / stan dobry / stan bardzo dobry / stan celujący].	↑	badania ankietowe mieszkańców
			☑ Udział mieszkańców oceniających, że gmina co najmniej dobrze informuje mieszkańców o ważnych dla nich, lokalnych sprawach i o swojej działalności. [skala sześciostopniowa, tzw. szkolna: stan niedostateczny / stan dopuszczający / stan dostateczny / stan dobry / stan bardzo dobry / stan celujący].	↑	badania ankietowe mieszkańców
	O.28/R.2 Konstruktywny dialog społeczny	cała gmina	☉ Udział mieszkańców, którzy w ostatnich dwóch latach wzięli udział w badaniach ankietowych przeprowadzonych przez gminę, w tym gminne jednostki organizacyjne.	↑	Urząd Gminy Prażmów
			☑ Łączna liczba osoboposiedzeń Rady Seniorów Gminy Prażmów i Młodzieżowej Rady Gminy Prażmów w roku ubiegłym	↑	Urząd Gminy Prażmów

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.28 Rzetelna informacja...		cała gmina	☑ Łączna liczba wspólnych posiedzeń organów gminy oraz społecznych ciał konsultacyjnych umocowanych w uchwałach lub zarządzeniach tych organów, np. Radą Sportu, Radą Kultury itp.	↑	Urząd Gminy Prażmów
			☑ Udział mieszkańców twierdzących, że dialog władz gminy z mieszkańcami jest co najmniej dostateczny. [skala sześciostopniowa, tzw. szkolna: dialog niedostateczny / ocena dialogu dopuszczająca / dialog dostateczny / dialog dobry / dialog bardzo dobry / dialog celujący].	↑	badania ankietowe mieszkańców gminy

Tabela 31. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.29 „Wysoka sprawczość finansowa samorządu gminy” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.29 Wysoka sprawczość finansowa samorządu gminy	O.29/R.1 Zdolności inwestycyjne samorządu proporcjonalne wobec społecznych, gospodarczych i przestrzennych, w tym środowiskowych wyzwań gminy.	cała gmina	☉ Dochody budżetowe gminy wykonane przypadające na jednego mieszkańca. [wartość dochodów środków należy wykazywać w dwóch wariantach: a) w wartości nominalnej, b) w wartości zdyskontowanej o wskaźnik inflacji GUS przyjmując za rok bazowy rok przyjęcia SRGP 2024-2034 (dla zapewnienia porównywalności wartości wskaźnika z kolejnych lat)].	↑	Urząd Gminy Prażmów
			☉ Udział wydatków majątkowych w wykonanych wydatkach budżetowych gminy w ubiegłym roku.	↑	Urząd Gminy Prażmów
			☉ Udział wydatków majątkowych w wykonanych wydatkach budżetowych gminy w ubiegłym roku sfinansowanych z dochodów własnych.	↑	Urząd Gminy Prażmów
			☉ Udział wydatków majątkowych poniesionych na inwestycje i zakupy inwestycyjne (tzn. innych niż zakup i objęcie akcji i udziałów; wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego) w wykonanych wydatkach budżetowych gminy w ubiegłym roku.	↑	Urząd Gminy Prażmów
			☉ Udział wydatków majątkowych poniesionych na inwestycje i zakupy inwestycyjne (tzn. innych niż zakup i objęcie akcji i udziałów; wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego) w wykonanych wydatkach budżetowych gminy w ubiegłym roku sfinansowanych z dochodów własnych.	↑	Urząd Gminy Prażmów

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☉, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.29 Wysoka sprawczość finansowa samorządu gminy		cała gmina	<ul style="list-style-type: none"> Wartość bezzwrotnych środków pozyskanych ze źródeł pomocowych w ubiegłym roku przez samorząd gminy, w tym jego gminne jednostki organizacyjne, na sfinansowanie wydatków na inwestycje i zakupy inwestycyjne, zakup i objęcie akcji, udziałów, wniesienie wkładów do spółek. <p>[wartości pozyskanych środków należy wykazywać w dwóch wariantach: a) w wartości nominalnej, b) w wartości zdyskontowanej o wskaźnik inflacji GUS przyjmując za rok bazowy rok przyjęcia SRGP 2024-2034 (dla zapewnienia porównywalności wartości wskaźnika z kolejnych lat)].</p>	↑	Urząd Gminy Prażmów
	O.29/R.2 Wysoka efektywność finansowa samorządu gminy.	cała gmina	<ul style="list-style-type: none"> Łączna liczba pracowników wszystkich gminnych jednostek organizacyjnych (w przeliczeniu na pełne etaty) na 1000 mieszkańców, według stanu na koniec ubiegłego roku. 	←	gminne jednostki organizacyjne
			<ul style="list-style-type: none"> Liczba gminnych jednostek organizacyjnych nie objętych wspólną obsługą finansowo-księgową, według stanu na koniec ubiegłego roku. 	←	gminne jednostki organizacyjne
			<ul style="list-style-type: none"> Liczba gminnych jednostek organizacyjnych nie objętych wspólnymi zakupami wszystkich wykorzystywanych przez nie nośników energii. 	↓	gminne jednostki organizacyjne

Tabela 32. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.30 „Wspierająca, partnerska współpraca strategiczna” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☉, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.30 Wspierająca, partnerska współpraca	O.30/R.1 Partnerska, publiczna współpraca strategiczna.	cała gmina	<ul style="list-style-type: none"> Wartość projektów zrealizowanych w ubiegłym roku na terenie gminy przez gminę, w tym gminne jednostki organizacyjne w ramach projektów współrealizowanych z innymi jednostkami samorządu terytorialnego i jednostkami administracji państwowej. 	↑	Urząd Gminy Prażmów
			<ul style="list-style-type: none"> Wartość umów zawartych z organizacjami pozarządowymi, w ramach których gmina powierzyła im wykonywanie w roku ubiegłym zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na sfinansowanie ich realizacji. 	↑	Urząd Gminy Prażmów
			<ul style="list-style-type: none"> Wartość umów zawartych z organizacjami pozarządowymi, w ramach których gmina wsparła wykonywanie w roku ubiegłym zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na częściowe dofinansowanie jego realizacji. 	↑	Urząd Gminy Prażmów

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.30 Wspierająca...	O.30/R.2 Absorpcja instytucji publicznych i ich usług	cała gmina	☉ Liczba nowych podmiotów stanowiących własność lub współwłasność publiczną, innych niż gminne, a także ich filii oddziałów itp., założonych w gminie w ubiegłym roku z udziałem lobbingu lub wsparcia samorządu gminy.	↑	Urząd Gminy Prażmów
			☉ Miara (ilość/wartość/wolumen) przyrostu w ubiegłym roku usług świadczonych w gminie przez ponadlokalne podmioty publiczne, który nastąpił z udziałem lobbingu lub wsparcia gminy.	↑	Urząd Gminy Prażmów

Tabela 33. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.31 „Prorozwojowe zarządzanie nieruchomościami gminy” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.

CO	OR	WP	referencyjne wskaźniki osiągnięcia rezultatów: sytuacji ☹, opinii ☑ i nakładów ❖.	OZ	ŹI
O.31 Prorozwojowe zarządzanie nieruchomościami gminy	O.31/R.1 Znacząca, stymulacyjna rola gminnej gospodarki nieruchomościami.	cała gmina	☉ Udział powierzchni nieruchomości gruntowych stanowiących własność samorządu gminy i nie wykorzystywanych od 10 lat w związku z realizacją jej zadań w całkowitej powierzchni takich jej nieruchomości, według stanu na koniec ubiegłego roku.	↓	Urząd Gminy Prażmów
			☉ Powierzchnia nieruchomości gruntowych pozyskanych przez gminę, w tym gminne jednostki organizacyjne, w ubiegłym roku, z przeznaczeniem na realizację inwestycji w infrastrukturę techniczną lub społeczną.	↑	Urząd Gminy Prażmów, gminne jednostki organizacyjne
			☉ Powierzchnia budynków gminy, w tym gminnych jednostek organizacyjnych w złym lub bardzo złym stanie technicznym, według stanu na koniec ubiegłego roku.	↓	Urząd Gminy Prażmów

9. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej jest relatywnie nowym elementem strategii rozwoju gminy, wynikającym ze zmian wprowadzonych nowelizacją ustawy o samorządzie gminnym. Strategia rozwoju gminy uwzględnić musi potrzebę integracji planowania społeczno-gospodarczego z planowaniem przestrzennym. Model stanowi ilustrację założeń ukierunkowanej terytorialnie polityki rozwoju lokalnego. Prezentuje długookresową wizję rozwoju gminy, która wynika z uwarunkowań związanych z jej położeniem, trendami rozwojowymi oraz oczekiwanymi kierunkami zmian. Zobrazowane elementy przestrzenne należy traktować jako wytyczne, które zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa należy doprecyzować w zapisach planu ogólnego.

Model funkcjonalno-przestrzenny, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, rozumiany jest jako docelowy układ elementów składowych przestrzeni, określający w szczególności:

- strukturę sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych,
- system powiązań przyrodniczych,
- główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym piesze i rowerowe,
- główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej.

Model docelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Prażmów (Rysunek 4) jest zobrazowaniem spodziewanych i zaplanowanych w strategii gminy procesów rozwoju i ich wpływu na kształtowanie się struktur przestrzennych.

Ze względu na ukształtowanie terenu, obszary cenne przyrodniczo, użytkowanie przestrzeni, w tym sieć osadniczą oraz powiązania infrastrukturalne i komunikacyjne, Gmina Prażmów szczególnie połączona jest z Warszawą i Piasecznem. W wyniku zdiagnozowanych problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w ramach modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Prażmów przedstawiono różne funkcje terenów w gminie, obszary szczególnej koncentracji działalności inwestycyjnej i planowane zmiany w zagospodarowaniu przestrzeni gminy.

Dotychczasowe przeznaczenie i zagospodarowanie terenu gminy zostało ustalone w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Wszystkie obowiązujące na obszarze Gminy Prażmów miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego są zgodne z przyjętą polityką przestrzenną, w której założono, że funkcjami podstawowymi dla Gminy Prażmów są: funkcje mieszkaniowe jednorodzinne oraz wypoczynek wraz z ogólnodostępną rekreacją oraz produkcja rolnicza na pozostałych obszarach użytkowanych rolniczo. W obowiązujących aktach planowania przestrzennego uwzględniono występowanie, na obszarze Gminy Prażmów, Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz jednoczesną ochronę walorów Chojnowskiego Parku Krajobrazowego wraz z jego otuliną.

Prażmów jest gminą o bardzo dynamicznie rozwijającej się funkcji mieszkaniowej, przy dość korzystnym położeniu komunikacyjnym. Teren gminy pozostaje pod silnym oddziaływaniem aglomeracji warszawskiej, która stanowi najważniejszy, zewnętrzny czynnik rozwoju.

Rozwój funkcji turystycznej i rekreacyjno-wypoczynkowej na terenie Gminy Prażmów związany jest przede wszystkim z lasami Chojnowskiego Parku Krajobrazowego oraz dolinami rzek Jeziorki,

Zielonej i Czarnej. To właśnie w lasach Chojnowskiego Parku Krajobrazowego oraz wzdłuż rzek występują najliczniej szlaki komunikacji pieszej i rowerowej.

Przewiduje się na terenie Gminy Prażmów zabudowę mieszkaniową jednorodzinną wolnostojącą o zróżnicowanych standardach powierzchniowych i wyposażenia technicznego. Dopuszcza się nieuciążliwą zabudowę usługową o różnorodnych formach architektonicznych, o wysokich walorach oraz o niskim stopniu intensywności. Polityka przestrzenna gminy kształtowana jest w sposób sprzeciwiający się intensywnej zabudowie mieszkaniowej w formie zabudowy bliźniaczej, szeregowej i wielorodzinnej.

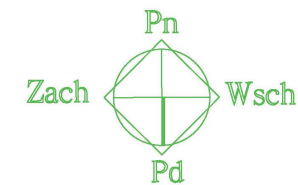
Kluczowe z punktu widzenia strategii rozwoju gminy zasady polityki przestrzennej to:

- Ograniczenie zabudowy w obszarze Chojnowskiego Parku Krajobrazowego, jego otuliny oraz w strefie ochrony ekologicznej Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu;
- Zakaz sytuowania obiektów mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko z wyjątkiem obiektów i urządzeń infrastrukturalnych;
- Ograniczenie zmian ukształtowania terenu, poza niezbędne minimum konieczne do posadowienia budynku związane z wykonywaniem robót ziemnych, a w szczególności zakaz podwyższania powierzchni działek poprzez nawożenie gruntu, gruzu, itp.;
- Nakaz zachowania w stanie naturalnym cieków i zbiorników wodnych oraz miejscowych zadrzewień i zalesień;
- Zapewnienia udziału powierzchni biologicznej czynnej, w postaci zieleni urządzonej ogólnodostępnej;
- Zalecane ograniczenie przeznaczenia gruntów leśnych oraz gleb rolnych III klasy bonitacyjnej w planach miejscowych na cele nierolnicze i nieleśne;
- Z uwagi na wysoki stopień zagrożenia gminy suszami, a w czasie intensywnych opadów zagrożenie podtopieniami zalecane jest utrzymanie drożności wszystkich istniejących cieków wodnych oraz zakaz zasypywania rowów, w celu zachowania i kształtowania ciągów przyrodniczych, zasilających tereny zielone, rolnicze i zurbanizowane;
- Ograniczenie intensyfikacji zabudowy mieszkaniowej poprzez preferowanie zabudowy jednorodzinnej wolnostojącej;
- Poprawa stanu zabytków architektury poprzez ich odbudowę i wykorzystanie na cele administracyjno-kulturowe i społeczne;
- Rozwój i poprawa standardów dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich;
- Wprowadzenie ładu przestrzennego i wysokiej estetyki centrum Prażmowa;
- Rozwój społecznych ośrodków kulturowych – budowa nowych oraz utrzymanie dotychczasowych domów kultury;
- Rezerwa terenu w obowiązujących aktach planowania przestrzennego na cele zabudowy usług publicznych.

Rysunek 2. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Prażmów

GMINA PRAŻMÓW

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ

LEGENDA:

- PRAŻMÓW** – główne ośrodki funkcjonalne (centra funkcjonalne)
- NOWY PRAŻMÓW** – ośrodki wspomagające (centra wspomagające)

- granice gmin

UŻYTKOWANIE PRZESTRZENI FUNKCJONALNYCH

- tereny zabudowane i zurbanizowane
- tereny rolne
- tereny leśne i zalesione
- tereny wód powierzchniowych

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA I KOMUNIKACYJNA

- drogi kolejowe
- drogi wojewódzkie
- drogi powiatowe
- drogi gminne klasy lokalnej
- linia elektroenergetyczna najwyższych napięć 220 kV

INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

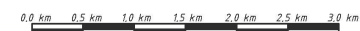
- UG – budynek urzędu gminy
- SZK. – budynki szkół
- PRZ. – budynki przedszkoli
- POL. – budynek policji
- OŚR. – budynek ośrodka zdrowia
- OSP – budynki straży pożarnej

OCHRONA ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW

- Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu
- Chojnowski Park Krajobrazowy wraz z Otuliną
- Rezerwaty Przyrody

OCHRONA ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW

- gminy sąsiadujące
- gminy należące do Obszaru Metropolitalnego Warszawskiej

Źródło: Opracowanie własne.

10. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

Polityka przestrzenna w Gminie Prażmów w przyszłej perspektywie opierać się będzie głównie na racjonalnym dysponowaniu przestrzenią, harmonijnym planowaniu inwestycji, wyraźnym rozdzielaniu zabudowy o różnym przeznaczeniu i różnych funkcjach zagospodarowania, a także na wskazaniu i kształtowaniu obszarów, na których powinno się ograniczać zabudowę, unikaniu rozpraszania się zabudowy i intensyfikacji zabudowy w jednostkach już zabudowanych. Ład przestrzenny będzie można osiągnąć również poprzez wyznaczanie wskaźników zabudowy, w tym jej wysokości, kształtu i bryły oraz poprzez wskazanie granicznych wielkości działek, ustalenie wskaźników dotyczących powierzchni i linii zabudowy, z uwzględnieniem istniejącej na danym obszarze intensywności zabudowy i jej kształtu.

Planuje się prowadzenie polityki przestrzennej Gminy Prażmów w sposób, podnoszący jej konkurencyjność i atrakcyjność w porównaniu do podobnych ośrodków i aglomeracji, a także poprawę warunków życia mieszkańców, przy jednoczesnym zachowaniu równowagi między aktywnością ekonomiczną i społeczną a środowiskiem przyrodniczym, kulturowym i historycznym.

10.1. Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

W ramach kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy wskazana jest ochrona Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz Obszaru Chojnowskiego Parku Krajobrazowego wraz z jego otuliną. W tym celu w aktach planowania przestrzennego na obszarach chronionych i innych obszarach cennych przyrodniczo, a także na obszarach posiadających walory krajobrazowe, należy przy prowadzeniu działań inwestycyjnych, uwzględnić:

- zachowanie i ochronę zieleni istniejącej w maksymalnie niezmienionej formie;
- ochronę walorów krajobrazowych;
- utrzymanie niezabudowanych krajobrazów, dolin rzecznych, lasów i zadrzewień;
- kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej dostosowanej do systemów ekologicznych funkcjonujących na terenie gminy;
- rozwijanie funkcji zgodnych z predyspozycjami środowiska;
- zabezpieczenie szczególnych wartości przyrodniczych i kulturowych, a także walorów dla rozwoju rekreacji, wypoczynku i turystyki;
- traktowanie ochrony środowiska jako nierozłącznej części wszystkich procesów rozwojowych;
- prowadzenie racjonalnej gospodarki zasobami, zwłaszcza takimi jak woda, lasy, rolnicza przestrzeń produkcyjna;
- zapobieganie dalszej fragmentacji i zmniejszaniu powierzchni cennych dla funkcjonowania systemu przyrodniczego gminy;

- uzupełnianie zadrzewień głównie wzdłuż cieków wodnych i w obniżeniach terenowych oraz wzdłuż ciągów komunikacyjnych;
- pozostawianie jako ważnych nisz ekologicznych – zadrzewień, fragmentów zabagnionych, torfowisk, wydm;
- zachowanie ciągłości przestrzennej i funkcjonalnej terenów zieleni – poprzez oszczędne gospodarowanie przestrzenią i ograniczanie niepotrzebnych cięć tej przestrzeni;
- ochrona przed nadmiernym zainwestowaniem terenów łąk i pastwisk oraz gruntów ornych, w tym zwłaszcza wysokich klas bonitacyjnych;
- eliminacja dzikich wyrobisk, stanowiących typowe miejsca lokalizowania dzikich, a więc niekontrolowanych wysypisk.

10.2. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Zasoby zabytkowe Gminy Prażmów są niewielkie. Nie wytypowano obiektów o wybitnych walorach zabytkowych. Obiektami o wysokich walorach historycznych są przede wszystkim założenie pałacowo-parkowe Dworu Ryxa w Prażmowie oraz zespół dworski składający się z zabudowań stajni i starej gorzelnii w Prażmowie. W poniższych tabelach przedstawiono obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków oraz obiekt i obszary wpisane do ewidencji zabytków.

Tabela 34. Obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków.

I.p.	adres	nazwa obiektu
1.	Prażmów, Al. Kasztanów 1	Zespół dworski - stajnia
2.	Prażmów, Al. Kasztanów 1	Zespół dworski - gorzelnia
3.	Prażmów, ul. Ryxa 35c	Kościół parafialny
4.	Prażmów, ul. Ryxa 41c	Dwór – dworek Ryxa
5.	Prażmów, ul. Ryxa 41c	Park
6.	Zadębie 16	Chałupa drewniana

Tabela 35. Obiekty i obszary wpisane do ewidencji zabytków.

I.p.	adres	opis zabytku
1.	Łoś, ul. Parkowa	Pozostałość założenia dworskiego
2.	Ustanów, ul. Parkowa 4	Zespół dworski – dwór
3.	Ustanów, ul. Parkowa 4	Zespół dworski – park
4.	Wola Prażmowska, ul. Główna 57	zespół dworski – dwór
5.	Wola Prażmowska, ul. Główna 57	zespół dworski – park
6.	Krępa, ul. Dojazdowa	Cmentarz wojenny
7.	Wola Prażmowska, ul. Główna 51	Folwark: obora, stajnie wozownia oraz owczarnia
8.	Prażmów, ul. Czółchańskiego	cmentarz parafialny

I.p.	adres	opis zabytku
9.	Prażmów, ul. Czołchańskiego	Grobowiec Ryxów z kapliczką
10.	Prażmów, ul. Młynarska 5	młyn
11.	Prażmów, ul. Czołchańskiego	Cmentarz przykościelny
12.	Prażmów, ul. F. Ryxa 35c	Kościół p.w. św. Franciszka
13.	Prażmów, ul. F. Ryxa 41c	Dwór Ryxów
14.	Prażmów, ul. F. Ryxa 41c	Park Dworski
15.	Prażmów, al. Kasztanów 4	Gorzelnia Zespołu Dworskiego
16.	Zadębie 16	Chałupa drewniana

Celem ochrony zabytków na terenie Gminy Prażmów, jest zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, realizowane poprzez konserwację i rewaloryzację zabytków nieruchomych i ruchomych oraz ich udostępnianie ich na cele publiczne. W szczególności należy podjąć działania w celu zapobiegania zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków, zabezpieczenie ich przed dewastacją, zniszczeniem.

Podstawową zasadą ochrony dziedzictwa zabytków będzie zachowanie walorów historycznych, kulturowych i architektonicznych. W ramach ich ochrony planuje się prace nad ich konserwacją, rewaloryzacją oraz porządkowanie zabytkowych obszarów i obiektów. Należy dążyć do rozpowszechniania wiedzy dotyczących obiektów zabytkowych zlokalizowanych na terenie Gminy Prażmów. W związku z tym planuje się zwiększenie atrakcyjności zabytków i udostępnienie ich dla potrzeb edukacyjnych, społecznych i turystycznych.

Ochrona dziedzictwa kulturowego i zabytków polegać będzie na:

- stałej kontroli stanu obszarów i obiektów zabytkowych;
- zakazie niewłaściwego, niezgodnego z przeznaczeniem korzystania z zabytków;
- bezwzględnym zakazie niszczenia zabytków;
- zachowaniu zabytków oraz prowadzeniu prac konserwatorskich i restauratorskich, mających na celu utrzymanie zabytków w dobrym stanie technicznym i użytkowym;
- uwzględnieniu w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym zadań ochronnych w stosunku do obiektów i obszarów zabytkowych;
- ustaleniu zasad dla nowo projektowanej zabudowy w bliskim sąsiedztwie zabudowy zabytkowej;
- rozpowszechnianiu historii o zabytkach i ich wartościach.

Szczegółowe zasady zagospodarowania, na terenach o wysokich walorach historycznych oraz w ich sąsiedztwie, zostaną określone w aktach planowania przestrzennego (plan ogólny, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego). Ponadto należy wskazać, że wszystkie obiekty zabytkowe podlegają ochronie na mocy prawa ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

10.3. Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

Głównym celem polityki rozwoju w zakresie zagospodarowania przestrzennego będzie tworzenie warunków przestrzennych, podnoszących konkurencyjność i atrakcyjność, poprawę warunków życia mieszkańców, zachowanie równowagi między aktywnością ekonomiczną, społeczną a środowiskiem przyrodniczym i kulturowym. Istotnym czynnikiem decydującym o kierunkach zmian w strukturze przestrzennej jest lokalizacja gminy.

Gmina Prażmów zlokalizowana jest na południowym krańcu intensywnie rozwijających się terenów mieszkaniowych związanych z aglomeracją warszawską, bezpośrednio graniczy z intensywnie rozwijającą się w kierunku zabudowy mieszkaniowej Gminą Piaseczno.

W związku z bliskim sąsiedztwem aglomeracji warszawskiej na terenie Gminy Prażmów występują szczególne potrzeby w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej.

Najważniejszym celem polityki przestrzennej będzie stworzenie Gminy Prażmów jako miejsca atrakcyjnego do zamieszkania z dobrą komunikacją, bezpiecznego. Rozwój zabudowy mieszkaniowej powinien iść w parze z zachowaniem równowagi pomiędzy aktywnością ekonomiczną, społeczną a środowiskiem przyrodniczym.

Gmina Prażmów należy do Stowarzyszenia Metropolia Warszawska. W związku z tym oraz z uwagi na bliskie sąsiedztwo miasta Stołecznego Warszawy i dobrą z nim komunikację kołową i kolejową, na terenie Gminy Prażmów występuje znaczna presja mieszkaniowa, osób przeprowadzających się z Warszawy na przedmieścia oraz osób pracujących na stałe w Warszawie a nie chcących mieszkać w zatłoczonej aglomeracji. Stawia to przed gminą wyzwanie planistyczne, szczegółowego wyznaczenia obszarów przeznaczonych do intensywnej zabudowy mieszkaniowej i obszarów, gdzie intensywna zabudowa mieszkaniowa nie jest dopuszczalna.

Na terenie Gminy Prażmów występują szczególne potrzeby w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej, z uwagi na:

- bliskie sąsiedztwo aglomeracji warszawskiej, co skutkuje dużym zainteresowaniem zakupem nieruchomości w celu realizacji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej;
- dobrą komunikację zewnętrzną z aglomeracją warszawską i gminami otaczającymi Warszawę,
- poprzez drogi wojewódzkie oraz linię kolejową Warszawa – Radom – Kielce - Kraków;
- wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe, co wpływa pozytywnie na stworzenie atrakcyjnego miejsca do zamieszkania;
- atrakcyjność cen nieruchomości w porównaniu do intensywnie zurbanizowanych obszarów aglomeracji warszawskiej;
- przeznaczenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania Gminy Prażmów licznych terenów pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną o niskiej intensywności.

W związku z powyższym dopuszcza się określenie, na etapie opracowania planu ogólnego, wyższego zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową, niż wynika to z obliczeń sformułowanych na podstawie stosownego aktu wykonawczego planu.

10.4. Zasady lokalizacji obiektów handlowych wielkopowierzchniowych w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym przez pojęcie handlu wielkopowierzchniowego należy rozumieć handel realizowany w obiekcie handlowym o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

Na chwilę obecną na terenie Gminy Prażmów brak jest obiektów, w których realizuje się handel wielkopowierzchniowy. W związku z intensywnym rozwojem Gminy Prażmów, istnieje bardzo wysokie prawdopodobieństwo, że w ciągu kilku najbliższych lat wystąpi zapotrzebowanie na obiekty handlowe o powierzchni sprzedaży powyżej 2 000 m², jednak ich lokalizacja zostanie wskazana na etapie opracowania Planu Ogólnego Gminy Prażmów.

10.5. Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

Na terenie całej gminy dopuszcza się możliwość realizacji inwestycji mających znaczenie dla rozwoju gminy, służące zaspokojeniu zbiorowych potrzeb mieszkańców. Inwestycje te będą mogły być lokalizowane na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub przepisów specustaw na terenie całej gminy.

W celu zapewnienia zaspokojenia zbiorowych potrzeb mieszkańców w dokumentach planistycznych należy uwzględnić:

- budowę nowych i modernizację istniejących dróg publicznych oraz urządzeń infrastruktury komunikacyjnej;
- budowę nowych i modernizację istniejących systemów infrastruktury technicznej, w tym obiektów i urządzeń służących ochronie środowiska, zbiorników i innych urządzeń służących zaopatrzeniu w wodę oraz odprowadzeniu ścieków, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz;
- modernizację i utrzymanie istniejących, a także budowę nowych obiektów oświaty i edukacji publicznej;
- budowę, modernizację, rozbudowę, przebudowę lub doposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych, boisk sportowych, obiektów małej architektury oraz innych terenów rekreacyjnych;
- modernizację i utrzymanie istniejących obiektów ochrony zdrowia;
- realizację inwestycji z zakresu gminnego budownictwa mieszkaniowego;
- utrzymanie gminnych obiektów administracyjnych i innych, służących mieszkańcom gminy;
- inwestycje z zakresu wspólnych terenów zieleni, terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych;

- odnowę i renowację obiektów zabytkowych i historycznych;
- rozbudowę i utrzymywanie cmentarzy komunalnych;
- podnoszenie dostępności terenów i obiektów usługowych dla osób ze szczególnymi potrzebami;
- modernizację istniejących dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich;
- budowę nowych dróg publicznych i infrastruktury w celu obsługi nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową;
- budowę ciągów rowerowych oraz ścieżek pieszo-rowerowych;
- wyznaczenie szlaków turystycznych na terenach naturalnej zieleni;
- tworzenie ogólnodostępnych parkingów P&R.

10.6. Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA

Ze względu na swoje położenie, Gmina Prażmów jest skomunikowana z aglomeracją warszawską poprzez drogi ruchu kolejowego i kołowego. Ruch kolejowy pasażerski odbywa się na linii kolejowej Warszawa – Radom – Kielce – Kraków. Ruch kolejowy towarowy, przebiegający przez gminę Prażmów, to linia Skierniewice – Pilawa – Łuków. Ruch drogowy kołowy to główne drogi wojewódzkie: 683, 722, 873, drogi zbiorcze powiatowe oraz drogi gminne o znaczeniu lokalnym i dojazdowym. Uzupełniającą komunikację stanowią drogi wewnętrzne, nie są one jednak istotne w globalnej komunikacji gminy, mają znaczenie wyłącznie miejscowe.

W nowopowstających aktach planowania przestrzennego należy uwzględnić zadania polegające na:

- modernizacji, rozbudowie i przebudowie dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich, z dostosowaniem ich do przepisów prawa w zakresie szerokości w liniach rozgraniczających oraz parametrów technicznych;
- rozwoju komunikacji rowerowej – budowa nowych tras rowerowych, modernizacja istniejących ciągów oraz ich właściwe utrzymanie;
- rozbudowie i budowie ciągów pieszych, wzdłuż głównych tras komunikacji kołowej oraz w obszarach o wysokich walorach krajobrazowych, przyrodniczych i historycznych;
- poprawie bezpieczeństwa ruchu drogowego – poprzez sygnalizacje świetlne, odcinkowe pomiary prędkości, progi spowalniające.

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Wraz z postępującą zabudową mieszkaniową i usługową na terenie Gminy Prażmów, należy w polityce przestrzennej uwzględniać zadania polegające na rozbudowie infrastruktury technicznej, takiej jak: sieci elektroenergetycznych średnich i niskich napięć, sieci gazowych, sieci wodociągowych i kanalizacyjnych, sieci telekomunikacyjnych i światłowodowych.

W nowopowstających aktach planowania przestrzennego gminy należy uwzględnić:

- rozbudowę sieci elektroenergetycznych, gazowych, wodociągowych i kanalizacyjnych, telekomunikacyjnych;
- dopuszczenie gazyfikacji Gminy Prażmów;
- zaopatrzenie w ciepło należy realizować w oparciu o indywidualne, ekologiczne źródła ciepła;
- dopuszcza się produkcję energii ze źródeł odnawialnych.

10.7. Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

Rozwój nowoczesnych technologii wytwarzania energii, w szczególności źródeł odnawialnych, stwarza szanse dla lokalnej społeczności i lokalnych inwestorów na uzyskanie pewnej niezależności energetycznej a tym samym stanowić może istotny czynnik rozwoju lokalnego gminy. Realizacja urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW może nastąpić wyłącznie na podstawie obowiązujących przepisów prawa w tym zakresie. Szczegółowe ustalenia w zakresie lokalizacji zostaną określone w Planie Ogólnym Gminy Prażmów, w szczególności poprzez dopuszczenie: urządzeń fotowoltaicznych wolnostojących jak również lokalizowanych na dachach budynków na wszystkich terenach.

10.8. Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Zgodnie z polityką przestrzenną Gminy Prażmów, na terenie gminy wyklucza się możliwość lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko. Dopuszcza się lokalizację przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, z wyłączeniem Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz Chojnowskiego Parku Krajobrazowego.

W uzasadnionych przypadkach dopuszcza się lokalizację przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w szczególności inwestycji mających znaczenie dla rozwoju Gminy Prażmów i realizacji inwestycji celu publicznego. Takie przedsięwzięcia mogą być realizowane z uwzględnieniem przepisów prawnych, po przeprowadzeniu procedur środowiskowych lub strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

10.9. Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

W odniesieniu do rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej na terenie Gminy Prażmów przyjmuje się zasadę racjonalnej gospodarki rolnej i leśnej:

- zaleca się ograniczenie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne;
- zaleca się ograniczenie zmiany przeznaczenia na cele nierolnicze terenów o najwyższej przydatności rolniczej, tj. gruntów chronionych klas bonitacyjnych;
- ustala się konieczność regulacji stosunków wodnych na terenach narażonych na podtopienia oraz na terenach narażonych na nadmierne przesuszenia;

- na terenach leśnych należy dążyć do maksymalnego zachowania istniejącego drzewostanu, ograniczania zrębów zupełnych;
- obowiązuje bezwzględna ochrona terenów leśnych wchodzących w skład Chojnowskiego Parku Krajobrazowego oraz Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Grunty leśne oraz grunty rolne klasy bonitacyjnej I-III zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych wymagają zgody na zmianę ich użytkowania. Ewentualne odstępstwa od ochrony gruntów chronionych przed ich zmianą użytkowania powinny zostać poparte wyższym interesem publicznych lub koniecznością rozwoju gospodarczego gminy, przy czym nie mogą one powodować znaczącego pogorszenia stanu funkcjonowania środowiska przyrodniczego. W pierwszej kolejności w polityce przestrzennej gminy należy uwzględniać przeznaczanie na cele inwestycyjne grunty słabych klas bonitacyjnych, nie użytkowane rolniczo.

10.10. Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Na terenie Gminy Prażmów nie uchwalono programu rewitalizacji. Na terenie gminy nie występują obszary lub tereny wymagające przekształcenia, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji. W przypadku wyznaczenia w aktach planowania przestrzennego obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji należy uwzględnić następujące zasady:

- identyfikację i rozróżnienie obszarów zdegradowanych, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony środowiska i zmian przyrodniczych, które zaszły na tych terenach;
- uwzględnienie ochrony środowiska, w tym także zurbanizowanego, w zakresie systemów komunikacji (drogowej, pieszo-rowerowej, kolejowej i szynowej) oraz systemów infrastruktury technicznej (elektroenergetyki, telekomunikacji, gazownictwa, wodociągów, kanalizacji, ciepłownictwa i gospodarowania odpadami) poprzez zgodność z przepisami odrębnymi i koniecznością utrzymania standardów jakości środowiska;
- określenie zasad rehabilitacji istniejącej zabudowy i infrastruktury technicznej poprzez dostosowanie zabudowy do współczesnych standardów funkcjonalno-przestrzennych oraz kształtowanie infrastruktury technicznej w sposób nie oddziałujący znacząco na środowisko;
- określenie jednoznacznych i racjonalnych powiązań układu komunikacyjnego i sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym;
- określenie istniejących i planowanych obszarów wymagających rekultywacji gruntów, przy jednoczesnym uwzględnieniu wymogów wynikających z zasad zagospodarowania terenu;
- wskazanie obszarów wymagających remediacji mającej na celu działania naprawcze wynikające z zanieczyszczenia powierzchni ziemi oraz określenie zasad ich wdrożenia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;
- w zakresie terenów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji nacisk należy położyć na określenie wytycznych sprzyjających ochronie środowiska oraz zróżnicowanych bezpośrednich i pośrednich rozwiązań planistycznych, zgodne z założeniami gminnego programu rewitalizacji dla obszarów rewitalizacji i obszarów zdegradowanych.

11. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań

Zgodnie z art. 5. ust 6b) ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, z dnia 6 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2023 r. poz. 1259, 1273), obszar strategicznej interwencji (OSI) to określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, lub rozwiązania regulacyjne.

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze (SRWM 2030+) przyjętej przez Sejmik Województwa Mazowieckiego Uchwałą nr 72/22 w dniu 24 maja 2022 r. wyróżnia 2 typy obszarów strategicznej interwencji (OSI), tj.:

1. problemowe – podregiony NUTS 3 (porównaj Rysunek 3).
2. bieguny wzrostu – miejskie obszary funkcjonalne.

Gmina Prażmów położona jest na terenie jednego z problemowych OSI wyznaczonych przez SRWM 2030+, tj. na terenie:

1. Warszawsko-Zachodniego Obszaru Strategicznej Interwencji (który jest terytorialnie tożsamy z Podregionem Warszawskim-Zachodnim NUTS 3, kod 071413000000),

jak również na terenie jednego z biegunów wzrostu OSI wyznaczonych przez SRWM 2030+, tj. na terenie:

2. Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Warszawy – Istniejącego Bieguna Wzrostu Obszaru Strategicznej Interwencji.

W odniesieniu do **Warszawsko-Zachodniego Obszaru Strategicznej Interwencji** (porównaj Rysunek 4), w SRWM 2030+ wskazuje, że interwencja w nim zorientowana będzie na poprawę koordynacji rozwoju nowych funkcji, związanych z intensywnym procesem urbanizacji, prowadzącym do powstawania konfliktów przestrzennych i chaosu przestrzennego. Wskazuje także, że istotna jest koordynacja w zakresie rozwoju oferty inwestycyjnej w podregionie w miejscach o wysokiej atrakcyjności dla lokowania działalności gospodarczej w sposób, który nie wywierałby negatywnego wpływu na jakość życia mieszkańców i środowisko przyrodnicze. Podkreśla również, że rosnąca koncentracja ludności i firm w podregionie powoduje potrzebę zapewnienia dostępności infrastruktury społecznej i usług publicznych na odpowiednim poziomie, jak również wydajności infrastruktury komunikacyjnej i komunalnej. Dalej, SRWM 2030+ wskazuje, że w tym celu niezbędna jest m.in. budowa, rozbudowa i modernizacja istniejącej infrastruktury komunalnej, a także rozwój sektorów ochrony zdrowia, edukacji, opieki senioralnej, które będą decydować o jakości życia w podregionie. Dodaje, że ważnym obszarem wsparcia będzie także współpraca na rzecz ograniczenia negatywnego wpływu rozwoju funkcji osadniczych na środowisko, m.in. poprzez rozwój efektywnego systemu gospodarki odpadami i zwiększanie udziału energii pochodzącej z OZE. Mając na uwadze wysokie walory środowiska przyrodniczego w podregionie (Puszcza Kampińska, uzdrowisko Konstancin-Jeziorna), SRWM 2030+ stwierdza, że kluczowe będzie ich umiejętne

Rysunek 3. Podział administracyjny i statystyczny województwa mazowieckiego wykorzystany w wyznaczaniu problemowych obszarów strategicznej interwencji.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Diagnoza Sytuacji Społeczno-Gospodarczej Województwa Mazowieckiego*, Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie, Warszawa 2022, ISBN 978-83-943826-4-3, s. 8.

wykorzystanie, w powiązaniu z ochroną najcenniejszych zasobów¹.

Uszczegóławiając powyższe, SRWM 2030+ postanawia, że działania w Warszawsko-Zachodnim Obszarze Strategicznej Interwencji skoncentrowane będą na następujących obszarach:

1. Wsparcie bardziej trwałego i zrównoważonego rozwoju poprzez:
  - dbałość o cenne zasoby środowiska naturalnego oraz ochronę zasobów przyrodniczych i terenów rolnych przed presją antropogeniczną,
  - rozwój skoordynowanej oferty inwestycyjnej,
  - rozwój strefy okołolotniskowej lotniska Warszawa-Modlin, w tym budowę bezpośredniego połączenia kolejowego z lotniskiem,
  - wdrażanie przyjaznych dla środowiska rozwiązań technologicznych w przedsiębiorstwach.
2. Poprawa dostępności do infrastruktury komunalnej i usług społecznych poprzez:
  - rozbudowę i modernizację infrastruktury komunalnej
  - poprawę dostępności do usług publicznych w zakresie edukacji, ochrony zdrowia i opieki senioralnej,
  - modernizację systemu gospodarki odpadami – wdrażanie gospodarki o obiegu zamkniętym,
  - zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych.

W odniesieniu do **Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Warszawy – Istniejącego Bieguna Wzrostu Obszaru Strategicznej Interwencji** (porównaj Rysunek 4), SRWM 2030+ wskazuje:

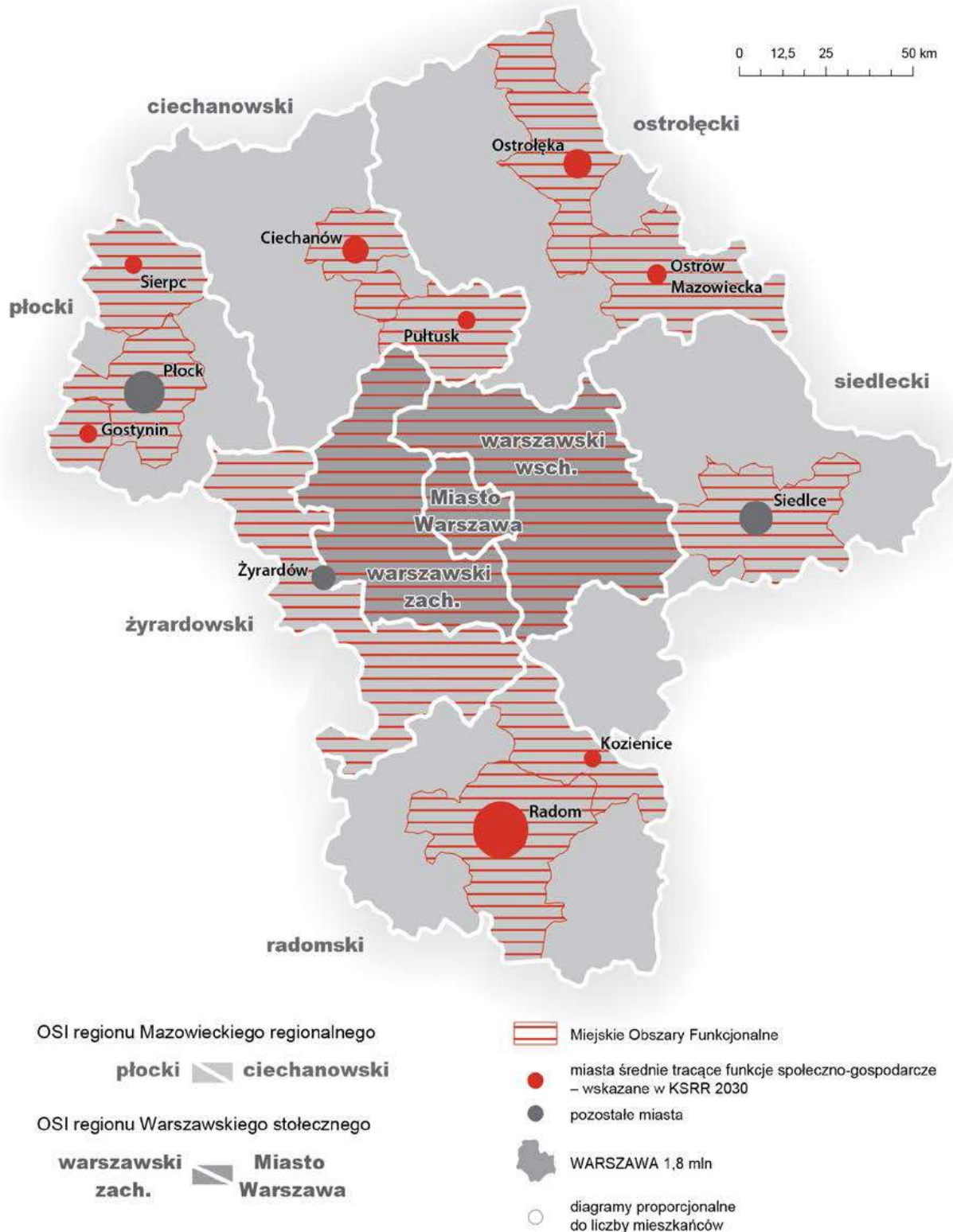
- działania dotyczące wszystkich OSI – miejskich obszarów funkcjonalnych (MOF) – biegunów wzrostu, w tym Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Warszawy – Istniejącego Bieguna Wzrostu Obszaru Strategicznej Interwencji (jak również do potencjalnych biegunów wzrostu, czyli MOF pozostałych miast, dla których je wskazano);
- działania dotyczące Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Warszawy – Istniejącego Bieguna Wzrostu Obszaru Strategicznej Interwencji.

W odniesieniu do działań dotyczących wszystkich OSI – miejskich obszarów funkcjonalnych (MOF) – biegunów wzrostu, SRWM 2030+ wskazuje, że wsparcie dla miast i ich obszarów funkcjonalnych ukierunkowane będzie na rozwój i poprawę jakości współpracy w obszarach funkcjonalnych w celu wzmacniania potencjałów i przewyższania problemów rozwojowych w skali ponadlokalnej. Doskonalenie zintegrowanego zarządzania i współzrządzenia rozumiane jest tu jako podejmowanie i prowadzenie efektywnej współpracy samorządów, instytucji, grup społecznych i gospodarczych z obszaru poszczególnych MOF na rzecz wielowymiarowego i wielopoziomowego współzarządzania, wykorzystującego partycypacyjne formy procesu decyzyjnego. Następnie SRWM 2030+ wskazuje, że współpraca we wszystkich MOF powinna być ukierunkowana w szczególności na²:

¹ Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze, s. 87.

² Tamże, s. 87.

Rysunek 4. Obszary strategicznej interwencji województwa mazowieckiego wyznaczone w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze (SRWM 2030+ IM).

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze, przyjęta przez Sejmik Województwa Mazowieckiego Uchwałą nr 72/22 w dniu 24 maja 2022 r., s. 77.

1. uporządkowanie gospodarki przestrzennej i przywrócenie ładu przestrzennego w miejskich obszarach funkcjonalnych, obejmujące w szczególności koordynację procesów planowania przestrzennego w celu ochrony ładu przestrzennego, terenów otwartych przed rozpraszaniem zabudowy, chaosem inwestycyjnym i przeznaczaniem gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, jak też rewitalizację oraz dbałość o dostęp do wysokiej jakości terenów zieleni i ograniczanie emisji hałasu;
2. rozwój efektywnego systemu transportowego opartego na transporcie zbiorowym i niezmotoryzowanym, tj. rozwój infrastruktury pieszej, zintegrowanej sieci tras rowerowych zgodnej ze standardami określonymi na poziomie województwa połączonej z trasami wojewódzkimi, a także niskoemisyjnego transportu zbiorowego zintegrowanego z systemem wojewódzkim;
3. poprawę jakości powietrza, w tym kompleksową modernizację energetyczną budynków, likwidację źródeł niskiej emisji, inwestycje w OZE, tworzenie korytarzy regeneracyjnych miast, rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury oraz ograniczanie indywidualnego ruchu samochodowego w miastach i ich obszarach funkcjonalnych;
4. zwiększenie efektywności i dostępności do usług publicznych dostosowanych do potrzeb różnych grup społecznych w miejskich obszarach funkcjonalnych. Należy przy tym uwzględnić starzenie się społeczeństwa i spadek liczby ludności, zwłaszcza w miastach średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze. Współpraca jednostek samorządu terytorialnego na rzecz bardziej efektywnej koordynacji i integracji świadczenia usług publicznych, rozwój wspólnych centrów usług publicznych, instytucji otoczenia biznesu czy spójnej w skali obszaru funkcjonalnego oferty edukacyjnej lub biznesowej przyczyni się do optymalizacji kosztów i podniesienia efektywności prowadzonych działań.

W odniesieniu do działań dotyczących Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Warszawy – Istniejącego Bieguna Wzrostu Obszaru Strategicznej Interwencji, SRWM 2030+ wskazuje, że Warszawa wraz z miejskim obszarem funkcjonalnym, obejmującym region NUTS 2 Warszawski stołeczny, pełni funkcję ośrodka metropolitalnego o znaczeniu europejskim, a także iż niezbędne jest dalsze wzmocnienie współpracy ponadlokalnej dla podtrzymania i rozwoju funkcji obszaru jako istniejącego bieguna wzrostu, zarówno w skali województwa, jak i kraju. Podkreśla, że takie podejście pozwoli uzyskać wyższą efektywność, lepszą koordynację i skuteczność prowadzonych działań, zwłaszcza w obliczu wysokiej dynamiki procesów rozwojowych zachodzących w MOFW. Dodaje, że przełoży się to także pozytywnie na wzmocnienie powiązań MOFW z całym obszarem województwa mazowieckiego, i że przyczyni się do rozwoju funkcji metropolitalnych obszaru i budowania jego pozycji konkurencyjnej w skali europejskiej i światowej. W dalszej kolejności, SRWM 2030+ stanowi, powyższemu sprzyjać będzie koncentracja współpracy na:

- działaniach wspólnych dla wszystkich MOF (przedstawionych wyżej),
- budowaniu konkurencyjności na bazie innowacji, cyfryzacji, przemysłu przyszłości, wysoko wykwalifikowanych kadr, jak również korzyści wynikających z koncentracji funkcji administracyjnych.

Następnie SRWM 2030+ dodaje, że pomimo silnych wewnętrznych powiązań funkcjonalno-przestrzennych, poszczególne podregiony NUTS 3 tworzące MOF Warszawy (tzn. Podregion

Miasto Warszawa, Podregion Warszawski Wschodni, Podregion Warszawski Zachodni) wykazują zróżnicowanie pod względem poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego. Wskazuje dalej, że dysproporcje rozwojowe i zróżnicowanie warunków życia w skali metropolii mogą negatywnie wpływać na współpracę poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego w ramach metropolii i ograniczać ich udział w procesach rozwojowych. W związku z tym, dla poszczególnych podregionów tworzących MOF Warszawy, w ramach OSI problemowych, w SRWM 2030+ wskazano potencjały, jak również problemy i bariery rozwojowe, które powinny stać się przedmiotem interwencji, tak aby zapewnić równomierny rozwój i poprawę jakości życia na całym obszarze. W odniesieniu do Warszawsko-Zachodniego Obszaru Strategicznej Interwencji zostały one przedstawione wyżej.

V.2.0 projekt

12. System realizacji strategii

12.1. Organizacja systemu realizacji strategii

Strategia Rozwoju Gminy Prażmów 2024-2034, analogicznie jak inne uchwały Rady Gminy Prażmów, **powierzona zostaje do wykonania organowi wykonawczemu, tzn. Wójtowi Gminy Prażmów**. Jej wdrażanie będzie prowadzone przez niego z wykorzystaniem Urzędu Gminy Prażmów oraz gminnych jednostek organizacyjnych w ramach realizacji gminnych zadań własnych, fakultatywnych i zleconych.

Wdrażanie SRGP 2024-2034 prowadzone będzie także przez Radę Gminy Prażmów. Jako organ stanowiący samorządu, podejmując uchwały, rada wpływa bowiem na finansowe i organizacyjno-prawne możliwości organu wykonawczego w zakresie wdrażania SRGP 2024-2034, a jednocześnie współdecyduje o tym wdrażaniu. Jako organ kontrolny, bierze udział w ewaluacji przyjętych przez nią planów i programów. W związku z tym, rolą Radę Gminy Prażmów we wdrażaniu SRGP 2024-2034 będzie:

1. podejmowanie uchwał zapewniających możliwości realizacji działań zgodnych z kierunkami działań oraz celami operacyjnymi, o których mowa w rozdziałach 6 i 7, w tym uchwał dotyczących dokumentów wykonawczych, o których mowa w rozdziale 12.2,
2. opiniowanie projektów uchwał pod względem ich zgodności ze SRGP 2024-2034, w szczególności dokumentów wykonawczych, o których mowa w rozdziale 12.2
3. przyjmowanie sprawozdań z realizacji SRGP 2024-2034 przedkładanych przez Wójta Gminy Prażmów jako część raportu o stanie gminy.

Wdrażanie SRGP 2024-2034 prowadzone przez samorząd Gminy Prażmów, odbywać się będzie także poprzez współrealizację wybranych działań, zgodnych z określonymi kierunkami działań, z partnerami społecznymi, publicznymi i gospodarczymi, po wyrażeniu przez nich woli w tym zakresie i na podstawie umów lub/i procedur przewidzianych w odrębnych przepisach.

Partnerami społecznymi współrealizującymi SRGP 2024-2034 będą mogły być organizacje pozarządowe, w tym w szczególności te, które posiadają siedziby na terenie Gminy Prażmów oraz te, które posiadają siedziby poza tą gminą, ale ich członkami są jej mieszkańcy lub/i działają na jej terenie. Partnerami społecznymi będą mogli być także zaangażowani, **indywidualni mieszkańcy**, współpracujący z samorządem. Udział partnerów społecznych we wdrażaniu SRGP 2024-2034 dotyczył będzie przede wszystkim sfer społecznej i przestrzennej rozwoju Gminy Prażmów.

Partnerami publicznymi współrealizującymi SRGP 2024-2034 będą mogły być: samorzady Województwa Mazowieckiego i Powiatu Piaseczyńskiego, a także oraz ich samorządowe jednostki organizacyjne, samorzady sąsiednich gmin (Chynów, Góra Kalwaria, Grójec, Piaseczno, Tarczyn), związki i stowarzyszenia, których gmina jest członkiem (w tym Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Zlewni Rzeki Jeziorki, Stowarzyszenie Perły Mazowsza – Lokalna Grupa Działania), Nadleśnictwa Chojnów Lasów Państwowych, Mazowiecki Zespół Parków Krajobrazowych, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, Komenda Powiatowa Policji w Piasecznie (w tym Posterunek Policji w Prażmowie), Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Piasecznie oraz PKP Polskie Linie Kolejowe S.A, instytu-

cje dystrybuujące środki pomocowe lub wspierające samorządy w sposób pozamaterialny. Włączani w realizację SRGP 2024-2034 będą mogli być też inni partnerzy publiczni. Udział partnerów publicznych we wdrażaniu dotyczył będzie wszystkich sfer rozwoju Gminy Prażmów, tj. społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Partnerami gospodarczymi współrealizującymi SRGP 2024-2034 będą mogły być także podmioty gospodarcze oraz ich organizacje, posiadające siedziby i działające na terenie Gminy Prażmów. Udział partnerów gospodarczych we wdrażaniu dotyczył będzie przede wszystkim sfery gospodarczej, ale niekiedy także społecznej i przestrzennej rozwoju Gminy Prażmów.

W szerokim ujęciu, bezpośrednio i pośrednio, SRGP 2024-2034 wdrażana będzie przez całą społeczność Gminy Prażmów. Rola samorządu gminy oraz jego publicznych, gospodarczych i społecznych parterów polegała będzie bowiem przede wszystkim na tworzeniu warunków, inicjowaniu i stymulowaniu społecznych, gospodarczych i przestrzennych procesów rozwoju, podczas gdy procesy te tworzyć i prowadzić będzie właśnie społeczność lokalna gminy.

W celu realizacji strategicznych czynności koncepcyjnych, organizacyjnych, koordynacyjnych i ewaluacyjnych, związanych z wdrażaniem SRGP 2024-2034, w samorządzie Gminy Prażmów powołany zostanie sztabowy zespół osób pełniących wyższe funkcje zarządcze. Jego działalność wzmocni niezbędne do tego poziome powiązania zarządcze w ramach organów gminy i gminnych jednostek organizacyjnych, a w efekcie podniesie trafność, terminowość, kreatywność, skuteczność i efektywność wdrażania SRGP 2024-2034. Zespół ten, pod nazwą „**Zespół ds. Wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Prażmów**”, w skrócie **ZWS**, powołany zostanie Zarządzeniem Wójta niezwłocznie po przyjęciu SRGP 2024-2034 przez Radę Gminy. Funkcjonowanie ZWS nie będzie wymagać zmian regulaminu organizacyjnego Urzędu Gminy Prażmów. W skład ZWS wejdą:

- Wójt jako jego Przewodniczący,
- Zastępca Wójta (jeśli zostanie powołany),
- Skarbnik Gminy,
- Sekretarz Gminy,
- kierownicy referatów Urzędu Gminy Prażmów,
- dyrektorzy / kierownicy / prezesi gminnych jednostek organizacyjnych,
- wybrane osoby zatrudnione na stanowiskach samodzielnych.

Przewiduje się możliwość okresowego włączania w skład ZWS dodatkowych osób, zwłaszcza kierujących najważniejszymi projektami realizowanymi przez samorząd gminy lub z jego udziałem.

Posiedzenia ZWS zwoływane będą przez Wójta Gminy Prażmów nie rzadziej niż raz w miesiącu. Członkowie ZWS będą wykonywać prace przewidziane dla ZWS samodzielnie w ramach dotychczasowych obowiązków służbowych, a także przy wykorzystaniu podległych im kadr w Urzędzie Gminy Prażmów lub w gminnych jednostkach organizacyjnych.

Biorąc pod uwagę strukturę oraz treść SRGP 2024-2034, doświadczenia innych samorządów gmin wiejskich o zbliżonym potencjale społeczno-gospodarczym, zalecenia nauki dotyczące zarządzania publicznego, a także cechy charakterystyczne Gminy Prażmów, przyjmuje się, że ZWS będzie pełnił niżej wskazane funkcje.

Funkcja planistyczna. Polegać będzie na przygotowywaniu dokumentów wykonawczych SRGP 2024-2034, o których mowa w rozdziale 12.2, w następującym zakresie:

- a.) kierowanie pracami nad każdym dokumentem wykonawczym przez co najmniej jednego członka ZWS,
- b.) prezentowanie i omawianie na forum ZWS projektów dokumentów wykonawczych, a także zgłaszanie do nich uwag.

Funkcja ewaluacyjna. Jednym z warunków wdrażania SRGP 2024-2034 jest jej ewaluacja. Jej pierwszy cel to dostarczenie władzom gminy wiarygodnych informacji na temat postępów we wdrażaniu SRGP 2024-2034, tak by mogły one doskonalić działania temu służące. Cel drugi to cykliczna weryfikacja czy SRGP 2024-2034 jest nadal trafna, a co za tym idzie, czy konieczne jest zastąpienie jej nową Strategią. Cel trzeci to informowanie władz i kierownictwa samorządowego gminy, a także mieszkańców o postępach we wdrażaniu SRGP 2024-2034. Na ewaluację składać się będą: monitoring wdrażania SRGP 2024-2034, przygotowywanie sprawozdań z postępów we wdrażaniu SRGP 2024-2034 wraz z zaleceniami, a także przedkładanie ich Radzie Gminy Prażmów. Szczegóły procesu ewaluacji zawarto w dalszej części rozdziału. Rolą ZWS w ewaluacji będzie:

- c.) przeprowadzanie monitoringu wdrażania SRGP 2024-2034 w roku poprzednim z wykorzystaniem wskaźników ich osiągnięcia oczekiwanych rezultatów planowanych działań, o których mowa w rozdziale 8,
- d.) przygotowywanie na podstawie ww. monitoringu sprawozdań z postępów we wdrażaniu SRGP 2024-2034 oraz zaleceń dotyczących doskonalenia wdrażania,
- e.) omawianie ww. sprawozdań,
- f.) wnioskowanie (opcjonalnie) do Wójta Gminy Prażmów o wystąpienie do Rady Gminy Prażmów o podjęcie uchwały w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania nowej Strategii Rozwoju Gminy Prażmów.

Funkcja kooperacyjna. Realizacja części działań na rzecz wdrażania SRGP 2024-2034 odbywać się będzie we współpracy z ww. partnerami samorządu gminy. W związku z tym ZWS będzie:

- g.) omawiać możliwości rozwoju współpracy gminy, w tym gminnych jednostek organizacyjnych z dotychczasowymi i nowymi partnerami społecznymi, publicznymi i gospodarczymi,
- h.) zapraszać przedstawicieli aktualnych i potencjalnych partnerów samorządu gminy na swoje posiedzenia w celu omówienia bieżącej i potencjalnej współpracy z samorządem gminy, w tym z jego gminnymi jednostkami organizacyjnymi,
- i.) przedkładać Wójtowi Gminy Prażmów propozycje włączania celów i kierunków działań SRGP 2024-2034 oraz wynikających z nich zadań strategicznych do strategii, planów i programów rozwoju Powiatu Piaseczyńskiego i Województwa Mazowieckiego oraz związków i organizacji samorządowych, których Gmina Prażmów jest członkiem,
- j.) przedkładać Wójtowi Gminy Prażmów propozycje uwag, opinii itp. do planów, programów i strategii przekazywanych do konsultacji samorządowi Gminy Prażmów w ramach obligatoryjnych i fakultatywnych procedur konsultacyjnych.

Funkcja koordynacyjna. W ramach wdrażania SRGP 2024-2034 sporządzane i wdrażane będą dokumenty wykonawcze, o których mowa w rozdziale 12.2. Związany z nimi, zadaniem ZWS będzie:

- k.) okresowa ocena spełniania przez dokumenty wykonawcze wytycznych w zakresie ich spójności ze SRGP 2024-2034,
- l.) prowadzenie „Listy dokumentów wykonawczych Strategii Rozwoju Gminy Prażmów” wyróżniającej następujące ich grupy:
  - **obowiązujące i merytorycznie aktualne**, tzn. takie, których uchwały Rady Gminy Prażmów lub zarządzenia Wójta Gminy Prażmów są w mocy, a jednocześnie ZWS uznaje je za trafne wobec aktualnej oraz spodziewanej sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Prażmów, a także gwarantujące zadowalającą skuteczność i efektywność działań w nich przewidzianych;
  - **obowiązujące, ale wymagające aktualizacji z powodów wewnętrznych**, tzn. takie, których uchwały Rady Gminy Prażmów lub zarządzenia Wójta Gminy Prażmów są w mocy, a jednocześnie ZWS uznaje je za niewystarczająco trafne wobec aktualnej oraz spodziewanej sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Prażmów, albo nie gwarantujące zadowalającej skuteczności i efektywności działań w nich przewidzianych, wobec czego powinny zostać zaktualizowane przed upływem okresu, dla którego zostały sporządzone i ponownie uchwalone lub przyjęte zarządzeniem;
  - **obowiązujące, ale wymagające aktualizacji z powodów zewnętrznych**, tzn. takie, których uchwały Rady Gminy Prażmów są w mocy, a jednocześnie ZWS uznaje je za wymagające aktualizacji ze względu na przesłanki ustawowe, wobec czego powinny zostać zaktualizowane przed upływem okresu, dla którego zostały przyjęte i ponownie uchwalone;
  - **obowiązujące, ale wskazane do uchylecia**, tzn. takie, których uchwały Rady Gminy Prażmów lub zarządzenia Wójta Gminy Prażmów są w mocy, a jednocześnie ZWS uznaje je wskazane do uchylecia ze względu na brak przesłanek lub możliwości ich wdrażania;
  - **nieobowiązujące, ale wskazane do przyjęcia**, tzn. takie, których nie przyjęto uchwałą Rady Gminy Prażmów lub zarządzeniem Wójta Gminy Prażmów, a jest to zasadne, ze względu na skuteczność i efektywność wdrażania SRGP 2024-2034 lub z powodu przesłanek ustawowych.

Funkcja prewencyjna. Jednym z zagrożeń SRGP 2024-2034 jest redukcja wysiłków na rzecz jej wdrażania ponoszonych przez władze kolejnych kadencji wskutek ograniczonej wiedzy na temat trafności SRGP 2024-2034, a także zrealizowanych, podejmowanych i planowanych działań na jej rzecz. W związku z tym, dla ograniczenia tego zagrożenia, ZWS:

- m.) przygotuje dla nowej Rady Gminy Prażmów i przedstawi syntetyczną informację na temat SRGP 2024-2034 i jej dotychczasowej realizacji.

Funkcja wewnętrznej dystrybucji informacji, uzgodnień i konsultacji. Skuteczność i efektywność wdrażania SRGP 2024-2034 jest uzależniona od wymiany informacji, uzgodnień i konsultacji decyzji dotyczących działań na jej rzecz, pomiędzy organami gminy, kierownictwem referatów Urzędu Gminy Prażmów, kierownictwem gminnych jednostek organizacyjnych samorządu gminy, a także kierownictwem partnerów współdziałania strategicznego. ZWS będzie zatem:

- n.) pełnić rolę forum wymiany bieżących informacji, poglądów, koncepcji oraz uzgodnień związanych z realizacją działań na rzecz wdrażania SRGP 2024-2034.

Wójt Gminy Prażmów może, w zależności od potrzeb, modyfikować funkcje ZWS, jak również zakres jego zadań realizowanych w ramach wskazanych wyżej funkcji.

W ramach wdrażania SRGP 2024-2034 prowadzona będzie jego okresowa ewaluacja. W ewaluacji tej udział brać będą ZWS oraz Wójt Gminy Prażmów i Rada Gminy Prażmów.

Ewaluacja wdrażania SRGP 2024-2034 przeprowadzana będzie corocznie dla kolejnych lat wdrażania SRGP 2024-2034, naprzemiennie w dwóch wariantach, podstawowym oraz rozszerzonym. W obu wariantach składać się będzie ona z 3 następujących, realizowanych kolejno procedur:

1. monitoringu wdrażania SRGP 2024-2034, w wariantcie podstawowym lub rozszerzonym,
2. opracowania na podstawie ww. monitoringu oraz omówienia przez ZWS sprawozdania z wdrażania SRGP 2024-2034 w poprzednim roku kalendarzowym,
3. przedłożenia ww. sprawozdania Radzie Gminy Prażmów przez Wójta Gminy Prażmów jako część raportu o stanie gminy, o której mowa w art. 28aa, ust 2 ustawy o samorządzie gminnym.

Monitoring w wariantcie podstawowym zostanie przeprowadzony dla lat 2024, 2026, 2028, 2030, 2032 i 2034 wdrażania SRGP 2024-2034, w terminie do końca kwietnia roku następującego po roku, dla którego jest on przeprowadzany. Oznacza to, że pierwszy monitoring w wariantcie podstawowym zostanie przeprowadzony w roku 2025 i będzie dotyczyć wdrażania SRGP 2024-2034 w roku 2024. W tym wariantcie monitoringu ZWS ustali wartości wskaźników sytuacji (zamiennie lub – fakultatywnie – uzupełniająco, wskaźniki nakładów) przedstawione w rozdziale 8.

Monitoring w wariantcie rozszerzonym zostanie przeprowadzany dla lat 2025, 2027, 2029, 2031 i 2033 wdrażania SRGP 2024-2034, w terminie do końca kwietnia roku następującego po roku, dla którego jest on przeprowadzany. Oznacza to, że pierwszy monitoring w wariantcie rozszerzonym zostanie przeprowadzony w roku 2026 i będzie dotyczyć wdrażania SRGP 2024-2034 w roku 2025. W tym wariantcie monitoringu, ZWS ustali wartości wskaźników sytuacji (zamiennie lub – fakultatywnie – uzupełniająco, wskaźniki nakładów) oraz wartości wskaźników opinii przedstawione w rozdziale 8.

Sprawozdanie z wdrażania SRGP 2024-2034 zostanie opracowane przez ZWS do połowy maja roku następującego po roku, dla którego jest ono sporządzane. Podstawą sprawozdania będą wartości wskaźników ustalone w ramach monitoringu (odpowiednio podstawowego lub rozszerzonego) i będzie ono odnosić się do oczekiwanych rezultatów działań wskazanych w rozdziale 8. Postępy w osiągnięciu rezultatów zostaną zilustrowane porównaniami wartości wskaźników uzyskanych w roku, za który prowadzony był monitoring do wartości w roku poprzednim i do wartości z roku uchwalenia SRGP 2024-2034. Zaleca się, aby, poza wskaźnikami, opisy rezultatów bazowały także na obserwacjach członków ZWS lub innych źródłach informacji. Sprawozdanie zostanie omówione na posiedzeniu ZWS.

Przedłożenie sprawozdania z wdrażania SRGP 2024-2034 Radzie Gminy Prażmów przez Wójta Gminy Prażmów nastąpi do końca maja roku następującego po roku, dla którego jest ono sporządzane, jako część raportu o stanie gminy, o której mowa w art. 28aa, ust 2 ustawy o samorządzie gminnym.

12.2. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Dokumenty wykonawcze to plany, programy i – inne niż SRGP 2024-2034 – strategie rozwoju Gminy Prażmów, przyjmowane uchwałami Rady Gminy Prażmów lub zarządzeniami Wójta Gminy Prażmów, które obejmują działania zgodne z kierunkami działań wskazanymi w SRGP 2024-2034, w tym w szczególności plany, programy i strategie wskazane w rozdziale 7. Dla dokumentów wykonawczych przyjmuje niżej wskazane wytyczne.

Wytyczna spójności ze SRGP 2024-2034. Dla zapewnienia przyczyniania się dokumentów do wdrażania SRGP 2024-2034, powinny one stanowić jej rozwinięcia i uszczegółowienia, czyli tworzyć z nią spójną, hierarchiczną strukturę celów i działań na jej rzecz. W związku z tym powinny:

- a. zawierać działania przyczyniające się do osiągnięcia co najmniej jednego z celów operacyjnych SRGP 2024-2034 oraz informacje na ten temat, w tym w szczególności odpowiednie do ich zakresu merytorycznego działania wskazane w rozdziale 7,
- b. być wolne od działań uniemożliwiających realizację działań wskazanych w rozdziale 7,
- c. zawierać oświadczenie autora (autorów) o spełnieniu ww. wytycznych,
- d. być pozytywnie zaopiniowane co do spójności ze SRGP 2024-2034 przez właściwą komisję Rady Gminy Prażmów.

Wytyczna spójności wertykalnej. Spójność wertykalna to spójność dokumentu wykonawczego z planami, programami i strategiami przyjętymi przez organy stanowiące lub wykonawcze Powiatu Piaseczyńskiego, Województwa Mazowieckiego, Rzeczypospolitej Polskiej, Unii Europejskiej i związków samorządowych, których samorząd Gminy Prażmów jest członkiem – zwanych dalej podmiotami wyższego rzędu. Spójność ta: (1) może być wymagana ustawowo; (2) zwiększa szanse samorządu Gminy Prażmów, w tym gminnych jednostek organizacyjnych, na pozyskanie środków pomocowych na realizację działań zgodnych z kierunkami działań wyznaczonymi w SRGP 2024-2034; (3) zwiększa szanse Gminy Prażmów na realizację przez podmioty wyższego rzędu pożądaných w niej inwestycji i tzw. projektów miękkich; (4) zwiększa szanse samorządu Gminy Prażmów, w tym gminnych jednostek organizacyjnych na współpracy z podmiotami wyższego rzędu. Dla zapewnienia spójności wertykalnej, kierujący referatami Urzędu Gminy Prażmów i gminnymi jednostkami organizacyjnymi odpowiedzialni za opracowanie projektów dokumentów wykonawczych:

- a. zidentyfikują programy, plany i strategie przyjęte (lub znajdujące się w fazie konsultacji społecznych) przez podmioty wyższego rzędu, które są związane merytorycznie z tymi dokumentami wykonawczymi,
- b. zapewnią spójność celów lub/i działań lub/i innych części dokumentów wykonawczych z analogicznymi częściami ww. programów, planów i strategii,
- c. wprowadzą do nich informacje o ww. spójności.

Wytyczna spójności wzajemnej. Spójność wzajemna to spójność treści różnych dokumentów wykonawczych, która zapewnia koordynację działań zawartych w tych dokumentach. Aby ją osiągnąć, kierujący referatami Urzędu Gminy Prażmów oraz gminnymi jednostkami organizacyjnymi odpowiedzialni za opracowanie dokumentów wykonawczych zapewnią, że:

- a. działania w nich zawarte nie powielają działań zawartych w obowiązujących dokumentach wykonawczych, a jeśli powinny je powielać, to powielenia te są wskazane w nich i uzasadnione,
- b. działania w nich zawarte nie uniemożliwiają realizacji działań zawartych w obowiązujących dokumentach wykonawczych, a jeśli jest to niezbędne, to jest to w nich uzasadnione
- c. działania w nich zawarte są skoordynowane w czasie i przestrzeni z działaniami zawartymi w obowiązujących dokumentach wykonawczych,
- d. będą zawierać one informację o zachowaniu spójności wzajemnej.

Wytyczna spójności horyzontalnej. Spójność horyzontalna to spójność dokumentu wykonawczego z planami, programami i strategiami przyjętymi przez organy stanowiące lub wykonawcze sąsiednich samorządów gminnych. Zachowanie tej spójności: (1) zwiększa prawdopodobieństwo inicjacji i rozwoju współpracy sąsiednich samorządów gminnych z samorządem Gminy Prażmów, w tym z gminnymi jednostkami organizacyjnymi; (2) zwiększa szanse samorządu Gminy Prażmów, w tym gminnych jednostek organizacyjnych, na pozyskanie środków pomocowych na realizację wspólnych projektów z sąsiednimi samorządami gminnymi; (3) zwiększa szanse Gminy Prażmów i sąsiednich samorządów gminnych na realizację przez podmioty wyższego rzędu pożądaných na ich terenie inwestycji i tzw. projektów miękkich; (4) ułatwia osiągnięcie celów SRGP 2024-2034 dzięki efektom synergicznym i mnożnikowym wynikającym z subregionalnej integracji procesów społecznego, gospodarczego i przestrzenno-środowiskowego rozwoju gminy. Dla zapewnienia tej spójności kierujący referatami Urzędu Gminy Prażmów oraz gminnymi jednostkami organizacyjnymi odpowiedzialni za opracowanie dokumentów wykonawczych:

- a. zidentyfikują programy, plany i strategie przyjęte (lub znajdujące się w fazie konsultacji społecznych) przez sąsiednie gminy, które są związane merytorycznie z tymi dokumentami wykonawczymi,
- b. zapewnią spójność celów lub/i działań lub/i innych części dokumentów wykonawczych z analogicznymi częściami ww. programów, planów i strategii, w sytuacji i zakresie zgodnym z celami SRGP 2024-2034,
- c. wprowadzą do nich informacje o ww. spójności.

Wytyczna maksymalizacji pomocowych źródeł finansowania. Samorząd Gminy Prażmów nie dysponuje środkami własnymi pozwalającymi na pełne zrealizowanie SRGP 2024-2034. Sporządzając dokumenty wykonawcze należy zatem kształtować je tak, by zwiększyć prawdopodobieństwo pozyskania środków pomocowych z zewnętrznych źródeł finansowania. W związku z tym, kierujący referatami Urzędu Gminy Prażmów oraz gminnymi jednostkami organizacyjnymi odpowiedzialni za opracowanie dokumentów wykonawczych:

- a. zweryfikują możliwości pozyskania środków pomocowych na osiągnięcie celów dokumentu wykonawczego, w tym analizując zapowiadane krajowe i zagraniczne programy wsparcia,
- b. wprowadzą do dokumentu wykonawczego działania, co do których istnieje istotne prawdopodobieństwo pozyskania na nie środków pomocowych, a jednocześnie są zgodne z kierunkami działań, o których mowa w rozdziale 7,
- c. wskażą w dokumencie wykonawczym ww. możliwości pozyskania środków pomocowych, a opcjonalnie także kluczowe tego warunki.

Wytyczna konsultacji wewnętrznych. W celu zapewnienia wysokiej jakości dokumentów wykonawczych, niezbędne jest konsultowanie ich projektów na forum ZWS (por. funkcja planistyczna, rozdział 12.1). W związku z tym, kierujący referatami Urzędu Gminy Prażmów oraz gminnymi jednostkami organizacyjnymi odpowiedzialni za opracowanie dokumentów wykonawczych:

- a. zaprezentują na posiedzeniu ZWS projekt dokumentu wykonawczego, w tym w szczególności te jego części, które dotyczą działalności realizowanej w referatach Urzędu Gminy i gminnych jednostkach organizacyjnych kierowanych przez pozostałych członków ZWS,
- b. rozpatrzą opcjonalnie uwagi złożone w wyniku ww. prezentacji przez członków ZWS.

Wytyczna procedur ewaluacyjnych. Wdrażanie dokumentów wykonawczych wymaga ich ewaluacji, której celami są: (1) modyfikacja dokumentu wykonawczego w trakcie jego wdrażania, jeśli wymaga tego osiągnięcie zawartych w nim celów (2) identyfikacja przesłanek i właściwego momentu uchylecia dokumentu wykonawczego oraz ewentualnego zastąpienia go nowym (3) zapewnienie optymalnych, prawno-organizacyjnych warunków wdrażania dokumentu wykonawczego. Brak ewaluacji dokumentów wykonawczych skutkowałaby spadkiem skuteczności i efektywności ich wdrażania, a co za tym idzie także i SRGP 2024-2034. W związku z tym, kierujący referatami Urzędu Gminy Prażmów oraz gminnymi jednostkami organizacyjnymi odpowiedzialni za opracowanie dokumentów wykonawczych zapewnią wskazanie w dokumentach wykonawczych:

- a. wskaźników osiągnięcia oczekiwanych rezultatów zawartych w nich kierunków działań lub/i działań, przy czym zaleca się wykorzystanie rezultatów wskazanych w SRGP 2024-2034:
- b. podmiotu przeprowadzającego ewaluację oraz podmiotu przyjmującego wyniki ewaluacji.
- c. częstotliwości przeprowadzania ewaluacji.

Inny sposób wypełnienia wytycznej procedur ewaluacyjnych stosowany będzie, gdy został on określony w przepisach prawa lub w wytycznych podmiotów dystrybuujących środki pomocowe, w stosunku do dokumentu wykonawczego wykorzystywanego w procesie ich pozyskiwania.

Niespełnienie wytycznych spójności ze SRGP 2024-2034 oraz spójności wertykalnej i wzajemnej jest dopuszczalne, gdy ich spełnienie jest niemożliwe lub ograniczone ze względu na regulacje prawne, albo gdy wymaga tego interes Gminy Prażmów, w tym gminnej jednostki organizacyjnej. W takiej sytuacji kierujący referatem Urzędu Gminy Prażmów oraz gminnymi jednostkami organizacyjnymi odpowiedzialni za opracowanie dokumentu wykonawczego wprowadzi do niego informację na ten temat.

13. Ramy finansowe i źródła finansowania

Wdrażanie SRGP 2024-2034, tzn. przygotowanie i realizacja działań, których kierunki zostały wskazane w rozdziale 7, dla osiągnięcia oczekiwanych rezultatów przedstawionych w rozdziale 8, a co za tym idzie, do osiągnięcia celów operacyjnych i ostatecznie celów strategicznych rozwoju Gminy Prażmów przedstawionych w rozdziałach 5 i 6, wymagać będzie zaangażowania przez jej samorząd odpowiednich nakładów finansowych. Niemniej, nie jest możliwe ustalenie ich przewidywanych wartości. Przesądza o tym kilka faktów. Po pierwsze, zgodnie z ideą zarządzania strategicznego oraz obowiązującym w tym zakresie prawem, SRGP 2024-2034 zawiera postulaty określone ogólnie na poziomie celów strategicznych i operacyjnych, kierunków działań oraz działań przykładowych, które nie wyczerpują ich zbioru mieszczącego się w tych kierunkach. Po drugie, w długim, dziesięcioletnim horyzoncie czasowym SRGP 2024-2034, niemożliwe jest zadowalająco dokładne prognozowanie uwarunkowań przesądzających o kosztach realizacji działań, zwłaszcza takich jak inflacja, stopy procentowe, koszty materiałów budowlanych, energii, pracy i informacji, poziom bezrobocia, czy skala i skutki anomalii pogodowych będących wynikiem zmian klimatycznych. Wykraczające poza możliwości prognozowania są także zmiany systemu dochodów samorządów gminnych, jakie zajądą w tym okresie, a także decyzje alokacyjne o przyznaniu lub odmowie przyznania środków, o jakie Gmina Prażmów, gminne jednostki organizacyjne, a także partnerzy współrealizujący SRGP 2024-2034 będą aplikować do różnych, wskazanych dalej funduszy, programów i projektów. Co więcej, funkcjonujące i zapowiadane obecnie fundusze, programy i projekty, stanowiące potencjalne źródła finansowania SRGP 2024-2034, obejmują tylko pierwsze kilka lat wdrażania, przy czym niektóre z nich jest cyklicznie aktualizowane, niektóre znacząco opóźnione, a niektóre wygasną.

W związku z powyższym, ramy finansowe SRGP 2024-2034, w tym w działań jednorazowych oraz działań stałych i cyklicznych, określać będą coroczne budżety gminy, a także kolejne wersje Wieloletniej Prognozy Finansowej. Dotyczyć to będzie zarówno poszczególnych przedsięwzięć, zwłaszcza inwestycyjnych, jak i poszczególnych kategorii wydatków budżetowych (poszczególnych typów zadań gminy). Czasowe ramy finansowe SRGP 2024-2034 wyznacza z kolei okres na jaki została ona przyjęta.

Z punktu widzenia samorządu gminy, źródła finansowania SRGP 2024-2034 można podzielić na własne, partnerskie i zewnętrzne, przy czym te ostatnie składają się ze źródeł zwrotnych oraz bezzwrotnych.

Własnymi źródłami finansowania SRGP 2024-2034 będą lub mogą być:

- **dochody i przychody gminy, w tym jednostek budżetowych,**
- **przychody samorządowych zakładów budżetowych⁸,**
- **przychody gminnych instytucji kultury,**
- **przychody samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, dla których Gmina Prażmów jest organem założycielskim,**
- **przychody spółek utworzonych przez gminę,**

⁸ Jeśli zostaną założone przez gminę.

- **przychody publicznych spółek, do których gmina przystąpiła⁹**, prowadzących działalność na jej terenie,
- **przychody i prywatny kapitał założycielski spółek partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP), do których gmina przystąpiła¹⁰**, prowadzących działalność na jej terenie,

Partnerskimi źródłami finansowania SRGP 2024-2034 będą lub mogą być:

- **środki lokalnych organizacji pozarządowych** współrealizujących z gminą działania przewidziane w SRGP 2024-2034,
- **środki lokalnych podmiotów gospodarczych** współrealizujących z gminą działania przewidziane w SRGP 2024-2034.

Zwrotnymi w całości lub części źródłami finansowania SRGP 2024-2034 będą lub mogą być:

- **kredyty bankowe** zaciągane przez gminę i jej osoby prawne na komercyjnych, rynkowych zasadach, a także zaciągane na zasadach preferencyjnych, w szczególności wspierane przez państwo i ukierunkowane na inwestycje w infrastrukturę techniczną i społeczną,
- **emisje obligacji** gminnych,
- **pożyczki** udzielane przez państwowe fundusze celowe gminie i jej osobom prawnym, w szczególności ukierunkowane na inwestycje w infrastrukturę techniczną i społeczną.

Bezzwrotnymi w całości lub części źródłami finansowania SRGP 2024-2034 będą lub mogą być następujące środki angażowane przez niżej wymienione podmioty w realizację lub współrealizację działań z nią zgodnych:

- **środki Województwa Mazowieckiego i jego wojewódzkich jednostek organizacyjnych,**
- **środki Powiatu Piaseczyńskiego i jego powiatowych jednostek organizacyjnych,**
- **środki w postaci dotacji, pożyczek oraz instrumentów finansowych** z funduszy krajowych (w tym Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Funduszu Zająć Sportowo-Rekreacyjnych dla Uczniów, Funduszu Promocji Kultury, Fundusz Solidarnościowego, Funduszu Dostępności, Narodowego Funduszu Ochrony Zabytków, Funduszu Wspierania Organizacji Pożytku Publicznego, Funduszu Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, Funduszu Niskoemisyjnego Transportu, Funduszu Dróg Samorządowych, Funduszu Rozwoju Przewozów Autobusowych o Charakterze Użyteczności Publicznej, Funduszu Szerokopasmowego), jak również z projektów i programów ministerialnych,
- **środki w postaci dotacji, pożyczek, instrumentów finansowych, kapitałowych oraz gwarancyjnych, a także instrumentów łączących finansowanie zwrotne i dotacyjne udzielane poprzez programy i pochodzące z funduszy Unii Europejskiej** (Europej-

⁹ Jeśli gmina przystąpi.

¹⁰ Jeśli gmina przystąpi.

skiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności),

- **środki w postaci dotacji, instrumentów finansowych, kapitałowych oraz gwarancyjnych a także instrumenty łączących finansowanie zwrotne i dotacyjne udzielane przez inne źródła zagraniczne.**

Jeśli chodzi o fundusze Unii Europejskiej, to zgodnie z perspektywą finansową Unii Europejskiej na lata 2021-2027, której implementacja już trwa, przeznaczane one będą na wsparcie działań m. in. w zakresie: rozwoju infrastruktury technicznej oraz infrastruktury społecznej, prawno-przestrzennego przygotowania terenów inwestycyjnych, redukcji zanieczyszczeń środowiska, sanacji ekosystemów, innowacyjności, wzrostu potencjału kapitałów ludzkiego, społecznego oraz kulturowego, prewencji i aktywizacji dziedzictwa kulturowego, poszerzania komunikacji publicznej, prewencji i rozwiązywania problemów społecznych, niwelacji wykluczeń i integracji społecznej, wykorzystania odnawialnych energii odnawialnej, adaptacji klimatycznej, bezpieczeństwa i porządku publicznego itp. Ich beneficjentami będą jednostki samorządu terytorialnego, ich spółki, związki, porozumienia oraz stowarzyszenia, podmioty gospodarcze, organizacje pozarządowe, a (pośrednio) także osoby fizyczne.

Zgodnie z treścią dokumentów programowych regulujących ramy finansowe przedmiotowego wsparcia udzielanego ww. beneficjentom, w tym przede wszystkim:

- Umowy Partnerstwa dla Realizacji Polityki Spójności 2021-2027 w Polsce,
- Wieloletnich Ram Finansowych na lata 2021-2027,
- Next Generation EU (tymczasowego instrumentu wsparcia gospodarczej regeneracji po pandemii Covid-19 i budowy bardziej zielonej, cyfrowej i rezylientnej przyszłości),

środki z funduszy europejskich będą rozdysponowane na podstawie programów regionalnych (wojewódzkich), a także krajowych. Będzie je można wykorzystywać do 2029 r.

Dla pozyskiwania środków z funduszy europejskich na wdrażanie SRGP 2024-2034 kluczowy będzie program **Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027**, wobec którego Komisja Europejska w dniu 2 grudnia 2022 r. podjęła zatwierdzającą decyzję wykonawczą C(2022)8693, i wobec którego Zarząd Województwa Mazowieckiego w dniu 13 grudnia 2022 r. podjął uchwałę nr 1853/367/22 w sprawie publikacji programu Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027 (wersja 1.2). Budżet tego programu to blisko 2,1 mld euro, z czego ponad 1,5 mld euro będzie pochodzić z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, a ponad 590 mln euro będzie pochodzić z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus. Zgodnie z tym programem jego środki zostaną rozdysponowane na działania mieszczące się w 9 priorytetach innych niż pomoc techniczna, tj.: Priorytet I: Fundusze Europejskie dla bardziej konkurencyjnego i inteligentnego Mazowsza; Priorytet II: Fundusze Europejskie na zielony rozwój Mazowsza; Priorytet III: Fundusze Europejskie na rozwój mobilności miejskiej na Mazowszu; Priorytet IV: Fundusze Europejskie dla lepiej połączono i dostępnego Mazowsza; Priorytet V: Fundusze Europejskie dla wyższej jakości życia na Mazowszu; Priorytet VI: Fundusze Europejskie dla aktywnego zawodowo Mazowsza; Priorytet VII: Fundusze Europejskie dla nowoczesnej i dostępnej edukacji na Mazowszu; Priorytet VIII: Fundusze Europejskie dla aktywnej integracji oraz rozwoju usług społecznych i zdrowotnych na Mazowszu; Priorytet IX: Mazowsze bliższe obywatelom dzięki Funduszom Europejskim.

Dla pozyskiwania środków z funduszy europejskich na wdrażanie SRGP 2024-2034 kluczowy również będzie **Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027** (FEnIKS) o budżecie ponad 24 mld euro. Zgodnie z tym programem jego środki zostaną rozdysponowane na działania: (a) chroniące bioróżnorodność i naturalność ekosystemów; (b) chroniące dziedzictwo przyrodnicze (retencja, systemy monitorowania i zarządzania kryzysowego); (c) chroniące zabytki oraz wspierające adaptację instytucji kultury do nowych funkcji kulturalnych i społecznych; (d) poprawiające gospodarkę wodno-ściekową; (e) przyczyniające się do wzrostu odporności na zmiany klimatu (w tym na susze i powodzie); (f) redukujące emisję w transporcie i rozwijające transport szynowy; (g) rozwijające linie kolejowe oraz drogi krajowe; (h) rozwijające sieci elektroenergetyczne i gazowe; (i) rozwijające systemy monitorowania zasobów przyrodniczych; (j) zwiększające dostępność komunikacji zbiorowej i alternatywne wobec dróg łańcuchy logistyczne; (k) zwiększające efektywność energetyczną mieszkalnictwa, budynków użyteczności publicznej i przedsiębiorstw oraz udział wykorzystywanej energii ze źródeł odnawialnych; (l) zwiększające skuteczność i dostępność pacjentów do wysokiej jakości usług zdrowotnych. Z punktu widzenia finansowania SRGP 2024-2034 ważne jest, iż FEnIKS przewiduje udzielanie wsparcia jednostkom samorządu terytorialnego, jak również podmiotom świadczącym usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jednostek samorządu terytorialnego, instytucjom kultury, instytucjom ochrony zdrowia, właścicielom budynków mieszkalnych – a zatem także potencjalnie gminnym jednostkom organizacyjnym Gminy Prażmów. Istotne jest także, że FEnIKS przewiduje udzielanie wsparcia dostawcom usług energetycznych, zarządcom dróg krajowych i linii kolejowych, Państwowej Straży Pożarnej, organizacjom pozarządowym.

Do głównych programów, w ramach których finansowane mogą być działania SRGP 2024-2034 zaliczyć można także **Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027** (FERS) o budżecie 21,7 mld zł, z czego wkład UE to 18 mld zł. Program ten ukierunkowany jest m. in. na: (a) budowanie potencjału partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego; (b) poprawę jakości systemów kształcenia oraz rozwój edukacji włączającej; (c) rozwój innowacji społecznych i upowszechnianie przetestowanych rozwiązań; (d) rozwój opieki nad najmłodszymi dziećmi m.in. poprzez tworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 i podnoszenie kompetencji kadr w tym obszarze; (e) rozwój potencjału instytucji działających w sferze integracji społecznej, usług społecznych i ekonomii społecznej; (f) rozwój potencjału instytucji i służb rynku pracy; (g) wpieranie przedsiębiorców, innych pracodawców oraz ich pracowników w obszarach kluczowych dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju; (h) wsparcie samozatrudnienia; (i) wsparcie systemu ochrony zdrowia; (j) wspieranie instytucji odpowiedzialnych za integrację społeczno-zawodową migrantów; (k) wspieranie procesu uczenia się przez całe życie (w tym kompetencji cyfrowych osób dorosłych); (l) zapewnienie równych szans dla osób z niepełnosprawnościami. Dla osiągnięcia tych celów, FERS adresowany jest do szeregu podmiotów, spośród których w Gminie Prażmów występują: jednostki samorządu terytorialnego (samorząd gminy, ale też samorzady powiatowy i wojewódzki działające także w tej gminie); osoby z niepełnosprawnościami oraz ich rodziny; rodzice dzieci do lat 3; organizacje pozarządowe; przedsiębiorcy i pracodawcy; nauczyciele i organy prowadzące szkoły; lekarze, pielęgniarki i podmioty systemu ochrony zdrowia.

Źródłem finansowania niektórych działań w ramach SRGP 2024-2034 może być także **Program Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027** (FERC) o budżecie ok. 2 mld euro.

Wśród różnych podmiotów, które mogą z niego korzystać w Gminie Prażmów znajdują się podmiot administracji publicznej (samorząd gminy, w tym jego jednostki budżetowe), instytucja kultury (Biblioteka Publiczna Gminy Prażmów, a także przyszły Gminny Dom Kultury) oraz podmioty lecznicze (Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Prażmowie). Spośród różnych kierunków finansowania działań z FERC, z punktu widzenia SRGP 2024-2034 interesującymi są: (a) budowa społeczeństwa gigabitowego w Polsce; (b) rozwój gospodarki poprzez zwiększenie ilości danych wysokiej jakości otwartych do ponownego wykorzystania; (c) rozwój współpracy na rzecz tworzenia cyfrowych rozwiązań problemów społeczno-gospodarczych; (d) udostępnienie zaawansowanych e-usług pozwalających w pełni na elektroniczne załatwienie spraw obywateli i przedsiębiorców (4 i 5 stopień e-dojrzałości usług); (e) wsparcie rozwoju zaawansowanych kompetencji cyfrowych kadr zaangażowanych w świadczenie usług, produktów lub procesów cyfrowych, w szczególności w obszarze cyberbezpieczeństwa; (f) zapewnienie cyberbezpieczeństwa; (g) zwiększenie dostępu do ultra-szybkogo Internetu szerokopasmowego.

W ograniczonym zakresie, źródłem finansowania działań w ramach SRGP 2024-2034 może być też **Program Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021-2027** (FENG). Środki z niego pochodzące, w ramach jego „Priorytetu I Wsparcie dla przedsiębiorców” mogłyby wesprzeć te podmioty gospodarcze funkcjonujące na terenie gminy lub wchodzące na jej teren, które inwestują w prace badawczo-rozwojowe, implementację nowych rozwiązań, internacjonalizację, rozwój kompetencji, cyfryzację oraz ich spójność z ideą zielonej gospodarki (jedynymi podmiotami funkcjonującymi w Gminie Prażmów mogącymi być beneficjentami FENG są przedsiębiorstwa, a pojawienie się podmiotów sektora nauki, konsorcjów przedsiębiorców z organizacjami badawczymi, ośrodków przedsiębiorczości i innowacji jest niskie). Analogiczna sytuacja dotyczy „Priorytetu III - Zazielenienie przedsiębiorstw”, ukierunkowanego na wsparcie projektów bezpośrednio przyczyniających się do realizacji celów Europejskiego Zielonego Ładu, w tym neutralności klimatycznej, zielonej transformacji gospodarki i zrównoważonego rozwoju. Automatycznie aktywny będzie też „Priorytet IV - Pomoc techniczna” służący zapewnianiu systemowego wsparcia dla potencjalnych beneficjentów FENG w ubieganiu się o środki z niego, wspieraniu beneficjentów w realizacji projektów itp.

Wąski, ale społecznie istotny zakres w finansowaniu działań SRGP 2024-2034 może mieć **Program Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027** (FEPŻ), którego łączny budżet to ok. 583 mln EUR. W ramach FEPŻ będą realizowane przede wszystkim działania w zakresie przekazywania pomocy żywnościowej najbardziej potrzebującym, ale prócz nich program wesprze finansowo działania służące ich włączeniu społecznemu.

Istotny dla działań realizowanych w ramach SRGP 2024-2034 będzie też **Program Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich na lata 2021-2027** (PTFE) o budżecie ok. 2,5 mld zł. W jego ramach finansowane będą bowiem działania wzmacniające potencjał beneficjentów Funduszy Europejskich w zakresie ich pozyskiwania i wykorzystania, co w przypadku Gminy Prażmów może dotyczyć jej samorządu oraz jego gminnych jednostek organizacyjnych, organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorców. Chodzi tu przede wszystkim o działania szkoleniowe i eksperckie, a także o wsparcie wdrożenia instrumentów rozwoju terytorialnego.

Z punktu widzenia SRGP 2024-2034, istotny może być także **Program InvestEU**, który jest nowym instrumentem inwestycyjnym Unii Europejskiej. Polskim partnerem wykonawczym programu jest BGK, który w jego ramach wspiera inwestycje m. in. w: (a) tzw. zielony transport; (b) ekolo-

giczny tabor; (c) odnawialne źródła energii; (d) efektywność energetyczną; (e) w sieci szybkiego Internetu (f) innowacyjność i cyfryzację podmiotów gospodarczych i jednostek publicznych.

Działania SRGP 2024-2034 mogą być też wsparte z **Programu Erasmus+ na lata 2021-2027**, który wspiera kształcenie, szkolenie, młodzież i sport, z jednoczesnym naciskiem na włączenie społeczne, transformację ekologiczną i cyfrową oraz promowanie uczestnictwa w życiu demokratycznym. Jego beneficjentami mogą być m. in. uczniowie, słuchacze, kursanci, nauczyciele i wolontariusze uczestniczący w międzynarodowych projektach służących podnoszeniu kompetencji, a także instytucje i organizacje publiczne wspierające edukację formalną oraz uczenie się pozaformalne i nieformalne osób w każdym wieku.

Ponadto, ważnym źródłem finansowania działań SRGP 2024-2034 będzie **Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO)** zasilany środkami europejskiego Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (58,1 mld euro, w tym środków bezzwrotnych 23,9 mld euro) oraz środkami krajowymi. KPO ukierunkowany jest na odbudowę i tworzenie odporności społeczno-gospodarczej Polski po kryzysie wywołanym pandemią COVID-19. Obok pakietu reform przewiduje on wsparcie różnorodnych inwestycji, w tym realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego. Składa się z 6 komponentów od A do F, spośród których dla działań SRGP 2024-2034 istotne będą komponenty obejmujące wsparcie działań m. in. na rzecz:

- A: (a) dywersyfikacji i skracania łańcucha dostaw produktów rolnych i spożywczych oraz budowy odporności podmiotów uczestniczących w łańcuchu; (b) działań na rzecz dłuższego pozostawania na rynku pracy osób w wieku średnim i starszych; (c) edukacji, umiejętności i zatrudnienia, w tym poprzez rozwój opieki długoterminowej; (d) maksymalizowania pozytywnego oddziaływania podmiotów ekonomii społecznej w zakresie aktywizacji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; (e) ograniczenia segmentacji rynku pracy oraz wsparcia przedsiębiorstw, w szczególności MŚP; (f) opracowania przez gminy planów ogólnych; (g) podnoszenie kwalifikacji lub przekwalifikowania zawodowego w dziedzinach związanych z branżą spożywczą i rolno-hodowlaną; (h) przygotowania terenów inwestycyjnych (w tym scalenia gruntów, uregulowanie kwestii technicznych i prawnych), doprowadzenie niezbędnej infrastruktury (woda, gaz, energia) oraz budowa powierzchni produkcyjnych i magazynowych na cele przemysłowe, usługowe; (i) zwiększenia dostępności do miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3.
- B: (b) budowy mieszkań o podwyższonych standardach energetycznych, przeznaczonych dla gospodarstw domowych o niskich i umiarkowanych dochodach; (c) efektywności energetycznej budynków jedno- i wielorodzinnych i upowszechniania niskoemisyjnych źródeł energii; (d) rozwoju gospodarki ciepłno-energetycznej z wykorzystaniem dostępnych nowoczesnych technologii; (e) rozwoju lokalnych odnawialnych źródeł energii realizowanych przez społeczności energetyczne (w tym klastry energii, spółdzielnie energetyczne oraz inne społeczności energetyczne); (f) wsparcia placówek oświatowych o niskiej efektywności energetycznej; (g) wzmocnienia odporności obszarów wiejskich na kryzysy, w tym w zakresie retencji i gospodarki wodno-ściekowej.
- C: (a) inwestycji związanych z cyfrową szkołą; (b) podnoszenia kompetencji cyfrowych społeczeństwa; (c) rozwiązań IT usprawniających funkcjonowanie administracji i sektora rolno-spożywczego; (d) rozwoju infrastruktury sieciowej (likwidacja białych plam w dostę-

- pie do Internetu szerokopasmowego); (e) wzmocnienia cyberodporności systemów informacyjnych; (f) zwiększania dostępności cyfrowych usług publicznych;
- D: (a) modernizacji infrastruktury podmiotów leczniczych oraz szerszego wykorzystania rozwiązań cyfrowych sprzyjających zwiększeniu dostępności i jakości świadczeń zdrowotnych bez względu na miejsce zamieszkania;
  - E: (a) zwiększania zrównoważonego dostępu do nisko- i zeroemisyjnego transportu, w szczególności poprzez zapewnienie odpowiedniej jakości usług zbiorowych przewozów; poprawienia efektywności usług transportu intermodalnego
  - F: (a) usprawnienia procesu konsultacji i innych form zaangażowania obywateli w rządzenie.

W zakresie krajowych potencjalnie istotnych źródeł finansowania działań SRGP 2024-2034 wskazać należy programy:

- **Fundusz Rozwoju Przewozów Autobusowych**, udzielający wsparcia finansowego jednostkom samorządu terytorialnego będącym organizatorami publicznego transportu zbiorowego. Jego środki przeznaczone na dofinansowanie zadań zapewniających funkcjonowanie przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej, z wyłączeniem komunikacji miejskiej.
- **Program "Senior+" na lata 2021-2025**, udzielający wsparcia finansowego jednostkom samorządu terytorialnego na realizację zadań własnych, polegających na prowadzeniu i zapewnieniu miejsc w ośrodkach wsparcia „Senior+” (Dziennych Domach „Senior+” i Klubach „Senior+”). Wsparcie dotyczy rozbudowy ich infrastruktury oraz zwiększenia liczby oferowanych przez nie miejsc dla wsparcia seniorów tj. osób nieaktywnym zawodowo w wieku 60 lat i więcej. Celem jest umożliwienie im korzystania z oferty na rzecz społecznej aktywności, a także usług w zakresie aktywności ruchowej, kinezyterapii, edukacji, kultury, rekreacji i opieki.
- **Program „MALUCH+” na lata 2022-2029**, udzielający wsparcia finansowego jednostkom samorządu terytorialnego na tworzenie nowych miejsc w placówkach żłobkach i klubach dziecięcych dla dzieci do 3 roku życia. Środki mogą być przeznaczone na budowę lub renowację żłobków i klubów dziecięcych oraz zakup nieruchomości i infrastruktury. Udzielane jest także dofinansowanie kosztów ich funkcjonowania przez 36 miesięcy.
- **Program „Sportowa Polska – Program rozwoju lokalnej infrastruktury sportowej”**, udzielający wsparcia finansowego jednostkom samorządu terytorialnego na poprawę stanu przyszłolnej infrastruktury sportowej, przeznaczonej na potrzeby realizacji zajęć wychowania fizycznego, służącej jednocześnie lokalnym społecznościom do aktywnego spędzania czasu wolnego, jak również – w miarę możliwości – umożliwiającej współzawodnictwo sportowe. W ramach programu wsparcie finansowe udzielane jest też na budowę nowej (nieprzyszłolnej) infrastruktury sportowej, dającej możliwość aktywnego spędzania czasu wolnego, stanowiącej ważny element profilaktyki zdrowotnej oraz umożliwiającej współzawodnictwo sportowe. Program realizowany jest w edycjach rocznych.
- **Program „Stop Smog”**, udzielający wsparcia finansowego jednostkom samorządu terytorialnego na likwidację lub wymianę źródeł ciepła na niskoemisyjne oraz termomodernizację w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych osób najmniej zamożnych.

- **Program Dostępność Plus**, udzielający wsparcia finansowego jednostkom samorządu terytorialnego na likwidację barier dostępu do dóbr, usług oraz możliwości udziału w życiu społecznym i publicznym osób o szczególnych potrzebach. W ramach programu wspierane są głównie działania dostosowawcze przestrzeni publicznej, architektury i transportu.
- **Program TERMO**, udzielający wsparcia finansowego m. in. jednostkom samorządu terytorialnego. W ramach programu uzyskać premię termomodernizacyjną (wsparcie spłaty części kredytu zaciągniętego na realizację przedsięwzięcia termomodernizacyjnego), premię remontową (wsparcie spłaty części kredytu zaciągniętego na realizację przedsięwzięcia remontowego), premię MZG (zwrot 50% kosztów przedsięwzięcia termomodernizacyjnego lub remontowego w przypadku, gdy spełnia ono dodatkowe warunki).
- **Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg**, udzielający wsparcia finansowego jednostkom samorządu terytorialnego realizującym inwestycje na drogach samorządowych. Jego celem jest przyspieszenie powstawania nowoczesnej i bezpiecznej infrastruktury drogowej na szczeblu lokalnym, stanowiącej ważny element prawidłowego funkcjonowania i rozwoju gospodarki oraz przyczyniającej się do poprawy poziomu życia. Jego celem jest także poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego i parametrów technicznych lokalnej sieci drogowej, a także poprawa oraz zwiększenie atrakcyjności i dostępności terenów inwestycyjnych. Akcent stawiany jest na te działania w zakresie lokalnej infrastruktury drogowej, które są komplementarne do inicjatyw podejmowanych na szczeblu krajowym w odniesieniu do budowy systemu autostrad i dróg ekspresowych, tak by stworzyć spójny i zintegrowany system transportowy.
- **Program wieloletni na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021–2025**, udzielający wsparcia organizacjom pozarządowym i innym uprawnionym podmiotom działającym na rzecz osób starszych. Dofinansowanie przyznawane jest na: (a) kształtowanie pozytywnego wizerunku osób starszych; (b) partycypację społeczną, która przyczynia się do wzmocnienia samoorganizacji środowiska osób starszych oraz zwiększenia wpływu osób starszych na decyzje dotyczące warunków życia obywateli; (c) przygotowanie do starości poprzez wzmocnianie trwałych relacji międzypokoleniowych; (d) rozwijanie wolontariatu osób starszych w środowisku lokalnym oraz zwiększenie zaangażowania osób starszych w obszarze rynku pracy; (e) upowszechnianie i wdrażanie rozwiązań technologicznych sprzyjających włączaniu społecznemu oraz bezpiecznemu funkcjonowaniu osób starszych; (f) włączenie cyfrowe obejmujące działania na rzecz zwiększania umiejętności posługiwania się nowoczesnymi technologiami i korzystania z nowych mediów przez osoby starsze; (g) wspieranie niesamodzielnych osób starszych i ich otoczenia w miejscu zamieszkania; (h) zwiększanie bezpieczeństwa seniorów; (i) zwiększenie udziału osób starszych w aktywnych formach spędzania czasu wolnego.
- **Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028**, z którego, spełniającym warunki, dzieciom do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej, uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadpodstawowej oraz osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach wymienionych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, za pośrednictwem m. in. gmin, udzielana jest pomoc w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych.

Obok programów państwowych, istotnymi źródłami finansowania działań SRGP 2024-2034 będą projekty i programy poszczególnych ministerstw, w tym w szczególności:

- Ministerstwa Sportu i Turystyki, np.: Program „Mikro Granty”, Program „Sportowe Wakacje+”, Program „Sport dla Wszystkich”, Program „Umiem pływać”, Program "Prozdrowotnych Wakacyjnych Półkolonii", Program „Sport Wszystkich Dzieci”, Program Upowszechniania Strzelectwa 2023-2025, Program „Aktywna Szkoła”, Program „Szkolny Klub Sportowy”, Program Upowszechniania Sportu Osób Niepełnosprawnych, Sportowa Polska – Program rozwoju lokalnej infrastruktury sportowej,
- Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, np.: Program „Opieka wytchnieniowa”, Program „Opieka 75+”,
- Ministerstwa Cyfryzacji, np.: Program Rozwoju Kompetencji Cyfrowych,
- Ministerstwa Edukacji, np.: Program „Międzypokoleniowe Centra Edukacyjne – wsparcie integracji międzypokoleniowej”, Program Wsparcia Edukacji, Program „Inwestycje w oświacie – wsparcie trwających inwestycji realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego prowadzące jednostki systemu oświaty”, „Aktywna tablica”, Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0,
- Ministerstwa Klimatu i Środowiska, np.: Program Rozwoju Elektromobilności,
- Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, np. Program „Infrastruktura domów kultury”, Program „Kultura cyfrowa”, Program „Kultura Dostępna”, Program „Kultura Ludowa i Tradycyjna”, Program „Ochrona Zabytków Archeologicznych” Program „Ochrona Zabytków”, Program „Promesa dla Kultury”,
- zespoły ministerstw: np.: Program „Od papierowej do cyfrowej Polski”.

Należy podkreślić, że wskazane źródła finansowania działań SRGP 2024-2034 mają charakter zmienny. Do roku 2027/2028, w małym stopniu dotyczyć to będzie programów finansowanych z funduszy Unii Europejskiej. Jednak na kolejne lata zaprogramowane zostaną one od nowa, przy czym – zakładając kontynuację rozwoju Polski – należy spodziewać się, że ulegną one diametralnej zmianie dla naszego kraju. Wysoka zmienność w całym okresie realizacji SRGP 2024-2034 dotyczyć natomiast będzie programów, planów i projektów rządowych oraz ministerialnych finansowanych ze środków krajowych. Obok tych z nich, które są umocowane ustawowo i zaprojektowanych jako średnio- lub długookresowe, pojawiają się bowiem inne, stanowiące reakcję na bieżące uwarunkowania społeczno-gospodarcze i przestrzenno-środowiskowe kraju, a liczba ich edycji lub okres obowiązywania, jak również łączna skala finansowa nie są możliwe do przewidzenia.

W związku z powyższym władze Gminy Prażmów, a także kierownictwo jej gminnych jednostek organizacyjnych, prowadzić będzie stały monitoring krajowych programów, planów i projektów mogących stanowić źródła finansowania działań SRGP 2024-2034. Samorząd gminy będzie wspierał w tym monitoring jego partnerów współrealizujących działania SRGP 2024-2034, w szczególności lokalne organizacje pozarządowe. Na przełomie lat 2027/2028 przeprowadzona zostanie kompleksowa ocena nowych możliwości pozyskania środków z programów finansowanych z funduszy Unii Europejskiej, a także innych funduszy zagranicznych.

14. Spójność Strategii

14.1. Spójność ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze

Strategia Rozwoju Gminy Prażmów na lata 2024-2034 (SRGP 2024-2034) jest spójna ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030 (SRWM 2030+ IM) przyjętą przez Sejmik Województwa Mazowieckiego Uchwałą nr 72/22 w dniu 24 maja 2022 r.

Poniższa tabela 33 prezentuje spójność Strategii Rozwoju Gminy Prażmów na lata 2024-2034 ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze zarówno na poziomie zarówno celów strategicznych, jak i operacyjnych. Wszystkie cele operacyjne, a co za tym idzie wszystkie cele strategiczne SRGP 2024-2034, są spójne z odpowiednimi celami operacyjnymi i celami strategicznymi SRWM 2030+ IM. Na spójność tę składa się spójność merytoryczna treści powyższych celów, a także odpowiadających im kierunków działań. Co więcej, jest to silna spójność sieciowa, ponieważ z każdym celem operacyjnym SRWM 2030+ IM jest spójnych od kilku do kilkunastu celów operacyjnych SRGP 2024-2034.

Wdrażanie Strategii Rozwoju Gminy Prażmów na lata 2024-2034 i osiągnięcie jej celów operacyjnych, a pośrednio celów strategicznych przyczyniać się zatem będzie do osiągnięcia celów operacyjnych, a pośrednio celów strategicznych Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze. Z kolei wdrażanie SRWM 2030+ IM i osiągnięcie jej celów operacyjnych, a pośrednio celów strategicznych, przyczyniać się będzie do osiągnięcia celów operacyjnych, a pośrednio celów strategicznych SRGP 2024-2034. Dotyczy to w szczególności wykorzystania instrumentów interwencji przewidzianych w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze, takich jak:

- wsparcie finansowe udzielane Gminie Prażmów, w tym jej gminnym jednostkom organizacyjnym na realizację, na terenie Gminy Prażmów, działań mieszczących się w kierunkach działań SRGP 2024-2034,
- wsparcie finansowe udzielane Powiatowi Piaseczyńskiemu, w tym jego jednostkom, Stowarzyszeniu „Metropolia Warszawa” i innym organizacjom samorządowym, organizacjom pozarządowym, podmiotom gospodarczym oraz osobom fizycznym na realizację na terenie Gminy Prażmów działań mieszczących się w kierunkach działań SRGP 2024-2034,
- samodzielna realizacja przez Województwo Mazowieckie, w tym jego jednostki organizacyjne, na terenie Gminy Prażmów działań mieszczących się w kierunkach działań SRGP 2024-2034,

o których mowa w rozdziale 7.

Tabela 36. Spójność Strategii Rozwoju Gminy Prażmów na lata 2024-2034 ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+

z cel. strat. i kier. dz. SRWM 2030+ IM...	...są spójne cele operacyjne SRGP 2024-2034...	...oraz cele strategiczne SRGP 2024-2034
SRWM 2030+ IM: Cel strategiczny 1. KONKURENCYJNE I INNOWACYJNE MAZOWSZE. Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii		
SRWM 2030+ IM: Kier. dział. 1. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości.	O.05 Zachowany i wykorzystany kapitał kulturowy. O.12 Kompletna infrastruktura wodociągowa i zlikwidowana luka kanalizacyjna. O.14 Zdywersyfikowana i efektywna infrastruktura energetyczna rozwoju społeczno-gospodarczego. O.16 Zrównoważony i zintegrowany subregionalnie rynek pracy. O.17 Zrównoważony, lokalny rozwój gospodarczy. O.18 Nowoczesne, zrównoważone i spójne rolnictwo. O.19 Rozwinięte, zrównoważone, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne gminy. O.27 Wysoka trafność zarządzania rozwojem gminy. O.31 Prorozwojowe zarządzanie nieruchomościami gminy.	S1 Wysoka jakość życia poprzez zrównoważoną integrację dostępnych usług infrastruktury społecznej i technicznej z wielowymiarowym zaangażowaniem zintegrowanej społeczności lokalnej. S2 Zrównoważony rozwój gospodarczy o wysokiej neutralności środowiskowej, wspierający wysoką jakość życia mieszkańców, zapewniający nasycenie infrastrukturalne i aktywizujący kapitały lokalne przez ich łączenie z ponadlokalnymi. S4 Wysoka sprawczość samorządu gminy dzięki trafności, skuteczności i efektywności jego władz, administracji i gminnych jednostek organizacyjnych.
SRWM 2030+ IM: Kier. dział. 2. Rozwój zintegrowanego systemu sprzyjającego generowaniu i absorpcji innowacji.	O.16 Zrównoważony i zintegrowany subregionalnie rynek pracy. O.17 Zrównoważony, lokalny rozwój gospodarczy. O.18 Nowoczesne, zrównoważone i spójne rolnictwo. O.19 Rozwinięte, zrównoważone, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne gminy	S2 Zrównoważony rozwój gospodarczy o wysokiej neutralności środowiskowej, wspierający wysoką jakość życia mieszkańców, zapewniający nasycenie infrastrukturalne i aktywizujący kapitały lokalne przez ich łączenie z ponadlokalnymi.
SRWM 2030+ IM: Kier. dział. 3. Cyfryzacja gospodarki.	O.15 Spójna wewnętrznie i aglomeracyjnie, rozwinięta infrastruktura komunikacyjna. O.27 Wysoka trafność zarządzania rozwojem gminy. O.28 Rzetelna informacja i konstruktywny, samorządowy dialog społeczny.	S2 Zrównoważony rozwój gospodarczy o wysokiej neutralności środowiskowej, wspierający wysoką jakość życia mieszkańców, zapewniający nasycenie infrastrukturalne i aktywizujący kapitały lokalne przez ich łączenie z ponadlokalnymi. S4 Wysoka sprawczość samorządu gminy dzięki trafności, skuteczności i efektywności jego władz, administracji i gminnych jednostek organizacyjnych.
SRWM 2030+ IM: Kier. dział. 4. Rozwój konkurencyjnej gospodarki.	O.12 Kompletna infrastruktura wodociągowa i zlikwidowana luka kanalizacyjna. O.14 Zdywersyfikowana i efektywna infrastruktura energetyczna rozwoju społeczno-gospodarczego. O.15 Spójna wewnętrznie i aglomeracyjnie, rozwinięta infrastruktura komunikacyjna. O.16 Zrównoważony i zintegrowany subregionalnie rynek pracy. O.17 Zrównoważony, lokalny rozwój gospodarczy. O.18 Nowoczesne, zrównoważone i spójne rolnictwo. O.19 Rozwinięte, zrównoważone, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne gminy. O.20 Kompleksowo zarządzana i dobrze zagospodarowana przestrzeń. O.27 Wysoka trafność zarządzania rozwojem gminy. O.30 Wspierająca, partnerska współpraca strategiczna. O.31 Prorozwojowe zarządzanie nieruchomościami gminy.	S2 Zrównoważony rozwój gospodarczy o wysokiej neutralności środowiskowej, wspierający wysoką jakość życia mieszkańców, zapewniający nasycenie infrastrukturalne i aktywizujący kapitały lokalne przez ich łączenie z ponadlokalnymi. S3 Zrównoważenie wykorzystania przestrzeni oraz zasobów środowiskowych gminy wspierające wysoką jakość życia i nowoczesną konkurencyjność gospodarki. S4 Wysoka sprawczość samorządu gminy dzięki trafności, skuteczności i efektywności jego władz, administracji i gminnych jednostek organizacyjnych.

z cel. strat. i kier. dz. SRWM 2030+ IM...	...są spójne cele operacyjne SRGP 2024-2034...	...oraz cele strategiczne SRGP 2024-2034
SRWM 2030+ IM: Kier. dział. 5. Rozwój miast jako centrów aktywności gospodarczej.	O.01 Komunikacja publiczna integracji aglomeracyjnej i wewnętrznej. O.15 Spójna wewnętrznie i aglomeracyjnie, rozwinięta infrastruktura komunikacyjna. O.16 Zrównoważony i zintegrowany subregionalnie rynek pracy.	S1 Wysoka jakość życia poprzez zrównoważoną integrację dostępnych usług infrastruktury społecznej i technicznej z wiel. zaangażowan. zintegrowanej społeczności lokalnej. S2 Zrównoważony rozwój gospodarczy o wysokiej neutralności środowiskowej, wspierający wysoką jakość życia mieszkańców, zapewniający nasycenie infrastrukturalne i aktywizujący kapitały lokalne przez ich łączenie z ponadlokalnymi.
SRWM 2030+ IM: Kier. dział. 6. Aktywizacja gospodarcza obszarów wiejskich	O.17 Zrównoważony, lokalny rozwój gospodarczy. O.18 Nowoczesne, zrównoważone i spójne rolnictwo. O.19 Rozwinięte, zrównoważone, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne gminy. O.31 Prorozwojowe zarządzanie nieruchomościami gminy.	S2 Zrównoważony rozwój gospodarczy o wysokiej neutralności środowiskowej, wspierający wysoką jakość życia mieszkańców, zapewniający nasycenie infrastrukturalne i aktywizujący kapitały lokalne przez ich łączenie z ponadlokalnymi. S4 Wysoka sprawczość samorządu gminy dzięki trafności, skuteczności i efektywności jego władz, administracji i gminnych jednostek organizacyjnych.

SRWM 2030+ IM: Cel strategiczny 2. DOSTĘPNE I MOBILNE MAZOWSZE. Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu przy ograniczeniu presji na przestrzeń i środowisko, kształtowanie ładu przestrzennego

SRWM 2030+ IM: Kier. dział. 7. Zw. dost. transportowej i spójności przestrzennej regionu oraz udziału śr. transportu przyjaznych dla środ., mieszkańców i przestrzeni.	O.01 Komunikacja publiczna integracji aglomeracyjnej i wewnętrznej. O.02 Kompleksowe bezpieczeństwo i porządek publiczny. O.15 Spójna wewnętrznie i aglomeracyjnie, rozwinięta infrastruktura komunikacyjna. O.20 Kompleksowo zarządzana i dobrze zagospodarowana przestrzeń. O.24 Upowszechniona wrażliwość i zachowania prośrodowiskowe. O.30 Wspierająca, partnerska współpraca strategiczna.	S1 Wysoka jakość życia poprzez zrównoważoną integrację dostępnych usług infrastruktury społecznej i technicznej z wielowymiarowym zaangażowaniem zintegrowanej społeczności lokalnej. S2 Zrównoważony rozwój gospodarczy o wysokiej neutralności środowiskowej, wspierający wysoką jakość życia mieszkańców, zapewniający nasycenie infrastrukturalne i aktywizujący kapitały lokalne przez ich łączenie z ponadlokalnymi. S3 Zrównoważenie wykorzystania przestrzeni oraz zasobów środowiskowych gminy wspierające wysoką jakość życia i nowoczesną konkurencyjność gospodarki. S4 Wysoka sprawczość samorządu gminy dzięki trafności, skuteczności i efektywności jego władz, administracji i gminnych jednostek organizacyjnych.
SRWM 2030+ IM: Kier. dział. 8. Rozwój uporządkowanej sieci osadniczej, sprzyjającej wykorzystaniu transportu zbiorowego i ruchowi niezmotoryzowanemu	O.01 Komunikacja publiczna integracji aglomeracyjnej i wewnętrznej. O.15 Spójna wewnętrznie i aglomeracyjnie, rozwinięta infrastruktura komunikacyjna. O.20 Kompleksowo zarządzana i dobrze zagospodarowana przestrzeń. O.22 Zrównoważony rozwój mieszkalnictwa. O.25 Rozwój małej architektury i założeń zielonych przestrzeni publicznych. O.30 Wspierająca, partnerska współpraca strategiczna. O.31 Prorozwojowe zarządzanie nieruchomościami gminy.	S1 Wysoka jakość życia poprzez zrównoważoną integrację dostępnych usług infrastruktury społecznej i technicznej z wielowymiarowym zaangażowaniem zintegrowanej społeczności lokalnej. S2 Zrównoważony rozwój gospodarczy o wysokiej neutralności środowiskowej, wspierający wysoką jakość życia mieszkańców, zapewniający nasycenie infrastrukturalne i aktywizujący kapitały lokalne przez ich łączenie z ponadlokalnymi. S3 Zrównoważenie wykorzystania przestrzeni oraz zasobów środowiskowych gminy wspierające wysoką jakość życia i nowoczesną konkurencyjność gospodarki. S4 Wysoka sprawczość samorządu gminy dzięki trafności, skuteczności i efektywności jego władz, administracji i gminnych jednostek organizacyjnych.
SRWM 2030+ IM: Kier. dział. 9. Udrożnienie systemu tranz. i ograniczenie ruchu tranzytowego na pozostałych trasach.	O.01 Komunikacja publiczna integracji aglomeracyjnej i wewnętrznej. O.15 Spójna wewnętrznie i aglomeracyjnie, rozwinięta infrastruktura komunikacyjna. O.30 Wspierająca, partnerska współpraca strategiczna.	S1 Wysoka jakość życia poprzez zrównoważoną integrację dostępnych usług infrastruktury społecznej i technicznej z wielowymiarowym zaangażowaniem zintegrowanej społeczności lokalnej. S2 Zrównoważony rozwój gospodarczy o wysokiej neutralności środowiskowej, wspierający wysoką jakość życia mieszkańców, zapewniający nasycenie infrastrukturalne i aktywizujący kapitały lokalne przez ich łączenie z ponadlokalnymi. S4 Wysoka sprawczość samorządu gminy dzięki trafności, skuteczności i efektywności jego władz, administracji i gminnych jednostek organizacyjnych.

z cel. strat. i kier. dz. SRWM 2030+ IM...	...są spójne cele operacyjne SRGP 2024-2034...	...oraz cele strategiczne SRGP 2024-2034
SRWM 2030+ IM: Cel strategiczny 3. ZIELONE, NISKOEMISYJNE MAZOWSZE. Poprawa stanu środowiska poprzez racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody		
SRWM 2030+ IM: Kier. dział. 10. Zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zachowanie wysokich walorów środowiska.	O.13 Infrastruktura hydrotechniczna skutecznego zarządzania zasobami wody. O.14 Zdywersyfikowana i efektywna infrastruktura energetyczna rozwoju społeczno-gospodarczego. O.18 Nowoczesne, zrównoważone i spójne rolnictwo. O.20 Kompleksowo zarządzana i dobrze zagospodarowana przestrzeń. O.21 Wielowymiarowa redukcja zanieczyszczeń oraz ochrona i rewitalizacja zasobów środ. naturalnego. O.23 Komplementarne zarządzanie informacją środowiskową. O.24 Upowszechniona wrażliwość i zachowania próśrodowiskowe. O.25 Rozwój małej architektury i założeń zielonych przestrzeni publicznych. O.26 Kompleksowa i skuteczna gospodarka odpadowa. O.27 Wysoka trafność zarządzania rozwojem gminy. O.30 Wspierająca, partnerska współpraca strategiczna.	S2 Zrównoważony rozwój gospodarczy o wysokiej neutralności środowiskowej, wspierający wysoką jakość życia mieszkańców, zapewniający nasycenie infrastrukturalne i aktywizujący kapitały lokalne przez ich łączenie z ponadlokalnymi. S3 Zrównoważenie wykorzystania przestrzeni oraz zasobów środowiskowych gminy wspierające wysoką jakość życia i nowoczesną konkurencyjność gospodarki. S4 Wysoka sprawczość samorządu gminy dzięki trafności, skuteczności i efektywności jego władz, administracji i gminnych jednostek organizacyjnych.
SRWM 2030+ IM: Kier. dział. 11. Proekologiczna transformacja energetyki.	O.14 Zdywersyfikowana i efektywna infrastruktura energetyczna rozwoju społeczno-gospodarczego. O.22 Zrównoważony rozwój mieszkalnictwa. O.24 Upowszechniona wrażliwość i zachowania próśrodowiskowe. O.28 Rzetelna informacja i konstruktywny, samorządowy dialog społeczny.	S2 Zrównoważony rozwój gospodarczy o wysokiej neutralności środowiskowej, wspierający wysoką jakość życia mieszkańców, zapewniający nasycenie infrastrukturalne i aktywizujący kapitały lokalne przez ich łączenie z ponadlokalnymi. S3 Zrównoważenie wykorzystania przestrzeni oraz zasobów środowiskowych gminy wspierające wysoką jakość życia i nowoczesną konkurencyjność gospodarki. S4 Wysoka sprawczość samorządu gminy dzięki trafności, skuteczności i efektywności jego władz, administracji i gminnych jednostek organizacyjnych.
SRWM 2030+ IM: Kier. dział. 12. Przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym i adaptacja do zmian klimatu.	O.02 Kompleksowe bezpieczeństwo i porządek publiczny. O.13 Infrastruktura hydrotechniczna skutecznego zarządzania zasobami wody. O.18 Nowoczesne, zrównoważone i spójne rolnictwo. O.20 Kompleksowo zarządzana i dobrze zagospodarowana przestrzeń. O.21 Wielowymiarowa redukcja zanieczyszczeń oraz ochrona i rewitalizacja zasobów środ. nat. O.22 Zrównoważony rozwój mieszkalnictwa. O.23 Komplementarne zarządzanie informacją środowiskową. O.24 Upowszechniona wrażliwość i zachowania próśrodowiskowe. O.25 Rozwój małej architektury i założeń zielonych przestrzeni publicznych. O.28 Rzetelna informacja i konstruktywny, samorządowy dialog społeczny. O.30 Wspierająca, partnerska współpraca strategiczna.	S1 Wysoka jakość życia poprzez zrównoważoną integrację dostępnych usług infrastruktury społecznej i technicznej z wielowymiarowym zaangażowaniem zintegrowanej społeczności lokalnej. S2 Zrównoważony rozwój gospodarczy o wysokiej neutralności środowiskowej, wspierający wysoką jakość życia mieszkańców, zapewniający nasycenie infrastrukturalne i aktywizujący kapitały lokalne przez ich łączenie z ponadlokalnymi. S3 Zrównoważenie wykorzystania przestrzeni oraz zasobów środowiskowych gminy wspierające wysoką jakość życia i nowoczesną konkurencyjność gospodarki. S4 Wysoka sprawczość samorządu gminy dzięki trafności, skuteczności i efektywności jego władz, administracji i gminnych jednostek organizacyjnych.
SRWM 2030+ IM: Kier. dział. 13. Poprawa jakości środowiska.	O.12 Kompletna infrastruktura wodociągowa i zlikwidowana luka kanalizacyjna. O.13 Infrastruktura hydrotechniczna skutecznego zarządzania zasobami wody. O.14 Zdywersyfikowana i efektywna infrastruktura energetyczna rozwoju społeczno-gospodarczego. O.20 Kompleksowo zarządzana i dobrze zagospodarowana przestrzeń.	S2 Zrównoważony rozwój gospodarczy o wysokiej neutralności środowiskowej, wspierający wysoką jakość życia mieszkańców, zapewniający nasycenie infrastrukturalne i aktywizujący kapitały lokalne przez ich łączenie z ponadlokalnymi.

z cel. strat. i kier. dz. SRWM 2030+ IM...	...są spójne cele operacyjne SRGP 2024-2034...	...oraz cele strategiczne SRGP 2024-2034
	O.21 Wielowymiarowa redukcja zanieczyszczeń oraz ochrona i rewitalizacja zasobów środ. naturalnego. O.23 Komplementarne zarządzanie informacją środowiskową. O.24 Upowszechniona wrażliwość i zachowania prośrodowiskowe. O.25 Rozwój małej architektury i założeń zielonych przestrzeni publicznych. O.26 Kompleksowa i skuteczna gospodarka odpadowa. O.27 Wysoka trafność zarządzania rozwojem gminy. O.29 Wysoka sprawczość finansowa samorządu gminy.	S3 Zrównoważenie wykorzystania przestrzeni oraz zasobów środowiskowych gminy wspierające wysoką jakość życia i nowoczesną konkurencyjność gospodarki. S4 Wysoka sprawczość samorządu gminy dzięki trafności, skuteczności i efektywności jego władz, administracji i gminnych jednostek organizacyjnych.
SRWM 2030+ IM: Kier. dział. 14. Podnoszenie efektywności energetycznej.	O.14 Zdywersyfikowana i efektywna infrastruktura energetyczna rozwoju społeczno-gospodarczego. O.22 Zrównoważony rozwój mieszkalnictwa. O.23 Komplementarne zarządzanie informacją środowiskową. O.24 Upowszechniona wrażliwość i zachowania prośrodowiskowe. O.28 Rzetelna informacja i konstruktywny, samorządowy dialog społeczny. O.29 Wysoka sprawczość finansowa samorządu gminy.	S2 Zrównoważony rozwój gospodarczy o wysokiej neutralności środowiskowej, wspierający wysoką jakość życia mieszkańców, zapewniający nasycenie infrastrukturalne i aktywizujący kapitały lokalne przez ich łączenie z ponadlokalnymi. S3 Zrównoważenie wykorzystania przestrzeni oraz zasobów środowiskowych gminy wspierające wysoką jakość życia i nowoczesną konkurencyjność gospodarki. S4 Wysoka sprawczość samorządu gminy dzięki trafności, skuteczności i efektywności jego władz, administracji i gminnych jednostek organizacyjnych.

SRWM 2030+ IM: Cel strategiczny 4. MAZOWSZE ZINTEGROWANE SPOŁECZNIE. Poprawa jakości i dostępności do usług społecznych oraz wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego w ramach nowoczesnej gospodarki

SRWM 2030+ IM: Kier. dział. 15. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego.	O.02 Kompleksowe bezpieczeństwo i porządek publiczny. O.03 Edukacja, opieka i wychowanie skutecznie i efektywnie budujące kapitał ludzki, społeczny i kulturowy. O.04 Wysoka aktywność kulturalna mieszkańców. O.05 Zachowany i wykorzystany kapitał kulturowy. O.06 Upowszechniona aktywność fizyczna. O.07 Obywatelsko zintegrowana społeczność lokalna. O.08 Dostępna i spójna, podstawowa i wybrana, specjalist. opieka zdrowotna oraz szeroka profilaktyka. O.09 Inteligentna i sprawcza pomoc społeczna. O.10 Wielowymiarowa integracja społeczna osób niepełnosprawnych i seniorów. O.11 Transformacja i aktywizacja działalności bibliotecznej. O.16 Zrównoważony i zintegrowany subregionalnie rynek pracy. O.27 Wysoka trafność zarządzania rozwojem gminy. O.28 Rzetelna informacja i konstruktywny, samorządowy dialog społeczny.	S1 Wysoka jakość życia poprzez zrównoważoną integrację dostępnych usług infrastruktury społecznej i technicznej z wielowymiarowym zaangażowaniem zintegrowanej społeczności lokalnej. S2 Zrównoważony rozwój gospodarczy o wysokiej neutralności środowiskowej, wspierający wysoką jakość życia mieszkańców, zapewniający nasycenie infrastrukturalne i aktywizujący kapitały lokalne przez ich łączenie z ponadlokalnymi. S4 Wysoka sprawczość samorządu gminy dzięki trafności, skuteczności i efektywności jego władz, administracji i gminnych jednostek organizacyjnych.
SRWM 2030+ IM: Kier. dział. 16. Podnoszenie standardów funkcjonowania infrastruktury społecznej oraz zmniejszenie	O.03 Edukacja, opieka i wychowanie skutecznie i efektywnie budujące kapitał ludzki, społeczny i kulturowy. O.04 Wysoka aktywność kulturalna mieszkańców. O.05 Zachowany i wykorzystany kapitał kulturowy. O.06 Upowszechniona aktywność fizyczna. O.07 Obywatelsko zintegrowana społeczność lokalna.	S1 Wysoka jakość życia poprzez zrównoważoną integrację dostępnych usług infrastruktury społecznej i technicznej z wielowymiarowym zaangażowaniem zintegrowanej społeczności lokalnej. S2 Zrównoważony rozwój gospodarczy o wysokiej neutralności środowiskowej, wspierający wysoką jakość życia mieszkańców, zapewniający nasycenie infrastrukturalne i aktywizujący kapitały lokalne przez ich łączenie z ponadlokalnymi.

z cel. strat. i kier. dz. SRWM 2030+ IM...	...są spójne cele operacyjne SRGP 2024-2034...	...oraz cele strategiczne SRGP 2024-2034
różnic w dostępie do świadczeń zdrowotnych i opiekuńczych.	O.08 Dostępna i spójna, podstawowa i wybrana, specjalist. opieka zdrowotna oraz szeroka profilaktyka. O.09 Inteligentna i sprawcza pomoc społeczna. O.10 Wielowymiarowa integracja społeczna osób niepełnosprawnych i seniorów. O.11 Transformacja i aktywizacja działalności bibliotecznej. O.31 Prorozwojowe zarządzanie nieruchomościami gminy.	czenie z ponadlokalnymi. S4 Wysoka sprawczość samorządu gminy dzięki trafności, skuteczności i efektywności jego władz, administracji i gminnych jednostek organizacyjnych.
SRWM 2030+ IM: Kier. dział. 17. Aktywizacja społeczno-gospodarcza mieszkańców.	O.03 Edukacja, opieka i wychowanie skutecznie i efektywnie budujące kapitał ludzki, społeczny i kulturowy. O.07 Obywatelsko zintegrowana społeczność lokalna. O.10 Wielowymiarowa integracja społeczna osób niepełnosprawnych i seniorów. O.16 Zrównoważony i zintegrowany subregionalnie rynek pracy. O.28 Rzetelna informacja i konstruktywny, samorządowy dialog społeczny. O.30 Wspierająca, partnerska współpraca strategiczna.	S1 Wysoka jakość życia poprzez zrównoważoną integrację dostępnych usług infrastruktury społecznej i technicznej z wielowymiarowym zaangażowaniem zintegrowanej społeczności lokalnej. S2 Zrównoważony rozwój gospodarczy o wysokiej neutralności środowiskowej, wspierający wysoką jakość życia mieszkańców, zapewniający nasycenie infrastrukturalne i aktywizujący kapitały lokalne przez ich łączenie z ponadlokalnymi. S4 Wysoka sprawczość samorządu gminy dzięki trafności, skuteczności i efektywności jego władz, administracji i gminnych jednostek organizacyjnych.
SRWM 2030+ IM: Kier. dział. 18. Rozwój priorytetowych dla województwa dziedzin nauki.	O.03 Edukacja, opieka i wychowanie skutecznie i efektywnie budujące kapitał ludzki, społeczny i kulturowy. O.11 Transformacja i aktywizacja działalności bibliotecznej. O.16 Zrównoważony i zintegrowany subregionalnie rynek pracy. O.27 Wysoka trafność zarządzania rozwojem gminy. O.30 Wspierająca, partnerska współpraca strategiczna.	S1 Wysoka jakość życia poprzez zrównoważoną integrację dostępnych usług infrastruktury społecznej i technicznej z wielowymiarowym zaangażowaniem zintegrowanej społeczności lokalnej. S2 Zrównoważony rozwój gospodarczy o wysokiej neutralności środowiskowej, wspierający wysoką jakość życia mieszkańców, zapewniający nasycenie infrastrukturalne i aktywizujący kapitały lokalne przez ich łączenie z ponadlokalnymi. S4 Wysoka sprawczość samorządu gminy dzięki trafności, skuteczności i efektywności jego władz, administracji i gminnych jednostek organizacyjnych.
SRWM 2030+ IM: Kier. dział. 19. Włączenie i integracja społeczna.	O.02 Kompleksowe bezpieczeństwo i porządek publiczny. O.03 Edukacja, opieka i wychowanie skutecznie i efektywnie budujące kapitał ludzki, społeczny i kulturowy. O.04 Wysoka aktywność kulturalna mieszkańców. O.06 Upowszechniona aktywność fizyczna. O.07 Obywatelsko zintegrowana społeczność lokalna. O.09 Inteligentna i sprawcza pomoc społeczna. O.10 Wielowymiarowa integracja społeczna osób niepełnosprawnych i seniorów. O.16 Zrównoważony i zintegrowany subregionalnie rynek pracy. O.28 Rzetelna informacja i konstruktywny, samorządowy dialog społeczny.	S1 Wysoka jakość życia poprzez zrównoważoną integrację dostępnych usług infrastruktury społecznej i technicznej z wielowymiarowym zaangażowaniem zintegrowanej społeczności lokalnej. S2 Zrównoważony rozwój gospodarczy o wysokiej neutralności środowiskowej, wspierający wysoką jakość życia mieszkańców, zapewniający nasycenie infrastrukturalne i aktywizujący kapitały lokalne przez ich łączenie z ponadlokalnymi. S4 Wysoka sprawczość samorządu gminy dzięki trafności, skuteczności i efektywności jego władz, administracji i gminnych jednostek organizacyjnych.

SRWM 2030+ IM: Cel strategiczny 5. MAZOWSZE BOGATE KULTUROWO. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału kulturowego i turystycznego dla rozwoju województwa i poprawy jakości życia.

SRWM 2030+ IM: Kier. dział. 20. Ochrona i wykorzy-	O.04 Wysoka aktywność kulturalna mieszkańców. O.05 Zachowany i wykorzystany kapitał kulturowy. O.07 Obywatelsko zintegrowana społeczność lokalna.	S1 Wysoka jakość życia poprzez zrównoważoną integrację dostępnych usług infrastruktury społecznej i technicznej z wielowymiarowym zaangażowaniem zintegrowanej społeczności lokalnej. S2 Zrównoważony rozwój gospodarczy o wysokiej neutralności środowiskowej, wspierający
--	---	--

z cel. strat. i kier. dz. SRWM 2030+ IM...	...są spójne cele operacyjne SRGP 2024-2034...	...oraz cele strategiczne SRGP 2024-2034
<p>stanie zasobów dziedzictwa kulturowego.</p>	<p>O.11 Transformacja i aktywizacja działalności bibliotecznej. O.19 Rozwinięte, zrównoważone, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne gminy. O.20 Kompleksowo zarządzana i dobrze zagospodarowana przestrzeń. O.30 Wspierająca, partnerska współpraca strategiczna.</p>	<p>wysoką jakość życia mieszkańców, zapewniający nasycenie infrastrukturalne i aktywizujący kapitały lokalne przez ich łączenie z ponadlokalnymi. S3 Zrównoważenie wykorzystania przestrzeni oraz zasobów środowiskowych gminy wspierające wysoką jakość życia i nowoczesną konkurencyjność gospodarki. S4 Wysoka sprawczość samorządu gminy dzięki trafności, skuteczności i efektywności jego władz, administracji i gminnych jednostek organizacyjnych.</p>
<p>SRWM 2030+ IM: Kier. dział. 21. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego, potencjału kulturowego i turystycznego dla rozwoju gospodarczego i promocji województwa.</p>	<p>O.01 Komunikacja publiczna integracji aglomeracyjnej i wewnętrznej. O.05 Zachowany i wykorzystany kapitał kulturowy. O.06 Upowszechniona aktywność fizyczna. O.12 Kompletna infrastruktura wodociągowa i zlikwidowana luka kanalizacyjna. O.13 Infrastruktura hydrotechniczna skutecznego zarządzania zasobami wody. O.15 Spójna wewnętrznie i aglomeracyjnie, rozwinięta infrastruktura komunikacyjna. O.17 Zrównoważony, lokalny rozwój gospodarczy. O.18 Nowoczesne, zrównoważone i spójne rolnictwo. O.19 Rozwinięte, zrównoważone, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne gminy. O.20 Kompleksowo zarządzana i dobrze zagospodarowana przestrzeń.</p>	<p>S1 Wysoka jakość życia poprzez zrównoważoną integrację dostępnych usług infrastruktury społecznej i technicznej z wielowymiarowym zaangażowaniem zintegrowanej społeczności lokalnej. S2 Zrównoważony rozwój gospodarczy o wysokiej neutralności środowiskowej, wspierający wysoką jakość życia mieszkańców, zapewniający nasycenie infrastrukturalne i aktywizujący kapitały lokalne przez ich łączenie z ponadlokalnymi. S3 Zrównoważenie wykorzystania przestrzeni oraz zasobów środowiskowych gminy wspierające wysoką jakość życia i nowoczesną konkurencyjność gospodarki.</p>
<p>SRWM 2030+ IM: Kier. dział. 22. Upowszechnianie kultury i twórczości.</p>	<p>O.03 Edukacja, opieka i wychowanie skutecznie i efektywnie budujące kapitał ludzki, społeczny i kulturowy. O.04 Wysoka aktywność kulturalna mieszkańców. O.05 Zachowany i wykorzystany kapitał kulturowy. O.11 Transformacja i aktywizacja działalności bibliotecznej. O.19 Rozwinięte, zrównoważone, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne gminy. O.30 Wspierająca, partnerska współpraca strategiczna.</p>	<p>S1 Wysoka jakość życia poprzez zrównoważoną integrację dostępnych usług infrastruktury społecznej i technicznej z wielowymiarowym zaangażowaniem zintegrowanej społeczności lokalnej. S2 Zrównoważony rozwój gospodarczy o wysokiej neutralności środowiskowej, wspierający wysoką jakość życia mieszkańców, zapewniający nasycenie infrastrukturalne i aktywizujący kapitały lokalne przez ich łączenie z ponadlokalnymi. S4 Wysoka sprawczość samorządu gminy dzięki trafności, skuteczności i efektywności jego władz, administracji i gminnych jednostek organizacyjnych.</p>
<p>SRWM 2030+ IM: Kier. dział. 23. Kreowanie miast i wsi jako centrów aktywności kulturalnej i turystycznej.</p>	<p>O.04 Wysoka aktywność kulturalna mieszkańców. O.05 Zachowany i wykorzystany kapitał kulturowy. O.06 Upowszechniona aktywność fizyczna. O.07 Obywatelsko zintegrowana społeczność lokalna. O.11 Transformacja i aktywizacja działalności bibliotecznej. O.12 Kompletna infrastruktura wodociągowa i zlikwidowana luka kanalizacyjna. O.13 Infrastruktura hydrotechniczna skutecznego zarządzania zasobami wody. O.15 Spójna wewnętrznie i aglomeracyjnie, rozwinięta infrastruktura komunikacyjna. O.19 Rozwinięte, zrównoważone, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne gminy. O.20 Kompleksowo zarządzana i dobrze zagospodarowana przestrzeń. O.21 Wielowymiarowa redukcja zanieczyszczeń oraz ochrona i rewitalizacja zasobów środ. natural. O.25 Rozwój małej architektury i założeń zielonych przestrzeni publicznych. O.27 Wysoka trafność zarządzania rozwojem gminy. O.31 Prorozwojowe zarządzanie nieruchomościami gminy.</p>	<p>S1 Wysoka jakość życia poprzez zrównoważoną integrację dostępnych usług infrastruktury społecznej i technicznej z wielowymiarowym zaangażowaniem zintegrowanej społeczności lokalnej. S2 Zrównoważony rozwój gospodarczy o wysokiej neutralności środowiskowej, wspierający wysoką jakość życia mieszkańców, zapewniający nasycenie infrastrukturalne i aktywizujący kapitały lokalne przez ich łączenie z ponadlokalnymi. S3 Zrównoważenie wykorzystania przestrzeni oraz zasobów środowiskowych gminy wspierające wysoką jakość życia i nowoczesną konkurencyjność gospodarki. S4 Wysoka sprawczość samorządu gminy dzięki trafności, skuteczności i efektywności jego władz, administracji i gminnych jednostek organizacyjnych.</p>

14.2. Spójność z innymi dokumentami planistycznymi wyższych rzędów

Strategia Rozwoju Metropolii Warszawskiej do 2040 roku (SRMW 2040), spełniająca kryteria strategii rozwoju ponadlokalnego, o której mowa w art. 10g. ust. 1. ustawy o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, 572, 1463, 1688), znajduje się obecnie w procesie opracowania przez Stowarzyszenie „Metropolia Warszawa”. Do chwili obecnej nie został upubliczniony jej projekt, a zgodnie z przyjętym harmonogramem prac, powstanie jej ostatecznej wersji planowane jest do końca 2025 r.

Zintegrowany rozwój terytorialny metropolii warszawskiej wspiera obecnie Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla metropolii warszawskiej 2021-2027+ (Strategia ZIT). Umożliwia ona realizację projektów zintegrowanych przyczyniających się do rozwiązywania wspólnych problemów rozwojowych i skoordynowanego zaspokajania potrzeb mieszkańców. Jest dokumentem wdrożeniowym programu „Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027”.

Strategia Rozwoju Gminy Prażmów na lata 2024-2034 (SRGP 2024-2034) jest spójna ze Strategią Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla metropolii warszawskiej 2021-2027+.

Poniższa tabela 35 prezentuje spójność Strategii Rozwoju Gminy Prażmów na lata 2024-2034 ze Strategią Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla metropolii warszawskiej 2021-2027+ zarówno na poziomie zarówno celów strategicznych, jak i operacyjnych oraz kierunków działań. Wszystkie cele operacyjne, a co za tym idzie wszystkie cele strategiczne SRGP 2024-2034 są spójne z odpowiednimi celami strategicznymi i kierunkami działań Strategii ZIT. Na spójność tę składa się spójność merytoryczna treści powyższych celów, a także odpowiadających im kierunków działań. Co więcej jest to silna spójność sieciowa, ponieważ z każdym kierunkiem działań Strategii ZIT jest spójnych od kilku do kilkunastu kierunków działań SRGP 2024-2034.

Wdrażanie SRGP 2024-2034 i osiągnięcie jej celów operacyjnych, a pośrednio celów strategicznych przyczyniać się zatem będzie do osiągnięcia celów strategicznych Strategii ZIT. Z kolei wdrażanie Strategii ZIT i osiągnięcie jej celów strategicznych przyczyniać się zatem będzie do osiągnięcia celów operacyjnych, a pośrednio celów strategicznych SRGP 2024-2034. Dotyczy to w szczególności wykorzystania instrumentów interwencji przewidzianych w Strategii ZIT, takich jak:

- „Uczeń w centrum – model zintegrowanej edukacji w metropolii warszawskiej”
- Dostosowanie infrastruktury dydaktycznej do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w zakresie edukacji ogólnej,
- Poprawa efektywności energetycznej budynków publicznych i mieszkalnych,
- Poprawa jakości infrastruktury sprzyjającej korzystaniu z ekologicznego transportu publicznego (w tym parkingi P+R)
- Rozwój infrastruktury przeznaczonej dla indywidualnej mobilności aktywnej
- Zakup ekologicznego taboru autobusowego oraz rozbudowa infrastruktury paliw alternatywnych.

Tabela 37. Spójność Strategii Rozwoju Gminy Prażmów na lata 2024-2034 ze Strategią Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla metropolii warszawskiej 2021-2027+

z celami strategicznymi i kierunkami Strategii ZIT ...	...są spójne kierunki działań SRGP 2024-2034...	...należące do celów operacyjnych SRGP 2024-2034...	...oraz celów strategicznych SRGP 2024-2034
Strategia ZIT: Cel strategiczny 1. Podniesienie jakości i dostępności usług edukacyjnych			
Kierunek działań 1.1. Wsparcie edukacji ogólnej	O.03/K1. Rozwijanie gminnych usług szkolnictwa podstawowego, w tym: O27 Sprawczy samorząd gminy. O.03/K5. Podnoszenie trafności, skuteczności i efektywności działania gminnych systemów edukacji, opieki i wychowania.	O.03 Edukacja, opieka i wychowanie skutecznie i efektywnie budujące kapitał ludzki, społeczny i kulturowy.	S1 Wysoka jakość życia poprzez zrównoważoną integrację dostępnych usług infrastruktury społecznej i technicznej z wielowymiarowym zaangażowaniem zintegrowanej społeczności lokalnej.
Kierunek działań 1.2. Dostosowanie szkół do potrzeb osób ze SPE oraz wyposażenie szkół w nowoczesną infrastrukturę	O.03/K1. Rozwijanie gminnych usług szkolnictwa podstawowego, w tym: O27 Sprawczy samorząd gminy. O.03/K5. Podnoszenie trafności, skuteczności i efektywności działania gminnych systemów edukacji, opieki i wychowania.	O.03: Edukacja, opieka i wychowanie skutecznie i efektywnie budujące kapitał ludzki, społeczny i kulturowy.	S1 Wysoka jakość życia poprzez zrównoważoną integrację dostępnych usług infrastruktury społecznej i technicznej z wielowymiarowym zaangażowaniem zintegrowanej społeczności lokalnej.
Strategia ZIT: Cel strategiczny 2. Poprawa jakości przestrzeni			
Kierunek działań 2.1. Rozwój powiązań komunikacyjnych	O.01/K1. Rozwijanie komunikacji autobusowej integrującej gminę aglomeracyjnie, w szczególności z Piasecznem i Warszawą, a także wewnątrz. O.01/K2. Rozwijanie komunikacji kolejowej integrującej gminę aglomeracyjnie, w szczególności z Piasecznem i Warszawą. O.01/K3. Planowanie, zintegrowana organizacja i ewaluacja działań w zakresie komunikacji publicznej. O.02/K2. Podnoszenie poziomu bezpieczeństwa komunikacyjnego. O.10/R1. Usuwanie materialnych barier integracji społecznej oraz wielowymiarowej aktywizacji seniorów i osób niepełnosprawnych. O.15/R1. Rozwijanie infrastruktury drogowej i okołodrogowej.	O.01 Komunikacja publiczna integracji aglomeracyjnej i wewnętrznej. O.02 Kompleksowe bezpieczeństwo i porządek publiczny. O.10 Wielowymiarowa integracja społeczna osób niepełnosprawnych i seniorów. O.15 Spójna wewnątrz i aglomeracyjnie, rozwinięta infrastruktura komunikacyjna. O.24 Upowszechniona wrażliwość i zachowania prośrodowiskowe.	S1 Wysoka jakość życia poprzez zrównoważoną integrację dostępnych usług infrastruktury społecznej i technicznej z wielowymiarowym zaangażowaniem zintegrowanej społeczności lokalnej. S2 Zrównoważony rozwój gospodarczy o wysokiej neutralności środowiskowej, wspierający wysoką jakość życia mieszkańców, zapewniający nasycenie infrastrukturalne i aktywizujący kapitały lokalne przez ich łączenie z ponadlokalnymi. S3 Zrównoważenie wykorzystania przestrzeni oraz zasobów środowiskowych gminy wspierające wysoką jakość życia i

z celami strategicznymi i kierunkami Strategii ZIT ...	...są spójne kierunki działań SRGP 2024-2034...	...należące do celów operacyjnych SRGP 2024-2034...	...oraz celów strategicznych SRGP 2024-2034
	<p>O.15/R2. Rozwijanie infrastruktury rowerowej i pokrewnej.</p> <p>O.15/R3. Rozwijanie infrastruktury kolejowej i towarzyszącej.</p> <p>O.15/R5. Planowanie, zintegrowana organizacja i ewaluacja działań w zakresie rozwoju infrastruktury komunikacyjnej gminy.</p> <p>O.24/R1. Rozwijanie zakresu i narzędzi edukacji ekologicznej.</p> <p>O.24/R2. Kształtowanie wrażliwości i więzi z lokalnym środowiskiem naturalnym.</p> <p>O.24/R3. Planowanie, zintegrowana organizacja i ewaluacja działań w zakresie upowszechniania wrażliwości i zachowań prośrodowiskowych mieszkańców.</p>		<p>nowoczesną konkurencyjność gospodarki.</p>
<p>Kierunek działań 2.2. Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego.</p>	<p>O.14/R1. Rozwijanie infrastruktury elektroenergetycznej oraz redukcja zużycia energii elektrycznej.</p> <p>O.14/R2. Rozwijanie infrastruktury ciepłowniczej oraz redukcja zużycia ciepła.</p> <p>O.14/R3. Rozwijanie infrastruktury energetycznej bazującej na odnawialnych źródłach energii.</p> <p>O.14/R5. Planowanie, zintegrowana organizacja i ewaluacja działań w zakresie rozwoju infrastruktury energetycznej.</p> <p>O.21/R3. Redukowanie niskoemisyjnych zanieczyszczeń powietrza:</p> <p>O.22/R1. Zapewnianie technicznych i prawnych warunków zrównoważonego rozwoju mieszkalnictwa.</p> <p>O.22/R2. Zapewnianie zrównoważonej eksploatacji komunalnych zasobów mieszkaniowych.</p> <p>O.22/R3. Planowanie, zintegrowana organizacja i ewaluacja działań w zakresie rozwoju komunalnych zasobów mieszkaniowych.</p> <p>O.24/R1. Rozwijanie zakresu i narzędzi edukacji ekologicznej.</p> <p>O.24/R2. Kształtowanie wrażliwości i więzi z lokalnym środowiskiem naturalnym.</p> <p>O.24/R3. Planowanie, zintegrowana organizacja i ewaluacja działań w zakresie upowszechniania wrażliwości i zachowań prośrodowiskowych mieszkańców.</p>	<p>O.14: Zdywersyfikowana i efektywna infrastruktura energetyczna rozwoju społeczno-gospodarczego.</p> <p>O.21: Wielowymiarowa redukcja zanieczyszczeń oraz ochrona i rewitalizacja zasobów środowiska naturalnego.</p> <p>O.22: Zrównoważony rozwój mieszkalnictwa.</p> <p>O.24: Upowszechniona wrażliwość i zachowania prośrodowiskowe.</p>	<p>S2 Zrównoważony rozwój gospodarczy o wysokiej neutralności środowiskowej, wspierający wysoką jakość życia mieszkańców, zapewniający nasycenie infrastrukturalne i aktywizujący kapitały lokalne przez ich łączenie z ponadlokalnymi.</p> <p>S3 Zrównoważenie wykorzystania przestrzeni oraz zasobów środowiskowych gminy wspierające wysoką jakość życia i nowoczesną konkurencyjność gospodarki.</p>

Prócz, przedstawionej spójności SRGP 2024-2034 ze SRWM 2030+ IM oraz ze Strategią ZIT, zachowuje ona także celowo-kierunkową spójność z innymi, obowiązującymi strategiami, programami i planami, przyjętymi przez Rzeczpospolitą Polską, Województwo Mazowieckie i Powiat Piaseczyński. Spójność ta integruje z nimi SRGP 2024-2034, potwierdza jej trafność oraz wspiera jej przewidywaną skuteczność i efektywność, o których mowa w art. 10a ust 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2023 r. poz. 225, 412). Otwiera jednocześnie możliwości rozwoju współpracy samorządu Gminy Prażmów, w tym jego gminnych jednostek organizacyjnych, a także jego partnerów społecznych, publicznych i prywatnych, z ww. podmiotami w wybranych zakresach oraz zwiększa szanse na pozyskanie środków pomocowych oraz innego wsparcia, dystrybuowanych w ramach implementacji tych strategii, programów i planów. Zaprezentowano je w tabeli 36.

Tabela 38. Pozostałe strategie, programy i plany, z którymi SRGP 2024-2034 jest spójna.

	pełna nazwa dokumentu
Rzeczpospolita Polska	Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.)
	Długoterminowa Strategia Renowacji Budynków 2022
	Krajowa Strategii Rozwoju Regionalnego 2030
	Krajowy Plan Działań Dotyczący Efektywności Energetycznej dla Polski (Czwarty)
	Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2028
	Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030
	Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023–2030
	Polityka Ekologiczna Państwa 2030 - Strategia Rozwoju w Obszarze Środowiska i Gospodarki Wodnej
	Polityka Energetyczna Polski do 2040 r.
	Polska Strategia Wodorowa do roku 2030 z perspektywą do 2040 r.
	Rządowy Program Budowy Dróg Krajowych do 2030 r. (z perspektywą do 2033 r.)
	Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2020
	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)
	Strategia Produktyności 2030
	Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030
	Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030
	Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku
	Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa 2030
Województwo Mazowieckie	Program Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego do 2030 r.
	projekt Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Mazowieckiego 2030
	Regionalny Plan Transportowy Województwa Mazowieckiego w perspektywie do 2030 roku
	Strategia rozwoju kultury w województwie mazowieckim na lata 2023–2027
	Strategia Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2020-2030
Powiat Piaseczyński	Strategia Rozwoju Turystyki W Województwie Mazowieckim na lata 2023–2027
	Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami na lata 2022-2027
	Powiatowy Program Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy na lata 2021-2025
	Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Piaseczyńskiego do roku 2023 z perspektywą na lata 2024-2027
	Strategia Polityki Zdrowotnej Powiatu Piaseczyńskiego na lata 2022-2027
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Piaseczyńskim na lata 2022-2027	

Spis tabel

Tabela 1. Skróty nazw dokumentów wykonawczych zastosowane w Strategii Rozwoju Gminy Prażmów na lata 2024-2034.....	5
Tabela 2. Pozostałe skróty i terminy zastosowane w Strategii Rozwoju Gminy Prażmów na lata 2024-2034.....	6
Tabela 3. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.01 „Komunikacja publiczna integracji aglomeracyjnej i wewnętrznej” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji. ...	143
Tabela 4. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.02 „Kompleksowe bezpieczeństwo i porządek publiczny” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.....	144
Tabela 5. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.03 „Edukacja, opieka i wychowanie skutecznie i efektywnie budujące kapitał ludzki, społeczny i kulturowy” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.....	146
Tabela 6. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.04 „Wysoka aktywność kulturalna mieszkańców” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.....	148
Tabela 7. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.05 „Zachowany i wykorzystany kapitał kulturowy” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	149
Tabela 8. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.06 „Upowszechniona aktywność fizyczna” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.....	150
Tabela 9. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.07 „Obywatelsko zintegrowana społeczność lokalna” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.....	151
Tabela 10. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.08 „Dostępna i spójna, podstawowa i wybrana, specjalistyczna opieka zdrowotna oraz szeroka profilaktyka” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.....	152
Tabela 11. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.09 „Inteligentna i sprawcza pomoc społeczna” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	154

Tabela 12. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.10 „Wielowymiarowa integracja społeczna osób niepełnosprawnych i seniorów” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	155
Tabela 13. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.11 „Transformacja i aktywizacja działalności bibliotecznej” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	156
Tabela 14. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.12 „Kompletna infrastruktura wodociągowa i zlikwidowana luka kanalizacyjna” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	157
Tabela 15. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.13 „Infrastruktura hydrotechniczna skutecznego zarządzania zasobami wody” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	158
Tabela 16. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.14 „Zdywersyfikowana i efektywna infrastruktura energetyczna rozwoju społeczno-gospodarczego” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	159
Tabela 17. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.15 „Spójna wewnątrznie i aglomeracyjnie, rozwinięta infrastruktura komunikacyjna” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	160
Tabela 18. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.16 „Zrównoważony i zintegrowany subregionalnie rynek pracy” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	161
Tabela 19. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w obszarze celu operacyjnego O.17 „Zrównoważony, lokalny rozwój gospodarczy” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	163
Tabela 20. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.18 „Nowoczesne, zrównoważone i spójne rolnictwo” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	164
Tabela 21. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu O.19 „Rozwinięte, zrównoważone, aglomeracyjne funkcje rekreacyjno-turystyczne gminy” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	166
Tabela 22. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.20 „Kompleksowo zarządzana i dobrze zagospodarowana przestrzeń” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	167

Tabela 23. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.21 „Wielowymiarowa redukcja zanieczyszczeń oraz ochrona i rewitalizacja zasobów środowiska naturalnego” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	168
Tabela 24. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.22 „Zrównoważony rozwój mieszkalnictwa” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	170
Tabela 25. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.23 „Komplementarne zarządzanie informacją środowiskową” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	171
Tabela 26. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.24 „Upowszechniona wrażliwość i zachowania prośrodowiskowe” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	172
Tabela 27. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.25 „Rozwój małej architektury i założeń zielonych przestrzeni publicznych” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	173
Tabela 28. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.26 „Kompleksowa i skuteczna gospodarka odpadowa” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	174
Tabela 29. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.27 „Wysoka trafność zarządzania rozwojem gminy” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	176
Tabela 30. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.28 „Rzetelna informacja i konstruktywny, samorządowy dialog społeczny” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	177
Tabela 31. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.29 „Wysoka sprawczość finansowa samorządu gminy” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	178
Tabela 32. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.30 „Wspierająca, partnerska współpraca strategiczna” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	179
Tabela 33. Oczekiwane rezultaty planowanych działań dla celu operacyjnego O.31 „Prorozwojowe zarządzanie nieruchomościami gminy” i ich wymiar przestrzenny, a także wskaźniki ich osiągnięcia wraz z oczekiwanymi kierunkami zmiany i źródłami informacji.	180
Tabela 34. Obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków.	185
Tabela 35. Obiekty i obszary wpisane do ewidencji zabytków.	185

Tabela 36. Spójność Strategii Rozwoju Gminy Prażmów na lata 2024-2034 ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+	216
Tabela 37. Spójność Strategii Rozwoju Gminy Prażmów na lata 2024-2034 ze Strategią Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla metropolii warszawskiej 2021-2027+	223
Tabela 38. Pozostałe strategie, programy i plany, z którymi SRGP 2024-2034 jest spójna.	225

Spis rysunków

ARysunek 1. Cele strategiczne w strukturze SRGP 2024-2034.....	52
Rysunek 2. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Prażmów	183
Rysunek 3. Podział administracyjny i statystyczny województwa mazowieckiego wykorzystany w wyznaczaniu problemowych obszarów strategicznej interwencji.....	193
Rysunek 4. Obszary strategicznej interwencji województwa mazowieckiego wyznaczone w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze (SRWM 2030+ IM).....	195